

Bursa Barosu

DERGİSİ

Yıl: 44 Sayı: 108 Nisan Mayıs Haziran 2019

1919

100 YIL ÖNCEKİ RUHLA SONSUZA KADAR

Üstün kalitemiz, en yenilikçi ürünlerimiz,
çözümlerimiz, hizmetlerimiz ve gelişmiş
üretim süreçlerimiz ile;

Birlikte Çok
SAĞLAM
Duruyoruz

33.YIL

Birlikte daha iyi daha konforlu daha güvenli bir yaşam tarzı inşa etmek hep daha
fazlasını yapmak için çalışıyoruz.

Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. bir Bursa Çimento Fab. A.Ş. kuruluşudur.

BURSA BETON

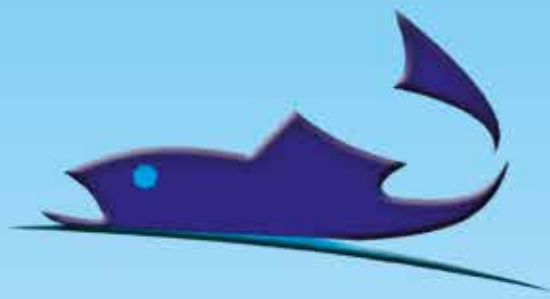
Genel Müdürlük

Hacıilyas Mh. Ulubatlı Hasan Bulvarı No:106 BURSA

T: 444 16 22 F: 0.224.270 84 84 GSM: 0.533.570 87 70 (5 Hat)

444 16 22

www.bursabeton.com.tr
www.betonurunler.com

Rezervasyon
0(224) 257 22 22

FİKRET

BALIKÇILIK RESTORAN

Adres: Beşevler Mah. Alim Sk.
No: 2A/B A Blok Nilüfer/BURSA

HAZİRAN 2019

bursabarusu.org.tr

içindekiler

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinde seçmen iradesinin sandığa sağlıklı yansımaları için Bursa Barosu'ndan 50'den fazla avukat görev aldı.

DOSYA
SEÇİM >> 8

6
Başkan'dan...

16
Söyleşi: Fikri Sağlar

18
Söyleşi: Zafer Arapkirli

20
Nisan-Mayıs Adalet Nöbetleri
Ankara ve Hatay'da tutuldu

22
Avukata önce işkence
sonra ev hapsi!

23
Avukata işkenceye TBB ve
Barolardan ortak tepki

24
Altun: "Adaletsizlikleri,
hukuksuzlukları görünür
kılmaya devam edeceğiz"

26
5 Nisan Avukatlar
Günü Kokteyli

28
Yargıç, avukatın etek boyuna
değil önündeki dosyaya
bakmalıdır!

29
Bursa Barosu THM Korusu
Türkülerle coşturdu
Bursa Barosu Türk Müziği
Korusu Erol Sayan ve
besteleriyle sahnede ydi

30
Nisan ayında bir
şehit daha verdik
Bursa Barosu, Ankara Garı
Davası'nda müdahil

31
Müzakere ve
Teknikleri Konferansı
Karşı vekalet ücreti
avukatın hakkıdır!
Avukatın Cezai ve Hukuki
Sorumluluğu Paneli
BAOB Dönem Sözcülüğü
Bursa Barosu'nda

32
Bursa Barosu'ndan
iş hukuku raporu

33
Sokrates'ten
günümüze savunma

34
Hakim Levent Dağdeviren:
"Çocuklarıma mirasım,
kararlarımı!"

35
Bursa Barosu
1 Mayıs'ta alanlardaydı
İki gün süren Çocuk
Adalet Sistemi Eğitimi
tamamlandı

36
Av. Özgür Aksoy
Şiir Ödülleri
sahiplerine ulaştı

37
-Baro Tiyatroları Festivali-
Bursa Barosu Başkanı
Altun: "İyilerin iyiliklerini,
kötülerin kötülüklerini
anlatıyoruz!"

39
Bursa Barosu'nun
Dilek Ağacı meyve verdi!

40
Gezi: Av. Sebahat
Erdoğan'ın objektifinden
Meksika ve Küba

42
Ömer Atilla Sav:
Hukuktan ve sanattan
yana ödünsüz duruş

47
5. yılında Soma
Katliamı Paneli yapıldı

48
Barolar, eşzamanlı
olarak Av. Müzeyyen
Boylu cinayetini kınadı:
"Kadın şiddetini
artıran boşanma
davaları ve nafaka değil!"

50
Bursa Barosu Dergisi
Muhamat'ın ilk sayısı

52
Daktilonun 21. yüzyılı
bulmayan hüzünlü öyküsü

59 Yapı kayıt belgesinin
kat karşılığı inşaat
sözleşmelerine etkisi
Av. Nezh Sütçü

65 Kişisel Verileri Koruma
Kurulu'nun rehberlik
hizmeti sunan internet
sitelerine erişim yasağı
koydurtma yönündeki ilke
kararının eleştirilmesi
Av. Dr. Ş. Cankat Taşkın

73 İİK'nun 128/A maddesine
göre 2 yıl geçmedikçe
yeniden kıymet taktiri
istenemez ise de hacizli
taşınmaz üzerine
sonradan konulan haczin
"yeni bir haciz" olup, bu
yeni haciz nedeniyle,
İİK'nun 128/II maddesi
uyarınca satışa esas
olmak üzere yeniden
kıymet taktiri yapılması
gerekeceği
Av. Talih Uyar

77 Ceza Hukukunda
suçluların çokluğu
(765 ve 5237 sayılı
kanunlar çerçevesinde)
Av. Taha Kürşad Uzun

81 Mükellef hakları
**Av. Kaan
Mahmut Erdem**

89 Kamu ihalelerinde
yeni dönem:
Elektronik eksiltme
Av. Haydar Şenöz

92-94 Mahkeme Kararı

97 Avukatlık mesleğinde
reklam yasağının
teknolojik gelişmeler
ve sosyal medya
açısından tahlili
Stj. Av. Berat Barulay

105 Türk borçlar hukuku
kapsamında borçların
sona ermesi
Stj. Av. Gökçe Yıldız

109 Marka hukukunda
mutlak ret nedenleri
Stj. Av. Sabit Turgut

118 Kusursuz kanunlar
Ahmet Can Kısa

Bursa Barosu

Yıl: 44 Sayı: 108 - Haziran 2019
Yerel Süreli Yayın (3 Aylık)

İmtiyaz Sahibi

Bursa Barosu adına
Av. Gürkan Altun

Sorumlu Yazışleri Müdürü

Av. Hulusi Tıglioğlu

Dergi Komisyonu Başkanı

Av. Nisa Ören

Editör

İhsan Bölük

Sayfa Tasarımı

Mahir Bora Kayıhan

Yapım

www.balabanproduksiyon.com

Baskı

İmak Ofset

www.imakofset.com.tr

Dağıtım

www.seckurye.com.tr

Yayıncı / Yönetim

Bursa Barosu Başkanlığı

Kıbrıs Şehitleri Cad.

Adalet Sarayı

G-Blok Kat:1

Osmancağız / BURSA

T: 444 50 99

0224 272 11 94

0224 251 66 06

F: 0224 251 62 49

basin@bursabarusu.org.tr

Bursa Barosu Dergisi, Bursa Barosu Başkanlığı tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Bursa Barosu Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Bursa Barosu Başkanlığı'na aittir. Yayımlanan yazı, fotoğraf ve konuların her hakkı saklıdır ve tüm sorumluluğu eser sahiplerine aittir. İzin alınmadan alıntı yapılamaz. Reklamların sorumluluğu reklam verenlere aittir. Bursa Barosu Dergisi, Basın Meslek İlkeleri'ne uymaya söz vermiştir.

Başkan'dan...

Değerli Meslektaşlarım,

2019 yılı hem Bursa Barosu hem de ülkemiz açısından son derece önemli bir yıl. 1909 yılında kurulan baromuz 110 yaşına bastı. Bursa Barosu, 110 yıldır hukukun üstünlüğü, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin sarsılmayan, yıkılmayan ender kalelerinden biridir ve bizler bu kalenin yıkılmaması ve sonsuza dek ayakta kalması için ant içtik.

Bu kararlılığımızın kaynağı, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bundan tam 100 yıl önce kurtuluş mücadelesinin fitilini ateşlemek üzere Bandırma Vapuru ile Samsun'a çıkarken taşıdığı ruhtur. Bu nedenle dergimizin kapak görselinde 1919-2019 vurgusu yaptık.

"Egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir" ilkesi, demokrasinin belkemiğidir. Demokratik yollarla yönetime gelenler, yine bu yolla gideceklerini ve gitmeleri gerektiğini hiçbir zaman unutmamalıdır. Demokrasinin nimetlerinden yararlanıp, emanet edilen koltukları bırakmamak için kendi hukukunu yaratmak ve bunu uygulayacak kadroları kendi siyasi görüşleri doğrultusunda şekillendirmek, hiçbir şekilde kabul edilemez.

Yargı mekanizmasının kurucu unsurlarından biri olan savunma makamının temsilcileri olan biz avukatlar, hep hak peşinde koştuk, hakkı savunduk. Bunu yaparken hukuka olan inancımızdan taviz vermedik, vermeyeceğiz.

Ülkemizin son üç ayına mahalli idareler seçimi damgasını vurdu. 31 Mart 2019 tarihinde yapılan ve sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin Yüksek Seçim Kurulu tarafından hukuksuz bir şekilde iptal edilip yenilenmesi kararına tepkimizi gösterdik. Pek çok baro ile birlikte ortak basın açıklaması yaptık, Bursa Barosu olarak da ayrıca,

YSK kararının hukuksuzluğuna ilişkin itirazımızı kamuoyu ile paylaştık.

Şöyle ki; YSK, 31 Mart seçimi öncesinde Bursa Mustafakemalpaşa İlçesi'nde sandık kurulu görevlilerine yapılan itirazı reddetmiş, fakat İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini iptal ederken bu kararını görmezlikten gelerek, iptal gerekçesi olarak sandık kurulu görevlilerini göstermiştir. Haliyle bu karar, daha önce aynı sandık kurullarıyla yapılan milletvekili genel seçimi ve Anayasa referandumunu da tartışılır hale getirmiştir.

Kutsal savunma mesleğinin bireyleri olarak bu duruma sessiz kalamazdık. Nitekim İstanbul Barosu'nun başlattığı demokrasi nöbetinde Bursa Barosu olarak

Ar. Gürkan Altun
Bursa Barosu Başkanı

yerimizi alıp, hukuksuzluğu dillendirdik. “Her okulda bir avukat” kampanyası kapsamında da 23 Haziran günü yapılan seçimlerde Bursa Barosu üyesi 50’den fazla meslektaşımızla, seçmen iradesinin sandığa sağlıklı yansımaları sağlamak, sandık bölgelerinde ortaya çıkabilecek hukuki sorunların çözümüne yardımcı olmak için görev aldık.

Ülkemizin başta ekonomi ve bağımsız yargı olmak üzere pek çok sorunu varken gündemi tüm sıcaklığıyla saran İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini her kim kazanmış olursa olsun, seçmen iradesinin kavgasız-gürültüsüz ve elbette şaibesiz bir şekilde ortaya çıkmış olması, demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne olan inancımızı perçinlemiştir. Burada, ironi içeren bir parantez açmak gerekiyor.

Neredeyse her yıl önüne sandık konmasından ötürü toplum demokrasi zehirlenmesiyle (!) karşı karşıya kalacak. Ülkenin sürekli seçimlerle meşgul edilmesi aslında, Türkiye’de siyasetin bir meslek olarak algılanmasının sonucudur. Siyasetin bir meslek olmadığı anlaşılmalıdır. Süresi sonunda nöbet yeni isimlere bırakılabilir.

Sevgili Meslektaşlarım;

YSK’nın hukuksuz kararı gündemi kasıp kavururken, Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni kamuoyu ile paylaşması manidardı. Belgeyi dikkatlice incelediğimizde “cek-cak”la biten cümlelerden oluştuğunu görmek bizleri umutlandırmıyor. Beklentimiz, bağımsız ve adil yargılamanın önünü açacak her türlü düzenlemenin bir an önce

yapılarak hayata geçirilmesidir.

Bizler temel insan hak ve özgürlükleri, tutukluluk ve yargılama sürelerinin uzunluğu, adliyelerdeki iş yoğunluğu, savunmasız yargılamanın yolunu açma çabalarına karşı haykırırken, avukatlara yeşil pasaport verileceği müjdesine ne yazık ki sevinemedik. Yeşil pasaport yıllardır istediğimiz bir şey ama önceliğimiz değildir. Önceliğimiz, aciliyetimiz, yargının bağımsızlığı, adil yargılanma hakkının sağlanmasıdır. Yargıç karşısına çıkan herkes, hakkında verilecek her türlü karardan sonra “adaletin kestiği parmak acımaz” diyebilmelidir. Adalet devletin temelidir. Bu temeli yeniden sarsılmaz kılmak, belgelerde yer alan “cek-cak”la biten cümlelerin en kısa zamanda hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır.

“YSK’NIN İPTAL KARARI, HUKUK DEVLETİNİN TEMELİNE DİNAMİT KOYMUŞTUR”

BASINA VE KAMUOYUNA;

Yüksek Seçim Kurulu, 31 Mart 2019 tarihinde yapılan yerel seçimlerde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na yönelik seçimi, üzerinden 36 gün geçtikten sonra “bir kısım sandık kurullarının, ilçe seçim kurullarınca kanuna aykırı oluşturulması” gerekçesi ile oy çokluğuyla (7 kabul 4 ret) iptal etmiş ve seçimin yenilenmesine karar vermiştir.

Bilindiği üzere 31 Mart 2019 tarihinde tüm ülkede yerel seçimler gerçekleştirilmiş ve halkın iradesi sandıkta belirlenmiştir. Seçim süresince ve öncesinde yaşanan bir dizi hukuksuzluklar ve demokratik seçim ortamının olmadığı yönündeki tespitlerimiz bir yana 31 Mart gecesinden başlamak üzere özellikle İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri yönünden TC Anayasası, 7062 sayılı Yüksek Seçim Kurulu’nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun ile tüm seçim mevzuatına ve YSK’nın içtihatlarına tamamen aykırı hukuksuz bir süreç yaşanmıştır. Öncelikle 36 gün boyunca seçimin kazananı olduğu YSK tarafından açıklanan Ekrem İmamoğlu’na mazbatasını 17 gün boyunca verilmemiş, sonrasında başkanlık kararı ile

denetleme faaliyetleri kapsamında görevlendirilen müfettişlerin çalışması İdare Mahkemesi’nce verilen yürütmeyi durdurma kararı ile engellenmiştir. 6 Mayıs 2019 tarihinde ise YSK tarafından İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na yönelik seçimin iptal edilerek yenilenmesine karar verilmiştir. Ancak iptal kararı gördüğümüz kadarı ile tam kanunsuzluk itirazına dayalı olarak değil sandık kurulu oluşumuna yönelik itirazın değerlendirilmesi sonucu verilmiştir ki bu karar seçim hukukunu ve seçim güvenilirliğini altüst etmiştir. Şöyle ki;

YSK’nın kısa kararında bir kısım sandık kurullarının, ilçe seçim kurullarınca kanuna aykırı oluşturulması gerekçesinin iptale dayanak yapıldığı izlenimi doğmaktadır. Oysa YSK’nın 135 sayılı genelgesinden açıkça anlaşılabileceği üzere sandık kurullarının yasaya ve hukuka uygun oluşturulması YSK’nın görevi olup, bu yöndeki bir “sakatlık” halinin seçmen iradesinin sandığa yansımalarının engellenmesi sonucunu oluşturması başka bir ifade ile seçmenin oyunun yok sayılması neticesine yol açması YSK’nın daha önce verdiği kararlara aykırı olduğu gibi hakkaniyete de aykırıdır. Genelgenin 4. maddesi 298 sayılı kanuna atıfla seçim kurullarının nasıl tamamlanacağını tanımlamıştır. Özetle, İlçe Seçim

Kurulu Başkanı genelgenin 22/1 maddesi uyarınca seçim kurulu başkanlığına bildirilen listeden ve sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit ederek sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler. Üyelikler bu şekilde doldurulamaz ise son fıkra hükmü gereğince eksiklikler o çevrede bulunan ve sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimseler arasından tamamlar.

Seçim mevzuatımıza ve YSK’nın 13/12/2018 tarih ve 2018/1105 sayılı kararı ile kabul edilen seçim takvimine göre itiraz süreci 2 Mart 2019 tarihi itibarıyla bitmiş ve sandık kurulları kesinleşmiştir. YSK’nın benzer durumlarda verdiği emsal nitelikteki kararlara göre, seçim mevzuatına göre ilan edilmiş ve itiraz süreci sonunda kesinleşen sandık kurulu başkan ve üyeleri üzerinden bir iptal kararı verilmesi mümkün değildir. Bu itibarla sandık kurulu oluşumunun 298 sayılı kanunun 130. maddesi uyarınca olağanüstü itiraza konu olamayacağı açıktır.

YSK’nın 18.12.1999 tarih 2473/1647 sayılı kararında özetle “İtiraz seçim sonuçlarını etkileyen olaylar olup, bu gibi itirazların 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümlerine göre

belli süreler içerisinde yapılması gerekir. Bu süreler geçtikten sonra yapılan itirazın inceleme olanağı yoktur. Bu seçim hukukunun en önemli özelliğidir. Ayrıca sandık kurulu başkan ve görevlilerinin görevlerini kötüye kullanmalarının söz konusu olması ve suçun oluştuğunun anlaşılması, ilgililerin cezalandırılmalarını gerektirir. Ancak seçimin iptaline neden olmaz” denilmekte iken seçimi sandık kurullarının kanuna aykırı oluşturulması nedeniyle iptal edip sandık kurullarını kanuna aykırı oluşturanlar hakkında suç duyurusunda bulunuyor olması ve süresinden sonra itirazı değerlendirmesi, seçim hukukunun en önemli özelliğinin ihlali olup, hukuka aykırıdır. Kaldı ki YSK 31 Mart tarihli yerel seçimlerde ilimiz Mustafakemalpaşa ilçesindeki seçimler ile ilgili sandık kurullarının teşkiline ilişkin yapılan itiraza “sandık kurullarına yönelik itirazların Yüksek Seçim Kurulu’nun 13/12/2018 tarih ve 2018/1105 sayılı kararı ile kabul edilen takvime göre 02.03.2019 tarihinde karara bağlanması nedeniyle tam kanunsuzluk iddiasına ilişkin talebin reddine karar verilmiştir”

şeklinde geçmiş kararları ile de uyumlu emsal nitelikte bir karar vermiştir.

Hal böyleyken İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimine yönelik aynı nitelikteki itirazı, esasa dahi girmeksizin usulden reddedilmesi gerekirken oy çokluğu ile kabul edilmesi kararın hukuki olmadığı algısına yol açmaktadır. YSK İstanbul Büyükşehir seçimine yönelik itirazı olsa olsa süreye tabi olmayan tam kanunsuzluk itirazı çerçevesinde değerlendirebilirdi. Ancak bu durum da gerek 24 Haziran tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerini ve gerekse anayasa referandumunu da etkileyebileceğinden olsa gerek bu kapsamda değerlendirilmemiştir düşüncesindeyiz. Özetle; YSK bu iptal kararı ile daha önce yapılan seçimlerin de tartışılmaya açılmasına sebebiyet vermiş, sandığa gölge düşürmüştür. YSK’nın 2017 yılında yapılan referandumda mühürsüz oyların seçmen iradesini etkilemeyecek nitelikte olduğundan geçerli sayılmasına ilişkin kararı hala orta yerde durmaktadır.

Üzülerek belirtmek isteriz ki; YSK’nın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptaline ilişkin, hukuka, Anayasa’ya, seçim mevzuatına ve kendi içtihatlarına tamamen aykırı bu kararı ile demokratik seçim düzeninin ve hukuk devletinin temelini dinamit koyulmuştur. Bu karar ile millet iradesi gasp edilmiştir.

Tüm kamuoyunca gözlemlendiği üzere; 31 Mart gecesi sandıkların açılıp sayılmasından itibaren Anadolu Ajansı veri akışını kesmiş, 12 saat boyunca yeni veri girişi sağlanamamış, 01/04/2019 tarihinde YSK tarafından sonuçlar açıklanmış, sonuçlar açıklandıktan sonra da manipülasyonlar devam etmiş, baskı ve algı operasyonları ile il seçim kurulu ve bazı ilçe seçim kurulları tarafından önceki seçimlerde verilen kararlara aykırı olarak kararlar alınmış ve uygulanmıştır. 1 ayı geçen bu süreç sonunda 31 Mart 2019 tarihinde sandıktan çıkan irade netice itibarı ile değişmemiştir. 6 Mayıs 2019 tarihinde ise YSK “bir kısım sandık kurullarının, ilçe seçim kurullarınca kanuna aykırı

oluşturulması ve bu hususun da seçim sonucuna müessir olmasından” bahisle seçimin iptali ile 23/06/2019 tarihinde yenilenmesine karar vermiştir.

Yine YSK’nın iptal kararı ile aynı sandık kurulları gözetiminde gerçekleştirilen seçimlerden yalnızca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimleri iptal edilmiş olup, ilçe belediye seçimleri, belediye meclis üyeliği seçimleri ve muhtarlık seçimleri ise iptal edilmemiştir. YSK kararında belirtildiği şekilde kanuna aykırı oluşturulduğu iddia edilen sandık kurulları ile ilçe seçim kurulları sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçim sonucuna mı etkili olmuştur? Maalesef YSK kararının hukuki mülahazalarla değerlendirilmesine olanak yoktur. Demokrasinin temeli olan demokratik seçim sürecinin yürütücüsü ve halkın iradesinin sandığa yansımalarının teminatı olması gereken YSK’nın iktidar sahiplerinin baskısı ile Anayasa’ya ve seçim mevzuatına aykırı olarak verdiği bu karar hukuki değil siyasadır ve kabul edilmesi mümkün değildir.

YSK seçimlerin iptali ve yenilenmesine yönelik kesin nitelikte karar verdiğine, sandık kurulu oluşumuna yönelik itiraz süreci ise 2 Mart tarihinde sonlandığına göre iptal kararının tam kanunsuzluk itirazına dayalı olarak verildiği açıktır. Bu itibarla aynı sandık kurulu gözetiminde aynı zarf içerisine konulan dört ayrı seçime yönelik dört oy pusulasından sadece birinin geçersiz sayılarak o pusulaya dair seçimin iptal edilmesi mümkün değildir. Bu yüzden seçime katılan siyasi partilerden beklentimiz “kesinleşmiş kararı ve tam kanunsuzluk gerekçesi gösterilerek” ilçe belediye başkanlıkları ve belediye meclis üyelikleri ve hatta muhtarlık seçimlerinin de iptali için YSK’na başvurusu YSK’nın da İstanbul’daki bütün seçimleri iptal ederek yenilenmesine karar vermesidir.

Demokrasilerde seçim halkın temsilcilerini belirlemesi için iradesini sandığa yansıtması, seçimden sonra da demokratik süreçlere katılması, karar mekanizmalarında söz ve yetki sahibi olması ve demokratik tepkilerini demokratik yollardan ifade edebilmesidir. Demokratik yönetimlerde seçim halk iradesi ile seçilenlerin halkın iradesi ile değiştirilmesini de içermektedir. Aksi halde demokrasiden söz edilemez.

Hukuka, demokrasiye, insan hakları ve temel hak ve özgürlüklere sahip çıkmak avukatların ve baroların görevidir. Bursa Barosu olarak tarihi sorumluluğumuzun bilinci ile seçim sürecini bütün barolarımız ve avukatlarla birlikte takip edeceğimizi beyan ediyor, halkın avukatları olarak tüm kamuoyunu haksızlığa ve hukuksuzluğa karşı durmaya ve duyarlılığı arttırmaya çağırıyoruz.

Bursa Barosu Başkanlığı

Av. Gürkan Altun

BAROLARDAN, İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI SEÇİMİNİN İPTAL KARARINA TEPKİ: **YSK’NIN KARARI, HUKUK TARİHİNE KARA LEKE!**

Yüksek Seçim Kurulu’nun, 31 Mart’ta yapılan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptali ve yenilenmesi kararına, 49 baro ortak bir açıklamayla tepki gösterdi. 49 baronun aynı gün yaptığı açıklamayı Bursa’da Baro Başkanı Av. Gürkan Altun okudu. Açıklamada, “Demokrasi birikimimizi, kültürümüzü ve yıllar içinde oluşan tüm içtihatları yok sayarak alınan bu karar, demokrasi ve hukuk tarihimizde maalesef karar bir leke olarak yerini alacaktır” denildi.

Bursa Barosu tarafından Bursa Adalet Sarayı girişinde düzenlenen basın toplantısına, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, önceki dönem yönetim kurulu üyesi Av. Ali Arabacı ile avukatlar katıldı.

İPTAL KARARI HUKUKİ VE VİCDANİ DEĞİL

Bursa Barosu olarak dün (7.5.2019) bir açıklama yaptıklarını ancak, bu hukuksuzluğu, keyfiliği ve siyaseten verilen kararı kınayan pek çok baro ile ortak açıklama yapma gereği doğduğunu söyleyen Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, YSK'nın kısa kararından seçimin, usulüne aykırı oluşturulan sandık kurulları nedeniyle iptal edildiğinin anlaşıldığını belirtti.

YSK'nın, sandık kurullarının oluşumuna ilişkin 135 sayılı genelgesinin 4. maddesinde atıfta bulunulan 298 Sayılı Yasanın 23. maddesini hatırlatan Altun, "Sandık kurullarının oluşumunda seçime katılan siyasi partilerin hiçbir müdahalesi yoktur. Kaldı ki, YSK benzer şekilde Bursa Mustafakemalpaşa İlçesi seçimleri

için; sandık kurullarının 02.03.2019 tarihinde kesinleştiği gerekçesiyle, sandık kurullarının usulüne uygun olmadan oluşturulduğuna ilişkin tam kanunsuzluk iddiasının reddine karar vermişken, bir başka seçimin bu gerekçe ile iptalini hukuki ve vicdani olarak kabul etmek mümkün değildir" dedi.

Altun şöyle devam etti:

DEMOKRASİ, HALKIN İRADESİNE SAYGIYLA MÜMKÜN

"Bu kararla; ülkemizin uzun ve sıkıntılı demokrasi tarihinde edinilen tecrübeler, yasal düzenlemeler ve seçim kurullarının uygulamaları ile oluşan yerleşik içtihatlar, teamüller ve ilke kararları yok sayılmıştır. Halbuki bunların tamamı seçimlerin sağlıklı işlemesi, millet/seçmen iradesinin şaibesiz bir şekilde sandığa yansımaya içindir. Ancak YSK kararı ile tüm bu birikim bir yana atılınca, artık seçmenin seçim sonuçlarına ilişkin kuşku ve endişeleri artacağı gibi sandık kurulu başkan ve üyeleri de potansiyel suçlu gibi görülecektir. Demokrasi, öncelikle halkın iradesi ile şekillenen seçim sonuçlarına

saygı duymakla mümkündür. YSK şeklin ikincil sayılması gerektiğini, esas olanın seçmenin iradesi olduğunu birçok kararında olduğu gibi 'mühürsüz oyların geçerliliğine' ilişkin kararı ile de göstermiştir.

AMACIMIZ DEMOKRASİYE SAHİP ÇIKMAK!

Hal böyleyken; demokrasi birikimimizi, kültürümüzü ve yıllar içinde oluşan tüm içtihatları yok sayarak alınan bu karar, demokrasi ve hukuk tarihimizde maalesef kara bir leke olarak yerini alacaktır. İlkesel bazda yaptığımız bu açıklama ile amacımız; hukuksuzluğu kabul eden anlayışa karşı temelini hukuk ve adaletten alan demokrasiye sahip çıkmak ve onu savunmaktır.

Bu sürecin İstanbul ve Ülke genelinde sağduyuyla ve demokratik kurallara uygun bir şekilde sonuçlanmasını diliyor, kamuoyu ile saygıyla paylaşıyoruz."

Altun son olarak, açıklamada imzası olan baroları da sıraladı ve Mustafakemalpaşa İlçesi'ndeki itirazla ilgili verilen kararın ayrıntılarını açıkladı.

GÜRKAN ALTUN, İSTANBUL BAROSU'NUN
DEMOKRASİ NÖBETİ'NDE KONUŞTU:

AYNI MÜLKİ AMİR VE KURULLARLA SEÇİM YAPILMAMALIDIR!

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Ekrem İmamoğlu'nun kazandığı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin YSK tarafından iptal edilmesi üzerine İstanbul Barosu'nca başlatılan "Demokrasi İçin Dayanışma Nöbeti"nde konuştu.

İstanbul Barosu'nun, İstiklal Caddesi'ndeki binası önünde gerçekleştirilen nöbete 14 Mayıs'ta Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlker Yılmaz katıldı. İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu'nun sunuş konuşmasıyla mikrofonu alan Altun, Bursa'dan dayanışma ruhu getirdiğini ve bu ruhun 23 Haziran'da büyüüp çığa dönüşeceğini söyledi. Türkiye'de ilk defa 32 bini aşkın sandıkta birer

avukat olacağını belirten Gürkan Altun şöyle konuştu:

"Bizler avukatların cinsiyeti, boyu, siyasi düşüncesiyle ilgilenmiyoruz. Sadece avukat ve hukukçu kimliğiyle ilgileniyoruz. Ve biz her vicdanlı avukatın, hukuka inanan her bireyin sandıkta her seçmenin oyuna sahip çıkacağını biliyoruz. Bu uğurda yaptığımız tek şey onların yanında olmak ve biraz olsun cesaretlendirmek. Bizi bu seçime götüren yüksek

yargı kurumuyla ilgili de bir çift söz söylemek gerekiyor. İptal gerekçesini beklemiyoruz elbette. Bu tip kararlar, varsa eğer gerekçesiyle birlikte açıklanmalıdır. Sonradan kamuoyunda oluşan veya oluşturulan algıya göre bir gerekçe yazılamaz, yazılmamalı. Bizim okuduğumuz kararda tek bir gerekçe var. Sandık kurullarının usulsüz oluşturulması! Bazı adaylar, bir partinin genel başkanı ne diyor? Oylarımızı çaldılar! Hırsızlık yaptılar! Hırsızlığı kim

yaptı? Kim müsaade etti? Hırsızlar kimlerdir? Ne onlar biliyor ne de biz? Peki bu hırsızlık nerede yapıldı? Sadece İstanbul'da mı yapıldı? Sandık kurulu ile ilgili düzenleme referandumdan beri var. O günden bugüne yapılan üç seçim, hadi hepsini bıraktık, 31 Mart'ta 81 vilayette beş yüzün üzerinde ilçede yapılan seçimler, hep aynı şekilde oluşturulan sandık kurullarıyla idare edildi.

Bursa'da büyükşehir belediye başkanlığı seçimi çok küçük farkla sonuçlandı. 60-70 bin gibi bir oy var. İstanbul'daki kadar makas dar değil ama Bursa koşullarında son 20 yılda iki adayın birbirine yaklaştığı ilk seçim bu. YSK öncelikle şuna cevap vermeli. İstanbul'da 200 küsur sandıkta sandık kurulu seçimlere doğrudan etki etti ama kurulların tamamının kamu görevlisi olmayan kişiler tarafından teşkil ettirildiği iddiasında... İlçelerde değil, sadece büyükşehirde seçim sonucuna etkili olduğunu söylüyor. Peki Bursa'da, Ankara'da, İzmir'de, Adana'da, Tekirdağ'da, Osmaniye'de sandık kurulları nasıl teşkil ettirildi? Tüm Türkiye'de sandık kurullarının belirlendiği kamu görevlisi havuzunu kim oluşturdu? İçişleri Bakanlığı bünyesindeki mülki amirler! Peki bugün itibarıyla hiç duydunuz mu bir tane mülki amir hakkında görevden el çekirme var? Hiç duydunuz mu, bir tane mülki amir hakkında soruşturma açılmış? Oysa bu kamu görevlileri listesini ilçe ve il seçim kurullarına gönderen bizatihi mülki amirler!

Peki İstanbul'da kim? İstanbul Valisi, Büyükçekmece Kaymakamı, Beyoğlu Kaymakamı vesaire... İstanbul Valisi nerede şimdi? Mazbatasını geri aldığınız İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın koltuğuna da oturuyor. Yani usulsüz kamu görevlilerini havuza atan, il-ilçe seçim kurullarının önüne gönderen mülki amirlerden en büyüğü aynı zamanda koltuğunu altıdan aldığı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın görevini de yapıyor. Ama biz alıştık ülkemizde bir bedende birkaç fazla şapkaya... Doğu ve Güneydoğu'da geçen dönem alıştık, referandumla birlikte Cumhurbaşkanlığı sisteminde alıştık.

Peki hırsızlar kim? Gerçekten merak ediyoruz. Ama şunu biliyoruz ki hırsızların aracı kıldıkları mülki amirler. Şimdi il, ilçe seçim kurulları kendilerine verilen kamu görevlisi listesinden ayıklama yapıp hangisi devlet memurudur nasıl belirleyecek? Orada ad çekme suretiyle belirlenen sandık kurulu başkanı veya yardımcısı adli para cezasına rağmen göreve nasıl gitmeyecek? Giderse hırsız olacak, gitmezse görevini ihmal etmiş olacak? Peki bunun sorumlusu kim? Mülki amir...

Buradan sesleniyorum. İçişleri Bakanı'na sesleneceğim ama önce görevini bırakması gereken veya bırakmıyorsa görevden alınması gereken kişi İçişleri Bakanıdır. Çünkü mülki amirlerin başında o var. Hukuken sorumludur. Siyaseten kendini sorumlu

hissetmeyebilir. İstifa etmesi gereken İstanbul Valisi'dir, İstanbul kaymakamlarıdır. Etmiyorlarsa, görevden el çektirilmelidirler. En azından 23 Haziran akşamına kadar... Seçimlerin selameti için... Aynı ellerle, aynı havuzdan oluşturulacak sandık kurullarıyla seçim yapılmamalıdır. Ama bu iş İstanbul'la sınırlı değil. Bursa'daki sandık kurullarının nasıl oluşturulduğunu, kaç kamu, kaç banka çalışanı, kaç fabrika işçisi, kaç belediye çalışanı sandık kurullarında görev yaptı? Bakın Bursa Mustafakemalpaşa'da, 5 belediye görevlisi ki bunlar belediye başkan yardımcısı sıfatına haiz, sandık kurulu başkanı ve başkan yardımcısı olarak görev yaptı. Ama bu itiraz hepinizin de bilindiği üzere reddedildi. Demek ki neymiş? Sandık kurulunun teşkili seçim iptalini gerektirmiyormuş! Ama İstanbul'da seçim sonuçlarını etkilediği için gerekliymiş! İstanbul'da fark neydi? 14 bine yakın... 42 bin seçmenin bulunduğu sandıklar seçim sonucunu değiştirebilir ve belediye başkanlığı el değiştirebilir? Öyle mi? Bize bunu anlatamazsınız! Zaten oy farkı yüzde 50'nin üzerinde iktidar partisinde. Yüzde 40'lar da büyükşehir belediye başkanlığını kazanan Ekrem İmamoğlu'nda... Peki ne olacaktı? Yüzde 70-80 mi oy almayı umut ediyordu iktidar partisinin başkan adayı? Böyle bir ihtimal mi vardı? Yoktu elbette... Peki sonuçlar nasıl manipüle edildi? Nasıl değişti? Emin olun kendileri de bilmiyor gerekçe ne yazacaklarını! Ama bekliyoruz..."

AVUKATLARIN DEMOKRASİ AŞKI İSTANBUL SEÇMENİNE GÜVEN VERDİ!

İstanbul
Büyükşehir
Belediye Başkanlığı
seçimlerinde
seçmen iradesinin
sandığa sağlıklı
yansması için
Bursa Barosu'ndan
50'den fazla avukat
görev aldı.

3 1 Mart 2019 tarihinde yapılan yerel seçimlerde sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından hukuksuz bir kararla iptal edilmesi ve 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenmesi kararı, Türkiye'yi ikibuçuk ay boyunca İstanbul'a odakladı.

Barolar başta olmak üzere demokrasiden yana olan tüm yapılar, seçmenin özgür iradesinin sandığa sağlıklı yansması konusunda yoğun çaba içine girdi. İstanbul Barosu'nun başlattığı demokrasi nöbetleri ve 23 Haziran günü her okula bir avukat kampanyasına destek veren baroların başında

Bursa Barosu vardı. Bursa Barosu, 23 Haziran İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde sandık kurulan okullarda görev almak isteyen avukatlara seçim hukuku konusunda bilgilendirme yaptı.

Bursa Barosu CMK Eğitim ve Uygulama Merkezi'nde Av. Güner Aklan tarafında verilen eğitime Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun da bizzat katıldı. Eğitimde, Seçim Kanunu ve ilgili mevzuatla birlikte, içtihadı dönüşmüş uygulamalar hakkında detaylı bilgiler verildi.

ÇAĞLAYAN'DA ADALET NÖBETİ

İstanbul Barosu'nun "Her okula bir avukat" organizasyonu kapsamında iki gün önceden İstanbul'a gelmeye başlayan baro başkanları ve avukatlar, İstanbul dışında ilki Bursa'da tutulan Adalet Nöbeti için 21 Haziran günü Çağlayan Adliyesi'ndeydi. Nöbete

katılan Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun da bir konuşma yaptı.

Altun, "Biz bu nöbeti Antalya'da tutmayı planlamıştık. Bu planı yaparken YSK'nın hukuk dışı bir kararla İstanbul seçimlerini yenileyeceğini hesap etmemiştik. YSK bu kararıyla sadece hukuka zarar vermemiş, bir defa daha adalet duygumuzu incitmiştir" dedi. Altun, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Sayın Cumhurbaşkanı geçenlerde bir validen hareketle 'O ilindeki cumhurbaşkanıdır' diyerek, hem valiyi hem kendisini

yüceltmeye çalıştı. Biz saray kıvamında konutlarda oturan, kayyum olarak atandıkları belediyelerde lüks ve şatafatta sınır tanımayan, çeşit çeşit makam arabaları olan bir kısım valilerin olsa olsa yaşam biçimleri ile Sayın Cumhurbaşkanı'nın övgüsüne mazhar olabileceklerini düşünüyoruz. Yine gerek Sayın

Cumhurbaşkanı, gerekse bakanları ve belediye başkan adayları her fırsatta oyların çalındığını ifade ederken, İçişleri Bakanı bir adım ileri giderek 'hırsız ve hırsızlığın nasıl yapıldığını iyi bildiğini' söylemiştir. İçişleri Bakanı'nın görevi hırsız tanımak değil, onu yakalamaktır. Ancak YSK kararına

gerekçe olan usulsüz sandık kurulu üyelerini arayan ona bağlı mülki amirlerdir ve hırsız kapıyı açan da onlardır. Ama ne yapmıştır İçişleri Bakanı? Onları görevden alacağına, kanun karşısında hesap vermelerini sağlayacağına, bir de ödül olarak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na kayyum olarak atamıştır. Onun da ilk görevi belediye çalışanlarını seçimde taraf haline getirmek olmuştur. Sonra da israf söylemelerine nazire yaparcasına, vakıflara aktarılan yüz milyonlarca lira parayı, tahsis edilen binlerce makam aracının hizmet olduğunu,

israf yapılmadığını anlatan afişleri İstanbul'un her yerine astırmıştır.

ALTUN: BARIŞ KAZANACAK, DEMOKRASİ KAZANACAK!

Aritofanes'in Barış isimli oyununda Tanrı Zeus, barışı bir mağarada hapsedmiştir. Barış'ın hapsi nedeniyle savaştan inim inim inleyen Atina'da insanlar açlık, yokluk ve umutsuzlukla karşı karşıyadır. Bir köylü barış gelsin diye köyün ileri gelenlerine gider, olmaz. Parlamente'ye gider, başaramaz. Kendi köylüleri bile ona inanmaz ama o çıkar Zeus'un elinden kurtardığı barışı Atina'ya getirir. Barışla birlikte bolluk ve bereket de gelir ama az çalışarak çok kazanmak ganimet elde etmek isteyenler yavaş yavaş seslerini yükseltip, barışı köylü ile birlikte köylerinden kovarlar. İşte biz de şimdi o Atinalı köylü gibi İstanbul Barosu'nun avukatları ile birlikte barışı, demokrasiyi, kardeşliği hapis tutulduğu mağaradan kurtarmak için İstanbul'dayız. Pazar günü sandıklara ve sandıktaki iradeye sahip çıkacağız. Bu defa barış kazanacak, demokrasi kazanacak, kardeşlik kazanacak..."

İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu da "Biz İstanbul'da 6 Mayıs YSK kararından sonra, yapılacak seçimlerin basit bir biçimde sadece İstanbul'a bir belediye başkanı seçme olmadığını, özellikle demokrasiye yönelik ciddi bir tehdit oluşturduğunu düşündüğümüz

için, bütün meslektaşlarımızı göreve çağırdık. Türkiye'nin her yerinden, barolardan çok ciddi bir katkı geldi. Özellikle sandıklara seçmen iradesinin doğru bir şekilde yansiyebilmesini temin etmeye çalışıyoruz" dedi.

"23 Haziran'da demokrasinin hukuka ihtiyacı var" diyen Durakoğlu, "Biz de bu hukuka olan ihtiyacı gidermeye çalışıyoruz. Avukatlar olarak biz bunu yapacağız. Bugün de gördüğünüz gibi pek çok baro başkanımızdan bu ilgiyi gördük. Onlar şimdi kendi illerinde yaptıkları örgütlenmenin gereği olarak, Türkiye'nin her yerinden İstanbul'a 23 Haziran günü sandık başlarında nöbet tutmak üzere avukatları gönderecekler. Meslektaşlarımızla birlikte burada demokrasi için önemli bir görev yapacağımızı düşünüyoruz" diye konuştu.

50'DEN FAZLA AVUKATLA İSTANBUL'A ÇIKARMA

Bursa Barosu, 23 Haziran günü ise YSK'nın hukuksuz iptal kararı

nedeniyle yenilenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinde seçmen iradesinin sandığa sağlıklı yansması ve seçim hukukunun eksiksiz uygulanmasını sağlamak amacıyla İstanbul'da nöbetteydi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol ve pek çok baro başkanıyla birlikte İstanbul Barosu'nda oluşturulan seçim kriz masasında, sandık bölgelerinde görev alan meslektaşlarına destek oldu.

Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun, Sayman Av. Aslı Evke Yetkin, yönetim kurulu üyeleri Av. Sefer Bülent Yaylalı ve Av. İlker Yılmaz, Genç YK Temsilcisi Av. Selin İlkiz Öztürk ile Bursa Barosu'ndan 50'den fazla avukat Bursa Barosu üzerinden görev alırken, ittifak partileri AK Parti, MHP, CHP ve İyi Partili avukatlar da İstanbul'da görev aldı. İstanbul Barosu, il genelinde 8 bin avukatın görev aldığını bildirdi.

Seçim günü sandık bölgelerinde yaşanan tartışmalarda avukatların önemli rol üstlendiği, pek çok tartışmanın hukuki bilgilendirmeler sonucunda yatıştığı ve seçimin gerginlik olmaksızın sonuçlandığı görüldü. Baroların, demokrasinin güçlenmesi, seçmen iradesinin sandığa sağlıklı yansması için yaptığı özverili çalışması, sosyal medya üzerinden yoğun övgüler aldı.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, ÇGD Bursa Şube Başkanı Rabia Deniz, TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, önceki dönem yönetim kurulu üyesi Av. Ali Arabacı, baro yönetim kurulu üyeleriyle gazeteciler ve vatandaşların izlediği söyleşi, Bursa Barosu'nun BAOB Hizmet Birimindeki Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

16 NİSAN

REFERANDUMU ŞAİBELİ!

Moderatörlüğünü Gazeteci Tayfun Çavuşoğlu'nun yaptığı söyleşide Fikri Sağlar, "Bir demokratikleşme ölçütü olarak seçim sistemi" başlığı altında konuştu. 18 yaş altındaki nüfusun seçmen olmadığını, sandığa gitme oranının da yüzde 85 olduğunu hatırlatan Sağlar, "Bu, 80 milyon nüfusun yüzde 68'i oy kullanıyor demektir. Yüzde 68'in yarısının oyunu alan bir siyasi parti, nüfusun yüzde 34'ünü temsil etmiş oluyor. Bu durumda milletin çoğunluğunun iradesi benimdir demek yanlıştır. Değerlendirmeye de buradan başlamak gerekiyor" dedi.

Sağlar şöyle konuştu: "Seçimin demokratik olmasıyla ilgili birçok kıtas var. Bunları gerçekleştiremezseniz seçimin demokratik olmasını sağlayamazsınız. Örgütlenme,

düşünce özgürlüğü, seçim güvenliği gibi birçok değer var. O değerler karşılığını bulursa seçim demokratik olur. Türkiye'de böyle midir? Bence böyle değildir. 31 Mart seçimi iyi bir örnektir bu duruma. Aynı seçim kurulunun görev yaptığı 16 Nisan referandumu ile ilgili AGİT raporunda, ciddi şekilde haksız rekabet yaşandığı, sonucun şaibeli olduğu belirtilmiştir. Demokrasi, insan hakları anlayışından çok uzak bir noktada olduğu daha ağır kelimelerle açıkça ortaya konmuştur.

ARTIK HİÇBİRİMİZİN CAN VE MAL GÜVENLİĞİ YOK!

16 Nisan referandumundan sonra Türkiye'de rejim değişti. Artık tek adam rejimi var. Anayasaya göre yetkiyi kullananlar Meclis, Cumhurbaşkanı ve Yargı ama öyle değil. Yasama, yürütme ve yargı bir kişinin eline geçti. Somut olarak açıkça görebiliyoruz. Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesinin 12'sini kendisi belirliyor. Tek adam, cumhurbaşkanı, başkan, partili başkan... Kendisi de 'bana başkan deyin' dediğine göre başkanlık sistemi. Dünyada görülmemiş bir başkanlık sistemi... Yürütmeyi kendisi kuruyor. Meclis'ten onay almıyor. Yürütmede yer alan bakanların büyük bir sorumsuzluğu var ve koruma altındalar. Meclise hesap da vermiyorlar. Yasama organında çoğunluk

elinde. İstedikini çıkaramazsa KHK çıkarma yetkisi var. Bir parlamentonun en önemli özelliği yönetimi denetlemesi ve bütçeyi belirlemesi. İki hakkı da elinden alınmış durumda. Dolayısıyla yasama ortadan kalkmıştır."

Barolar ve hukukçuların bunları çok iyi bildiğini söyleyen Fikri Sağlar, "Bu vesileyle Bursa Barosu'nu bir kez daha kutlamak istiyorum. YSK'nın son kararı üzerine tepki gösteren 50 baro içerisinde bulunmanızdan ötürü. Her zaman olduğu gibi hukuka sahip çıkan anlayışı sergilemiş olmasından dolayı sayın başkanın şahsında tüm baro mensuplarını kutluyorum. Hiç olmazsa bu kararlar Türkiye'nin umutsuzluğunu ortadan kaldırıyor" dedi. Yeniçağ Gazetesi Yazarı Yavuz Selim Demirağ'ın dövülmesini hatırlatan Sağlar, Türkiye'nin tek adam rejimiyle bu noktaya geldiğini, artık hiç kimsenin can ve mal güvenliği olmadığını iddia etti ve "Benzeri olayları bundan sonra da çok yaşayacağız" diye konuştu.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçiminin önemine değinirken, mali bir tablo çıkaran Fikri Sağlar şöyle konuştu:

MİLYARLARCA LİRALIK KAYNAKI!

"İstanbul, AKP'yi 17 yıldır ayakta tutan en önemli kaynak. Ülkenin GSMH'sı olan 800 milyar doların

"NEFES ALAMAYACAK DURUMA GELMEMEK İÇİN DEMOKRASİ MÜCADELESİ VERMEMİZ GEREKİYOR"

200 milyar dolarını oluşturuyor. Bu yasal, kayıtlı olan gelir. 200 milyar dolardan daha fazla da kayıt dışı, kara para var! Türkiye'nin bütün kara parası İstanbul'da hareketleniyor. Her 6 kişiden birisi de İstanbul'da yaşıyor. Dolayısıyla 17 yıllık varlıklarının temeli İstanbul'daki bu kaynak. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2018 yılında sivil toplum örgütlerine, yurt, vakıf ve okullara verdiği para şöyle. TÜRGEV'e 51 milyon 593 bin lira. Ensar Vakfı'na 29 milyon lira. Türkiye Gençlik Vakfı'na 74 milyon lira. Yeni damat Selçuk Bayraktar'ın T3 Vakfı'na 41 milyon lira. Toplam 847.5 milyon lira para ödemişler belediyeden vakıflara. 1 Milyar liraya yakın.

İstanbul'da İSPARK'lardan ayda 350 milyon lira para toplanıyormuş. Bu paranın kasaya girmedığı, Başakşehir Spor Kulübü'ne aktarıldığı söyleniyor. Böyle bir kaynağı kullanmak için ellerinden geleni yapacaklardır. Biz bunu iyi görmeliyiz. 43 günde yeniden tek adamdan parlamenter demokrasiye dönebilmek, hukuk devleti olabilmek adına İstanbul seçimleri son derece önemlidir. 23 Haziran Türkiye'nin kırılma noktası olacak. İstanbul seçimiyle

Türkiye'nin yeniden saygın bir noktaya gelmesi mümkün olabilir."

ÇAĞDAŞ BİR ÜLKEDE YAŞAMAK İSTİYORSAK!

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu çağdaş, parlamenter, demokratik, laik, hukuk devletinde yaşamak istiyorsak, İstanbul seçimlerini mutlaka demokrasiden yana olan insanların alması gerektiğini kaydeden Fikri Sağlar sözlerini şöyle bağladı: "Türkiye'de 2000 yılından beri bir proje uygulanıyor. Bu projeye uygun bir iktidar var, ona uygun da muhalefet. Proje kapsamındaki iktidar muhalefet parçalanması da, birbirini tamamlaması da söz konusu. Bunu da görmezlikten gelmememiz gerekiyor. Diktatörler meydanın boş bırakılmasıyla ortaya çıkarlar. Silah dayayarak başımıza oturmuyorlar. Nefes alamayacak duruma gelmemek, dahası çocuklarımızın ve torunlarımızın geleceği için korkmadan demokrasi mücadelesi vermemiz gerekiyor."

Söyleşinin sonunda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve ÇGD Bursa Şubesi Başkanı Rabia Deniz, Fikri Sağlar'a günün anısına plaket verdi.

Bursa Barosu ve Çağdaş Gazeteciler Derneği Bursa Şubesi'nin ortaklaşa düzenlediği Yaşananlar Boşuna Değil-Çağdaş Söyleşiler'in konuğu Devlet ve Kültür eski bakanlarından Fikri Sağlar'dı. Sağlar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 17 yıldır AKP'yi ayakta tutan para kaynağı olduğunu, kaybetmemek için her şeyin yapılabileceğini söyledi ve "43 günde yeniden tek adamdan parlamenter demokrasiye dönebilmek, hukuk devleti olabilmek adına İstanbul seçimleri son derece önemlidir. 23 Haziran tarihi Türkiye'nin kırılma noktası olacak. İstanbul seçimiyle Türkiye'nin yeniden saygın bir noktaya gelmesi mümkün olabilir" dedi.

YAŞANANLAR BOŞUNA
DEĞİL-ÇAĞDAŞ
SÖYLEŞİLER BAŞLADI

GAZETECİ ZAFER ARAPKIRLI'DEN MEDYA-SİYASET İLİŞKİSİNE ÖZET

Gazeteci Zafer Arapkırlı, Bursa Barosu ile Çağdaş Gazeteciler Derneği Bursa Şubesi'nce bu yıl ikincisi düzenlenen "Yaşananlar Boşuna Değil-Çağdaş Söyleşiler" kapsamında "Bab-îlî'den havuz medyasına seyrüsefer" başlığı altında Bursalılarla konuştu.

Bursa Barosu'nun BAOB Yerleşkesi'ndeki Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda gerçekleşen söyleşiyi Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve yönetim kurulu üyeleriyle ÇGD Bursa Şubesi Başkanı Rabia Deniz, avukatlar, gazeteciler ve vatandaşlar izledi.

Türkiye'nin içinden geçtiği süreçte bu tür toplantıların "dertleşme" olduğunu söyleyen Zafer Arapkırlı, "Hukukun yok sayıldığı, ayaklar altına alındığı bir süreci yaşıyoruz" dedi ve 2002'de başlayan ve kimilerinin "karşı devrim" diye adlandırdığı yılların kısa bir özetini sundu. Arapkırlı şöyle konuştu:

"Medyanın havuzlaşması, ruhunu, kalemini satması bu döneme has değil. 1980 askeri darbesiyle başladı. Konumuz medya ama sadece medya da değil, bütün mesleklerde örgütsüzlük, bugünkü durumun en önemli sebebi. Turgut Özal'la birlikte medya sermayesi siyasetle kirlendi, utanç verici ve

hatta müstehcen ilişkilerle girdi. İngilizlerin, çıkar ilişkilerini anlatan bir deyim vardı: You scratch my back, I scratch your back, yani 'sen benim sırtımı kaşı, ben senin sırtını kaşıyayım'. Farklı sektörlerde faaliyet gösteren işadamlarıydı bunlar. İstisnasız her iktidar döneminde yaşandı bu kirlilik ilişkiler. Ama bugünkü durum biraz daha farklı. Çok daha fütursuz, çok daha acımasız. Ana akım medya 2002'den itibaren başlayan rejimi değiştirme girişimlerine çanak tutan politika izlemek zorunda kaldı itildikleri havuzun içinde... Üstelik bugün 'FETÖ alçağı' dedikleriyle kol kola girerek yaptılar bunu."

Televizyonlardaki programlara katılacak kişilerin listesinin Ankara'dan verildiğini iddia eden Zafer Arapkırlı, bunun medyanın ölümü değil, yerin bin kat altına gömülmesi demek olduğunu ifade etti ve konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Televizyonlarda konuşacak kişileri çok sıkı denetliyorlar. Kuş uçurtmuyorlar. Havuzda

yabancı bir maddeye asla izin vermiyorlar. Vermedikleri gibi havuz dışından Sözcü'den, Emin Çölaşan'dan, Necati Doğru'dan FETÖ'cü yaratmaya çalışıyorlar. Bunda tutarlılık aramak elbette abes.

Basının zincirlendiği bu dönemde iyi ki sosyal medya var. Özellikle twitter'ı kullanmanızı tavsiye ederim. Fakat sosyal medyada da risk var. Çünkü kendisini rejimin inzibatı olarak görenler orada da saldırıyor. Diktatoryal rejimlerin en temel özelliğidir. Aykırı ses çıktığı başa hemen balyoz indirmek. Yaptığına pişman ediyorlar adamı. Muğlalı avukat İstanbul'da düğün konvoyu nedeniyle trafiğin kesilmesine tepki gösterdi diye başına gelenleri biliyorsunuz. İbret olsun, başkaları da ses çıkarmasın diye yapıyorlar."

Cumhuriyet Gazetesi çalışanlarının yeniden cezaevine konulmalarına tepki gösteren Arapkirli, özellikle Musa Kart'ın, belki de dünyanın en iyi siyasi içerikli karikatürcülerinden biri olduğunun altını çizdi. "Karikatür

tipler" in gazeteci yorumcu olarak havuz medyalarında çalıştığını, hedef kitlenin de okumayan halk yığınları olduğunu söyleyen Arapkirli, en büyük güç olan medyanın, haberleri dahi sormadan veremediğini, halkın güvenini kaybettiğini, bu sebeple tirajlarının çok vahim şekilde düştüğünü belirtti.

Arapkirli, izleyicilerin sorularını yanıtlarken de özgür ve bağımsız gazetecilik için işadamlarının bir araya gelerek bağımsız gazete, televizyon, radyo kurarak bünyelerinde 40-50 bağımsız gazeteci çalıştırmalarının çözüm olabileceğini anlattı.

Gazeteci Zafer Arapkirli, konuşmasını örgütlenmenin önemine değinerek bağladı ve "Biz gazeteci milleti ve elbette diğer meslek grupları örgütlü bir şekilde direnirse toplumda bir şeyler değişir" dedi.

Söyleşinin sonunda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve ÇGD Bursa Şubesi Başkanı Rabia Deniz, Zafer Arapkirli'ye plaket verdi.

ANKARA ADALET SARAYI

NİSAN-MAYIS ADALET NÖBETLERİ ANKARA VE HATAY'DA TUTULDU

“ÜLKENİN ADALETSİZLİK RAPORUNDA ‘SAYI’ OLMAYI REDDEDİYORUZ”

85 hafta İstanbul’da ve sonrasında Anadolu’da yakılan çoban ateşi ile Bursa Barosu’ndan başlayarak İzmir Barosu’nca ikincisi tutulan Adalet Nöbeti’nin üçüncüsü 19 Nisan’da Ankara Barosu’nca, dördüncüsü de medeniyetler şehri Hatay’da gerçekleştirildi.

19 NİSAN ANKARA NÖBETİ

Ankara'daki adalet nöbetine katılan 28 baro başkanı arasında Bursa Baro Başkanı Av. Gürkan Altun ile TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol da vardı. Daha önceki nöbetlerde konuşmayan baro başkanlarının söz aldığı nöbette, Tekirdağ, Mersin, Adana, Gaziantep, Van, Muş, Şanlıurfa ve Isparta baro başkanları konuştu. Nöbetin ev sahibi Ankara Barosu'nun açıklamasını Başkan Av. Erinç Sağkan okudu. Katılımcı baro başkanları ve meslektaşlarına teşekkür ederek başlayan Sağkan, "Uzun zaman önce başladığımız Adalet Nöbeti, şimdilik sadece adaletin hayati önemini kavrayanların gözlerinde görünür olsa da asıl yerini tarih kitaplarında ve bir milletin vicdanında bulacaktır. İşte, bizler de bir milletin vicdanının sesi ve adalet talebinin gönüllü sözcüleri olarak burada bir araya geldik" dedi.

"Bizler, 24 Ocak Tehlikedeki Avukatlar Günü'nün kendilerine adandığı avukatlarız. Sokakta sade vatandaş, yeri geldiği zaman oyunu çaldırmamak için oy çuvallarının başında sabahlayan seçmen, trafiğin neden kapalı olduğunu sorduğu için polislerce iki saat boyunca işkence yapılan vatandaş, gözlerimizin önünde öldürülen barış elçisi Tahir, 10 Ekim'de katledilen Uygur, sesini kısmak için dünya hukuksuzluk tarihine geçen tiyatrodan bozma bir yargılamanın yapıldığı Selçuk, sistematik bir cinayetle intihar süsü verilen Gökhan Vural, adliyelerde sürüklenen isimsiz onlarca meslektaş ve meşrulaştırılmış bir karanlığın cübbelerinden deliller gibi korktuğu adalet üzerine yemin etmiş hukuk muhafızlarıyız" diye devam eden Erinç Sağkan, şöyle konuştu: "Biz bugün burada sadece avukat değiliz. Biz; adalete su kadar, ekmek kadar ihtiyaç duyan doğmuş ve doğacak olan herkesiz. Bizler ve sizler, bir hukuk devletinde insan onuruna yaraşır şekilde yaşamak için hedef gösterilmeyi göze almış 2019 senesinde yapay bir

Ortaçağ'a razı edilmeye çalışılan insanlığın ta kendisiyiz. Kadın sığınma evlerinde 8 binden fazla kadın, 5 binden fazla çocuğuz. Avrupa'nın en çok çocuk işçi barındıran ülkesinin büyümüş çocukları, çocuk cezaevi yapmakla övünenlerin yönettiği bir ülkede yaşayan her çocuğa tarifi olmayan borçlarla yükümlü yetişkinlerden sadece birkaçıyız. Bizler, kadın cinayetlerine kurban giden binlerce kadının kız ve erkek kardeşi, hepsinin avukatıyız. Malatya Yetimhanesini hafızalarından silemeyen; Aladağ'da yakılan çocukların yasını hâlâ tutan anne, baba, kardeş, bazen de hiç kimseyiz. Bizler, hakkı yenildiği için bu dünyaya daha fazla katlanamayan hâkim adayı Didem Yaylalı ve onun kurmaktan vazgeçtiği hayalleriyiz."

Şimdiye kadar tuttukları her adalet nöbetlerinde verdikleri matematiksel verilerin azalma eğilimine girmediğini ifade eden Sağkan, "Hatta istatistikleşen cinnet, cinayet ve şiddet bir önceki Adalet Nöbeti'ne göre daha da arttı. Ama biz artık bu veriler daha da artmasın diye buradayız, istatistikleşmemek için susmuyoruz. Çünkü bizler, bir ülkenin adaletsizlik raporunda 'sayı' olmayı reddediyoruz. Reddettiğçe birleşiyor, birleştikçe daha çok haykırıyor, haykırıkça Mustafa Kemal Atatürk'e ve çocuklarımıza olan borçlarımızı ödemeye bir nebze daha yaklaşıyoruz. Çünkü biliyoruz ki, bizim Mustafa Kemal Atatürk'ten ve çocuklarımızdan başka kimseye bir borcumuz yok ama bizzat adaletin kendisinden alacağımız var" dedi.

24 MAYIS HATAY NÖBETİ

Hatay Barosu ev sahipliğinde Hatay Adalet Sarayı önünde tutulan nöbete, İstanbul, İzmir, Aydın, Kocaeli, Yalova, Mersin, Gaziantep, Adana, Osmaniye, Diyarbakır baro başkanlarının yanı sıra Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun katıldı. Öztosun'a Genç YK Temsilcileri Av. Ümit Özcan, Av. Müjde Kaya ve Av.

Berkay Akkuş eşlik etti.

Katılımcı meslektaşlarına hitaben konuşan Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun, "Bazen herkes yalan söylerken, ninniler yalan söylerken, insanlar kendilerine bile yalan söylerken, sözler, sesler, gazeteler, televizyonlar yalan söylerken, sizin sesiniz ve vicdanınızdan başka herkes ve her şey yalan söylerken birileri doğruyu söylemeye ve halkın yanında doğruları haykırmaya devam eder. İşte bizler her zaman doğruyu ve adaleti söyleyen avukatlar ve barolar olarak burada yine doğruları haykırmak ve adalet talep etmek için toplandık" diyerek başladı. Öztosun şöyle devam etti: "Sokrates'in ünlü savunmasında olduğu gibi bazen devlet koca bir at gibi ayakta uyur ve saldırılara açık hale gelir, çökme tehlikesiyle karşı karşıya kalır. İşte o zaman biz hukukçular at sinekleri gibi üşüşürüz devletin başına ve adalet taleplerimizle onu derin uykusundan uyandırırız. Bugün de yine sık sık uyuyan devleti uyandırmaya geldik. Doğruları söyleyen, adalet peşinde koşanlar toplumun nefes borularıdır her daim... Hukukçu avukatlar da doğrudan yana tavır alan, topluma nefes borusu olan meslek sahipleridir. Hiçbir iktidara tabi değildirler. Efendileri yoktur ve olmayacaktır."

Av. Metin Öztosun, konuşmasını kendi yazdığı şu şiirle bitirdi:

"Aşkın hizasına yazın adımızı
Tüm ölçüsüz yüreklerin yamacına
Kuş gönderin sabahları kapımıza
Virgülsüz bir gök konsun
avuçlarımıza
Her şey çok güzel olsun
Tel tel dökülsün bayram gülüşleri
sofralarımıza
Umudun hizasına yazın adımızı..."

Ev sahibi Hatay Barosu Başkanı Av. Ekrem Dönmez ve katılımcı diğer baro başkanları da yaptıkları konuşmalarda, güncel hukuk sorunlarını gündeme taşıdılar.

AVUKATA ÖNCE İŞKENCE SONRA EV HAPSİ!

Bursa Barosu, 16 Nisan'da yaptığı basın açıklamasıyla, olaya tepki gösterdi. Açıklamada, "Her yönüyle kamuoyunda geniş yankı uyandıran düğün nedeniyle yolların trafiğe kapatılması, vatandaşın günlük yaşamının aksatılması, medeni toplumlarda görülmeceği gibi, bu durumu eleştiren vatandaşa görevli polislerce işkence edilmesi kabul edilebilir değildir" denildi. Avukat unvanı olmasa bile Sürenoğlu'nun bir vatandaş ve hakları ihlal edildiğinde eleştirmeye hakkı olduğu vurgulanan açıklamada "Söz konusu olayda sorumlunun sadece Sertuğ Sürenoğlu'na işkence eden polisler değil, suç işlemeyi yaşam biçimi haline getirenlerin miting meydanlarında nutuk çekmesine, toplumu tehdit etmesine göz yumanlar, toplumu kin ve nefret sarmalına sürükleyip, şiddeti normalleştirenler olduğunu da belirtmek isteriz" ifadeleri kullanıldı.

BARO BAŞKANLARI EV HAPSİNDE YALNIZ BIRAKMADI

İstanbul'un göbeğinde onlarca yurttaşın gözü önünde işkenceye uğrayan, bunu örtbas etmek için de işkencecilerce tutulan gerçeğe aykırı tutanakla soruşturma açılan Sertuğ Sürenoğlu hakkında adli kontrol kararı verildi. 32 gün boyunca ev hapsinde tutulan Av. Sertuğ Sürenoğlu, bu sürede yalnız kalmadı. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun

da olmak üzere çok sayıda baro başkanı Sürenoğlu'nu İstanbul Şişli'de ev hapsinde ziyaret edildi. 14 Mayıs'ta yönetim kurulu üyesi Av. İlker Yılmaz ve İstanbul Barosu üyelerinden Av. Kemal Aytaç ile birlikte Sürenoğlu'nu ziyaret eden Bursa Barosu Başkanı Altun, "Sadece bir düğün nedeniyle yolların trafiğe kapatılarak vatandaşların seyahat özgürlüğünün engellenmesine bir vatandaş olarak, bir avukat olarak serzenişte bulunmanız nedeniyle önce hakarete uğradınız, sonra özgürlüğünüz kısıtlandı. Devletin, Cumhurbaşkanı korumalarına tahsis edilen, hepimizin vergileriyle alınmış olan yüksek donanımlı iri cüsseli araca bindirildiniz. Yine maaşlarını milletimizin vergilerinden alan polis üniforması giymiş, polis unvanı taşıyan cumhurbaşkanlığı korumaları tarafından tehdit edildiniz, saldırıya uğradınız. Bunları, pek çok duyarlı vatandaşımızın cep telefonlarıyla çektiği görüntülerde gördük. Elbette şiddetin haklı bir tarafı olamaz. Biz avukatlar olarak failleri, şüphelileri, mağdurları anlamaya çalışırız. Ama burada kolluk gücünün anlaşılabilir, tolere edilebilir veya tahrik nedeniyle indirime uğrayabilir bir hal ve hareketi olmadığını tüm çıplaklığıyla gördük. Size yapılan muamele tam tabiriyle işkencedir. Hürriyetinizin kısıtlanmasıdır.

Olanlardan sonra sorumlular hakkında

Türkiye, nisan ayında yine bir hukuk skandalıyla sarsıldı. 13 Nisan 2019 Cumartesi akşamı İstanbul Çırağan Sarayı'nda yapılan ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katıldığı düğünden ötürü yolların trafiğe kapatılmasını eleştiren Muğla Barosu avukatlarından Sertuğ Sürenoğlu, sokak ortasında polislerin işkencesine maruz kaldı. Üstüne üstlük asılsız bir iddiayla düzenlenen düzmece tutanakla adliyeye sevk edilip, hakkında ev hapsi kararı verildi.

soruşturma açılır, gerek sizden gerek kamuoyundan özür dilenir diye beklerken maalesef gerçekleşmedi. Tam aksine hakkınızda soruşturma açıldı, tutuklama talebiyle sorgu hakimliğine sevk edildiniz. Tutuklanmaması gereken insanların, aydınların, düşünürlerin, avukatların sırf baktıkları davalarla özdeşleştirilerek tutuklandığını, mahkum edildiğini de gördük ülkemizde... Maazallah başınıza böyle bir şey de gelebilirdi. Savcının tutuklama talebi karşısında hakim ev hapsi kararı vermesini cesurca davranış olarak gördük. Hukuki görmedik ama vicdani bir karar olarak gördük. Çünkü hukuki olan savcının bu talebinin geri çevrilmesi ve serbest bırakılmanızdı” dedi. Süğrenoğlu’nun şahsında 126 bin avukatın ev hapsinde olduğunu kaydeden Altun, “Bizim ziyaretimiz de bireysel bir ziyaret değildir. Baro başkanları olarak yanınızdayız. Çünkü yarın bu ceberrut devlet anlayışı, bu kolluk şiddeti bizi de sarmalayabilir. İlle kolluktan gelmesine gerek yok, sokaktaki terör, şehir mağdolarınca avukata yönelik saldırılar artarak devam edebilir.” Altun, ev hapsi sırasında okuması dileğiyle Bursa Barosu yayını olan “Muktedirlerle Dans: Cargil” kitabından hediye etti.

BAKANLIK İZİN VERMEDİ, DOSYA KAPANDI!

Sonunda, bilirkişi raporu ile işlenen suçun faili değil mağduru olduğu açıkça ortaya çıkan Av. Sertuğ Sürençoğlu hakkında Adalet Bakanlığı soruşturmaya izin vermedi ve dosya 16 Mayıs 2019 tarihinde kapandı.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun kararın kaldırılması üzerine yaptığı sosyal medya paylaşımında, “Meslektaşımıza, ailesine ve tüm hukuk camiasına geçmiş olsun dileklerimi sunuyorum. Tüm bu hukuki süreçte dosyanın takibini bir an için bırakmayan İstanbul Barosu Başkanı Sayın Mehmet Durakoğlu ve Avukat Hakları Merkezi’ndeki meslektaşlarımıza, TBB Başkanımız Sayın Metin Feyzioğlu’na, istisnasız bütün baro başkanlarıma, duyarlı meslektaşlarımız ve elbette yurttaşlarımıza çok teşekkür ediyorum. Ama işimiz bitmedi ve meslektaşımıza karşı işkence, hürriyeti tahdit, evrakta sahtecilik ve görevi kötüye kullanma suçlarını işleyenler hakkındaki soruşturmanın gereği yapılmıyacağı kadar meslektaşımızın yanında mücadeleye devam edeceğiz” dedi.

AVUKATA İŞKENCEYE TBB VE BAROLARDAN ORTAK TEPKİ

TBB Başkanı Prof. Dr. Av. Metin Feyzioğlu başkanlığında 19 Nisan’da Ankara’da bir araya gelen baro başkanlarının ana gündemini, Antalya Barosu üyesi Avukat Sertuğ Sürençoğlu’nun İstanbul’da polis memurları tarafından darp edilerek işkenceye maruz bırakılması oldu. Toplantı sonunda yayınlanan bildiri şöyleydi:

“Avukatlık mesleğinin ve hukuk devletin içinde bulunduğu sorunlar dağ gibidir. Artık tahammül sınırının sonuna gelmiştir. Ancak 38. Baro Başkanları Toplantımızda sonuç bildirgemizin sadece bir konuya hasredilmesine karar verilmiştir: Bir avukat meslektaşımızın, hepsinden önemlisi Anayasa’nın güvencesinde yaşaması gereken bir insanın polis memurları eliyle uğradığı **İŞKENCE**.

1990’larda ülkemizin ‘Sistematik işkence uygulanan ülkeler’ listesinde yer almasının yarattığı üzüntü ve utancı daha fazla yaşamamak için bizler, bu ülkenin yurtsever avukatları, hep birlikte ve gönüllük esasıyla bir davaya baş koymuştuk. İnsan haklarını koruma kararlılığıyla, adalet ve hukuk devleti özlemiyle karakollarda ifade alımlara katılan biz avukatlar, işkence iddia ve vakalarıyla en etkili şekilde mücadele ettik. Sonuçta biz avukatlar, ülkemizin sistematik işkence yapılan ülkeler listesinden çıkarılarak bu utançtan arındırılmasını sağladık. Ancak ve ne yazık ki bu kez işkence, işkenceyi söküp atmak kararlığındaki bir mesleğin üyesine, Sayın Avukat Sertuğ Sürençoğlu’na uygulanmıştır. 13 Nisan 2019 günü, Çırağan Sarayında gerçekleştirilen bir

düşün nedeni ile, bölge yollarını trafiğe uzunca bir süre kapatan ve halkın seyahat özgürlüğünü engelleyen bir uygulamada, sadece, ‘düşün nedeni ile yollar kapatılır mı’ dediği için, orada bulunan yakın koruma hizmetlerinde görevli bazı polis memurlarınca Avukat Sertuğ Sürençoğlu ağır şekilde darp edilerek, gözü, yüzü patlatılmış, kendisine ağır travma geçirecek şekilde işkence uygulanmıştır. İnsanlığa karşı suç sayılan işkencenin, hiçbir kişiye yapılmasını asla kabul edemeyecek biz avukatlar, kimliği ile avukat olduğunu ortaya koyan meslektaşımıza yapılmaya devam edilen işkenceyi, mesleğimize ve haklarını savunmakla yükümlü olduğumuz tüm vatandaşlarımıza yapılmış sayıyor ve şiddetle kınıyoruz. Elbette sadece kınamak yeterli değil. Sonuna kadar takip de edeceğiz.

İşkence suçunu işleyenler, bu suçu gördükleri halde görmezden gelenler, işkence mağduru vatandaşı tutuklamaya sevk edenler, adli kontrol tedbiri uygulayanlar, bunu yaparken işkence suçu failleriyle ilgili derhal soruşturma açmayanlar ve suçu ihbar etmeyenler hakkında da Türkiye Barolar Birliği ve tüm Barolarımızla birlikte suç duyurusunda bulunuyoruz. Biz Türkiye Barolar Birliği, Barolar ve avukatlar, işkence ve kötü muamelenin tüm kalıntıları ülkemizden kazınıncaya kadar durmak bilmeden mücadeleye devam edeceğiz. Meslektaşımız Avukat Sertuğ Sürençoğlu’na yapılan işkencenin faillerinin hukuk önünde cezalandırılmasını sağlayacağız. Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunuyoruz.”

BURSA BAROSU BAŞKANI ALTUN: “ADALETSİZLİKLERİ, HUKUKSUZLUKLARI GÖRÜNÜR KILMAYA DEVAM EDECEĞİZ”

5 Nisan Avukatlar Günü nedeniyle Bursa Adalet Sarayı Bahçesi'ndeki Atatürk anıtına çelenk sunuldu. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, törene katılan meslektaşlarına hitap etti.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, “Biz avukatlar, yüzlerce yıllık tarihimiz boyunca baskılara, keyfiliklere, hukuksuzluklara karşı direndik, direneceğiz; susmadık, susmayacağız. Biat etmedik, etmeyeceğiz. Vazgeçmeyeceğiz ve

biz kazanacağız” dedi.

5 Nisan Avukatlar Günü nedeniyle Bursa Adalet Sarayı bahçesindeki Atatürk Anıtı önünde tören düzenlendi. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol ile 1. Asliye Ticaret Mahkemesi Başkanı Ömer Gülmüş başta olmak üzere hakim ve savcılarla, sivil toplum örgütlerinin başkan ve temsilcileriyle avukatların katıldığı törende Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un anıta çelenk sunmasının ardından Bursa Büyükşehir Belediye Bantodosu'nun işaretiyle saygı duruşu yapıldı, ardından İstiklal Marşı okundu.

AVUKATLAR YAŞAMLARIYLA BEDEL ÖDÜYOR!

5 Nisan Avukatlar Günü'ne ilişkin bir konuşma yapan Bursa Barosu

Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Barosu'nun darbe, sıkıyönetim ve olağanüstü dönemlerde hep hukukun ve demokrasinin yanında, hak ihlallerinin karşısında olduğunu, hukukun üstünlüğünü tesis etmek adına üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiğini söyledi. Bu uğurda bedeller ödendiğini, avukatların sırf savunma mesleğini icra ettikleri için saldırılara uğradığını, yaralandığını, hatta öldürüldüklerini söyledi ve “Avukatlar yaşamları ile bu bedelleri ödemişler fakat hukuk, demokrasi ve hak arama mücadelesinden ödün vermemiş, adalet arayışından bir gün dahi geri durmamışlardır” dedi.

Altun şöyle konuştu:

AVUKATA SALDIRI, HAKİME YAPILMIŞ SAYILIR!

“Avukatlar tarih boyunca hukuk ve demokrasi mücadelesi verdiler. Elbette bu mücadele egemen güçlerce hiçbir zaman çiçeklerle karşılanmamış ve avukatlara yüzyıllardır bedel ödetilmiştir. Yine meslektaşlarımıza yönelik sözlü, fiili, bıçaklı hatta silahlı saldırılarda bulunan şahıslar ile meslektaşlarımızın görevlerini yerine getirmelerini engelleyen, darp eden kamu görevlileri ve diğer şahıslar hakkında adil ve etkin soruşturmalar yürütülmemekte, avukatlara yönelik saldırıların failleri hakkında çoğunlukla tutuklama koşulları oluşmasına rağmen, tutuklama tedbirine hemen hemen hiç başvurulmamaktadır. Yapılan yargılamalarda da kamu hizmetini yerine getiren ve kamu görevlisi olan avukatlara yönelik işlenen suçların failleri hakkında ya hiç ceza verilmemekte ya da caydırıcılıktan uzak hükümler tesis edilmektedir. Avukatların görevleri sırasında veya görevleri sebebi ile uğradıkları saldırılar Avukatlık Kanunu’nun 57. maddesi uyarınca hakime karşı yapılmış gibi kabul edilmesine rağmen bu hüküm görmezden gelinmektedir. Bırakınız hakim ve savcıya yönelik fiziki ve sözlü saldırıları, adliye çalışanlarına saldırıda bulunan şahısların dahi tutuklanmaları rutin uygulamalara dönüşmüşken, avukatlara yönelik sözlü saldırılarda gözaltı işlemine dahi

başvurulmadığı gibi bıçaklı–silahlı saldırılarda dahi saldırganların tutuksuz yargılanmalarına yönelik çifte standart olağan hale gelmiştir.”

AMAÇ AVUKATSIZ YARGILAMA MI?

Türkiye’nin yargı bağımsızlığı sıralamasında 140 ülke arasında 111, hukukun üstünlüğü sıralamasında ise 126 ülke arasında 109. sıraya gerilediğini ifade eden Altun, “Yargıtay Başkanlığı ‘Yargıda Şeffaflığa İlişkin İstanbul Bildirgesi ve Taslak Uygulama Tedbirleri’ başlığıyla yayımladığı metinde yargının kurucu unsuru olan ve bağımsız savunmayı temsil eden halkın hak arama özgürlüğünün güvencesi olan biz avukatları; ‘Yargı mensubu olmayan kişiler’ arasında saymıştır. Özünde ihtiyarilik içeren arabuluculuğun iş ve ticaret davalarında zorunlu hale getirilmesi, aile hukuku alanında da zorunlu kılınacağına dair söylentiler, noterlere devredilen yargısal işler, uzlaştırma gibi uygulamalar avukatlık mesleğinin alanını sınırlandırmıştır. Bu haliyle yakın gelecekte ‘avukatsız yargılama yapılması’ sonucunu doğurabilecek hukuka aykırı yaklaşımlara ve uygulamalara karşı durma kararlılığımızı yineleyerek Çin, Filipinler, Honduras, İran ve Mısır’dan sonra, ikinci kez Tehlikedeki

Avukatlar Günü’nün ithaf edildiği tek ülkenin avukatları olarak, işimizin zor olduğunun, ateşten gömlek giydiğimiz farkında olarak, sesimizi ve sözümüzü hiç kimsenin kesemeyeceğini, baskılara ve tehditlere asla boyun eğmeyeceğimizi, yüksek sesle ve bir kez daha vurguluyoruz” dedi.

AVUKATSIZ ADALET OLMAZ!

Altun konuşmasını şöyle tamamladı: “Yurttaşların hukuk labirentinde oyalanıp kaybolmasına, savunmanın şekli bir unsura dönüşmesine, yargıda yargısız infaz yapılmasına, adaletin değil yargının dağıtılıyor olmasına, otorite ve siyaset damgalı yargıya itiraz etmeye, adaletsizlikleri ve hukuksuzları görünür kılmaya devam edeceğiz. Biz avukatlar, yüzlerce yıllık tarihimiz boyunca baskılara, keyfiliklere, hukuksuzluklara karşı direndik, direneceğiz; susmadık, susmayacağız. Biat etmedik, etmeyeceğiz. Vazgeçmeyeceğiz ve biz kazanacağız. ‘Avukatsız adalet olmaz’ diyoruz ve ülkemizde gerçek bir adalet düzeni, gerçek bir hukuk devleti kuruluncaya kadar da mücadelemizi sürdüreceğimizi bir kez daha haykırıyoruz. Daha adil yarınlara kavuşmak dileği ile kutsal savunma mesleğinin temsilcisi olan meslektaşlarımızın, 5 Nisan Avukatlar Günü’nü kutluyorum.”

5 NİSAN AVUKATLAR GÜNÜ KOKTEYLİ

Bursa Barosu, meslekte 25 yılını dolduran avukatlara plaket verdi. Plaketler, 5 Nisan Avukatlar Günü nedeniyle düzenlenen kokteylde törenle verildi.

A Imira Otel'de düzenlenen kokteyle, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) Cumhuriyet Başsavcısı Sadık Bölek, BAM Başkanı Abdulkadir Şahin, BAM Bilirkişilik Bölge Kurulu başkanı Ali İhsan Çamurlu, Bursa Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Ahmet Yıldız, hakim, savcı, avukatlar ile akademik meslek odaları ile sivil toplum örgütlerinin başkan ve temsilcilerinin katıldığı törende konuşan Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Barosu'nun tarihçesini özetledi ve avukatların yaşadığı sıkıntılarla, hukuk alanındaki

sorunlara dikkat çekti.

Daha sonra meslekte 25 yılını dolduran avukatlara plaketleri Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, BAM Cumhuriyet Başsavcısı Sadık Bölek, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, Bursa Barosu'nun önceki başkanları Av. Ali Arabacı, Av. Yahya Şimşek, Av. İsmail Acar ve BAM Bilirkişilik Bölge Kurulu başkanı Ali İhsan Çamurlu tarafından verildi.

Plaket töreninin ardından, 10. Yıl Marşı eşliğinde Bursa Barosu Yönetim Kurulu üyeleri ve önceki başkanlar, birlikte pasta kestiler.

YARGIÇ, AVUKATIN ETEK BOYUNA DEĞİL ÖNÜNDEKİ DOSYAYA BAKMALIDIR!

Yargı camiası bugün İstanbul Anadolu 2. İş Mahkemesi yargıcının, davacı vekili avukatın etek boyu ile ilgili sözleri, çıkan tartışma ve bunların dava tutanağına yansıtılmasıyla sarsıldı.

Bursa Barosu Başkanlığı, İstanbul Anadolu 2. İş Mahkemesi'nde yaşananları ve cinsiyetçi ve tacizkar yaklaşımından ötürü yargıcı kınayan bir açıklama yaptı. Açıklama aynen şöyle: "Bugün (29.05.2019) İstanbul Anadolu Adliyesi 2. İş Mahkemesi Yargıcı tarafından duruşma esnasında; davanın taraf avukatlarından olan kadın meslektaşımızın etek boyuna dair konuşmalar yapılmış, yazı işleri müdürü çağrılarak meslektaşımızın eteğinin fotoğrafı çektirilmeye çalışılmıştır. Duruşma yargıcının bu eylemleri, kabul edilemeyecek ölçüde cinsiyetçi, tacizkar ve kişilik haklarına saldırı mahiyetindedir. Görevi, önüne gelen dava ile ilgili hukuka uygun ve adaletli olarak karar vermek olan bir yargıcın meslektaşlarımızın resmi kıyafeti olan cübbesinin içine giydiği kıyafeti ile ilgilenmesi ve bu eylemlerini tacize kadar vardırması asla

kabul edilemez. Meslektaşımıza yönelen bu açık saldırı ve tacizi kınıyoruz. Bu olay, son yıllarda bağımsız savunmayı temsil eden avukatlara yönelik olarak adeta sistematik bir hal alan saldırıların, ayrımcı ve cinsiyetçi yaklaşımların geldiği noktayı da göstermektedir. Bir yargıçta bulunması gereken özelliklere sahip olmadığı açık olan yargıç ile ilgili gereğinin yapılması için Hakimler ve Savcılar Kurulu'nu göreve davet ediyoruz. Kadın meslektaşımızın maruz kaldığı saldırı nedeniyle, her türlü hukuki mücadeleyi vereceğimizi, meslektaşımızın ve İstanbul Barosu'nun yanında olduğumuzu tüm kamuoyuna duyuruyoruz."

HSK'DAN HIZLI KARAR!

Bu arada başta İstanbul Barosu olmak üzere pek çok baro ve Türkiye Barolar Birliği'nin tepkisi üzerine harekete geçen HSK, Hakim Mehmet Yoğlu'nun açığa alındığını duyurdu. HSK tarafından

yapılan açıklamada "Anadolu Adliyesi Hakimi Mehmet Yoğlu hakkında yürütülen soruşturma sırasında düzenlenen müfettiş ön raporu HSK'ya ulaşır ulaşmaz olağanüstü toplanan HSK 2. Dairesi'nce değerlendirilmiş, ilgili hakimın tüm davranışları, önceki disiplin işlemine konu eylemleri nazara alınıp, bulunduğu hal üzerine göreve devamının yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceği kanaatine varılarak 2802 sayılı yasanın 77. maddesi uyarınca, tedbiren görevden uzaklaştırılmasına karar vermiştir. Kamuoyunun bilgisine saygı ile duyulur" denildi.

ÖĞLEDEN SONRA TIRAŞ OLDU

Duruşmalara öğleden önce top sakallı ve kravatsız olarak katılan mahkeme hakiminin avukatların protesto ettiği duruşmalara öğleden sonra ise sakalını kesip, sadece bıyık bırakarak, kravatlı halde katıldı.

BURSA BAROSU THM KOROSU TÜRKÜLERLE COŞTURDU

BURSA Barosu Türk Halk Müziği Korusu, bir yıl aradan sonra verdiği konserle izleyenlerin gönül telini titretti, hareketli türkülerle de coşturdu. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, "Hemen hemen her yöreden türkülerle yeniden bir olduk, birlik olduk" dedi.

Yaşar Kemal Alim şefliğinde sahne alan Bursa Barosu Türk Halk Müziği Korusu, Bursa Akademik Odalar Birliği (BAOB) Oditoryum'da birbirinden güzel türkülerle izleyenlere keyifli anlar yaşattı. Çoğunluğu avukat olan korist ve solistler performanslarıyla büyüledi.

Konser sonunda Şef Yaşar Kemal Alim'e çiçek veren Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, bir konuşma yaptı. Karadeniz'den Ege'ye, Ege'den Marmara'ya, Doğu Anadolu'dan İç Anadolu'ya Trakya'ya kadar her bölgeden, deyişler, maniler, türkülerle kucaklaştıklarını söyleyen Altun şöyle devam etti: "Zaten Türkiye bu. Siz suyu

topraktan, toprağı vatandan ayırabilir misiniz? İnsanı insandan ayırabilir misiniz? Et tırnaktan ayrılır mı? Bugün burada ayrılmayacağını gördük. Bir Urfa türküsü dinlemeden ömür geçer mi? Bir Burdur türküsü, Ege türküsü dinlemeden, oynamadan, Karadeniz'in coşkun dalgalarında coşmadan ömür geçer mi? Ama bize geçirtmeye çalışıyorlar. Bizi bölmeye, aramıza nifak sokmaya çalışıyorlar. Kanmayın lütfen! Bizler komşuyuz. Arkadaşız, yurttaşız. Anadolu'nun bu topraklarında binlerce yıldır yaşıyoruz. Hep birlikte Türk ulusunu oluşturan birer parçayız ve birer insanız ve bizi bölemeyecekler. Geçtiğimiz hafta bir seçim gerçekleşti ve bitti. Kısaca maç bitti. Bundan sonra şampiyonları alkışlamak düşer bize. Federasyonun yapacağı sadece bir tescilden ibarettir. Şampiyonlarımızı alkışlayalım ve her şeyi geride bırakalım. Son olarak, türkünün şampiyonları da karşınızda. Hepsine huzurlarınızda teşekkür ediyorum."

BURSA BAROSU TÜRK MÜZİĞİ KOROSU EROL SAYAN VE BESTELERİYLE SAHNEDEYDİ

BURSA Barosu Türk Müziği Korusu, yeni bir konseptle izleyici karşısına çıktı. Koro ve solistler, ünlü bestekar Erol Sayan'ın da konuk olduğu konserde, duayen sanatçının birbirinden güzel şarkılarını seslendirdi. BAOB Oditoryumu'nda gerçekleşen konsere Filiz Başıbüyük şefliğinde

sahne alan Bursa Barosu Türk Müziği Korusu'nun konseri, Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun'un sahneden şarkı aralarında sohbet ettiği Bestekar Erol Sayan renklendirdi. Şarkılarının kısa hikayelerini anlatan Erol Sayan, hayat hikayesinden de küçük kesitler sundu.

Konser sonunda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bestekar Erol Sayan, Şef Filiz Başıbüyük ile tüm koristlere çiçek verdi. Altun, Türk müziğinin ve Üstad Erol Sayan'ın nağmeleriyle ülkemizin ağır siyasi ve ekonomik gündeminden bir nebze uzaklaştıklarını söyledi.

NİSAN AYINDA BİR ŞEHİT DAHA VERDİK

AKSARAY'DA bir çiftçi, eski eşinin boşanma davası avukatı İbrahim Ergin'i (50) ofisinde göğsünden tabancayla vurarak öldürdü. Çiftçi aynı silahla intihar etti.

Aksaray'da meydana gelen olay üzerine Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun basın açıklaması yaptı:

"Gün geçmiyor ki, savunmaya yönelik bir saldırıyla karşılaşmayalım. Bu akşam, 2 yıl önce yine buna benzer bir olayda şehit verdiğimiz Av. Özgür Aksoy anısına düzenlediğimiz ikinci şiir yarışmasının ödülleri vereceksen, Aksaray'dan gelen elim olayla sarsıldık. Aynı Özgür'ün başına geldiği gibi, Aksaraylı 46 yaşındaki çiftçi Abdurrahman Düzgün, boşanmalarını sağlayan eşinin avukatı 50 yaşındaki İbrahim Ergin'i, ofisinde tabancayla ateş edip göğsünden vurarak öldürdü. Aynı tabancayla başına ateş eden saldırgan ise kaldırıldığı hastanede öldü.

Bu hazin olay, yıllardır her fırsatta dile getirdiğimiz, avukatın baktığı davayla özdeşleştirilmesinin sakatlığını bir kez daha göstermiştir. Toplumdaki bu sakat bakışın altında yatan nedenler bellidir. Avukatlara ve savunma mesleğine yönelik saldırılar, avukatsız yargılama emelleri,

bilinçli ya da bilinçsizce yapılan hedef göstermeler, medya araçlarındaki yanlış haberler, biz avukatları can güvenliği tehdidi altındaki meslekler sıralamasında ilk sıraya yerleştirmiştir.

İki yıl önce Özgür'ümüzü elimizden alan olayda saldırgan polis memurunu da öldürdükten sonra intihar etmişti. O olayın da temelinde boşanma davası sonrası yaşanan mal paylaşımı ve haciz sorunu vardı. Toplumun aklı başındaki her ferdi bilmeli ki, avukat, baktığı davanın tarafı değildir. Hiçbir zaman olmamıştır, olmayacaktır da...

Aksaray'da yaşanan elim olayı kınamak, isyan etmek, bir şeyi değiştirmeyecek. Değiştirecek olan, toplumun bilinç düzeyinin artırılmasıdır. Bu konuda barolar üzerine düşeni yapmaktadır. Eksik olan ise avukata yönelik saldırıya, bir hakim ya da savcıya yönelik saldırı gibi değerlendirilerek ceza verilmemesidir. Nitekim, yargı mekanizmasının üç ayağından biri olan savunma mesleğinin temsilcisi olan biz avukatlar, bu konudaki sitemimizi bir kez daha haykırıyoruz.

Bu vesileyle Aksaray'da hayatını kaybeden meslektaşımız Av. İbrahim Ergin'e Allah'tan rahmet, yakınlarına ve camiamıza başsağlığı diliyoruz."

BURSA BAROSU, ANKARA GARI DAVASI'NDA MÜDAHİL

10 Ekim 2015 tarihinde gerçekleşen ve aralarında Avukat Uygur Coşgun'un da bulunduğu 103 vatandaşın hayatını kaybettiği Ankara Garı Katliamı davasında Bursa Barosu Avukat Hakları Merkezi'nin yaptığı müdahillik talebi kabul edildi. Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın 18 Nisan 2019 tarihinde yapılan duruşmasına, Bursa Barosu Avukat Hakları Merkezi Üyesi Av. Berkay Akkuş katıldı. Mahkeme, Bursa Barosu adına yapılan müdahillik talebinin kabulüne karar verdi. Bursa Barosu'ndan yapılan açıklamada, davanın takip etmeye devam edileceği bildirilerek, "Hayatını yitiren meslektaşımız ve yurttaşlarımızın hakkını savunmaya devam edeceğiz" denildi.

MÜZAKERE VE TEKNİKLERİ KONFERANSI

DR. Deniz Kite Güner, katılımcılara müzakere pratiği yaptırdı. Bursa Barosu Mesleki Gelişim Komisyonu'nun JCI Bursa Genç Liderler ve Girişimciler Derneği işbirliğiyle düzenlenen Müzakere ve Teknikleri konulu konferans gerçekleşti. Dr. Deniz Kite Güner'in verdiği konferansın sunuş konuşmasını Mesleki Gelişim Komisyonu Başkanı Av. Nail Abay, açılış konuşmalarını ise JCI 2019 Dönem Başkanı Burcu Özçoban

ve Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun yaptı. Toplantıyı Bursa Barosu Yönetim Kurulu üyeleri Av. İlker Yılmaz ve Av. Aygül Güneş ile avukatların dışında konuya ilgili STÖ yöneticileri de izledi. Konferans sırasında Dr. Güner, katılımcılardan gruplar oluşturarak müzakere pratiği yaptırdı. Konferans sonunda Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun, Dr. Deniz Kite Güner'e plaket verdi.

KARŞI VEKALET ÜCRETİ AVUKATIN HAKKIDIR!

ANAYASA Mahkemesi, karşı taraf vekalet ücretinin avukata ait olduğuna ilişkin yasa maddesinin iptali istemini reddetti. Anayasa Mahkemesi'nin, karşı taraf vekalet ücretinin avukata ait olduğunu düzenleyen Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin beşinci fıkrasının

birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Söke Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından yapılan iptal istemli başvurunun reddine dair gerekçeli kararı Resmi Gazete'nin 16 Mayıs 2019 tarihli 30776. sayısında yayımlandı.

AVUKATIN CEZAI VE HUKUKİ SORUMLULUĞU PANELİ

BURSA Barosu'nca 5 Nisan Avukatlar Günü etkinlikleri kapsamında düzenlenen "Avukatın Cezai ve Hukuki Sorumluluğu" konulu panel gerçekleştirildi. Bursa Barosu'nun BAOB Hizmet Birimi'nde bulunan Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un açış konuşmasıyla

başlayan panelde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. Dr. Devrim Güngör "Avukatın cezai sorumluluğu", Ankara Barosu'ndan Av. Kaya Yelek de "Avukatın hukuki sorumluluğu" hakkında konuştu. Panelin moderatörlüğünü ise Denizli Barosu'ndan Av. Adil Giray Çelik yaptı.

BAOB DÖNEM SÖZCÜLÜĞÜ BURSA BAROSU'NDA

BURSA Akademik Odalar Birliği (BAOB) Nisan ayı olağan toplantısı 2018 yılı dönem sözcülüğünü devralan Bursa Barosu'nda yapıldı. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun tarafından açılan toplantıda çeşitli konular ele alındı. Konu başlıkları şöyle: BAOB olağanüstü genel kurulu ve öncesinde gerçekleştirilecek olan çalıştay; BAOB bileşenlerinin 23 Nisan Ulusal Egemenlik

ve Çocuk Bayramı etkinlikleri; 31 Mart Mahalli İdareler Seçimleri ve seçilen il, ilçe belediye başkanlarından beklentiler; Kent sorunları, BAOB hizmet binasının kullanımında ortaya çıkan sorunlar; Meslek odalarının üyelerinde yaşanan aidiyet sorunu; BAOB bünyesinde bütün odaların katılımı ile birlikte yapılması düşünülen kültürel ve sanatsal etkinlikler ile spor karşılaşmaları...

BURSA BAROSU'NDAN İŞ HUKUKU RAPORU

Bursa Barosu, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü nedeniyle çalışma yaşamında yaşanan hukuki sorunların raporunu çıkardı. Asgari ücretten kıdem tazminatına, işsizlikten zorunlu bireysel emekliliğe kadar pek çok konuya yer verilen raporu, Bursa Barosu İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Komisyonu Başkanı Av. İsmail İşel açıkladı.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, yönetim kurulu üyeleri ve komisyon üyesi avukatların katıldığı basın toplantısında konuşan İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Komisyonu Başkanı Av. İsmail İşel, ilk önce asgari ücretten vergi yükünün kaldırılması gerektiğini söyledi. “Hayat pahalılığı karşısında alım gücü neredeyse tükenme noktasına gelen 10 milyona yakın asgari ücretlinin sırtındaki ağır vergi yükünün bir an evvel kaldırılması çalışma hayatının tüm kesimlerini biraz olsun rahatlatacağı gibi, bu sorun eşit toplum ve adaletli paylaşım için de bir gereksinim olarak önümüzde durmaktadır” diyen İşel, 40 yılı aşkın süredir çeşitli dönemlerde gündeme gelen kıdem tazminatı fonuna ilişkin de şunları söyledi:

KIDEM TAZMİNATI FONU GÜNDEMDE KALKMALI

“Emek kesimi de işveren kesimi de fon kurulmasını istememekte,

hatta yüksek sesle buna karşı çıkmaktadır. Daha önce kurulan buna benzer fonların durumu ortadadır. Her iki kesimden yapılan kesintilerle ciddi bir kaynak haline gelen İşsizlik Fonu ise işlevini yerine getirememiş, bu kaynağın sadece % 27’si işsiz kalanlara ödenmiştir. Kıdem tazminatı, 80 yıllık bir kazanımdır. İşsizlik fonu ile kıdem tazminatının amacının artık ortadan kalktığına dair beyanlar birlikte değerlendirildiğinde, kıdem tazminatı fonu ve zorunlu BES gibi oluşumların emek kesimi açısından hak kaybı yaratacağı ve taraflara yeni bir takım maddi külfetler getireceği gerçeği açıktır. Tüm tarafların karşı çıktığı fon oluşumu gibi söylem ve gayretlerin artık tamamen terk edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.”

CUMHURİYET TARİHİNİN EN YÜKSEK İŞSİZLİK ORANI

İsmail İşel, TÜİK’in açıkladığı güncel verilere göre, son 1 yılda işsiz sayısının yüzde 73 oranında

arttığını, toplam işsiz sayımız 4,6 milyonu aştığını hatırlattı ve “Geniş tanımlı işsizlik ise yüzde 22’lere vararak 7,5 milyon kişiyi bulmuştur. Genç işsiz oranı yüzde 26,7 olarak açıklanmış, ne iş yaşamında ne de eğitimde olanların oranı ise yüzde 25’dir. 2009 ekonomik krizinde pik yaparak yüzde 14’lere kadar varan işsizlik, şimdilerde bu seviyeleri de aşmış ve Ocak/2019 itibarıyla yüzde 14,7’ye ulaşmıştır. Maalesef açıklanan bu veriler, Cumhuriyet tarihinin en yüksek işsizliğiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir” dedi. Çalışma yaşamının önemli sorunlarından birinin de cinsiyet eşitsizliği olduğuna dikkat çeken Avukat İşel, istihdam edilenlerin iş gücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 65’ler seviyesindeyken kadınlarda ise yüzde 30’ların altında kaldığını, işsizliğin artmasının da en çok kadın çalışanları etkilediğini belirtti. İşel, kadınların uğradığı eşitsizlik, her türlü taciz ve mobing, güvencesizlik gibi sorunların da devam ettiğini

ifade etti.

İŞÇİLERİN YÜZDE 90'SI SENDİKASIZ, 95'İ TOPLU SÖZLEŞMESİZ

Çocuk işçi, kayıtdışı istihdam sorunlarına da dikkat çeken İsmail İşel, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili de toplumdaki hakkaniyetli çözüm beklentisini dile getirdi. Sendikal örgütlenme sorununa da değinen İşel, şöyle konuştu:

“Kayıt dışı istihdam meselesinin önemli bir yanı göçmen işçilerdir. Göçmen işçilerin büyük bölümü Suriyelidir. Çalışma izni verilen Suriyeli işçi sayısı 2018 yılı sonu itibarıyla sadece 33 bin civarındadır. Halen 3,5 milyonu aşkın Suriyelinin ülkemizde ikamet ettiği düşünüldüğünde bu kişilerin önemli bir kısmının kayıt dışı ve güvencesiz olarak çalıştığı da anlaşılmaktadır. Sendikalaşma oranının genel olarak yüzde 11 seviyelerinde olduğu, özel sektördeki bu oranın ise sadece yüzde 7’de kaldığı görülmektedir. Bu oran OECD ülkeleri arasında en düşük örgütlülük oranıdır. Ülkemizdeki işçilerin yüzde 90’ı sendikası, yüzde 95’i ise toplu sözleşmesiz çalışmaktadır. Sendikalı oranı oldukça düşük olmasının yanında, az sayıda sendikaya üye olanların yarısı da toplu sözleşme hakkına kavuşmamaktadır. Örgütlü çalışma açısından en kritik olumsuzluklardan biri de yürütme organı tarafından alınan grev erteleme kararları olmuştur. Alınan bu kararlar nedeniyle, son yıllarda neredeyse uygulanan grev kalmamıştır.”

ARABULUCULUK, İŞÇİNİN ADALETE ERİŞİMİNİ KISITLADI

“İş uyuşmazlıklarında zorunlu arabuluculuk uygulamasının başlamasıyla birlikte işçinin adalete erişim hakkının sınırlandırılmış olduğu Anayasa Mahkemesi tarafından da kabul edilmiş bir hukuki gerçekliktir. Yine aynı düzenlemeler ile işçi-işveren arasındaki ilişkilerin yargının kamusal denetimi dışında bırakılmaya çalışıldığı da ortadadır” diyen İşel, iş kazalarındaki can kayıplarına dikkat çekti. 2018 yılında en az 1923 işçinin yaşamını yitirdiğini, bunlardan 67’sinin çocuk olduğunu bildirdi. Sadece 69 ölümün de Bursa’da yaşandığını anlattı. 301 madencinin öldüğü Soma faciasını da hatırlatan İşel, hukuki sürecin devam ettiği bu davanın Bursa Barosu tarafından takip edildiğini hatırlattı.

BURSA BAROSU’NUN MESLEKTE İZ BIRAKANLAR SÖYLEŞİLERİNİN DÖRDÜNCÜSÜNÜN KONUĞU AV. ADİL GİRAY ÇELİK OLDU

SOKRATES’TAN GÜNÜMÜZE SAVUNMA

BURSA

Barosu’nun ağırlık olarak stajyer avukatlar için düzenlediği “Meslekte İz Bırakanlar”

başlıklı söyleşi dizisinin dördüncüsünde konuk Denizli Barosu’ndan Av. Adil Giray Çelik oldu. Avukatlık mesleği ile ilgili kitapları ve çok sayıda makalesi bulunan Çelik, çeşitli barolarda ve çok sayıda üniversitenin hukuk fakültelerinde savunma mesleğine ilişkin konferanslar veren Çelik, Bursa’da da “Sokrates’tan bu yana savunma ve savunma mesleği” başlıklı bir sunum yaptı.

Türkiye Barolar Birliği (TBB) Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, önceki dönem yönetim kurulu üyesi Av. Ali Arabacı, Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve yönetim kurulu üyeleriyle stajyer avukatların izlediği söyleşide Av. Adil Giray Çelik, avukatlık mesleğinin doğuşundan günümüze gelişimini ve bazı

durumlarda gerilemesini çarpıcı örneklerle özetledi. Bir kısım meslektaşının avukat

cübbesini hoyratça kullandığını, oysa cübbenin sadece vekillik durumunda adliye sınırları içinde giyilmesi gerektiğini ifade eden Çelik, “Uğruna şehitler verdiğimiz bu cübbenin değerini bilin” dedi.

Her birinin orijinalinin müze gibi kullandığı ofisinde bulunduğu söylediği tarihi belge ve fotoğraflarla hukuk eğitimi, avukatlık mesleği ve tarihe damga vuran yargı kararlarına ilişkin dikkat çekici, bir o kadar da duygusal bir anlatım yapan Av. Adil Giray Çelik sunumunda, meslek şehitlerinin de fotoğraflarını gösterdi. Çelik, sunumunu Amerikalı Avukat Luis Land’ın “Ben Avukatım” şiiriyle tamamladı. Programın sonunda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Av. Adil Giray Çelik’e plaket verdi.

HAKİM LEVENT DAĞDEVİREN: ÇOCUKLARIMA MİRASIM, KARARLARIM!

Bursa Barosu Yönetim Kurulu'nun, Bursa Barosu'nun ilk üyesi Ali Rıza Köstendil adına verdiği Hukuk Ödülü, törenle sahibini buldu. Daha önce kamuoyuna açıklandığı üzere Ali Rıza Köstendil Hukuk Ödülü, bu haftaki ruhsat töreni sırasında Bursa 17. Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Levent Dağdeviren'e verildi.

Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda düzenlenen törende konuşan Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, hukuka katkı ödülünü bugüne kadar 4 kez verildiğini hatırlattı.

ALTUN: DAĞDEVİREN'İN KARARLARI UMUT OLDU

Bursa Barosu'nun 110 yıllık tarihinde hukuk ve çevre mücadelesinin yanı sıra pek çok acı olay da yaşandığını belirten Altun, "Mesleğimiz her geçen artan saldırılarla karşı karşıya. 3 Temmuz 2017 tarihinde bir yürüyüş gerçekleştirdik. Çünkü bir meslektaşımız öldürülmüş, pek çok meslektaşımız da görevlerinden ötürü silahlı ve bıçaklı saldırıya uğramışlardı. Buna dikkat çekebilmek için bir

günlük iş bırakma eylemi ve sessiz bir yürüyüş gerçekleştirdik. Gerçi sessiz planlamıştık ama pek de sessiz olmadı. Çünkü her halükarda avukatların sesini kesmek biraz zor. O gün bir şey oldu. Biz yaşam hakkımız için yürüyüş yaparken, duruşması olan meslektaşlarımız mesleki mazeretleri nedeniyle duruşmalara girmediler. Avukatların duruşmaya girmedikleri bir mahkeme de Bursa 5. Sulh Hukuk Mahkemesi idi. O mahkemenin hakimi Sayın Levent Dağdeviren o gün avukatların duruşmaya çıkmadıkları bir dava dosyasında örnek bir karar verdi. Yaşam hakkına ve Bursa Barosu Yönetim Kurulu kararına vurgu yaptı ve meslektaşlarımızın yaşam hakkına dikkat çekmek için yaptıkları eylem nedeniyle duruşmaya gelmedikleri

düşüncesiyle her iki tarafı da mazeretli sayarak duruşmayı sonlandırdı. Zabıt kısaydı. İçerik iki üç cümleden ibaretti ama hukuk camiasında etkisi bir anda çiğ gibi büyüdü, görevini yaparken saldırıya uğrayan hakim, savcı ve avukat olmak üzere tüm Hukukçuların ve hatta doktorların umudu oldu. Yönetim kurulumuz da bu çerçevede bu yıl beşincisini verdiğimiz hukuka katkı ödülünü kendisine vermeyi uygun buldu" dedi.

DAĞDEVİREN: KENDİMİ SANIĞIN, MAĞDURUN YERİNE KOYARIM

Altun'un ödülünü sunmak üzere sahneye davet ettiği Bursa 17. Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Levent Dağdeviren de, mesleğinin icra ederken her zaman adalet ve

BURSA BAROSU 1 MAYIS'TA ALANLARDAYDI

BURSA'DA sivil toplum örgütleri ve sendikalar tarafından organize edilen 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü yürüyüş ve mitinginde Bursa Barosu da yerini aldı. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun, Sayman Av.

Aslı Evke Yetkin, yönetim kurulu üyeleri Av. Hulusi Tığlıoğlu, Av. İlker Yılmaz ile denetleme ve disiplin kurulu üyeleriyle, bazı komisyonların başkan ve üyeleriyle avukatların katıldığı yürüyüşte atılan sloganlarda adalet ve hukukun üstünlüğüne vurgu

vardı. Atatürk Stadyumu önünden başlayan yürüyüş, kortej eşliğinde Darmstadt Caddesi üzerinden Kent Meydanı'nda sona erdi. Burada kurulan platformda yapılan konuşmalarda, çalışma yaşamının sorunları, eşitlik, adalet ve özgürlük vurgusu yapıldı.

vicdan duygusundan uzak kalmamaya çalıştığını ifade etti. Empati yapmaya özen gösterdiğini belirten Dağdeviren, "Bazen kendimizi sanığın yerine koymamız, bazen mağdurun yerine koymamız gerekiyor. Bazen bir sanığa görünüşe göre az ceza vermek vicdanlı bir yaklaşım oldu, bazen de fazlaca ceza vermek daha vicdanlı oldu. Çünkü bazen o eylemin karşılığı olan cezayı vermediğimizde kamu vicdanı daha ağır yara alabilir ve asıl vicdansızlık o olurdu" dedi. Türkiye Cumhuriyeti'nin 26. Genelkurmay Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ'un terör örgütü kurmak ve yönetmekle suçlanmıştı ve "Takdir büyük Türk milletindir" dediğini hatırlatan Dağdeviren şöyle konuştu:

"O zaman bir şey yapmak lazımdı. FETÖ'cü hainlerin, kumpasçıların tavırlarına biz de tamamen hukuki çerçevede cevap verebilirdik. İçim içimi yiyordu. O zaman o suçları irdeleyen dairesinin vermiş olduğu bozma ilamını değerlendirdim. İlker Başbuğ Paşa ile ilgili Yargıtay ilamı da emsal olabilirdi. Mahkemenin onu yargılama yetkisi yoktu. Bu doğrultuda bir yazı yazdım. Gazetelerde İlker Başbuğ'a umut ışığı olacak karar şeklinde yayınlandı. Benim çocuklarıma mirasım olacak iki üç şeyden biridir bu."

"ÖZGÜR AKSOY SON DERECE ÖZEL KİŞİLİKTİ"

Gemlik'te görev yaptığı sırada tanıdığı Av. Özgür Aksoy ile ilgili anılarını anlatırken duygulanan Levent Dağdeviren, "Son derece özel bir kişilikti. Tiyatro sanatçısı, şair. Hukuku son derece zarif icra ediyordu. Mesleğine saygısı çok fazlaydı" dedi. "Duruşmalarda 'ben avukat olsam hakimim nasıl davranmasını isterdim' diye düşünürüm hep" diyen Dağdeviren, ödülünden ötürü Bursa Barosu Yönetim Kurulu'na, kendisini bugünlere getiren ve o an salonda bulunan annesine ve ailesine de teşekkür etti. Konuşmanın ardından Dağdeviren'e ödülünü Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ve Bursa Bölge Adliye Mahkemesi savcılarından Muhammet Zeki Bayraktar birlikte verdi.

İKİ GÜN SÜREN ÇOCUK ADALET SİSTEMİ EĞİTİMİ TAMAMLANDI

BURSA Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nce düzenlenen iki günlük Çocuk Adalet Sistemi eğitimi sona erdi. Çocuk alanında çalışan Bursa Barosu üyesi avukatlara eğitimi, Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı (ÇAÇAv) Koordinatörü Av. Şahin Antakyalıoğlu, Emekli Çocuk Mahkemesi Hakimi Av. Özcan Güven ve Sosyal Hizmet Uzmanı Zeynep Mutlu ile Hacettepe

Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD Ergen Sağlığı Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Orhan Derman verdi.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un da, bir süreliğine katıldığı Baroevi'ndeki eğitimde bugün Prof. Dr. Orhan Derman, suça sürüklenen çocuklar ve mağdur çocuklarla doğru iletişim kurma yöntemlerini anlattı.

AV. ÖZGÜR AKSOY ŞİİR ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNE ULAŞTI

Bursa Barosu'nca Şehit Avukat Özgür Aksoy anısına bu yıl ikincisi düzenlenen şiir yarışmasının ödülleri törenle sahiplerine verildi. Törenin hüznünü artıran, Özgür Aksoy'u katleden ve bir polisi de öldürdükten sonra intihar eden zanlı gibi, bugün Aksaray'da eşinden boşanan bir kişinin, eşinin avukatı İbrahim Ergin'i katletmesiydi.

Bursa Barosu'nun, Şehit Av. Özgür Aksoy'un adını taşıyan BAOB Hizmet Birimi'ndeki konferans salonunda düzenlenen törene, Aksoy'un eşi Av. Çiğdem Alniak Aksoy, kardeşleri Önder ve Onur Aksoy ile oğlu Şahan Aksoy ile avukatlar, şiirsevenler katıldı. Sunumu Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Metin Öztosun'un gerçekleştirdiği törenin açılış konuşmasını yapan Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, bugün Aksaray'da yaşanan elim olayı hatırlatarak, avukatların asla baktıkları davalarla özdeşleştirilmemesi gerektiğini bir kez daha yineledi.

Gemlik Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Gemlik Adliyesi'ndeki avukat dinlenme salonuna Özgür Aksoy adının verilmesinin gündeme geldiğini belirterek "Memnuniyetle karşıladık. Ama öncelikle adliye binasında bir kütüphane ve çalışma alanı oluşturulması, buraya Özgür'ün adının verilmesinin daha uygun olacağını düşünüyoruz. Adının kütüphanede yaşaması Özgür'e daha çok yakışır" dedi.

Altun, yarışmaya eserleri ile katılan meslektaşlarına teşekkür etti ve Özgür Aksoy anısına düzenlenen yarışmanın katılımcıların şiirleri oldukça varlığını sürdürebileceğini ifade ederek önümüzdeki yıl daha çok eserle katılım çağrısında bulundu.

Daha sonra ödüllere geçildi ve mansiyon ödülleri başladı. İlk ödül "Hazar Troya Arası" şiiri ile Av. Zeynal Gül'e Özgür Aksoy'un kardeşi Önder Aksoy verdi. İkinci mansiyonun sahibi "Ezilsek de üzüm gibi" adlı şiiriyle Av. Hakan Kızılelma, ödülünü diğer kardeş Onur Aksoy'dan aldı. Yine mansiyona layık görülen "Bu canım dünyanın" adlı şiirin sahibi Av. Ömer Öneren'e plaketi Aksoy'un oğlu Şahan Aksoy verdi. Yarışmada üçüncülük ödülünün sahibi "Baharların intikamı" adlı şiiriyle Adana Barosu'ndan Cennet Aşama, törene katılamadı. İkincilik ödülü verilen Av. Temindar Hasanhanoglu'nun "Şehir" adlı şiirini, jüri üyesi ve aynı zamanda Bursa Barosu Tiyatrosu Yönetmeni Av. İzzet Boğa okudu. Hasanhanoglu'nun ödülünü ise Av.

Çiğdem Alniak Aksoy verdi. Bu yılki yarışmanın birincisi Av. Saygun Çelebi'nin "Callut" adlı şiirini ise Av. Metin Öztosun okudu. Çelebi'nin ödülünü ise Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun verdi. Ödülünü aldıktan sonra konuşan Av. Saygun Çelebi, "hepimiz tiyatrocu" dedi ve ekledi: "Tiyatrocu ya da şair olmak meziyet değil bu ülkede. Sonsuzluğa giderken tebessüm nakşedebiliyorsanız geride kalanların ruhuna, asıl meziyet budur. Bu coğrafyada gülmek kolay. Ama tebessümü ruha nakşedebilmek zor. Biz Özgür Ağabey'i hep tebessümüyle hatırlayacağız. İçtenliğiyle, cesaretiyle, hoşgörüsüyle ve hiçbir siyasi görüş ayırdetmeksizin, hepimiz bizden oluşuyla hatırlayacağız. Buradan diyorum ki, Özgür Abi asıl meziyet sendeydi. Keşke bizler de senin gibi, tanıyan herkesin ruhuna dokundu diyebileceği kadar meziyet sahibi olabilseydik. Ruhun şad olsun."

Törende, jüri üyelerine de katkılarından dolayı plaket verildi. Tören, toplu anı fotoğrafı çekimiyle sona erdi.

BARO TİYATROLARI FESTİVALI ALTUN: İYİLERİN İYİLİKLERİNİ, KÖTÜLERİN KÖTÜLÜKLERİNİ ANLATIYORUZ!

Bu yıl Bursa Barosu'nun organize ettiği ve ev sahipliği yaptığı 5. Baro Tiyatroları Festivali, 19 Haziran'da Orhan Alkaya söyleşisi, sergi açılışı ve Bursa Baro Tiyatrosu'nun "Barış Oyunu" prömiyeri ile başladı. Festivalde 7 ilden 9 tiyatro topluluğu oyun sahneledi.

Nilüfer Belediyesi işbirliğiyle, Nazım Hükmet Kültürevi'nde gerçekleştirilen festivalin açılışı nedeniyle düzenlenen törene Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Türkiye Barolar Birliği (TBB) Yönetim Kurulu Üyesi Av. Asude Şenol, Nilüfer Belediye Başkanı Turgay Erdem'i temsilen Murat Yıldırım ile çok sayıda tiyatrosever katıldı. Açılış konuşması yapan Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, 110 yıllık tarihiyle Bursa Barosu'nun her alanda mücadele ettiğini, hem kente, hem kentliye hukukun gücüyle kalkan olmaya devam ettiğini söyledi. "Eşitlik ve hak mücadelesinin Bursa Barosu'nun varlık nedeni" olduğunu ifade eden Altun, şöyle konuştu: "Hukuksuzluğu kanıksamamak için her hukuksuzluğu görmek, göstermek, onu tanımak, tanıtmak ve anlatmak gerekiyor. Öte yandan doğru ve hak olanı da tanıtmak ve anlatmak gerekiyor. İşte tam da bu noktada sanatla buluşuyoruz.

Bize eğrileri, doğruları en etkili biçimde anlatan, bizi derinden etkileyen o anlatı dili; sanatın naif ve güçlü dili yardımımıza koşuyor. Shakespeare'in Hamlet'e söylediği gibi 'iyilerin iyiliklerini, kötülerin kötülüklerini' anlatmak için var tiyatro. Başka dünyaların, belki de başka coğrafyaların kahramanlarını ve başlarından geçenleri izleyerek günümüze, kendi hikayemize çekidüzen vermemize aracı oluyor tiyatro, 'bir ayna koyup önümüze' gerçeği görmemize yarıyor tiyatro. Gerçeği göstermek, hak olanı anlatmak ve Bursa Barosu'nun bu kentte var olma nedenlerine paralel amaç ve düşüncelerle kurduğumuz Bursa Baro Tiyatromuz on beş yaşına gelirken bu festivale ev sahipliği yapmanın mutluluğunu taşıyor. Bu festival bizimle aynı duygu ve düşüncelere sahip başka illerdeki meslektaşlarımızla buluştuğumuz, hukuk ve sanatın kesiştiği noktada yapılıyor. Bu kesişme noktası, seyircilerimizle, bize destek veren tiyatro

HABER

insanlarıyla, basınımızla ve çalışanlarımızla kalabalık bir buluşma noktası haline geldi. Bu buluşmamıza katılarak bize ufuk açan değerli tiyatro insanlarını konuk etmekten ayrı bir mutluluk duyduğumu belirtmek isterim.” Altun’un açılış konuşmasının ardından şair, yazar, tiyatro ve sinema oyuncusu, yönetmen ve gazeteci Orhan Alkaya söyleşisi gerçekleştirildi. Alkaya, “Bir Sığınma Alanı Olarak Tiyatro” başlığı altında Bursalı tiyatroseverlerle söyleşti. Söyleşinin ardından festivalin prömiyeri, Bursa Baro Tiyatrosu Tiyatro Advocato’nun “Barış Oyunu” ile yapıldı. Bursa Baro Tiyatrosu Yönetmeni Av. İzzet Boğa’nın Aristofanes’in eserinden uyarladığı Barış Oyunu, tiyatroseverlerden alkış aldı. Aykan Yılmaz’ın yardımcı yönetmen olduğu “Barış Oyunu”nun müziklerini Nedim Yıldız, tasarımlarını Merve Ergenoğlu, uygulamasını Ertuğ Bayraktar, kostümleri Aslıhan Pekün, hareket düzenini Ezgi Eneç yaptı. Hande Yiğitarıslan Abay’ın asistanlığını yaptığı oyunun ışık düzenini de Bahadır Hançer yönetti. Barış Oyunu’nda Murat Özdemir, İsmail Metin, İnci Kutgün, Nur Hilal Sarıkartal, İsmail İşyapan, Süheyla Toppamuk, Çetin Cambaz, Hande Yiğitarıslan Abay, Umut Mısır, Edanur Şenyüz, Selin İlkiz Öztürk, Bengisu Kutlu Mısır, Anıl Şimşek, Tuğçe Alsaç, Murat Küçükıldız, Begüm Topçu, Tuğçe Topuz, Vidadi Demirci, Esra Meral, Nisa Ören rol aldı.

5. Baro Tiyatroları Festivali’nde sahnelenen oyunlar şöyle:
 19 Haziran 2019 Çarşamba - Bursa Baro Tiyatrosu - Tiyatro Advocato “Barış Oyunu” Yazan: Aristofanes-İzzet Boğa - Yöneten: İzzet Boğa
 20 Haziran 2019 Perşembe - Antalya Barosu “Yırtık Cübbe - Kocamın Nişanlısı” Yazan: Sadık Şendil - Uyarlayan : Ayşe Sinem Korola - Yöneten : Çağdaş Çobanoğlu
 21 Haziran 2019 Cuma - Antalya Barosu Tiyatro Topluluğu ABTT “Maymun Davası” Yazan: D. Jerome Lawrence, Robert E. Lee - Yöneten: Mehmet Nuri Demir
 22 Haziran 2019 Cumartesi - Ankara Barosu Oyun Atölyesi “Yastık Adam” Yazan: Martin McDonagh Yöneten: Oktay Altınbıçak
 23 Haziran 2019 Pazar - Ankara Barosu Tiyatro Topluluğu “Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz” Yazan: Aziz Nesin Yöneten: Cantuğ Turay
 24 Haziran 2019 Pazartesi - İzmir Barosu Tiyatro Topluluğu “Fizikçiler” Yazan: F. Dürrenmat Uyarlama ve Reji: İBTT Ekip Çalışması
 25 Haziran 2019 Salı - Adana Barosu Tiyatro Topluluğu “Karar Kimin?” Yazan: Brian Clark Yöneten: Gökhan Doğan, Burçin Börü
 26 Haziran 2019 Çarşamba - İstanbul Barosu Tiyatrosu “Aslan Asker Şvayk” Yazan: Joroslav Hasek Yöneten: Burhan Gün ve Abdullah Gün
 27 Haziran 2019 Perşembe - Eskişehir Sui Generis Tiyatro “12 Öfkeli Adam” Yazan: Reginald Rose Yöneten: Hakkı Kuş

Festival kapsamında ayrıca Murat Daltaban ve Doç. Dr. Yavuz Pekman ile söyleşiler ve Baro Tiyatroları Çalıştayı gerçekleştirildi.

BURSA BAROSU’NUN DİLEK AĞACI MEYVE VERDİ!

BURSA Barosu Sosyal Etkinlikler Komisyonu’nca düzenlenen Dilek Ağacı Projesi kapsamında, Mustafakemalpaşa İlçesi’ne bağlı Sincansarnıç ile Söğütalan köyleri ilk ve ortaokul öğrencilerinin dilekleri alınmış ve Bursa Barosu’nun Adalet Sarayı’ndaki merkezinde Dilek Ağacı’na asılmıştı. Ağaçtaki zarflardan birer ya da ikişer dilek çeken avukatlar, çocukların isteklerini yerine getirdi. Genellikle oyuncak, giysi, müzik aleti, takım forması ve futbol topu gibi istekler, Bursa Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlker Yılmaz, Sosyal Etkinlikler Komisyonu Başkanı Av. Simge Demir ve komisyon üyesi avukatlar tarafından Sincansarnıç ve Söğütalan köylerindeki öğrencilere ulaştırıldı. Okullar tatile girmeden bir gün önce verilen hediyeler, çocukları çok mutlu etti.

AV. SEBAHAT ERDOĞAN'IN OBJEKTİFİNDEN MEKSİKA ve KÜBA

Bursa Barosu üyelerinden Av. Sebahat Erdoğan, Meksika ve Küba'ya yaptığı turistik geziden çarpıcı fotoğraflar elde etti. Meksika'nın başkenti Meksiko'nun turistik pazarlarından, insan manzaraları, turizm şehri Cancun ile günümüzde Kolomb öncesi Kuzey Amerika'nın en ünlü kenti olarak kabul edilen ve kimler tarafından kurulduğu, niçin aniden terk edildiği halen açıklığa kavuşmamış Teotihuacan antik kenti ile Amerikan ambargosu yüzünden sadece turizm geliriyle yaşayan Castro'nun Küba'sından dikkat çekici görüntülerle baş başa bırakıyoruz sizleri...

Küba'nın başkenti Havana ile ülkenin cennet noktalarından olan Vinales Vadisi, en çok turist çeken yerler... İşte bunlar da Havana ve Vinales'ten manzaralar...

Cancun, Meksika'nın Quintana Roo eyaletinde Yucatan Yarımadası'nın kuzeydoğusunda Karayip Denizi'nin kıyısında yer alıyor. Meksika'nın önemli turizm merkezi olan Cancun, turizm ve tatil bölgesi Maya Rivierası'nda bulunuyor.

Amerika kıtasının en eski başkenti olan Meksik, Quito ile birlikte Kızılderililer tarafından kurulan iki başkentten biri. Şehir, Tenochtitlan adıyla Aztekler tarafından 1325 yılında, Texcoco Gölü üzerine inşa edilmiş. Aztek İmparatorluğu'nun İspanyollar tarafından fethi sırasında, 1521'deki Tenochtitlan Kuşatması sonrasında şehrin neredeyse tamamı yıkıma uğramış. Bu yıkımın ardından, İspanyol mimarisiyle şehir yeniden inşa edilmiş.

Meksika'nın
turistik
pazarları
rengarenk...
Turistlerin en
çok alışveriş
yaptığı ürün
ise Meksika
şapkaları...

Kristof Kolomb öncesi Kuzey Amerika'nın en ünlü kenti olarak kabul edilen Teotihuacan'ın kimler tarafından kurulduğu ve niçin aniden terk edildiği halen açıklığa kavuşmamış... Şehrin kuruluş tarihi hakkında da farklı görüşler ileri sürülüyor. 1987 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası ilan edildi.

Meksika'da bulunan Yucatan obruk gölü... Dibinin görünmemesi ve dolayısıyla karanlık ürkütücü... Ancak pek çok turist için bu gölde yüzmek heyecan verici...

ÖMER ATILA SAV: HUKUKTAN VE SANATTAN YANA ÖDÜNSÜZ DURUŞ

Ömer Atila Sav Tiyatro Eleştirmenleri Birliği'nin 2018 Anadolu Ödülleri Onur Ödülü'ne değer bulundu. Türkiye'nin yaşayan ve yazmayı sürdüren en kıdemli birkaç tiyatro eleştirmeninden biri olan Sav hukukçu kimliği yanında, kendini bildi bileli izleyicisi olduğu sanat alanlarında altmış yıldır yazıyor. Ne ki kişisel özellikleri bu iki uğraşının yansımalarıyla sınırlı değil. Sav, her şeyden önce Atatürk Türkiye'si'nin kusursuz bir temsilcisi olarak duruyor karşımızda.

Ayşegül YÜKSEL

Çarpık politikaların erozyona uğratma çabalarında olduğu Cumhuriyet ilkelerini koruma bağlamındaki direncini sürdüren biri. Belki Cumhuriyet döneminin en idealist sayılabilecek bir kuşağından olduğu için... Hoş bir rastlantıyla 19 Mayıs 1931'de doğmuş. İlkeleri ve görevleri doğum tarihiyle belirlenmiş sanki. Ayrıca, doğma

büyüme bir Ankaralı. Başkentte eğitim görmüş ve yaşamı boyunca Ankara'nın insanı olmuş. Giyimi kuşamı, oturup kalkması ve sesini yükseltmeden konuşma biçimiyle Türkiye'nin başkentinin uygar bir bireyi. Atila Bey'in simgelediği 'başkentli' kimliğinin, bugünün maganda kültürüne yenik düşmüş Ankara'sının 'beyefendi' ve 'hanımefendi' sözlerini küfreder gibi kullanarak kabadayılık gösterilerine katık eden bireylerinkiyle bir

ilgisi yok. Sav, henüz varoşlarla sarılmamış, trafiğin boğucu aşamalara ulaşmadığı, insanların yollarda birbirini itip kakarak yürümediği, çünkü herkesin birbirini tanıdığı, Yenışehir'de dolaşırken birbirine selam verdiği, temiz ve düzgün giysiler içinde toplumla buluştuğu 1930'ların memur ve siyasetçi kenti Ankara'nın çocuğu olarak büyümüş. Sav ailesi bugün de eski başkent ilkelerini bozmadan sürdürüyor

varoluşunu. Bulundukları her yerde, başkalarına karşı nazik, sabırlı ve saygılı bir duruş sergileyen bir varoluş biçimidir bu. Her ikisi de yaşamları boyunca avukatlık yapmış olan Atila Bey ve eşi Nuyan Hanım, kuşkusuz hukukçu kimliklerinin gerektirdiği davranış ve konuşma biçimlerinden ödün vermeyeceklerdir. Ne ki bu titizlik tiyatroya gittikleri zaman da söz konusudur. Nuyan Hanım, ve Atila Bey, tiyatroya her zaman Atatürk dönemi Türkiye'si'ni anımsatırcasına özenli giysiler içinde gelirler. Tiyatroyu -beğenmedikleri oyunlar olsa da- eski Ankara zamanlarında olduğu gibi, saygın bir şölen olarak değerlendirme pratiğini sürdürmektedirler.

Atila Sav yoğun bir toplumsal yaşam içinde buluşturmuş avukatlık ve eleştirmenlik uğraşlarını. Ankara'daki Atatürk Lisesi'nin ardından, Hukuk Fakültesi'ni bitirip Ankara Barosu'nda staj yapmış. Sonra da babası Nejat Sav'la birlikte avukatlık yapmaya başlamış. İlk yönetim kuruluna seçilip genel sekreterlik görevine getirildiği Ankara Barosu ile olan sıkı bağlantısını hep sürdürmüş, belirli aralıklarla Baro'nun çıkarttığı derginin yayın kurulunda da çalışmış. Zaman içinde, kuruluşunda (1969) Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreterliği yaptıktan sonra 1970'te Ankara Barosu başkanlığına, 1980'de de Türkiye Barolar Birliği başkanlığına seçilmiş. Siyaset dünyasına girişi de 1970'li yıllara denk düşüyor. 1971 yılında bir süre Meclis dışından Çalışma Bakanı olarak görev almış. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yapmış. 1995-1999 döneminde Hatay'dan milletvekili seçilmiş. Bu süreç içinde Anayasa Komisyonu üyeliği ve başkanlığı yapmış. Türk Hukuk Kurumu'nun da başkanlarından... Bu dönem içinde çeşitli meslek ve hukuk dergilerinde yüze yakın makalesi yayımlanmış. Bu yazılan Sav'ın sıra dışı bir hukuk uzmanı olarak öne çıkışının bir kanıtı. Tiyatro eleştirmenliği ise

avukatlığıyla yaşıt sayılır. Tiyatro sevgisini ailesinden almış ve oyun izlemeye ilkokul sıralarındayken -devlet tiyatrosu kurulmadan çok önce- başlamış. Ankara'daki tiyatro kültürünü derinliğine özümsemiş bir tiyatrosever olup çıkmış. 1950'erin ikinci yarısından başlayarak çeşitli dergilerde sanat yazılan çıkan Sav 1958'den sonra tiyatro yazılarına ve eleştirilerine ağırlık vermiş. Önce Ömer Atila imzasını kullanmış, şimdiyse Atila Sav'ı yeğliyor. Sanatsevenler Kulübü (şimdiki Sanat Kurumu) yönetim kurulu üyeliğinin ardından kuruluşundan (1964) bu yana Sanat Kurumu Tiyatro Ödülleri Seçici Kurul üyesi olarak görev başında. Bu hizmeti nedeniyle, Sanat Kurumu Onur Ödülü'nün de sahibidir. Sav ayrıca bir dönem Tiyatro Eleştirmenleri Birliği yönetim kumlu başkanlığını da yürütmüştür. Yazılan pek çok dergide yer alan Atila Sav'ın tiyatro metinleri özellikle kullandığı temiz, akıcı ve yalın Türkçe ile öne çıkar. (Sav, Türk Dil Kurumu'nun 1959'dan başlayarak üyesi olmuş, bir dönem de yönetim kurulu üyeliği ve asbaşkanlık görevlerini üstlenmiştir). Milliyet Gazetesi'nde 1961 yılında başladığı eleştiri yazılarını 2016 yılına dek Milliyet Sanat Dergisi'nde sürdüren Sav'ın okuru oluşumuz çoğunlukla bu elli beş yıllık döneme rastlar. Atila Sav, özellikle 1960'lı ve '70'li yıllarda Türkiye'nin her yanında, özellikle de tiyatroların en yaygın olduğu İstanbul kentinde oturanlar için Ankara'daki sanat olaylarının temsilcisidir. Devlet Tiyatrosu'nun yalnızca Ankara'da olduğu, başkentli özel tiyatroların yeni açıldığı dönemde, bilgi kaynağımız Atila Sav'dır. Tiyatroların yasal açmazlarla karşılaştığı dönemlerde ise Sav'ın sanatsever bir hukukçu olarak dile getirdiği görüşleri merakla beklenirdi. Bu görüşler çoğunlukla Milliyet Sanat Dergisi'nin 1970'li, '80'li ve 90'lı yıllardaki sayılarında yer almaktadır. Sav, tiyatromuza tanınmış yasal özelliklerin baş savunucusu olarak her politik-ekonomik kriz döneminde etkili

bir savaşım vermiş, yazılan da bu konudaki tartışmalarda kaynak olarak kullanılmıştır. Bu nedenle, Atila Sav'ın tiyatro ve yasalar bağlamındaki görüşü her zaman Ön düzeyde önemsenmiştir.

Sav'ın tiyatromuza yaptığı hizmetin bir uzantısı da bugün ülkemizin en gelişmiş ödenekli tiyatro kurumlarından biri olan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın Repertuvar Kurulu'nda en başından bu yana -Turgut Özakman ve Prof. Dr. Sevdâ Şener'le birlikte yer almış olmasıdır. Bu kuruma verdiği emekle, özel tiyatrolarda sahnelenmesi kadroyu ve bütçeyi zorlayan pek çok klasikleşmiş yerli oyun ile dünya tiyatrosunun eski ve yeni ürünleri Eskişehir seyircisine sunulmuş, festivallere ve turnelere götürülmüştür. Sav, Özakman ve Şener'in emaneti saydığı bu görevi aynı heyecanla sürdürmektedir.

Sanat Kurumu Tiyatro Ödülleri Seçici Kurul Üyesi olarak kendisiyle tam kırk yıldır, başka kuruluş ve jürilerde de otuzu aşkın yıl çalışmış biri olarak, Atila Bey'in varlığıyla, her işlemin yasa ve yönetmeliklere uygun biçimde sürdürüldüğüne tam bir güven duydum hep. Sav, tiyatro dönemi içinde en çok sayıda oyun gören, beğendiklerine özellikle dikkatimizi çeken kişi olmasına karşın, hiçbir zaman kendi dediğinin olmasında direnen biri olmamıştır. Toplantılarımızın demokratik bir ortamda, en önemlisi de 'yansız' bir yaklaşım içinde sürmesinde ve pürüzsüz biçimde noktalanmasında Sav'ın payı büyüktür. En etkilendiğim özelliği ise, oluşumuna ve gelişimine birinci elden tanıklık etmiş olduğu Devlet Tiyatroları'nı -son yıllardaki yapımlarıyla ağır eleştiriler almış olmasına karşın- henüz büyümekte olan ve daha iyiye gideceği umulan, sevgili bir çocukmuşçasına özenle sarıp sarmalamasıdır. Şimdilerde Sahne dergisinde yazan Atila Sav'ın yazılan tiyatro tarihimiz için zengin bir arşiv oluşturmaktadır. Bu yazılara bir yayıncının sahip

çıkması sahne sanatlarımıza önemli bir hizmet olacaktır. Teşekkür notu: Atila Sav'ın özyaşam öyküsü ile ilgili bilgilere ulaşmamı sağlayan kızı Dışişleri Bakanlığı emekli Hukuk Müşaviri sevgili Özden Sav'ı kucaklıyorum.

ANAYASA MAHKEMESİ ÖNCEKİ BAŞKANI, SEÇKİN HUKUKÇU

Yekta Güngör ÖZDEN

1951 öğrenim yılı basındaydık. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Demeği seçimi vardı. Birkaç yıldır yönetimde bulunanların bıkkınlığına son verip daha uyumlu, daha çalışkan, sorunların çözümünde daha çok çaba gösterecek bir yönetimin göreve gelmesi için oluşturduğumuz topluluk çalışmalarında ben, Erdoğan Bağlum ve birkaç arkadaş daha sözcü olarak sınıflarda (amfilerde) konuşmalar yaparak seçime hazırlandık. Başkan adayımız Ömer Atila Sav idi. Seçimi bizim grup kazandı. Atila Sav'ın başkanlığında oluşan Dernek Yönetim Kurulu büyük bir sevinçle karşılandı. Avukatken eşi olan

Noyan Hanım da Denetleme Kurulu üyesi olmuştu. Atila Sav ile böyle başlayan yakınlığımız, 1955 yılında gitmeye başladığım, 1956'da avukatlık stajımı yaptığım Anafartalar-Konya Sokak 1. İşkur Han'da komşu bürolarımız nedeniyle daha arttı. Babası rahmetli Nejad Bey amca hepimize ışık tutan ilgisiyle saygısıyla dinlediğimiz bir büyüğümüzdü. Bazen bizi uyarır, öğüt verirdi.

Atila Sav, sanıyorum 1953 yılında ruhsatını alarak avukatlığa başladı. Sicil no.su 1431 "din Baro çalışmalarında Dergi Komisyonu'nda 1956'da birlikte olduk. O yıl daha Önce 10 yıla yakın Baro Başkanlığı'nı yapan Saim Dora yerine, birlikte etkin çalışmalarımızla. Asım Ruacan'ı Baro Başkanlığı'na getiren grubun üyeleriydik. Meslektaş olarak yakınlığımızı dokuyan çalışma düzenimiz yanında görüş birlikteliğimiz de toplumsal çalışmalarımızı etkiliyordu. Ben 1965-66 yıllarında Ankara Barosu Genel Sekreteri olunca Avukatlık Kanun Tasarısı'nı hazırlayan Türkiye Baro Başkanları Kurulu'nun raportörlüğüyle ile sözcülüğünü yaptım. Bu çalışmalarında Avukat Rahmi Mağat ile Atila Sav'a bilgi veriyor, bana güç katan görüşlerini alıyordum. Avukatlık Yasası 1969'da yürürlüğe girince Baro çalışmalarına katkımız daha da arttı.

13.12.1970'de benim de Başkanlık Divanı üyesi olduğum Ankara Barosu Genel Kurulu'nun Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Farabi Salonu'nda yaptığı toplantıda Atila Sav'ı Ankara Barosu'nun 14. Başkanı olarak seçtik. Toplantıyı izleyen kardeşi emekli büyükelçi Ergun Sav'ın sevinci beni çok duygulandırmıştı. Başkanlığının altıncı ayı içinde Nihat Erim Hükümetine Çalışma Bakanı olarak katıldığını birlikte Baro'da çalışırken haber aldık.

Hemen çantasını topladı, elini yıkarken çantasını ben tuttum. Merdivenlerden inerek

Anafartalar'daki Ankara Adliyesi'nin kapısının önünde bir taksi durdurduk. Atila'yı taksiye bindirirken "Hayırlı Olsun!" diyerek sırtını vurup uğurladım. Çalışma Bakanı olarak Bağ-Kur Yasası'nın hazırlanıp yürürlüğe konulmasında önderlik yaptı. "11'ler" denilen arkadaş grubu ile 33. Hükümetten ayrılınca avukatlığa döndü, Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri olarak Başkan Prof. Dr. Faruk Erem ile birlikte çalıştı. Faruk Erem'in yitirilmesinden sonra Türkiye Barolar Birliği Başkanı oldu (8.3.1980). Bu görevi 12.5.1983'e kadar sürdürdü. Bu süreçte M.B.K. Anayasa çalışmaları yapıldı. Türkiye Barolar Birliği'nin özgürlükçü düşünceye yol açan bu Anayasa için çalışma ve çabalarının önemi daha sonra anlaşılmıştır. Şimdilerde zaman zaman bürosuna giderek hukukla ilişkisini sıcak tuttuğu gibi Türk Hukuk Kurumu'nda benim de içinde bulunduğum meslektaşlara başkanlık yaparak Türk Hukuk Lügati'nin yenilenme çalışmalarını yönetmekte, sonuna gelinen çabalarımızı gözden geçirerek eksiklik ve yanlışlıkları gidermemize öncülük etmektedir.

Atila Sav'ın kimilerince bilinmeyen siyaset, sanat, spor çalışmaları da gönendiricidir. SODEP kurucu üyelerinden biridir. 22.dönem Hatay milletvekili olarak katıldığı TBMM'nde Anayasa Komisyonu Başkanlığı yapmıştır (1995-1999).

1966-1980 yıllarında Futbol Federasyonu Hukuk Kurulu üyeliği yapmıştır. 1959'da üyesi olduğu Türk Dil Kurumu'nda 1980 harekâtını yapanların kapattığı 1982 yılına kadar üyeliğini sürdürmüş, bir ara da 1976-1980 Yönetim Kurulu üyeliği ile Asbaşkanlığı üstlenmiştir.

Tiyatro eleştirmeni olarak çalışmalarına hiç ara vermemiş, katkıları nedeniyle 27 Mart 2018 Dünya Tiyatro Günü'nde Tiyatro Eleştirmenleri Birliği, Ankara "Onur Ödülü"nü almıştır. Spor konusundaki duyarlılığı örnek

durumdadır. Özellikle hukuk dergilerinde beğeniyle izlenen yazılan kişiliğinin, seçkinliğinin kanıtlarından biridir. Türkiye avukatları içinde her zaman çalışmaları, saygın ve seçkin kişiliği ile karşılanan, kendisinden Övgüyle söz edilen bir meslek büyüğüdür. Ankara Barosu'nun Lozan Alanı'ndaki binasında adı verilen sanat-sergi galerisi vardır. Baro çalışmalarını özenle izleyen mesleğimizin yüz akı ustalarımızdan biridir. Çok sevilip sayılmaktadır.

Oğlu Aydın, beyin cerrahı Prof. Dr., kızı Özden de hukuk doktoru emekli diplomattır. Atila Sav, Ankara Barosu'nun simge adlarından biri olarak hukuk çalışmalarını yorulmadan sürdürmekte, hepimize örnek olmaktadır.

ATILA SAV, TÜRK TİYATROSU'NUN ÜRETKEN, SAYGIN EMEKÇİSİ

Gülşen KARAKADIOĞLU

Tiyatro sanatı, birçok uzmanlık, yetenek ve beceri sahibinin düşünsel yaratıcılığının uygulamaya dönüşme sürecinde birleşmesiyle oluşuyor. Bir tiyatro oyunu; koşullara ve tercihlere göre süren ortak çalışma sonucu hazırlanıyor; sahneye seyirci karşısına çıkıyor, oynanıyor. Oynanış süreci ne kadar olursa olsun sonunda bitiyor, teknik deyişle sahneden kaldırılıyor. Geriye yalnızca birkaç görsel malzeme ve de yazıldıysa ve yayınlandıysa, oyun hakkındaki eleştiri yazıları kalıyor. Yani eleştiri yazısı, onca yaratıcılığın, yeteneğin, becerinin yani emeğin belgesi olarak geçmişte kalan oyunun sahnelenişine tanıklık edebiliyor. Tanıklığın kamuoyuna duyurulabilmesi için bir yerde yayınlanması, okuyucuya ulaşabilmesi gerek. İşte bu konuda tiyatro üretimiyle koşutluk gösteren bir eleştiri ortamı yok ülkemizde

çünkü, bu tanıklığın medya organlarında yer almasına fazlaca olanak sağlanmıyor. Bir iki dergi ve yine bir iki günlük gazete yanında günümüz medyasında yer alan internet sitelerinde yer bulabiliyor eleştiri yazıları.

1967 Yılında başladığım Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde o zamanki adıyla Tiyatro Kürsüsü'nde; Melahat Özgü, Sevda Şener, Metin And, Özdemir Nutku, MaxMeinecke gibi tiyatro tarihimizin değerli hocalarıyla öğrenimimi sürdürürken ikinci bir okulum daha vardı; Ankara Deneme Sahnesi. Orada da Münip Senyücel, Yılmaz Onay, Nihat Asyalı, Nurhan Karadağ, Tuncer Necmioğlu gibi güzel insanlarla uygulamalı öğrenim sürdürüyordum.

Bu eğitim sürecinin bir başka ayağı da kuşkusuz yapıp ettiklerimizi izleyen, gördükleri üzerine görüş belirten değerlendirme yapan eleştirmenlerdi. O yıllarda Ankara'da tüm oyunları izleyen, eleştiri yazıları yazan, tartışmalarda konuşan bir önemli kişi vardı.

Deneme Sahnesi'nde sahnelediğimiz oyunların ardından heyecanla o eleştirmenin yazdığı yazıyı beklerdik. Heyecanla beklerdik çünkü o eleştirmen yazısında; oyun metni, oyunculuk, rejî ve tasarım üzerine tanıtıcı ve özendirici olmayı tercih eder, umudumuzu kırmamaya, tersine umudumuzu korumaya, destek vermeye çalışırdı. Yazılarında iyi niyetli ve yapıcıydı. Daha önemlisi oyunları eleştirmekle kalmıyor, tiyatro oyunları üzerine düşüncelerini belirtmekle yetinmiyordu. Bir ülkede tiyatroların nasıl kurumsallaşmaları, yapılandırılmaları gerektiği üzerine düşünce geliştirip, bu doğrultuda ilgilileri ve kamuoyunu bilgilendirmeyi de görev biliyordu. Özellikle ödenekli ve özel tiyatroların devletle ilişkileri üzerine sürekli düşünce geliştirerek, yasa düzenlemeleriyle önerilerde bulunuyordu. Tiyatroların devletle yalnızca parasal ilişkilerinin

değil, sanatsal üretimlerinin de özerk, özgür, bağımsız bir yapıyla sağlanmasının hukuksal yollar üzerine yaptığı çalışmalarla yol göstericiydi. Ayrıca tiyatrolarla tiyatrocularla ilişkileriyle örnek bir eleştirmen tavrına sahip bu kişi özel, ödenekli, amatör tiyatro ayırmadan birine diğerinden daha fazla önem vermeden hepsini izleyen, sonrası, öncesi özel ilişkiye girmeyen, gördüğünü objektif bir dille yazan ve bu ilkeli üslubunu yıllarca değiştirmeyen bir duayendi.

Yıllardır tiyatroya sevgiyle emek veren bu değerli eleştirmen, Tiyatro Eleştirmenleri Birliği'nin 2017-18 onur ödülü sunduğu Atila Sav... Kendisinden daha çok şey öğreneceğimiz, tiyatro adına daha pek çok eleştirisini, desteğini beklediğimiz Atila Sav...

Ankara'da 1960'lı yıllardan bu yana tiyatro sanatını ciddiye alışı, benimsemesi, görev edinmesiyle çok özgün ve saygın bir yere sahip eleştirmen, Atila Sav... Atila Sav, yıllar içinde hukukçu, hâkim, avukat, milletvekili, bakan, baro başkanı gibi çok önemli ve zor birçok görevi üstlenmiş olmasına karşın tiyatroya, izleyici ve tiyatro eleştirmeni olarak hizmet etmekten de geri durmadı. 1955 Yılında başladığı tiyatro yazarlığını Tercüman, Milliyet gibi günlük gazeteler ve Milliyet Sanat Dergisi'nde düzenli olarak sürdürdü. Ayrıca Meydan, Kim, Hisar, Forum, Türk Dili, Yenilik, Yeditepe, Son Çağ, Pazar Postası, Hisar gibi dergilerde de tiyatro yazıları yazdı. Tiyatroya en büyük desteği 1964 yılından beri Seçici Kurul'unda görev yaptığı Sanat Kurumu'nda verdi. Seçici Kurul toplantılarına sezonun tüm oyunlarını izleyip, broşür ve benzeri belgeleri dosyalamış olduğu bir ön çalışmayla katılıp, herhangibir şahsa ya da kuruma ayrıcalıklı özen göstermeksizin demokratik bir değerlendirme yapmasıyla tanıdığımız Atila Sav. Kuruluşundan bu yana üyesi olduğu Tiyatro Eleştirmenleri Birliği'nin başkanlık görevini de bir süre üstlenerek

özel, ödenekli, amatör ayırmadan tiyatro izleyen, değerlendiren eleştirmen.

Emeğine, özenine, bilgi/ birikimine teşekkürlerimle...

“ESKİ BİR DOSTLUK”

Yılmaz BÜYÜKERŞEN

Değerli dostum, Atilla Sav ile tanışıklığımız oldukça eskilere dayanmaktadır. Kendisi Kurulduğu 2001 yılından itibaren Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarının Repertuar Kurulu Üyeliği görevini yüksek bir sorumluluk anlayışı ve gönüllülük esasıyla sürdürmüştür, halen de sürdürmeye devam etmektedir. Yıllar boyu Eskişehir Şehir Tiyatromuzun repertuarının zenginleştirilmesi için pek çok yazar ve oyun metni önerisinde bulunmuş, tiyatromuzun seçtiği oyunları titizlikle inceleyip raporlandırmıştır.

Eskişehir’e ve Eskişehir’in tiyatro yaşantısına vermiş olduğu destek ve katkı lan sebebi ile adını her zaman kıymetle anmaya devam ettiğimiz değerli dostum Atilla Sav, aynı zamanda hukukçu kimliği ile ülkemize ve Türk siyasi yaşantısına uzun yıllar hizmet vermiştir. Tarafsız bir hukukçu ve ahlaklı bir siyasetçi olarak hepimize örnek bir

vatandaş olmuştur.

Ne mutlu ki bizler onun sanatçı ve edebiyatçı yanını da tanıma ve deneyimlerinden faydalanma imkânı bulduk. Yakın dostum ve meslektaşım olarak gördüğüm, Atilla Sav beyefendinin uzun ve sağlıklı bir ömrü olmasını ve engin tecrübelerini bizimle paylaşmaya devam etmesini temenni ediyorum.

ATİLA SAV

Filiz ELMAS

Atilla Sav ile ilk karşılaşmamız Sanat Kurumu jürisine girdiğim yılda olmuştur. Ama ben kendisini okul yıllarımda yazdığı eleştiri yazılan ile tanımım. Benim gibi Ankaralı pek çok tiyatro sever için tiyatro konusunda yazdığı eleştiri yazılan Ankara sahnelerinin nabzını tutan belgelerdir. Sonraki yıllarda aynı dergide yazmış, aynı jürilerde çalışmış biri olarak sizlere söylemek istediğim ilk şey yaşama karşı mütevazı duruşudur. Hukuk Fakültesini bitirmiş, yaşamını hukuk alanında saygın işler yaparak geçirmiş (Ankara Barosu Başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı), milletvekilliği ve hatta bakanlık (Çalışma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı) yapmış biri olduğu halde insanlara karşı her zaman mütevazı tavrını korumuştur.

“Cumhuriyet Aydıını” tanımını tam anlamıyla dolduran, Türkiye Cumhuriyeti’nin yetiştirdiği önemli isimlerden biridir. Bu yanıyla her zaman onur duymuş ve konuşmasında doğum gününün 19 Mayıs olmasından dolayı hissettiği mutluluğu ifade etmiştir. Tiyatro yazılarının bir bölümünde, hukuk konusundaki birikimini aydın sorumluluğu ile birleştirmiş ve bu bağlamda da tiyatro ve devlet ilişkisi, tiyatronun yapısal konumlanışı, özerklik anlayışı konusunda eleştiri yazıları yazmıştır.

Tiyatro alanında kendisinin de her zaman söylediği gibi altmışa yakın yıldır tiyatroya iyi bir seyirci olarak emek vermiştir. Babasının tiyatroya olan tutkusu sayesinde bu sanatla tanışan sonrasında da yıllar boyunca Ankara sahnelerindeki bütün oyunları izlemeyi başaran saygın bir seyirci ve eleştirmendir.

İzleyici olduğu yıllardaki tüm tiyatro dergilerini arşivlemeyi başarmıştır. Ancak çoğu kez bu dergilere bakmaksızın oyun yıllan, rejisörler, oyuncular ve sezon içinde ödül alan yapımlar dahil olmak üzere pek çok ismi sıralayabilir, bu konuda inanılmaz bir hafızası vardır.

Yer aldığı seçici kurullarda sezon oyunlarının tümünü izleyerek gelir, demokratik bir hatırlatıcıdır yani kararlarda çalışma arkadaşlarına saygı duyar.

Yazının başında da belirttiğim gibi tiyatro alanında aynı kurumlarda çalışmış, aynı jürilerde yer almış ve aynı dergilerde yazı yazmış biri olarak her zaman sabırlı, özenli, saygın duruşunu örnek almış ve çağımızda artık unutulmaya yüz tutan bir “beyefendi” ile tanışmanın mutluluğunu yaşamışım. Atilla Sav 2018 yılında TEB Anadolu ödülleri kapsamında onur ödülü almıştır. Tiyatroya verdiği emek için Ankara seyircileri adına kendisine teşekkür ediyorum.

**Tiyatro ve Opera Bale Dergisi “Sahne”den alınmıştır.*

5. YILINDA SOMA KATLİAMI PANELİ YAPILDI

Bursa Barosu İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Komisyonu'na düzenlenen "5. Yılında Soma Katliamı" paneli, Bursa Barosu'nun BAOB Hizmet Birimi'ndeki Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Moderatörlüğünü, Komisyon Başkanı Av. İsmail İşel'in yaptığı panelin konuşmacıları, Soma Davası avukatlarından Manisa Barosu'na bağlı Av. Seçil Ege Değerli ile 301 Madenciler Derneği Başkanı İsmail Çolak idi.

Av. Seçil Ege Değerli, Soma

Maden Katliamı davasının teknik yönlerinden çok ailelerin çektiği sıkıntılar ve madenden kurtulanların yaşamış olduklarına yönelik tanıklıklarını anlattı.

Görünenden daha büyük dramların yaşandığını ifade eden Av. Değerli, genç yaşta dul kalan kadınların, toplumsal baskıyla evlenmeye zorlandıklarını belirterek, "301 madenci öldüyse bunun 3-4 katı insan bu olaydan hayatları bambaşka şekilde etkilenmiş olarak çıktılar. Tanıkları dinlemek de pek çok avukat için çok zordu. Biz avukatlar mümkün olduğunca davalarla özdeşleşmekten kaçınıyoruz ancak bunu en zor sağladığımız dava oldu. Tanıkları gözyaşı dökmeden dinlemek zorlayıcıydı" diye konuştu. Madenin, Park Teknik'ten alındıktan sonra ilkel koşullara dönüldüğünü belirten Av. Değerli, şunları söyledi:

"Tanıklar, maden TKİ tarafından işletilirken güvenlik önlemlerinin

olabildiğince alındığını, modernize edildiğini anlattılar. O zamanlarda da iş kazaları olduğunu ancak tekil kayıplar yaşandığını söylediler. Ancak Soma AŞ'ye devredildikten sonra özellikle maliyeti düşürmek açısından teknolojiye eskiye dönmüş. Örneğin haberleşme için yangına dayanıklı telefonlar varken değiştirilmiş. Hepimizin evlerinde kullandığı plastik telefonlar kullanılmaya başlanmış. Elektrik tesisatının olabildiğince yangına dayanıklı malzemeden üretilmiş olması gerekirken, sökülmüş ve yerine bildiğimiz elektrik tesisatı kurulmuş. Yeni panolarda tümüyle kalitesiz, dayanıksız elektrik kabloları döşenmiş. Gaz maskeleri oksijen değil, karbondioksit maskesi. Bunları da zaten işçilere zimmetli olarak veriyorlar.

Her işçiye de vermiyorlar. Kontrol süreleri de geçmiş.

Orada, maddi menfaat sağlanan pek çok kişi de şirket lehine tanıklık yaptı. Biri özellikle çok dikkat çekiciydi. Konuşmaya başladığında savcılık ifadesiyle karşılaştırmaya başladı. Savcılık ifadesinde

gerçekleri olduğu gibi anlattığını fakat duruşmada çok başka şeyler söylediğini gördük. Yaptığımız bir araştırmada duruşmadan birkaç ay önce kendisine X5 cip aldığını fark ettik ama o sırada işsizdi. Bir de duruşmaya o araçla gelmiş. Biz bunu ailelerin yakınması üzerine tesadüfi bir şekilde fark ettik. Anneler dışarıda 'utanmadan bir de cipiyle gelmiş' diyerek söyleniyorlardı. Plakasının fotoğrafını çekip, duruşmada aracın kendisine ait olup olmadığını sorduk. Kendisine ait olduğunu söyleyince sanık vekilleri büyük tepki gösterdi. Bu tepki de menfaat sağlandığının açık göstergesiydi."

Av. Seçil Ege Değerli, tanık beyanlarına dayanarak madendeki

çalışma koşullarına ilişkin de çarpıcı örnekler anlattı. Madende 40 derecelere varan sıcaktan dolayı çizmelerinin terle dolduğunu, yemek ve tuvalet molası verilmediğini, maskelerin kontrollerinin yapılmadığını, sadece defter üzerinde yapılmış gibi gösterildiğini, Madencilik Kanunu'na göre olması gereken yaşam odalarının bulunmadığını öğrendiklerini ifade etti.

Av. Değerli, daha sonra davanın aşamalarını ayrıntılı bir şekilde anlattı. 301 Madenciler Derneği Başkanı İsmail Çolak ise, 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen ve 301 işçinin yaşamını yitirdiği Soma maden katliamının üstünden 5 yıl geçtiğini hatırlatarak, o günden beri yanlarında olan, acılarını acı, öfkelerini öfke bilen herkese ve dava süreçlerinde adalet arayan başta Selçuk Kozağaçlı olmak üzere tüm avukatlara teşekkür ederek başladı. Soma katliamında evladını kaybetmiş babalardan sadece biri olduğunu ifade eden İsmail Çolak, kendisinin de aynı madende 25 yıl çalışıp emekli olduğunu söyledi. Aynı zamanda bir hukukçu babası olduğunu kaydeden Çolak, "Bu kaza fitrat, alın yazısı değil. Tamamen ihmaller sonucu göz göre göre gelen, tüm bilirkişi raporlarında da belirtildiği gibi bir iş cinayetidir" dedi.

İşyerini denetlemediğini, işveren Soma AŞ'nin işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına uymadığını belirten İsmail Çolak, katliamdan kısa bir süre önce Manisa Milletvekili Özgür Özel'in TBMM'de verdiği soru önergesinin iktidarının çoğunluk oylarıyla reddedildiğini de hatırlatarak şöyle konuştu:

"Olayın ilk gününden itibaren maden ocağının ağzında iki gün gömlek çıkarmadım diye sosyal medyada şov yapanlar bize ve halka verdikleri sözleri asla tutmadılar. Dönemin Enerji Bakanı Taner Yıldız, Çalışma Bakanı Faruk Çelik ve dönemin başbakanı, 19. yüzyıl madenciliğinden örnekler vererek bunu kadere, fitrata bağlayarak, 'babamızın oğlu da olsa kusuru olanlar adalet önünde hesap verecek' demelerine rağmen, hiçbir kamu görevlisi bu yargılamaya dahil edilmemiştir. Bu katliamda 440 çocuk yetim, 255 genç kadın maalesef dul kaldı. 301 ana baba evlatsız kaldı. Katliamdan 3-5 ay sonra 10 yetim çocuk doğdu. 12-13 kardeşimiz baba olacağını bilmeden hayatını kaybetti. 301 insanın yaşam hakkı çalındı. Hiç kimse diyemez kaderdir, fitrattır diye. Bu düpedüz cinayettir. Ölenlerin ailelerine 300 lira ile bin 200 lira maaş bağladılar. Benim gelinime 633 lira maaş bağladılar, 2 torunum var. Sosyal medyada yazdıkları gibi değil. Toplanan yardımlardan eşlere 176'ar bin lira verdiler. Doğu Holding her aileye birer daire yapıp teslim etti. Bir torba yasayla her ailenin bir ferdi için kamuda istihdam sağladılar. Bunların dışında devletin yaptığı verdiği bir şey yok."

BAROLAR, EŞZAMANLI
OLARAK AV. MÜZEYYEN BOYLU
CİNAYETİNİ KINADI:

KADIN ŞİDDETİNİ ARTIRAN BOŞANMA DAVALARI VE NAFKA DEĞİL!

Diyarbakır'da Avukat Müzeyyen Boylu'nun boşanma davası açtığı ve mahkemenin evden uzaklaştırma kararı verdiği doktor eşi tarafından 14 kurşunla öldürülmesi üzerine tüm barolar ortak basın açıklaması yaptı. Bursa Barosu'nun basın açıklamasını, Başkan Av. Gürkan Altun ile yönetim kurulu üyeleri ve avukatların katıldığı toplantıda

TÜBAKKOM'un açıklamasını, Kadın Hakları Merkezi Başkanı Av. Nazlı Ceren Şendoğan okudu.

SİSTEM KADINI KORUMUYOR!

Şendoğan, "Meslektaşımız Av. Müzeyyen Boylu'nun öldürülmesi 'Kadın Cinayeti'dir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi için her zaman fedakârca çalışan kadın avukatlar olarak; bu kez kadın cinayeti nedeniyle bir meslektaşımızı yitirmenin çok büyük üzüntüsü içindeyiz.

Bursa Barosu Kadın Hakları Merkezi Başkanı Av. Nazlı Ceren Şendoğan, kadına yönelik şiddeti artıran nedenlerin başında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmaması ve kadını özgür bir birey olarak değerlendirmeyip onu aile içerisinde sadece bir eş, bir anne, bir kardeş rolü ile sınırlı olarak gören ve göstermeye çalışan zihniyet gelmektedir” dedi.

Eğitimli kişiler arasında yaşanan bir boşanma davasının bile kadın cinayetiyle sonuçlanması; ülkemizde kadın şiddetinin geldiği durum açısından vahim ve ürkütücüdür. Bu cinayet bize kadına karşı toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, ayrımcılığın geldiği noktayı acı bir şekilde göstermektedir. Konu ‘kadın’ olduğunda sosyal, ekonomik ve eğitim farkının olmadığını görmek son derece rahatsız edici bir durumdur. Bu cinayet bize ‘Kral çıplaktır’ demektir. Son yıllarda kadınlara yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin artması sistemde birçok yanlışın olduğunu bize göstermektedir. Yetkililerin şiddetle mücadelede başarı gösteremediği bir sonuç olarak karşımızdadır. Sistemin kadını korumadığı,

önleyici ve koruyucu tedbirlerin etkisiz olduğu bir gerçektir” dedi.

SORUN BAKIŞ AÇISINDA!

Şendoğan şöyle devam etti: “Özellikle son zamanlarda boşanma davalarının ve nafaka taleplerinin kadına karşı şiddeti artırdığı yönünde kamuoyunda yaratılan algı kadına karşı şiddetin artmasına yol açmıştır. Bu tehlikeli durumun derhal sonlandırılması için yetkilileri göreve davet ediyoruz. Kadın şiddetini artıran nedenler boşanma davalarının açılması veya nafaka talepleri değildir. Kadına karşı şiddeti artıran nedenlerin başında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmaması ve kadını özgür bir birey olarak değerlendirmeyip onu aile içerisinde sadece bir

eş, bir anne, bir kardeş rolü ile sınırlı olarak gören ve göstermeye çalışan zihniyet gelmektedir. Bu nedenle yetkililerin samimi ve ciddi bir şekilde; kadına bakış açısını değiştirmek için toplumsal zihniyet dönüşümünü sağlayacak çalışmalar yapması zorunluluğunu bir kez daha önemle ifade ediyoruz. Meslektaşımız Av. Müzeyyen Boylu’nun öldürülmesini kınıyor, ailesine; başta Diyarbakır Barosu olmak üzere tüm meslektaşlarımıza başsağlığı diliyor, davanın takipçisi olacağımızı beyan ediyoruz. TÜBAKKOM olarak dün olduğu gibi bugün de kadının insan haklarının sağlanması için mücadelemizi fedakârca sürdüreceğimizi ve kamuoyuyla paylaşıyoruz.”

BURSA BAROSU DERGİSİ MUHAMAT'IN İLK SAYISI

II. Meşrutiyet'in 3. yıldönümünde yayınına başlanan Muhamat'ın ilk sayısında yer verilen bir yazışma, avukatlık mesleğinin bugün yaşadığı başlıca sorunlardan birinin daha o yıllarda ortaya çıktığını gösteriyor.

1 909 yılında kurulan Bursa Barosu'nun ilk dergisi Muhamat'ın ilk sayısı 24 Temmuz 1911 tarihinde yayınlanmış. Yani 2. Meşrutiyet'in ilanının 3. yıldönümünde... Derginin Sorumlu Müdürü Giritli Ahmed Saki, başyazıda öncelikle Osmanlı Milleti'nin bayramını kutluyor ve ardından derginin ne sıklıkla yayınlanacağı ve içeriğinde neler olacağına ilişkin bilgiler veriyor.

Dergide dikkat çeken bir de yazışma var. Bursa Barosu'nca Adalet Bakanlığı ve Başbakanlığı ile yapılmış yazışma, İstanbul Avukatlar Cemiyeti'ne de bilgi amaçlı gönderilmiş.

Muhamat Dergisi'ndeki Osmanlıca metinleri Av. İbrahim Kurt günümüz Türkçesine çevirdi. Öncelikle Giritli Ahmed Saki'nin başyazısına bakalım:

MİLLİ BAYRAM

Asil Osmanlı Milletinin kurtuluş ve sevincini kazandığı bu mesut günü bütün vatandaşlarımıza tebrik ederim.

Meşrutiyet hayatının yüklediği

vazifeleri takdir etmiş olan asil Osmanlı Milleti bütün unsurlarında ilerleme ve gelişmeye doğru gösterilen istek, milletin istikbalinin çok parlak olacağını delildir. Milletin kültür seviyesini yükseltmek ve fitratında olan hak ve hakikate meylini geliştirmek hususunda faziletli kişiler tarafından tasarruf edilen vatanperverliğe şükran borçluyuz.

Memleketimizde hukukun samimi bir müdafii olmak ve tüm vatandaşlarımızın bağlı oldukları adaletin sevgisini her tarafa yaymak üzere İstanbul Dava Vekilleri Muhterem Cemiyeti tarafından kurulan MUHAMAT DERGİSİ milli sevinç günümüz olan bugünden (24 Temmuz 1911) itibaren benim aciz mesuliyetimde ve şimdilik ayda bir defa olmak üzere neşir edilecektir.

Derginin içeriği evvela fikir, ikinci olarak kanunlar ve nizamlar, 3. olarak mahkeme içtihatları ve kararları, 4. olarak açıklama ve tenkitlerden müteşekkildir. 50'yi aşkın uzman hukukçu ihtisas erbabından meydana gelen yazı heyeti ve düzeltici ve MUHAMAT CEMİYETİ İdare

Heyeti'nin yardımına dayanarak neşrine başladığım işbu risalenin yurdumuza pek çok toplumsal hizmet vermesinde muvaffak olmasını Allah'tan dilerim. Mesul Müdür Giritli Ahmed Saki"

Muhamat Dergisi'nde dikkat çeken, ruhsatsız avukatlar ve arzuhalcilerle ilgili yasal önlem alınması talebinin yer aldığı mektubun günümüz Türkçesi Av. İbrahim Kurt'un çevirisiyle şöyle:

"Bursa Barosu'nun ruhsatnamesiz ve izinsiz vekillerin vekillik etmekten menleri hususunda bir yazı ile Başbakanlık ve Adalet Bakanlığı nezdinde yaptığı müracaattan haberdar etmek üzere gönderdiği mektup ve yazının birer suretleri ile Baromuzun cevabi mektubunu aşağıda aynen sunuyoruz:

İSTANBUL AVUKATLAR CEMİYETİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

Ekli evrak içeriklerinden anlaşılacağı üzere, mesleğimizin karşı karşıya kaldığı acı duruma son vermek zarureti karşısında bugünkü usuller ve esasların tamamen uygulanması halinde

dahi şerefli mesleğimizin hakkı ve hududu gereğinin temin edilmiş olacağını göstermek üzere Türkün birinci payitahtında (Başkentinde) faaliyet gösteren meslektaşlarınız toplanarak örneği yazılı dilekçenin eklenmesiyle beraber Yüksek ve Mesul makamınıza bildirmeye, birer suretinin de İstanbul ve İzmir'deki meslektaş cemiyetlere gönderilmesine karar verdik.

Maksadın teminine muhterem cemiyetinizin de aynı suretle ve acilen çalışarak feryadımızın pek açık olarak duyulacağı kanaatindeyiz. Tüm meslektaşlarımızın bu umurda yardım ve gayret göstermelerinin ve Yüksek Cemiyetiniz tarafından dahi benzer teşebbüslerde bulunulmasının teminini rica ile yüksek aracılığınızı istirham eyleriz efendim.

12 Mayıs 339 Bursa
Barosu Başkanı

Başbakanlık ve Adalet Bakanlığı'na Türkiye'de mahkemelerin layık oldukları mevkiye gelememesi gerek milletvekillerini ve gerekse hakimler ve adliye mensuplarını hakkıyla düşündürecek bir keyfiyet olduğu cihetle Bursa'da kurulmuş Avukatlar Cemiyeti 25 Nisan 339 tarihinde yaptığı genel sosyal toplantıda mahkemelerin istisnasız bütün millet fertleri nazarında kati olarak güvenilen bir adalet olmasını ve bu suretle diğer devletlere karşı hücum ve eleştiriden muafiyetini temin için o dairede görülen tedbirleri belirtmek sadedinde gerekli hususları Başbakanlık ve Adalet Bakanlığı yüksek makamlarına bildirilmesine ittifakla karar verilmiştir.

İleri ülkelerde mahkemeler ancak hakimlerin ilmi kültürleri ve birlik yönü ve şerefli ahlakıyla itibar mevkii ve güveni kazanmak ve bu suretle adalet dağıtmak mühim emrini ifadede başarı ortaya koymaktadır. Bilinen ülkelerde avukatların ilmi araştırma ve yargılama sırasında kanaatlerini bildirmeleri ile hakimlerin

görevlerini yapmalarında yardımlarının, hakimlerin başarılarını göstermelerine çok büyük tesiri olduğundan hakimler için aranılan ilmi ve ahlaki meziyetlerin avukatlar için dahi aynı dikkat ve önemi arz ettiği görülmektedir. Şimdi mahkemelere hakkıyla ehliyetli kişilerin seçilmesi münhasıran yüksek vekaletinize ait vazifelerden olmakla beraber hakimliğe kabul edilecek avukatların ilmi ve ahlaki ehliyetlerinin incelenmesi hem Yüksek Bakanlığınıza ve hem de mevcut yerlerdeki Barolara yüklenen görevlerdendir.

Biraz okuryazar herhangi birinin diğer faaliyet alanlarında imkan bulamayınca avukatlığa soyunması ve mahkemelere girerek hakimler ile temas ve ilişki kurması, hakimlerin ve binnetice mahkemelerin tesir kıymetini düşürdüğü gibi başlıca sermayeleri yalan dolandan ibaret bulunan bu cüretkarların kandırdığı halk da haklarının savunulamaması yönünden mahkemelerde maruz kaldıkları darbelerden üzülmektedir. Hakimlere haksızca saldırmakta ve adalet kapısına kesin bir güven hissi ile bağlı olmaktadır.

Bütün çirkinliği ile ve kokuşmuş bir yara halinde Bursa mahkemelerini saran bu hastalığın kati tedavisine Bursa Barosu kendisini vicdanen mecbur ve fiilen görevli görerek bu hususta Avukatlık Kanunu'nun neşrine kadar yalnız mevcut kanunlardan faydalanılarak Baroya geçici bir tedavi tatbikine karar vermiş ve bu kararından dolayı Yüksek Bakanlığın takdirine ve başarı kazanmak emrinde çok kıymetli yardımlarına layık olacağı kanaatini meydana getirmiştir.

Avukatlar, ehliyet şartları ve mahkemelerde yapacakları vekalet görevleri hakkında mevcut Dava Vekilleri Nizamnamesi'nden başka 2. Abdülhamid'in 7 eylül 302 tarihli fermanı ve bunun kötü anlaşılmasından ilgilileri men ve tahdir eden Adalet Bakanlığı'nın 5 Mayıs 317 tarih ve 1134 Nolu

genelgesi bilinmekle beraber Sulh Hakimleri ve Edirne Hakimi Münferit Teşkilatı Kanunu burada beyana lüzum bırakmamaktadır.

Sulh Kanunu'nun 20. ve 94. maddeleri yetkili olmayan dava vekillerini mesleklerini icradan yasaklı bulunanların ancak ikamet ettikleri köy ve kasabadaki akraba ve ahabplarına lüzumunda vekillik yapabilecekleri ve bundan başka hallerde vekaletleri kabul edilmeyeceği ve Hakem Münferit Teşkilatı Kanunu'nun 6. maddesinde Hakem Münferit Teşkilatı olan yerlerde mahkemelerin bilcümle davaları Sulh Hakimleri Kanunu'ndaki yargılama usulüne göre rüyet edecekleri anlamını taşımaktadır.

Şimdi Bursa'da avukat tabelalarıyla açtıkları yazıhaneler Adalet Dairesi'nin dörtbir tarafını örümcek ağı gibi kaplayıp ve şehrin başlıca caddelerini boydan boya işgal eden arzuhalcilerin kasabaya 8 saatlik mesafedeki köylere varıncaya kadar herkesin vekaletini üzerlerine alma ile kanunun açık hükümlerine tecavüzleri pek çirkin ve hakimlerin de bunların vekaletlerini kanunun açık hükmüne rağmen kabulleri çok garip ve bu vaziyet karşısında üyeleri 30'a ulaşan baronun kıymetinin düşmesi pek tabiidir.

Mahkemeleri bu gibi istilacılardan temizlemekle ve baromuzu da izah edilen müşkül vaziyetten kurtarmak için kanun hükümlerine istinaden yetkisiz kişilerin arzu edilen şekilde vekillik yapmaktan men edilmelerine dair bakanlık emirlerinin telgrafla bildirilmesini sabırsızlıkla ve güvenle bekleyen Bursa Barosu üyeleri yüksek emirlerinin gelmemesi halinde ağır ceza mahkemesinde savunma hakkındaki vekalet görevinden zaruri olarak vazgeçmek durumunda kalmakta kendilerini haklı ve mecbur göreceklerini tekrar arz ve gereğinin yapılması Yüksek Bakanlığınıza istirham olunur efendim.

10 Mayıs 339

DAKTİLONUN 21. YÜZYILI BULMAYAN HÜZÜNLÜ ÖYKÜSÜ

Av. Adil Giray ÇELİK
Denizli Barosu

18. yüzyılda kalem kullanmadan yazı yazmaya yarayan ve el ile kalem kullanmadan yazılan yazıyı, matbaa yazısından ayırmanın olanaksız olduğu bir makine yapılması arzulanmaktadır. İlk yazı makinesi yapılması çalışmalarına İngiltere’de Kraliçe Anne’nin (Anne Stuart, 1702’den 1714’e değin Büyük Britanya Kraliçesi. Ülkesini tek başına yönetmek istediye de yönetimi yetersizliği ve sağlığının bozuk olması nedeniyle büyük ölçüde bakanlarına bırakmak zorunda kalmıştır) göreve başladığı dönemde görülmektedir. Yazı makinesinin yapılması için izin ve lisans alındığı, Kraliçe Anne tarafından Henry Mili adına verilen ve “Yazı yazmak için özel olarak yapılmış bir makinenin 14 yıl boyunca yapılması ve satışına izin” verilmesine ilişkin yazısından anlaşılmaktadır.

Gün geçtikçe el yazısı dışında daha seri ve saklanabilen yazı yazabilecek bir makinenin varlığına gereksinim duyulmaktaydı. Bir yazı yazma makinesi icat etmek fikri yerleşmişti ancak bu konu üzerinde kafa yoranlar, böyle bir makineyi yapmaya çalışanlar birbirinden çok farklı biçimlerde makineler üzerinde çalışmaya başladılar. 1760'ta Viyana'da, 1780'de İsviçre'de, 1784'te Fransa'da ve 1828'de de İtalya'da birbirlerinden çok farklı makineler meydana getirildi.

Ancak Viyana, İsviçre, Fransa ve İtalya'da üretilen bu makinelerin, daha sonra kullanılacak ve daktilo olarak adlandırılacak olan makinenin atası diyebilmek çok zordur.

Yazı makinesinin bugünkü haline getirilmesinde en büyük payı olan kişi Christopher L. Sholes isimli bir Amerikalı'dır. Gazeteci, aktör, politikacı özellikleri olan Christopher L. Sholes 1868 yılında 48 yaşında bir yazı makinesi üzerinde çalışmaya başlar. Tıpkı piyanonun tellerine vuran küçük çekiçlere benzeyen bir mekanizma düşünmüştür. Bu çekiçlerin uçlarına harf kalıplarını yerleştirir. Makinesinde mürekkep kullanmamış, bunun yerine bugünkü karbon kâğıdına benzeyen kâğıtlardan faydalanmayı daha uygun bulmuştur. Yazıyı yazan kimse bu kâğıdı sol elinde tutacak, sağ eliyle de harfleri harekete geçiren tuşlara basacaktır.

Christopher L. Sholes, bu makinenin 500 kadar değişik modelini üretir. Ancak makineyi daha işler ve kullanılabilir bir hale getirebilmek için bol paraya ihtiyaç vardır. Denmore adında biri, ileride kâra yüzde 25 ortak olmak şartıyla para vermeye razı olur ve ortak olurlar.

Sholes 1868 yılında seri ve pratik bir daktiloyu yapar. 1878 yılında ise Remington tarafından özellikle dikiş

THE FIRST COMMERCIAL TYPEWRITER
MODEL 1 REMINGTON, SHOP NO. 1.

makinesi üzerine yerleştirdiği ve pedal yardımı ile şaryoyu döndüren yeni bir daktilo geliştirilir. Elektrikli daktiloların ilk tasarımcısı olan Thomas A. Edison, 872 yılında metal çubukları elektromıknatıslar aracılığıyla çalışan bir makine yapmayı başarır. Ancak bu makinenin hacmi ve ağırlığı çok fazladır. Pratik, kullanılabilir ve taşınabilir olmaktan uzaktır. Bu nedenle Edison'un bu buluşu ilk

haliyle itibar görmez.

Bu sıralarda, ailesiyle birlikte tarım aletleri ile dikiş makineleri üzerinde çalışan Eliphalet Remington, Sholes'in bu yeni makinesiyle yakından ilgilenir. 1 Mart 1873'te Sholes, Remington atölyesinin bir bölümünü bu makinenin imaline ayırır. Bu makineden yılda 1.000 adet üreteceğini taahhüt eder. Yıllarca dikiş makineleri üzerinde

çalışan Remington'un geliştirdiği yeni tip yazı makineleri de biçim bakımından dikiş makinesini andırmaktadır. 1874 yılında piyasaya çıkan Remington marka yazı makinesi pek ilgi görmez. Küçük bir makine için istenilen 125 dolar o günün şartlarında çok yüksek bir rakamdır. Bu miktarda fiyat konması, halkın bir süre bu garip makineden uzak kalmasına neden olur.

Berlin'de Louis Seli tarafından 1901 yılında alınmış bir patente dayanan bir yazı makinesi üretilir. Bu ürün Allgemeine Electricitäts Gesellschaft (AEG) tarafından üretilmiştir. Yazı makinelerinin ilk örnekleri olan makine 1927-1928 Mignon Model Woodstock Typewriter olarak adlandırılır.

Bu yazı makinesinde bir işaretçi veya yazıyı yazan sol el çubuk vasıtasıyla istenilen karakter seçilmekte, bu şekilde üzerinde metal harflerin bulunduğu kovan dönmektedir. Sol el ile de solda bulunan çubuğu harflerin üzerine getirildikten sonra, diğer el ile de tuşa basarak yazıyı tamamlamaktadır. 3 adet bulunan tuşlardan birisi, çubuğun üzerine geldiği harfi yazmakta, diğer tuşlardan birisi boşluk diğeri ise geri boşluk tuşu olarak çalışmaktadır. Solda bulunan harflerin üzerine gelen çubuğu tuşlara basan kişi yerine başka bir işaretçinin kullanılması ile dakikada yazılan harf karakter sayısı artırılmıştır. AEG Mignon Model 4 olarak isimlendirilen bu model ile dakikada 300 karaktere kadar yazı yazılabilmektedir.

Farklı dillere ve harf karakterlerine

göre metal harflerin bulunduğu kovan değiştirilebilmektedir.

DAKTİLONUN ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ

Dilimizde kullanılan daktilo, kelime anlamı Fransızca "dactylo" sözcüğünden gelmektedir. Fransızca "dacty-lographe", "parmakla yazı yazma aygıtı" sözcüğünün kısaltmasıdır. Fransızca "dactylographe" sözcüğü de aslen Eski Yunanca "daktylos" yani "parmak" kelimesinden, yazı sözcüğü de "graphie" yani "yazı" kelimesinden gelmektedir. Daktilo, Eski Yunanca "daktylos" ile "graphie" sözcüklerinin bileşimidir. Bu yazı makineleri İngilizcede "typewriter" olarak geçmektedir.

1910'lu yılların başında daktilo Osmanlı sınırlarına girerken iki zorlukla karşılaşır. Osmanlı alfabesi sağdan sola yazılmaktadır. Ayrıca, Batı harf karakterleri Osmanlı harf karakterlerinden tamamen farklıdır. Özellikle bu durum daktiloların üzerinde bulunan metal harflerin yeniden tasarlanmasını ve metal harflerin yeniden dökülmesini gerektirmektedir.

Teknik zorluklar teknik çalışmalar ile çözüldükten sonra basının, basım ve yayının sıkı devlet takibi ve sansürü altında olduğu Osmanlı devlet yönetiminin bu makinenin kullanımına izin verip vermeyeceği hususu gündeme gelir.

Abdülhamid yönetimini daktilonun yararlı bir yazı makinesi olduğu konusunda ikna etmek gerekmektedir. Yabancı şirketler ve bu şirketlerin Osmanlı'da bulunan temsilcileri, 1900 başlarında, önce dışişleri dairelerinden başlayarak daktilo kullanımını, hükümet yetkililerine sempatik ikna yollarına başvurarak kabul ettirirler. Abdülhamid'in tahtından indirilmesinden sonra daktilo sivil yaşamda da yaygınlaşır. Latin harflerinin kabulüne kadar Osmanlıca harfli makinelerin kullanımı devam etmiştir.

Ülkemizde daktilo kullananların ayrı

bir meslek olarak belirlenmeleri ve tercih edilmeleri ise 1930'lu yıllarda başlar. Daktilo yazarların yaygın bir meslek olarak belirlenmesi ve tercih edilmesi Harf Devrimi'nden sonradır.

Eski daktilo ustalarından Berç Kaçmenyan bu değişim dönemini şöyle anlatmaktadır:

"1928 Harf İnkılabını izleyen yıllarda iyi iş yapıydık: Arapça harfleri, Latin harfleriyle değiştirdiydik. Dahası da var: Arapça harfli daktilonun yazarken merdanesi sağa kayardı; bunun eşapman [atlatma] çarkının yerini değiştirip sola kaymasını sağladık. Bu iş on yıl kadar sürdü. Son Arap harfli daktilo bize 1945'te geldi. 1947'de Sultanahmet Ticaret Lisesi'nde bir heyet Türkçe klavyeyi geliştirdi. Ardından Avrupa klavyeden milli klavyeye çevirmeye başladık makineleri."

Daktilo satışlarının artırılması için gazeteler daktilo makineleri piyangoları düzenler. Bu piyangolardan birisi de Akşam Gazetesinin 13 Şubat 1930 tarihli "Daktilograflara Mahsus Piyango" ilanıdır. Piyangoyu kazanacak şanslı talihliye, zamanın tanınmış daktilosu Remington marka yazı makinesi verileceği Akşam Gazetesi tarafından duyurulur.

Daktilograflara mahsus piyango

AKŞAM
da
pek
yakında
başlıyor!

Daktilograf hanımları! Kültürünce iştirak edebileceğiniz bu piyangoda dünyanın en meşhur markalarından olan yazıyı bir "REMINGTON" Yazı makinesi kazanabilirsiniz! Bundan başka mükafatlar arasında hadisi tavaletine ait zarf bir çok hediyeler vardır. Bu piyangoya iştirak etmek için "AKŞAM", okumak kâfidir. Arzu edenlerin resimleri de negrolunacaktır. **Tafsilât yakında!**

Zaman içerisinde yazı makineleri, daktilolar büyük değişiklik geçirir. Başlangıçta yazı makinesinde çalışacak genç kızların her

bakımdan güçlü, kuvvetli olmaları gerekmektedir. Çünkü makinenin mekanizmaları o kadar ağırdır ki, parmakla basmak güç ve büyük enerji sarfına sebep olmaktadır. İlk zamanlarda tek kişinin taşıyamadığı daktilolar zamanla tek kişinin taşıyabileceği kadar hafifleşir. Yine ilk sıralarda yazı sırasında görülemeyen satırlar, daktiloda yapılan değişikliklerle yazan tarafından bir bakışta görülebilecek duruma getirilmiştir. Eski tür makinelerde yazı yazan kimse, hata yapıp yapmadığını ancak kâğıdı makineden çekip çıkardıktan sonra görebilmekteydi.

Kadınların toplumsal yaşamda, bürolarda gerçek anlamda yer alabilmesi yaygın biçimde 1930'lu yıllarda başlar. Devlet dairelerinde, bürolarda, mahkemelerde yazılar giderek daktilolarla yazılmaya başlanmıştır. Türkiye'nin yeni yazıyla verilen ilk daktilo kursu da 1929 yılında açılmıştır. Daktilo eğitimi görmüş genç kızlarımıza seslenen, "Bir Daktilo Aranıyor" başlıklı ilanlara gazetelerde sık olarak rastlanır.

Yarışmaya ilişkin duyuruda şu bilgiler yer alır:

"Türkiye'de daktilo şampiyonu kimdir? Yeni ve çok cazip bir müsabaka açıyoruz. Bu müsabakada yazı makinesi ile en çabuk ve en doğru yazı yazan hanım hem kıymetli bir hediye alacak, hem de 1930 senesi Daktilo Şampiyonu ilân edilecektir. Bu müsabakaya girmek isteyenler matbaamıza müracaat ederek birer fotoğraflarını lütfetmelidirler."

Gazete satış rakamlarının düşmemesi için okuyucularına bu müsabakanın her yıl tekrarlanacağını duyurur. Aynı günlerde Elhamra Sineması'nda Marie Glory ile Jean Murat'ın başrollerini paylaştıkları bir film gösterime girer; Küçük Daktilo.

Yazı makinelerinin yararlı, kullanışlı, pratik bir alet olduğu anlaşılmıştır. 1920'li yılların sonuna gelindiğinde satışlar da oldukça çoğalmıştır.

8 Temmuz 2017 tarihli Milliyet Gazetesi'nde bir söyleşi yayımlanır. Bu söyleşi aynı zamanda İhlâs Haber Ajansı'nda da yer alır.

Fazıl Tütüner, dedesi Girit mübadillerinden Tütüncüzade Fazıl Bey'in, 1900'lü yılların başında Girit'te yaşarken Amerika'daki firmaya mektup yazarak daktilo sipariş ettiğini, ilk Osmanlıca

klavyeli daktilonun, mübadeleyle yerleştiği Mersin'de tam 10 yıl sonra kendisine teslim edildiğini anlatır. Torun Fazıl Tütüner'in Mersin'deki evinde muhafaza ettiği daktilonun öyküsü filmleri aratmaz.

Tütüncüzade Fazıl Bey Amerikalı firmaya mektup yazarak 1913 yılının son günlerinde bir daktilo sipariş eder. 1913 yılının son günlerinde Amerika'ya ısmarlanan daktilo, Fazıl Bey'in eline on bir yıl sonra, 1924 yılında geçer. Büyükbaba Tütüncüzade Fazıl Bey, mübadeleden önce ailesi ile birlikte Girit'te yaşamaktadır. 1900'lerin başında okuduğu bir gazetede yazı yazabilen bir makinenin yapıldığını, bu makinenin daktilo olarak adlandırıldığını öğrenir. Daktiloyu üreten firmayı araştırıp bulur ve New York'ta bulunan Hammond Typewriter firmasına mektup yazar.

Mektupta, "Biz de böyle bir makineyi kullanmak isteriz. Acaba Osmanlıca klavyesini de yaptınız mı?" diye sorar. Firmadan gelen cevapta, henüz öyle bir makine yapılmadığı, ancak talep ederse üzerinde çalışıp, Osmanlıca klavyeli bir daktilo da yapabilecekleri belirtilir. Firma, "Biz sizin adresinizi ve isminizi kaydediyoruz. Böyle bir makine yapıldığı takdirde sizi haberdar edeceğiz" der.

5 Aralık 1913 günü Amerika'dan New York'ta bulunan Hammond Typewriter firmasından Tütüncüzade Fazıl Bey'e bir mektup daha gelir. Mektupta "Osmanlıca klavyeli makineyi yaptık, elimizde mevcut.

memaliki ecnebiyeye gönderilmek üzere bilmünyade furuht edileceğinden taşıların 10/1/1930 dan 17/1/1930 tarihine kadar satış komisyonuna müracaatları.

Daktilo seferberliği

Esaslı metot dahilinde ve çok müsait şekilde kısa bir zamanda yazı, hesap vetciksin makinelerini öğrenmek arzu edenlerle makine ile ucuz ve hatasız olarak her hangi bir lisandan yazı yazdırmak isteyenlerin Sirkecide Şahin paşa oteli karşısında Dervişler sokagında (15) numarada kâin (HALK DAKTİLO DERSANESİ) ne müracaatları.

Emniyet Sandığı Müdürlüğünden:

Gazetelerde "Daktilo Seferberliği" başlığı ile ilanlar yayınlanır. Bu ilanlarda daktilo kullanmasını öğrenmek isteyenler ile herhangi bir dilde yazı yazdırmak isteyenler için başvuru adresleri bildirilir. Halk Daktilo Dersanesi'nin Akşam Gazetesi'ne 13 Kanunisanı 1929 günlü ilanında böyle bir duyuruda bulunulur.

Vakit Gazetesi, 16 Şubat 1930 günlü gazetede yer alan bir duyuru ile daktilolar arası bir "Sürat Kraliçesi" seçeceğini ilan eder.

İstiyorsanız size gönderebiliriz. Bedeli de 125 dolar" yazmaktadır. Bunun üzerine Tütüncüzade Fazıl Bey firmaya 125 dolar gönderir. "Bu makineye sahip olmak istiyorum. Bana gönderin" diye bir de mektup yazar.

Ancak daktiloyu Girit'e getiren gemi batar. Tütüncüzade Fazıl Bey birçok dil bilen, sevilen, saygın bir Osmanlı vatandaşıdır. Fazıl Bey, Girit'in Yunanistan'a geçmesinden sonra Rum komitalar tarafından Türklere uygulanan saldırıların önlenmesi için Yunan Kralı'na temsilci olarak giden iki kişiden birisidir. Türklerin haklarını savunmak için öne atılan kişilerden biri olduğu için saldırılara uğrar, çok zor dönemler geçirir. Hatta saldırılardan korunmak için evinde saklandığı halde etrafa "Girit'i terk etti, İtalya'da yaşıyor" dedirtir.

Bu arada zorunlu nüfus göçü ile mübadele gerçekleşir. Tütüncüzade ve ailesi mübadele ile birlikte 1924 yılında Girit'ten

Mersin'e yerleştirilirler. Bir süre sonra Tütüncüzade Fazıl Bey'e daktilo firması olan Hammond Typewriter'dan yeni bir mektup daha gelir. Mektupta, "Biz size daktiloyu gönderdik ama daktilo Girit'e ulaşamadı, çünkü gemi battı ama biz parasını da ödediğiniz için size borçluyuz. Daktiloyu bulduğunuz yere göndereceğiz" denilmektedir.

Daktiloyu üreten firma, Tütüncüzade Fazıl Bey'i Girit'te bulamadığı için araştırır, mübadeleyle Mersin'e yerleştiğini tespit eder ve daktiloyu Mersin'e gönderir. Tütüncüzade Fazıl Bey daktiloyu, o zaman kendisine Girit'teki mallarının bir kısmının karşılığı olarak verilen, Bereket Fabrikası'ndaki ofisine koyar.

Fazıl Tütüner, gazeteye verdiği söyleşide, dedesi Tütüncüzade Fazıl Bey'in daktiloyu ne kadar, ne derece kullandığını bilmediğini, zira daha sonra harf devrimi olduğunu belirtir. Devamla "Amerikalı

firmadan gelen ilk mektup elimizde" diyerek 1913 yılında Amerikalı firmanın büyükbabasına gönderdiği ilk mektubu da söyleşiyi yapan gazeteciye gösterir.

Bir süre sonra daktilo, Mersin'de bulunan ve uzun süre boş kalan konaktan çalınır. Aile, bir süre sonra konaktan silahlar, çok eski bir dikiş makinesi, Osmanlıca klavyeli daktilo gibi birçok antikanın çalınmış olduğunu fark eder. Yakın aile dostları, antika meraklısı Ali Merzeci'den daktilonun bir kâğıt toplama deposunda olduğunu öğrenir. Deponun sahibi, Fazıl Tütüner'e daktiloyu teslim eder.

Mersinli Fazıl Tütüner, ailesinin ve daktilonun öyküsünü de kapsayan "Mersin'de Çocukluğum ve Giritli Tütüncüzade Fazıl Bey" isimli bir kitap yazar ve kitap Mart 2017'de yayınlanır. Amerika'dan Giritli Tütüncüzade Fazıl Bey'e iki kez gönderilen ancak elde kalan daktilo günümüzde Fazıl Tütüner'in evinde muhafaza edilmektedir.

ÜLKEMİZDE DE KULLANILAN ÇEŞİTLİ DAKTİLOLAR

Daktilolar harflerin sıralanmasına soldan sağa hangi harf ile başlamışsa o harf ile anılırlardı. Daktilolar harflerin dizilişlerine göre F klavye daktilolar, Q klavye daktilolar ve A klavye daktilolar olarak sınıflandırılmışlar idi. Latin alfabesine geçilmesinden sonra bir süre A ve Q klavye daktilolar kullanılmasına karşın, Türkçe'ye en uygun harf dizilişinin F klavye daktilolarda olması nedeniyle ülkemizde yaygın olarak F klavye daktilolar kullanılmıştır.

Alman malı "Adler" daktiloları, yazı makinelerinin içinde en eski ve en ünlüleri arasındadır. Antik görünümleri ve iyi işleyen özellikleri ile bilinen Adler daktiloları, birçok kuşağın kullanabileceği bir daktilo endüstrisi oluşturur. Adler Şirketi, sanayi üretimine 1896'da başlamıştır. Önceleri sanayi üretimini bisiklet ve motosiklet yapımına odaklanarak yürütür. Daha sonra, TA Triumph-Adler AG şirketini oluşturmak için şirket Triumph-Werke şirketleri birleşerek üretime devam ederler. Şirket daha sonra bisiklet, motosiklet ve araç üretimi de yapmıştır.

Bu daktilolar dış yüzeyindeki ADLER - KARTAL amblemi ile (Adler, Almanca'da kartal anlamındadır) zamanın daktilo üretimindeki en sağlam ve kullanışlı daktiloları olarak kabul edilmektedir.

Remington Rand (1927-1955), makine üretimine 1927 yılında önceleri iş makineleri üreterek başlamış, ürettiği iş makinelerine 1930'lu yıllarda daktilo üretimini eklemiştir. Remington, ABD firmasıdır. Daha sonraları UNI-VAC ismi ile bilgisayar üretimi yapmıştır. Remington marka daktilonun piyasada tanınmış olmasının en büyük nedeni, yazar Mark Twain'in bir Remington marka daktilo alıp yazılarını bu daktilo ile yazıp yayımlanması için gönderdiğinin kamuoyu tarafından duyulmasıdır. Remington Rand, aynı zamanda

ofis donanımlarını ve elektrikli tıraş makinelerini de üreten bir firmadır. New York City 315 Park Avenue South'daki Remington Rand Binası, 1911'de firma ismi ile tamamlanmış olup 21 katlı ve 81 metre yüksekliğinde bir gökdeldir. Bina, 1986 yılında önemli bir bakım geçirmiştir.

Erika marka daktilolar Almanya'nın Dresden kentinde Seidel&Naumann tarafından 1900 yılından itibaren üretilmeye başlanır. Şirket, 1870 yılında kurulmuştur. Önceleri bisiklet ve dikiş makinesi üretmeye başlar. Bruno Naumann'ın büyük kızının adını taşıyan "Erika" marka taşınabilir daktilolar, 1910 yılından itibaren üretilmeye başlanır. Erika Model 3 olarak bilinen daktilolar ise 1923 yılından itibaren üretilir. Başbakanlardan Bülent Ecevit de yaşamında uzun süre bu marka daktiloları kullanmıştır.

Royal Daktilo Şirketi, Ocak 1904'te New York'un Brooklyn kentindeki bir makine mağazasında Edward B. Hess ve Lewis C. Myers tarafından kuruldu. 1905 yılında üretime ayrılan sınırlı sermayenin tükenmesiyle şirket, varlıklı bir finansör olan Thomas Fortune Ryan'a satıldı. Üretildiği döneme göre en kullanışlı ve sağlam makinelerden birisidir. Royal, 1911 yılında kendi tasarımı olan Royal 5 model daktiloyu tanıtır. Bazı çevrelerin daktiloların çok çabuk arızalandığını belirtmeleri üzerine Royal'ın Başkanı George Edward Smith, Ağustos 1927'de daktilolarının sağlamlığını kanıtlamak için bir uçağa 200 kadar kasa içerisinde yaklaşık 11.000 kadar daktilo yüklemiş, bu daktiloları paraşütle ABD doğu sahilinde bir parka attırmıştır. Paraşütle atılan daktiloların kutuları açıldığında sadece 10 tanesinin zarar gördüğü anlaşılmıştır. Bu denemeden sonra daktiloların satışlarında büyük bir artış görülür.

Royal, 2. Dünya Savaşı sırasında; uçak motorları, makineli tüfekler, mermiler, pervaneler ve makine

yedek parçaları da üretmiştir. Olympia marka daktilo, 15 Ağustos 1903 tarihinde Almanya'nın Berlin kentinde, Avrupa Genel Elektrik (AEG) firması bünyesinde Dr. Friedrich von Hafner-Altenec tarafından tasarlanır. AEG, o dönemde daktiloya olan talebin artması ile birlikte daktilo üretimine ilk başlayan firmalardan birisidir. AEG'nin ilk olarak ürettiği daktiloların üretim maliyetleri yüksek olduğu için piyasa satış rakamları da yüksek olmuştur. Bu nedenle satılmayan ve fazla üretilmeyen rulo tipi daktilo olan MIGNON AEG'nin üretimi fazla sürmez. Daha sonra 1912 yılında yeni geliştirilmiş Mignon AA üretilmeye başlanır.

Uzun süre piyasada kullanılacak olan Olympia Model 3, dokuz yıllık bir çalışmadan sonra 1921 yılında üretilmeye başlanır. Şirket, 1923'te Almanya Erfurt'ta ürünlerinin satışı için bir satış mağazası açar. 2000 yılına kadar yaygın biçimde kullanılan yazı makinesi, 242 çeşitli maddeden yapılan 1856 parçadan meydana gelmektedir. Bu parçaların monte edilmesi, işçiler tarafından yapılan 12.480 farklı işlemden sonra tamamlanmıştır.

2011 yılı Nisan ayında dünyanın son daktilo fabrikası olan Hindistan'daki Godrej&Boyce firmasının yetkilileri kamuoyuna açıklama yaparak daktilo üretimlerini durdurduklarını açıklar. Fabrika yetkilileri şunları söyler: "20 yıl önce yılda 50 bin daktilo satardık. O zamanlar daktilo almak kültürlü ve kaliteli olmaya işaretti. Şimdi yılda 180 adet satabiliyoruz."

Devamında da; aslında 2009'dan beri üretim yapmadıklarını ve stoklarının da tükendiğini söyleyerek bir devrin kapanışını ilan ederler.

Bir zamanların efsane yazı makineleri artık yerlerini bilgisayarlara bırakmış, müzelerde ve bürolarda yorgun gözlerle yeni nesil bilgisayarlarda yazılanları izlemektedirler.

YAPI KAYIT BELGESİNİN KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNE ETKİSİ

Av. Nezih SÜTÇÜ(1)

1 1.5.2018 tarihinde kabul edilerek, 18.5.2018 tarih ve 30425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun aynı gün yürürlüğe girmiştir. Kanunun 16. maddesi ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa geçici 16. madde eklenmiştir. Söz konusu maddeye göre 31.12.2017 tarihinden önce imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapılar affedilmektedir. Ayrıca, Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar"ı öngören bir Tebliğ (RG: 6.6.2018, 30443) bulunmaktadır. Bu yapılara, başvuru sahibinin beyanına istinaden "Yapı Kayıt Belgesi" düzenlenmektedir.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi kat karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan uyumsuzluklarla ilgili olarak son dönemde verdiği kararlarında hiçbir alt ayrıma girmeksizin, yapı kayıt belgesi sunulması halinde, binanın yasal durumu hakkında değerlendirme yapılması gerektiğini kabul etmektedir.

"...dosya kapsamında imara aykırılıkların giderilip giderilmeyeceği ilgili belediyeden sorulmadığından dayanak bilirkişi raporu ve varsa eki kroki eklenip ilgili belediyeden ruhsat ve proje tadilatı ve fazlalıkların kaldırılması sureti ile İmar Kanunu'nun 16. maddesindeki değişiklikler de dikkate alınarak inşaatın yasal hale getirilip getirilemeyeceği sorulup yasal hale getirilmesi mümkün ise bu konuda yükleniciye makul süre ve yetki verilip inşaat yasal hale

getirildiğinde asıl dava yönünden, birleşen davada arsa sahipleri yararına hükmedilecek miktar ödenmek şartı ve birlikte ifa koşulu ile tapu iptâl tescile karar verilmesi ve arsa sahipleri davaya karşı çıkmakta haklı olduklarından asıl davada vekaleti ücreti ve yargılama gideri ile sorumlu tutulmalarına, imara aykırılık giderilemiyorsa ya da verilen sürede giderilmez ise de davanın reddine karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır..."(2)

"... Davacı davasında davalı arsa sahibi ... ile aralarında 01.04.1987 tarihinde düzenleme şeklinde kat karşılığı inşaat ve satış vaadi sözleşmesi imzaladığını, ... , sözleşmeye güvenerek inşaat ruhsatı aldığını ve inşaatı başladığını, 24 ay içinde inşaatı tamamlayarak oturabilir halde arsa sahibine teslim ettiğini, bu binaların 1990 yılından 2008 yılına kadar gerek kendisi tarafından gerekse davalı tarafından 3. şahıslara kiralandığını, ancak sonradan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ... 2. numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 21.06.1989 tarihli raporunda davaya konu taşınmazın 3. derecede doğal sit alanında kaldığının belirlenip belediye tarafından verilen inşaat ruhsatının iptâl edildiğini, inşaatı başladığı zaman tapu kaydında koruma kararı, sit alanı vs. gibi şerh bulunmadığını eğer böyle bir şerh bulunsaydı yada ... Belediye Başkanlığı tarafından böyle bir uyarı yapılsaydı inşaatı başlamayacağını, ancak davaya konu taşınmazın kök kaydında

DİPNOT

1 - Bursa Barosu Avukatı.

2 - Y. 15. HD. 25.10.2018, 1235/4073.

sit alanı şerhi bulunduğunu, davalının bu durumu bildiğini, ancak kendisinden sakladığını ve dürüstlük kuralına aykırı davrandığını, sözleşme öncesi imkânsızlık olduğunu ve bu sözleşmenin ifa edilememesinin arsa sahibinin kusurundan kaynaklandığını, bu sebeplerle iskan ruhsatının verilememesi ve kendisine düşen bağımsız bölümlerin ve arsa paylarının değeri ve tescilinin yapılamaması sebebiyle mal varlığında oluşan zararların karşılığı olarak fazlaya dair haklar saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000,00 TL'nin davalıdan tahsiline, karar verilmesini istemiştir. Davalı savunmasında davacının kendisine düşen bağımsız bölümleri pansiyon ve otel olarak kiraya verdiğini, davacının belediyeden aldığı ruhsata aykırı bina yaptığını ve binaların tam ve eksiksiz olarak kendisine teslim edilmediğini, davacının inşaata başlamadan önce her türlü tedbiri almak zorunda olduğunu, davacı tacirin özen borcu olduğunu açıklayarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir... Dosya kapsamına göre taraflar arasında 01.04.1987 tarihinde Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi düzenlendiği, 1408-1987 tarihinde alınan ruhsata göre 18 daire, depo ve sığınak yapıldığı, belediye tarafından inşaatın 3. derece doğal sit alanı içerisinde kaldığından ve projeye, ruhsata aykırı inşaat yapıldığı gerekçesiyle ruhsatın iptaline karar verildiği, ... Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 30.05.1990-1360 Sayılı kararında yeni projenin (revize projenin) düzenlenip kurula iletilmesi halinde inşaattaki fazla kısımlar yıktırılarak inşaatın yasal hale getirileceğinin bildirildiği anlaşılmaktadır... 3194 Sayılı Kanuna eklenen geçici 16. madde, 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış imara aykırı ve kaçak yapılar için uygulanacağından içeriği itibarıyla geriye etkili olarak uygulanması

öngörülmüş bir düzenlemedir, Usuli kazanılmış hakkın istisnası olan geriye etkili bir kanuni düzenleme olması sebebiyle anılan hükmün mahkemelerce eldeki davalar için de uygulanması gerektiği gibi, öncesinde aksine verilmiş bir bozma kararı bile bulursa, temyiz aşamasında da Yargıtay'ca gözetilmesi gerekir. Mahkemece öncelikle davacıya "Yapı Kayıt Belgesi" düzenlenip düzenlenmediği konusunda süre verilip belgenin sunulması halinde binanın yasal durumu hakkında değerlendirme yapılması, bu belgenin düzenlenememiş olması halinde yukarıda açıklandığı şekilde binanın yasal hale getirip getirilemeyeceğinin araştırılıp sonucuna göre karar verilmesi gerekir." (3)

"...Davacı yüklenici... Kooperatifi asıl ve birleşen dosyalarda açtığı davalarında davalı arsa sahibi ile aralarında kat karşılığı inşaat sözleşmesi düzenlendiğini bu sözleşme sebebiyle inşaatların yapımı için aralarında oluşan muarazanın önlenmesi, kendilerine inşaat işlemleri için yetki verilmesini, fazla imalat bedellerinin tahsili, tapu iptâl ve tescil, gecikme tazminatı ile açtıkları dava sebebiyle ödedikleri vekâlet ücretlerinin tahsiline karar verilmesini istemiş, davalı arsa sahibi tarafından açılan birleşen davalarda ise nama ifaya izin , gecikme tazminatı, dairelerin tahliyesi, sözleşmelerin geriye etkili feshi, yapıların yıkılması, arsaların temizlenmesi masrafları ile arsa vergilerinin yüklenici kooperatiftan tahsili talep edilmiştir. ...3194 Sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. madde, 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış imara aykırı ve kaçak yapılar için uygulanacağından içeriği itibarıyla geriye etkili olarak uygulanması öngörülmüş bir düzenlemedir, Usuli kazanılmış hakkın istisnası olan geriye etkili bir kanuni düzenleme olması sebebiyle anılan hükmün

mahkemelerce eldeki davalar için de uygulanması gerektiği gibi, öncesinde aksine verilmiş bir bozma kararı bile bulursa, temyiz aşamasında da Yargıtay'ca gözetilmesi gerekir. Yukarıda yapılan açıklama ve sözü edilen kurallarla birlikte somut olay değerlendirildiğinde kanunda belirtilen süre içinde başvurulup gerekli işlemler tamamlanarak Yapı Kayıt Belgesi alınmak suretiyle yapının yasal hale getirilip getirilmediği saptanmak suretiyle uyumsuzluğun mahkemece yeniden değerlendirilmesi gerektiğinden verilen kararın bozulması uygun bulunmuştur..."(4)

"...Davacı davasında murisine ait gayrimenkulde, kat karşılığı inşaat yapmak üzere davalı ile aralarında 5 Mayıs 1999 tarihinde kat karşılığı inşaat sözleşmesi düzenlendiğini bu sözleşmeye göre kendilerine verilmesi gerekirken verilmeyen birinci katta bulunan 1 numaralı dairenin kendilerine ait olduğunun tespitine karar verilmesini talep etmiş, davalı savunmasında davacının murisine karşı tüm hak ve yükümlülüklerini yerine getirdiğini açıklayarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir... Bilindiği üzere, imar mevzuatı kamu düzenine dair olup, buna aykırı inşaatın cezai işleme tabi bulunması karşısında, mahkemece, suç teşkil edecek bir yapıya yasallık kazandıracak şekilde varlığının tanınması uygun değildir. Belirtilen bu ilkelere göre davacının kendisine ait olduğunun tespitini istediği bağımsız bölümün bu kapsamda aidiyetine karar verilip verilemeyeceği hüküm yerinde tartışılmadan, sanki ortada yasal bir bina varmışçasına karar verilmesi yerinde görülmemiştir." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir. Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda ... Belediye Başkanlığı'ndan gelen 29.05.2017 tarihli yazı cevabı da dikkate alınarak, yapı üzerindeki

DİPNOT

3 - Y. 15. HD. 21.5.2018, 1074/2079.

4 - Y. 15. HD. 12.7.2018, 1861/3068.

yıkım kararının kaldırılmadığı, yapının yasal hale getirilmediği ve mevcut haliyle yapının ruhsata bağlanmasının mümkün olmadığı belirlenip, binanın mevcut haliyle yapının ruhsata bağlanmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. ... somut olay değerlendirildiğinde kanunda belirtilen süre içinde başvurulup gerekli işlemler tamamlanarak Yapı Kayıt Belgesi alınmak suretiyle yapının yasal hale getirilip getirilmediği saptanmak suretiyle uyuşmazlığın mahkemece yeniden değerlendirilmesi gerektiğinden verilen kararın bozulması uygun bulunmuştur.” (5)

“...Davacı vekili, ... ili, ... ilçesi, ... Mahallesi, 2564 Ada, 1 ve 4 Parsel de kayıtlı bulunan taşınmaz hakkında, davalı yükleniciler ile yine davalı arsa sahipleri arasında 01.12.2010 tarihli, 39168 yevmiye numaralı “Düzenleme Şekli ve Satış Vaadi ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi” ve buna ek olarak 02.02.2012 tarihli protokol imzalandığını, bu sözleşmeler ile davaya konu 2. kat 17 numaralı bağımsız bölüm dairenin davalı müteahhit ...’e verilmesinin kararlaştırıldığını, inşaatta taşeron olarak üstlendiği işler sebebiyle yüklenicinin 24.03.2011 tarihli sözleşmeyle 17 numaralı daireyi taşeron müvekkiline vermeyi taahhüt ettiğini, müvekkilinin tüm edimlerini yerine getirmesine rağmen tapu devri yapılmadığını belirterek davalı adına olan tapunun iptâli ile davacı adına tescilini istemiş, davaya cevap veren davalılar ..., ..., davanın reddini savunmuş, diğer davalılar davaya cevap vermeyerek dolayısıyla reddi savunmuş, davalı ... ise davacı adına tescile muvafakat ettiğini bildirmiş, mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm bir kısım davalılar tarafından temyiz edilmiştir....somut olay değerlendirildiğinde: yüklenicinin iş bedeline hak kazanabilmesi diğer bir deyişle kısmen iş bedeli

DİPNOT

5 - Y. 15. HD. 29.5.2018, 1368/2209.

olarak kararlaştırılan 17 numaralı bağımsız bölümün tesciline hak kazanabilmesi, netice olarak davacının da 818 Sayılı BK’nın 162. maddesi uyarınca alacağın temlik hükümleri doğrultusunda tescil isteyebilmesi için yapının yasal olması zorunludur. 3194 Sayılı Kanun uyarınca iskân ruhsatı almak yükümlülüğü iş sahibine ait ise de taraflar aksini kararlaştırabileceklerinden sözleşmenin özel şartlar iskân alma yükümlülüğünün de yükleniciye ait olduğu anlaşıldığından mahkemece bu doğrultuda işlem yapılmalı, belediyeden işlem dosyası getirilmeli ve iskânının alınıp alınmadığı belirlenmeli, alınmamış ise iskân alınması konusunda davacı tarafa yetki ve süre verilip bu konuda gerekli işlemlerin ikmâlinin sağlanması, iskân almaya elverişli değil ise tapuya hak kazanamamakla birlikte 3194 Sayılı İmar Kanunu geçici 16. madde hükümleri değerlendirilmeli ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğinden kısmen eksik inceleme sebebiyle kısmen de hükümden sonra yürürlüğe giren kanun hükmünün değerlendirilmesi zorunluluğu sebebiyle hükmün temyiz eden davalı ... ile dahili davalılar ..., ..., ..., ... ve ...yararına bozulması gerekmiştir.” (6)

“...Davacı davasında davalılara ait 20 numaralı parsel üzerindeki 3 ayrı kattan oluşan apart daire inşaatını yaptığını, karşılığında kendisine verilmesi gereken 20 parseldeki apartın zemin kat ve çatı katındaki tapu hakkının kendisine verilmemesini belirterek davalının vefatı ile mirasçılara intikâl edecek hisselerin iptâli ile adına tesciline, olmadığı takdirde söz konusu taşınmazların değeri olan 90.000,00 TL’nin davalılardan tahsiline karar verilmesini istemiştir. Mahkemece fesih noktasında taraf iradelerinin dava tarihi itibarıyla bulunduğu, mülga 818 Sayılı BK 61 maddesi uyarınca davacının yaptığı masrafların bedelini

sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre talep edebileceği, belediyeden alınan yazıya göre binaların taban alanı ölçülerinde ve projelerle farklılık gösterdiği, onaylı vaziyet planına uymadığı, ayrıca deniz cephesinde yapılan binaların bir kısmının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 20 metrelik mesafe içinde kaldığı, bazı binalarda ilave kat yapıldığı ancak ruhsata uygun hale getirilmesinin mümkün olduğunun belirtildiği, davacıya verilen süreye rağmen binanın yasal hale getirilmediği ve bu haliyle imalatın arsa sahibinin yararına olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.... somut olay değerlendirildiğinde kanunda belirtilen süre içinde başvurulup gerekli işlemler tamamlanarak Yapı Kayıt Belgesi alınmak suretiyle yapının yasal hale getirilip getirilmediği saptanmak suretiyle uyuşmazlığın mahkemece yeniden değerlendirilmesi gerektiğinden verilen kararın bozulması uygun bulunmuştur.” (7)

“...Dava, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi’nden kaynaklanan eksik iş bedeli alacağının tahsili istemine dair olup, mahkemece davanın kabulüne dair verilen karar, davalı tarafından temyiz edilmiştir... 3194 Sayılı Kanun’a eklenen geçici 16. madde gereğince imara aykırı ve kaçak yapılar için yapı kayıt belgesi alınarak yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerli olmak üzere geçici de olsa yasal hale getirilmesi imkânı getirildiğinden maddedeki süre içinde başvurulup gerekli işlemler tamamlanarak yapı kayıt belgesi alınmak suretiyle yapının yasal hale getirilip getirilmediği saptanmak suretiyle 8.000,00 TL olarak talep edilen ve 3.669,35 TL olarak hükmedilen eksik iş bedeli talebinin mahkemece yeniden değerlendirilmesi gerektiğinden eksik iş bedeline dair olarak da hükmün, sair hususlar

7 - Y. 15. HD. 9.7.2018, 1739/2959.

incelenmeksizin bu sebeple bozulması uygun bulunmuştur.” (8) Yukarıdaki kararlar birlikte değerlendirildiğinde, Yargıtay’ın, kat karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan uyumsuzluklarda, hiçbir ayrıma gitmeksizin yapı kayıt belgesinin dikkate alınması gerektiği görüşünde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Yapı kayıt belgesi beyana göre düzenlenmekte olup, tek başına imara aykırı yapının yasal hale getirildiğini kanıtlayan belge niteliğinde değildir. Bir başka anlatımla, beyana tabi olarak düzenlendiğinden, kanundaki şartları taşımayan yapı için dahi yapı kayıt belgesi alınabilmektedir. Nitekim sonradan, yapı kayıt belgesinin alınmasının yeterli olmadığı, binanın yasal hale getirilip getirilemeyeceğinin de araştırılması gerektiği belirtilmiştir. (9)

İmar Kanunu Geçici m 16 gereği; Yapı Kayıt Belgesi: Yapı kullanma izni bulunmayan yapıların kullanım amacına yönelik, yapıya geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanmasını, İmar Kanunu uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptalini ve yapıda kat mülkiyeti kurulmasını sağlayan, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerliliği bulunan ve yapı malikinin talebi üzerine belirli bir bedel karşılığında düzenlenen belgedir.

Yapı kayıt belgesi yapının fen ve tekniğine, imara uygunluğunu sağlamaz. Çünkü, Geçici m 16/10 gereği, Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

Yapı Kayıt Belgesi başvurusu, yapı maliklerinden herhangi birisi veya vekili tarafından, e-Devlet üzerinden Yapı Kayıt Sistemindeki Yapı Kayıt Belgesi formunun doldurulması suretiyle yapılabilmektedir (Tebliğ m 4/2).

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar Kanun kapsamı dışındadır (Geçici m 16/9).

KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE İFA KAPSAMINDA YAPI KAYIT BELGESİNİN DİKKATE ALINMASINI GEREKTİRİR DURUMLAR NE OLABİLİR?

1)TARAFLARIN ANLAŞMASI

Arsa sahibi ve yüklenici anlaşarak, imar affı hükümlerinden yararlanmayı kararlaştırabilirler. Böyle bir sözleşmenin tüm arsa sahiplerinin oybirliği ile yapılması gerekir. Çünkü, TMK m 692 gereği, paylı mal üzerinde olağanüstü nitelikte bir tasarruf söz konusudur. Ayrıca, İmar Kanunu Geçici m 16/9 gereği, üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar için yapı kayıt belgesi düzenlenmesi mümkün değildir. “Üçüncü kişi” niteliğindeki arsa sahibinin arsası üzerine yüklenici tarafından yapılacak bina, kat karşılığı inşaat sözleşmesinin konusunu oluşturduğundan, arsa sahiplerinin oybirliği gerekir.

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatının bulunması halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir (Geçici m 16/5). Dolayısıyla Kanun gereği yapı kayıt belgesinin alınmasından sonra kat mülkiyetine geçişte de oybirliği aranmaktadır.

Yapı kayıt belgesi alınmasına ilişkin

yüklenici ve arsa sahibi arasındaki sözleşmenin adi yazılı veya resmi yapıma zorunluluğu yoktur. Her ne kadar TBK m 13 gereği kanunda yazılı şekilde yapılması öngörülen bir sözleşmenin değiştirilmesinde de yazılı şekle uyulması zorunlu ise de, aynı madde uyarınca sözleşme metniyle çelişmeyen tamamlayıcı yan hükümler bu kuralın dışındadır.

Tamamlanan yapı ile ilgili izinlerin alınması için yapılacak sözleşmelerin yan hüküm kapsamında değerlendirilmesi uygun olur. Ayrıca, yapı kayıt belgesi alınması ile ilgili olarak Kanunda özel bir şekil şartı öngörülmemiş, hatta yapı maliklerinden birisinin dahi başvurusu yeterli sayılmıştır (Tebliğ m 4/3). O nedenle, arsa sahiplerinin yapı kayıt belgesi alınmasına açık muvafakat vermeleri de geçerli kabul edilmelidir. Özellikle yapı kayıt belgesi alınması ve kat mülkiyetine geçiş için arsa sahiplerinin yükleniciye vekalet vermeleri halinde açık muvafakatın varlığı kabul edilmelidir.

Arsa sahiplerinin oybirliği sağlanamaz ve arsa sahiplerinden biri veya bir kısmı yapı kayıt belgesi alımına açıkça karşı çıkar ise, yapı kayıt belgesi alımına karşı çıkmanın hakkın kötüye kullanımı kapsamında kalıp kalmadığına göre değerlendirme yapılmalıdır. Bu husus aşağıda değerlendirilecektir.

2)ZİMNİ ANLAŞMA

Arsa sahibi veya yüklenici yapı kayıt belgesi alınmasına zımnen de muvafakat edebilir. Bu durum aşağıdaki şekillerde gerçekleşebilir;

a)Yüklenicinin veya arsa sahibinin yapı kayıt belgesi başvurusuna açıkça karşı çıkılması.

b)Yapının mevcut durumu kabullenilerek, arsa sahipleri

DİPNOT

8 - Y. 15. HD. 4.7.2018, 737/2880; Aynı doğrultuda, Y. 15. HD. 10.10.2018, 1073/3723;

Y. 23. HD. 27.9.2018, 2016/2304, 4341. 9 - Y. 15. HD. 20.12.2018, 2782/5174; Y. 15.

HD. 4.3.2019, 2018/2949, 898.

tarafından kendilerine kalan bağımsız bölümler fiilen kullanılıyor ve kiraya verilmek suretiyle kullandırılıyor.

c)Arsa sahibi ile yüklenici arasında devam eden davalarda (geriye veya ileriye etkili fesih, aynen ifa, müspet zarar tazmini, birlikte ifa vs.) yükleniciye yapı kayıt belgesi alınması için süre ve yetki verilmesine karşı çıkılmıyordur.

d)Arsa sahibinin nama ifaya yönelik davasında da yüklenici, arsa sahibine yapı kayıt belgesi alması için verilen yetki ve süreye itiraz etmiyordu.

Yukarıdaki hallerde ve benzerlerinde özellikle de yapı kayıt belgesi başvurusu yapılan ve tamamlanan binanın kısmen ya da tamamen bizzat kullanılması, kiraya verilmesi gibi eylemlerle varlığının tanınması ve benimsenmesi durumunda, zımni anlaşmanın varlığı kabul edilmeli ve yapı kayıt belgesine değer verilmelidir.

Bu gibi durumlarda, aksi sözleşmede kararlaştırılmadığı sürece inşaatı tamamlama yükümlülüğü yükleniciye ait olduğundan, yapı kayıt belgesi alınması ile ilgili masrafların yüklenici tarafından karşılanması esastır.

3)YAPI KAYIT BELGESİNE KARŞI ÇIKILMASININ HAKLI OLMAMASI VEYA HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI KAPSAMINDA KALMASI

Yapı kayıt belgesinin alınması ve bu belgeye istinaden kat mülkiyetine geçilmesi, yüklenicinin sözleşmeden doğan aynen ifa borcunun kısmi ifası niteliğindedir. Çünkü, yapı kullanma izni, yapının İmar Kanunu m 30/1 uyarınca ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur bulunmadığını tespit ederken, yapı kayıt belgesi, bu hususları tespit etmemektedir. Dolayısıyla yapı kayıt belgesi, olağan durumda sözleşmeye uygun

teslimi ifade etmez. Yapının yasal kabul edilmesi ile sözleşmeye uygun olması ayrı şeylerdir.

Sonuç olarak yapı kayıt belgesine istinaden teslim kısmi ifa niteliğindedir. Borcun tamamı belli ve muaccel ise, alacaklı kısmen ifayı reddedebilir (TBK m 84). Ancak alacaklının kısmi ifayı reddetmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olmamalıdır.

Yukarıda belirtildiği üzere yapı kayıt belgesi alınmasına zımni muvafakatın olduğu durumlarda, yapı kayıt belgesi alınmasına karşı çıkılması hakkın kötüye kullanımı kapsamında kalacaktır.

Bunlar yanında, binadaki imara aykırılığın binanın kullanılmasına fen ve sıhhi bakımdan sakınca yaratmadığı hallerde de yapı kayıt belgesi alınmasına karşı çıkılması da hakkın kötüye kullanılması kapsamında kalacaktır.

Örneğin bina yapı denetimi hizmetinden yararlanmış, binanın kullanılması deprem veya afet bakımından bir sakınca oluşturmuyor ancak, sığınağı yapılmadığı, balkonları binaya katıldığı, çatısında dubleks kat veya fazla katlar yapıldığı, bahçe mesafelerine uymadığı, statigine olumsuz etkisi olmayan diğer projeye aykırı imalat ve tadilatların bulunduğu, zemin katlarında ortak alanlar yerine dükkanlar yapıldığı, emsalin ya da taban alanının aşıldığı vs. gerekçelerle binaya yapı kullanma izni alınamıyorsa, bu aykırılıkların düzeltilmesine imkan tanıyacak yapı kayıt belgesi alınmasına karşı çıkılması hakkın kötüye kullanımı niteliğinde kabul edilmelidir.

Bu halde yapı kayıt belgesi dikkate alınmalı ve taraflar arasındaki uyuşmazlık yapı kayıt belgesine değer verilerek çözümlenmelidir. Arsa sahibinin yapı kayıt belgesine istinaden kat mülkiyetine geçiş için yetki vermemesi veya bu işleme bizzat katılmaması halinde, kat karşılığı inşaat sözleşmesinin nama

ifası (TBK m 113) kapsamında yükleniciye bu hususta süre ve yetki verilebilmelidir.

4)ARSA SAHİBİNİN TAZMİNAT HAKKI:

Yapı kayıt belgesi alınması ile ilgili arsa sahibi ve yüklenici arasında imzalanan sözleşmenin koşullarına göre değerlendirme yapılacaktır. Örneğin arsa sahibi ile yüklenici yapı kayıt belgesi alma ve kat mülkiyetine geçme masraflarının ve fazladan veya daha büyük ya da daha küçük veya daha az yapılmış bağımsız bölümlerin paylaşımını sözleşme ile belirleyebilirler.

Arsa sahibi ile yüklenici arasında sözleşme bulunmamasına rağmen, yapı kayıt belgesine zımni muvafakat verilmesi halinde, sözleşmedeki şartları sağlamayan bina nedeniyle uğranılan zararların tazmini yükleniciden istenebilecektir. Bir başka anlatımla, sözleşmeye aykırı ayıplı-eksik işler, ifaya ekli cezai şart, gecikme tazminatının da yükleniciden talep edilebileceği açıktır. Bunun yanında, arsa sahibi kendisine kalan bağımsız bölümlerin yapı kullanma izninin olmamasından doğan değer düşüklüğünü talep edebilir. Örneğin, yapı kayıt belgesi alınmasına rağmen, kat mülkiyetine geçiş sağlanmamışsa, bununla ilgili giderler ve dava masraflar yükleniciden talep edilebilir.

İmara aykırı yapı nedeniyle, gerek yüklenici, gerekse arsa sahibi, imar planı ve sözleşmeyle öngörülenden daha çok bir hakka sahip olmuşlarsa, bu fazlalıkların taraflar arasındaki sözleşme hükümleri dikkate alınarak paylaşılmalıdır. Örneğin imar durumu ve sözleşmeye göre 20 daire yapılacak ve 10 tanesi arsa sahibine kalacakken (paylaşım %50 iken), 24 daire ve zemin katta da 2 dükkan yapılmış ise, bu fazla 4 daire ve 2 dükkan taraflar arasında yarı yarıya paylaşılmalıdır.

5)YAPI KAYIT BELGESİ ALINMASINA KARŞI

ÇIKILMASININ HAKLI NEDENLERE DAYANMASI

Arsa sahibinin yapı kayıt belgesi alınmasına karşı çıkması bazı hallerde haklı kabul edilebilir. Özellikle binanın fen ve sıhhi bakımdan kullanılması sakıncalı olabilir. Örneğin;

1) Bina deprem mevzuatına aykırı yapılmış olabilir.

2) Bina uzun bir süredir boş ve atıl bir vaziyette ve yıpranmış halde olabilir.

3) Binadaki beton ve demir kalitesi çok düşük olabilir.

4) Bina projersiz ve denetimsiz inşa edilmiş olabilir.

6) Bina heyelan bölgesinde veya afete maruz (sel, taşkın vs.) bir bölgede kalabilir.

Yukarıdaki benzer hallerin varlığında, hakkın kötüye kullanımı niteliğinde olmadıkça, arsa sahibinin yapı kayıt belgesi alınmasına karşı çıkması haklı nedene dayanır.

Özellikle, statik yönden sakıncalı olup, en ufak bir depremde hasar görme veya yıkılma ihtimali olan bir yapıyı, arsa sahibinin kabul etmeye zorlanamayacağı açıktır.

Ayrıca Kanunda deprem nedeniyle sorumluluk bina malikine yüklenmektedir. Arsa sahibi bunu kabul etmek zorunda bırakılamaz ve bu sorumluluğun altına girmeye zorlanamaz.

Yukarıdaki durumların varlığında, arsa sahibinin yapı kayıt belgesine rağmen yıkım talep etmesi mümkündür.

Arsa sahibini fen ve sıhhi bakımından kullanılması sakıncalı binayı kabule zorlamak, Anayasamızın sözleşme özgürlüğüne yönelik düzenlemesine (AY m 48) aşırı müdahale oluşturacağı, gibi, yaşam hakkına (AY m 17), mülkiyet hakkına (AY m 35),

sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına (AY m 56) yönelik düzenlemelerine de aykırıdır.

Örneğin, içindeki demiri çok yetersiz veya betonu çok kalitesiz olan ve güçlendirme ile de korunması mümkün olmayan bir yapıyı arsa sahibinin kabule zorlanması, içinde oturmaya ve onu kullanmaya mecbur bırakılması ne kadar doğrudur?

Fen ve sıhhi bakımdan kullanılması sakıncalı olan binayı haklı nedenlerle kabul etmek istemeyen arsa sahibi ne yapabilir? Bu gibi durumlarda arsa sahibi aşağıdaki yollara başvurabilir.

1) Öncelikle yapı kayıt belgesi alınmasının sözleşmeyi ifa anlamına gelmediği, bunun kabul edilmemesi gerektiği, yönünde yargı organları önünde mücadele edilmeli, Anayasa Mahkemesine kadar tüm müracaat imkanı kullanılmalıdır.

2) Yapının riskli yapı olduğu iddiasıyla başvurular yapılarak, riskli yapının yıkılması mücadelesi başlatılmalıdır.

3) Yapı kayıt belgesinin iptali için idari yargıda dava açılmalıdır. Bu davada özellikle, üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapıların Kanun kapsamı dışında (Geçici m 16/9) olduğu belirtilerek, üçüncü kişi niteliğindeki arsa sahibinin muvafakatının sağlanması gerektiği savunulmalıdır.

4) Kat mülkiyetine geçiş için oybirliği gerektiğinden, kat mülkiyetine geçişe onay verilmemelidir.

Yukarıdaki şekilde mücadele eden arsa sahibinin, binanın afet, özellikle de deprem sonucu yıkılması nedeniyle oluşacak zarardan bir sorumluluğu doğmayacaktır.

Yargı organlarının da yukarıda belirtilen ayrımı dikkate alarak

karar vermesi doğru bir yaklaşım olur. Açık bir yasal veya idari bir düzenleme yapılarına kadar, mahkemelerin kat karşılığı inşaat sözleşmesine konu inşaatın mevcut haliyle fen ve sıhhi bakımdan kullanılmasının mümkün olup olmadığına veya hangi önlemler alınmak suretiyle kullanılabileceğine dair bilirkişiden görüş alarak karar vermesi hakkaniyet ve adalete uygun düşecektir.

Yasama veya yürütme organın, kat karşılığı inşaat sözleşmeleri bakımından, ruhsat vermeye yetkili idaresinden veya yapı denetim şirketinden ya da Bakanlık'tan statik uygunluk raporu alınmasını şart koşan düzenlemeye yapması en doğrusudur.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle kat karşılığı inşaat sözleşmesine konu binanın fen ve sıhhi bakımdan kullanılmasının sakıncalı olduğu ve arsa sahibinin yapı kayıt belgesi alınması suretiyle aynen ifaya açık veya zımni muvafakatının bulunmadığı hallerde, yapı kayıt belgesi alması için yükleniciye süre ve yetki verilmesi uygun değildir.

MAKALE

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU'NUN REHBERLİK HİZMETİ SUNAN İNTERNET SİTELERİNE ERİŞİM YASAĞI KOYDURTMA YÖNÜNDEKİ İLKE KARARININ ELEŞTİRİLMESİ

Av. Dr. Ş. Cankat TAŞKIN*

Özet

Resmi Gazete'nin 25.01.2018 T ve 30312 Sayılı nüshasında, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun (KVKK) 21.12.2017 tarih ve 2017/61 K. sayılı "ilke kararı" yayınlanmıştır.

Kararda 6698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin 1/e bendine atıfta bulunularak, veri işleyen uygulama ve hizmetlerin, adı geçen maddedeki verileri işleyebilmek için 6698 Sayılı Kanun'un 5'inci ve 6'ncı maddelerinde sayılan verilerin işlenmesine ilişkin koşulların bulunması gerektiği belirtilmiştir. Kararda ayrıca buna uymayan çeşitli uygulamalar, sosyal medya hesapları ve internet siteleri üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan; bu suretle de isimden telefona telefonda isme ulaşılmasını kolaylaştıran ve kişilerin rehberine nasıl kaydolduğunu bildiren uygulamalarla internet siteleri hakkında, erişim engeli konması

(faaliyetlerinin durdurulması) için yetkili kurumlara ihbarda bulunulacağı, aynı internet siteleri ve uygulamalar hakkında gerekli cezai işlemlerin yapılması için de Cumhuriyet Savcılıkları'na Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 136 gereğince suç duyurusunda bulunulacağı ifade edilmiştir. Bu çalışmada, Kurul'un veya ihbarda bulunan kurumların bu yönde bir yetkisinin olup olmadığı, olası hukuki sorunlar ve çözüm önerileri ile birlikte değerlendirilmiştir.

1.) GİRİŞ

Resmi Gazete'nin 25.01.2018 T ve 30312 Sayılı nüshasında, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun (KVKK) 21.12.2017 tarih ve 2017/61 K. sayılı "ilke kararı" yayınlanmıştır(2) . Kararda 6698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin 1/e bendine atıfta bulunularak(3) , veri işleyen uygulama ve hizmetlerin, adı geçen maddedeki verileri işleyebilmek için 6698 Sayılı Kanun'un 5(4)

DİPNOT

*Avukat, Bursa Barosu Üyesi, sctaskin@yahoo.com

2 - <https://kvkk.gov.tr/icerik/4113/2017-61> (Erişim Tarihi: 22.03.2019)

3 - 6698 SK md 3/1e: "Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi,

sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi, ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır.

4 - "MADDE 5- (1) Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez. (2) Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür: a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi. b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin

ve 6'ncı(5) maddelerinde sayılan verilerin işlenmesine ilişkin koşulların bulunması gerektiği belirtilmiştir.

Kararda ayrıca buna uymayan çeşitli uygulamalar, sosyal medya hesapları ve internet siteleri üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan; bu suretle de isimden telefona telefonda isme ulaşılmasını kolaylaştıran ve kişilerin rehberine nasıl kaydolduğunu bildiren uygulamalarla internet siteleri hakkında, erişim engeli konması (faaliyetlerinin durdurulması) için yetkili kurumlara ihbarda bulunulacağı, aynı internet siteleri ve uygulamalar hakkında gerekli cezai işlemlerin yapılması için de Cumhuriyet Savcılıkları'na TCK madde 136 gereğince suç duyurusunda bulunulacağı ifade edilmiştir.

Bu çalışmamızda, Kurul tarafından alınan bu karar üzerine adı geçen

DİPNOT

kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.

c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.

ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.

d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.

e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.

f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.”

5 - “Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları MADDE 6- (1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.

(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım

nitelikteki internet sitelerine veya uygulamalara, yetkili kurumlar tarafından faaliyetin durdurulması amacıyla erişim yasağı konmasının mümkün olup olmadığı üzerinde durulacaktır. Ancak, bu incelemeye girişmeden önce, Türkiye’de internete erişim engelleri için uygulanan mevzuatı kısaca gözden geçirmekte yarar görüyoruz.

1.) Türkiye’de İnternete Erişim Engelleri İçin Uygulanan Mevzuata Bakış

Türkiye’de internete erişim engelleri için uygulanan temel metin 5651 Sayılı “İnternet Üzerinden İşlenen Suçlar ve Bu Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun”dur (6) . Ancak, 2007 yılında yürürlüğe giren 5651 SK’da sonradan pekçok değişikliğe gidilmiş(7) ve Kanun’a yeni maddeler de eklenerek(8) Kanun’da düzenlenen erişim yasaklarının kapsamı da genişletilmiştir(9) .

5651 SK dışında, benim tespit

edebildiğim kadarıyla, 7258 Sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 5/4 maddesinde; 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/6-7’nci maddesinde, 4733 Sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 8’inci maddesinde, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nu Ek madde 4/3’te; Mülga 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 22’inci maddesinin g bendi ve yürürlükte bulunan 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 99/3, 109 ve 115/ son maddelerinde; dolaylı yoldan da olsa 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 9/12’nci maddesinde; yine dolaylı da olsa 2395 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu’nun 11/1-f maddesinde erişim yasağına ilişkin muhtelif düzenlemeler yer almaktadır(10) . Bunların yanı sıra 14.5.1928 T

hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.”

6 - Bu çalışmada, adı geçen Kanun kısaca “5651 Sayılı Kanun (5651 SK)” olarak adlandırılmıştır.

7 - 2007 yılında yürürlüğe giren bu kanun üzerinde bugüne kadar dört kez değişikliğe gidilmiştir. (AKDENİZ, Yaman; “İnternete RTÜK denetimi sansür amaçlı, uluslararası hukuka aykırı”, (2018), <http://sendika62.Org/2018/03/yaman-akdeniz-internete-rtuk-denetimi-sansur-amacli-uluslararası-hukuka-aykiri-482009/> (Erişim Tarihi: 22.03.2019)

8 - Kanun’a sonradan 6/2/2014-6518/90 md ile 6/A; Ek: 27/3/2015-6639/29 md ile 8/A ve Ek: 6/2/2014-6518/94 md. İle 9/A maddeleri de eklenmiştir.

9 - 5651 Sayılı Kanun yürürlüğe ilk girdiğinde temel olarak 8’inci ve 9’uncu madde ile erişim yasakları düzenlenmişti. 8’inci maddede “katalog sayımı” esaslı ile tanımlanmış olan 8 ayrı suç açısından (İntihara yönlendirme (TCK 84), Çocukların cinsel istismarı (TCK 103/1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılması kolaylaştırma (TCK 190), Sağlık için tehlikeli madde temini (TCK

194), Müstehcenlik (TCK 226), Fuhuş (TCK 227), Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK 228) ve 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar erişim yasağı tebdirine hükmedilebileceği ifade edilmiş ve 9’uncu maddede ise kişilik hakları ihlal edilen gerçek kişilerin talebi üzerine “uyar-kaldır” denilen bir tedbir öngörülmüştü. Sonradan 9’uncu madde hem kapsam hem de yöntem olarak ciddi şekilde revize edildi ve uyar kaldır-sisteminin yerine “içeriği yayından kaldırma” denilen farklı bir sistem getirildi. Ayrıca, gerçek kişilerin yanı sıra, kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kurum ve kuruluşlara da içeriği yayından kaldırma için sulh ceza hakimliğine başvuru hakkı tanındı. Bunun yanı sıra, özel hayatın gizliliğinin ihlali ise ayrı bir yöntemle BTK’ya doğrudan başvuru esaslı getirilerek Kanun’a 9/A maddesi olarak eklendi. Ardından kamu düzeninin korunması, milli güvenliği ve suç işlenmesinin önlenmesi gibi gerekçelerle internet sitelerine Kanun’a eklenen 8/A maddesi ile de BTK (eski TİB) Başkanı’nın emri ile erişim yasağı konulabilmesi mümkün kılındı. Böylece, yasanın kapsamı ve uygulanması oldukça genişletilmiş oldu. (Geniş tartışmalar ve irdelemeler için bkz TAŞKIN, Ş.Cankat; İnternete Erişim Yasakları, Ankara: 2016, Seçkin Yay. s. 213-333) 10 - Geniş bilgi için bkz TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 333-360

ve 1262 Sayılı İспенçiyari Ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nun 2/1/2014-6514/31 md ile değişik 18'inci maddesi ile aynı Kanun'un 19'uncu maddesinde de erişim yasağına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Ayrıca uygulamada, 28.05.2009 T- 27241 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği'nin "Hizmet sunumunun engellenmesi ve işletmenin askıya alınması (Değişik başlık:RG-11/6/2016-29739)" başlıklı 21'inci maddesindeki " (1) Kurum, kamu güvenliği, kamu sağlığı ve benzeri kamu yararı gereklerinden kaynaklanan sebeplerin tespiti halinde, şirketlerin elektronik haberleşme alanında faaliyete geçmelerini veya elektronik haberleşme sağlamalarını gerektiğinde Bakanlığın görüşünü de alarak engelleyebilir." şeklindeki düzenlemeye dayanılarak da erişim yasağı konduğu görülmektedir.

Tüm bu düzenlemelerin yanı sıra uygulamada Türk Medeni Kanunu'nun 24'üncü ve 25'inci maddelerindeki kişiliğin korunmasına ilişkin düzenlemelere, Türk Ticaret Kanunu'nun 58/4'üncü maddesindeki haksız rekabetin önlenmesine ilişkin düzenlemelerde; 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 389/1 ve devamındaki ihtiyati tedbirler hakkındaki düzenlemelere dayanılarak da internete erişim yasağı konduğu görülmektedir. Bu düzenlemelerin hemen hemen hepsi farklı usul ve yöntemlere dayanmaktadır

DİPNOT

11 - Geniş bilgi için bkz TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 380-404
12 - Geniş bilgi için bkz TAŞKIN, Erişim Yasakları, s.372-377
13 - 6112 Sayılı Kanun'un 29/A maddesindeki değişikliğin eleştirisi için bkz TAŞKIN, Ş.Cankat; (2019); "Rtük'e 6112 Sayılı Yasa İle Verilen İnternet Yayınlarına Müdahale Etme Yetkisine İlişkin Değerlendirme", "https://www.academia.edu/36256264/6112_SK_29-AileRT%C3%9Cke_verilen_eri%C5%9Fim_yasa%C4%9F%C4%B1_tedbirinin_de%C4%9Ferlendirilmesi.pdf (Erişim Tarihi:

ve yine hemen hemen hepsinde de farklı mahkemeler tarafından erişim yasağı konmaktadır(11) . Keza, BTK tarafından bazı hallerde re'sen ve haksız yere konan erişim yasağına da idari yargıda tazminat (tam yargı) davası açılabilir(12) ya da kararın iptali için idari yargıya gidilebilir. Son olarak bu yasaklara ek olarak, 22 Mart 2018 günü Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda kabul edilen 7103 Sayılı Kanun'un 82'nci maddesi ile, 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a 29/A maddesi eklenerek Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na (RTÜK) internet üzerinden yayın yapan platformlara müdahale etme, bu platformların yayınlarını durdurma yetkisi tanınmıştır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, 5651 SK'un yanı sıra mevzuatımızda birbiriyle hiç ilgisi olmayan çok farklı kanunlarda, çok farklı yöntemlerle uygulanan erişim yasakları bulunmaktadır(13) . Yasal düzenlemeler incelendiğinde, ana yetkili olan BTK'nın yanı sıra, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sermaye Piyasası Kurulu'ndan Sağlık Bakanlığı'na kadar çok farklı kurum veya kuruluşun, farklı yasal düzenlemelere dayanarak internete doğrudan doğruya erişim yasağı koyma (veya sulh ceza hakimliğine yahut mevzuatta gösterilen başka bir mahkemeye başvurarak erişim yasağı koydurtma) yetkisi bulunmaktadır(14) . Görüldüğü gibi, pek çok farklı hukuk dalında, çok farklı usuller

izlenerek, internet üzerinden işlenen çok farklı eylemlerin engellenmesi adına erişim yasakları konmaktadır. Deyimi yerinde ise internete erişim yasakları konusunda adeta bir "usul karmaşası" yaşanmaktadır. Şu halde; KVKK'nun eleştiriye konu ettiğimiz ilke kararında "yetkili kurum" olarak adlandırdığı kurumun öncelikle yukarıdaki mevzuata göre belirlenmesi gerekir. Ancak her durumda, kararlar 5651 SK madde 8/3 ve 8/A-1,2 gereği Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), madde 6/A-1 gereği ise, sekizinci madde dışındaki kararlar bakımından Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) tarafından yerine getirildiği için, yetkili kurum olarak öncelikle BTK'nın ve bazı durumlarda ise ESB'nin anlaşılması gerekir. Bazı durumlarda BTK'nın idari tedbir mahiyetinde erişim yasağı kararı verebildiği(15) ve BTK'nın, ESB'nin aksine(16) kamu tüzel kişiliğine sahip, idari ve mali özerkliği bulunan bir kuruluş oluşu(17) gözetildiğinde, "yetkili kurum" ifadesinden BTK anlaşılmalıdır. Bu nedenle, çalışmamızdaki çıkarımlar KVKK'nun ve BTK'nın bu yönde bir yetkisi olup olmadığı üzerine kurulmuştur.

2.) Karşılaştırmalı Hukukta İnternete Erişim Yasakları

Öncelikle ifade edilmelidir ki karşılaştırmalı hukuk düzenlerinde, temel hak ve özgürlükler yönünden "gelişmiş" olarak kabul edilen hiçbir ülkede, erişim yasakları Türkiye'deki kadar geniş şekilde uygulanmamaktadır(18) . İngiltere,

22.03.2019)
14 - Geniş bilgi için bkz TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 333-407
15 - 5651 SK 8'inci maddesinde sayılan bazı suçlara (çocukların cinsel istismarı: TCK 103/1, müstehcenlik: TCK 226, fuhuş: TCK 227) suçlarının internet üzerinden işlenmesi veya bu yönde yayın yapılması durumunda BTK (Başkan) tarafından içerik veya yer sağlayıcısının yurt içinde yahut yurt dışında olduğuna bakılmaksızın idari tedbir mahiyetinde doğrudan doğruya erişim yasağı konabilmektedir. 5651 SK'un 8'inci

maddesindeki tüm suçlar açısından ise, içerik veya yer sağlayıcısı yurt dışındaysa aynı şekilde, idari tedbir mahiyetinde erişim yasağı konabilmektedir. 5651 SK md 8/4 (TAŞKIN, Erişim Yasakları, 131)
16 - ESB, özel hukuk tüzel kişiliğidir. (5651 SK md 6/A-2); ÇIRAKOĞLU, Melikşah; 5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Erişiminin Engellenmesi ve Erişim Sağlayıcıları Birliği, Ankara: 2018, Adalet Yay. s. 154
17 - TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 131
18 - Karşılaştırmalı hukuktaki erişim yasaklarının ülkelere göre değerlendirilmesi için

ABD, Kanada, Almanya ve Fransa'da Türkiye'nin aksine, kapsamlı ve karmaşık yasal düzenlemeler yapılmak yerine, çeşitli sivil toplum kuruluşları, internet servis sağlayıcıları ve kolluğun işbirliğiyle "daha az müdahaleci" bir politika sergilenmektedir(19) . Örneğin Almanya, erişim yasaklarını federe düzeyde ve çok sınırlı bir alanda uygular(20) . Almanya'da nefret söylemi, azınlıkların yok sayılması, çocuk pornografisi, ırkçılık ve Nazizm propagandası(21) ile sınırlı şekilde internete erişim yasağı konabilir(22) . Erişimin engellenmesi yönünde alınan kararlar da çok sıkı şekli koşullara bağlanmış olup, Almanya'daki halihazırdaki durum gözetildiğinde, genel kuralın internet sitelerine erişim yasağı koymamak olduğu görülmektedir(23) . Keza Fransa'da da erişim yasakları genel olarak Nazi propagandası(24) içeren görsellerin bilgisayarlara indirilmesi ve görselleştirilmesi(25) , nefret söylemi, ırkçılık propagandası ve çocuk pornografisi ile sınırlandırılmıştır(26) .

Hollanda'nın internet erişimi konusunda oldukça özgür bir ülke olduğu söylenebilir. Hollanda'da lisans kurallarına uygun olması kaydıyla, internet üzerinden sanal kumar oynamak dahi serbest olup, lisans kuralları ile rekabet hukuku kurallarına aykırılık oluşmadıkça, bu sebeple internet sitelerine erişim yasağı konmamaktadır(27) . İngiltere'de ise erişim yasakları, ırkçılık, çocuk pornografisi

ve terörizm propagandası (Terorism Act) ile sınırlı olarak uygulanmaktadır(28) .

İtalya, internet erişim yasaklarını sanal kumar ve çocuk pornografisi hakkında uygulamaktadır(29) . Avrupa dışında ABD, Avusturalya, Singapur ve Yeni Zelanda'da erişim yasakları muhtelif konularda uygulanmaktadır. Örneğin Avusturalya'da çocuk pornografisi(30) , terörizm propagandası, uyuşturucu kullanmaya teşvik erişim engeli uygulanmasını gerektirebilir(31) .

Yeni Zelanda'da hükümet kural olarak internete müdahale etmekten yana değildir. İnternet, ilkesel olarak özgür bırakılmaktadır. Ancak, özellikle yurt dışı kaynaklı online kumar sitelerine 2003 tarihli Kumar Yasası (Gambling Act) gerekçe gösterilerek erişim yasağı konabilmektedir(32) .

ABD'de ise telif hakkı ihlalleri, internetten terör propagandası yapan internet siteleri hakkında içerik çıkarma veya erişim engeli tedbiri uygulanmaktadır(33). Ayrıca ABD'de, Avrupa ülkelerindeki kadar olmasa da nefret söylemi içeriğine de engel konmaktadır(34) . ABD'de en fazla müstehcen içerik nedeniyle internet sitelerine erişim yasağı konmakta veya içerik çıkarma tedbiri uygulanmaktadır(35) . Singapur'da ise toplumsal ahlaki değerlere, potilik istikrara ve özellikle temel ortak Asya değerlerine aykırı yayın yapan internet sitelerine erişim

engeli konmaktadır(36) .

Ülkelerin internet erişim yasaklarına ilişkin politikalarının ve yasal düzenlemelerinin irdelenmesine girişmek çalışmamızın kapsamını oldukça genişleteceği için, sadece fikir vermesi açısından verdiğimiz örneklerin ardından KVKK'nun kararı ile internet sitelerine erişim engeli konmasının hukuka uygun olup olmadığını değerlendirmeye geçebiliriz.

3.) KVKK'nun İnternet Sitelerine Erişim Yasağı Koyulması Yönündeki Kararının İncelenmesi ve Eleştirisi

Anayasa'nın 13'üncü maddesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçüt belirtilmiştir. Buna göre "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." denerek, temel hak ve özgürlüklerin ancak Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere bağlı olarak yasa ile sınırlandırılabilirliği açıkça ifade edilmiştir.

Şu halde; kural olarak KVKK'nun herhangi bir internet sitesi için erişim yasağı koymak veya koyulmasını talep etmek şeklinde bir yetkisinin bulunmadığı

DİPNOT

bkz KILINÇ, Doğan; *İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti*, Ankara: 2016, Adalet Yay., s. 131-317
19 - GÖRKEMLİ, Burcu; *Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi*, Ankara: 2015, Adalet Yay. s.157
20 - TAŞKIN, Erişim Yasakları, s.130
21 - KAYA, Bedii Mehmet; *Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi*, 5651 Sayılı Kanun ve Dünya Uygulamaları, İstanbul: 2010, XII Levha Yay., s.59
22 - TAŞKIN, Erişim Yasakları s. 217
23 - MARBERTH-KUBİCKİ, Annette; "İnternet Sansürünün Başlangıcı: Erişim Sağlayıcılar Üzerinden Erişimin Engellenmesi"; (Çev:

Serkan Meraklı) *İnternet Hukuku* (Der: Yener Ünver) Ankara, 2013: Seçkin Yay.; s.349
24 - KAYA, Erişimin Engellenmesi, s.59
25 - KOHL, Uta; *Jurisdiction and The Internet (Regulatory Competence over Online Activity)*, New York: 2007, Cambridge University Press, s.227
26 - KOHL, The Internet, 227; ALMAGOR-Raphael Cohen; *Confronting The Internet's Dark Side, Moral and Social Responsibility on the Free Highway*, Washington: 2015, First Published by Cambridge University Press, s. 197
27 - MARBERTH-KUBİCKİ, Erişimin Engellenmesi, s. 357

28 - <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/11/section/3> (Erişim Tarihi: 19.03.2019); KAYA, Erişimin Engellenmesi, s. 60
29 - <https://opennet.net/research/profiles/italy> (Erişim Tarihi:19.03.2019)
30 - ALMAGOR, The Internet's, s.197
31 - <http://www.acma.gov.au/> (Erişim Tarihi: 19.03.2019)
32 - KOHL, The Internet, s. 286
33 - TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 220
34 - ALMAGOR, The Internet's, s. 243, 244
35 - KAYA, Erişimin Engellenmesi, s. 48-54
36 - BİCK, Jonathan; *101 Things You Need To Know About Internet Law*, 1. Edition, New York:

söylenebilir. Keza, BTK'nın da bu yöndeki bir talebi kabul etmemesi gerekir. Zira, KVKK'nun veri işleyen uygulama ve hizmetlerin, adı geçen maddedeki verileri işleyebilmek için 6698 Sayılı Kanun'un 5'inci ve 6'ncı maddelerinde sayılan verilerin işlenmesine ilişkin koşulların bulunması gerektiği ve ayrıca buna uymayan çeşitli uygulamaların, sosyal medya hesapları ve internet siteleri üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan; bu suretle de isimden telefona telefonda isme ulaşılmasını kolaylaştıran ve kişilerin rehberine nasıl kaydolduğunu bildiren uygulamalarla internet siteleri hakkında, erişim engeli konması (faaliyetlerinin durdurulması) için BTK'ya ihbarda bulunulacağı yönündeki ilke kararı herhangi bir yasaya dayanmamaktadır. Ancak şu ifade edilmelidir ki KVKK'nun 21.12.2017 tarih ve 2017/61 K. sayılı ilke kararında belirtilen 6698 Sayılı Kanun'un 5'inci ve 6'ncı maddelerinde sayılan verilerin işlenmesine ilişkin koşulları ihlal eden internet sitelerinin sorumlulukları hakkında suç duyurusunda bulunulacağına ilişkin kısmına herhangi bir eleştirimiz yoktur. Zira zaten 6698 Sayılı Kanun'un 17'nci maddesi, "(1) Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140 ıncı madde hükümleri uygulanır. (2) Bu Kanunun 7'nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır." diyerek, 6698 Sayılı Kanun'a aykırı davranışların TCK'nın 135-140'ıncı maddeleri hükümlerine göre cezalandırılacağını açıkça belirtmiştir. Kaldı ki zaten TCK

DİPNOT

2000, Three Rivers Press, s. 99
37 - İdarenin sorumluluk türlerinden en vahimlerinden birisi "fiili yol" olarak adlandırılan hukuka aykırılıktır. Bu durumda, ortada yasa dışılık veya yasaya aykırılık olmasına ek olarak, bu yasadışılık veya yasaya aykırılığın "derhal görünür durumda olması" da gerekir. Basit bir hukuka aykırılık varsa, "fiili yol" gündeme

madde 279/1 gereğince de kamu görevlisinin suçu bildirmemesi de suçtur. Şu halde; KVKK'nun, eleştiriye konu ettiğimiz karardaki 6698 Sayılı Kanun'un 5'inci ve 6'ncı maddelerinde sayılan verilerin işlenmesine ilişkin koşulları ihlal eden internet sitelerinin veya uygulamaların sorumlulukları hakkında suç duyurusunda bulunulacağına ilişkin tespit ve değerlendirmesi de doğru ve hukuka uygundur.

Bizim eleştirimiz, KVKK'nun 6698 Sayılı Kanun'u ihlali durumunda savcılıklara suç duyurusunda bulunmasına değil; bahsi geçen kararda belirtilen nitelikteki internet sitelerinin faaliyetlerinin durdurulması için Kurul tarafından yetkili kuruluşlara başvurulacağına ilişkin kısma yöneliktir.

KVKK'nun bu yöndeki 21.12.2017 tarih ve 2017/61 K. sayılı ilke kararı, bırakınız yasaya dayanmayı, yönetmelik ya da genelge gibi bir genel düzenleyici işleme de dayanmamaktadır. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda Kurul'a (veya Kurum'a) bu yönde bir yetki verilmiş değildir. Başka bir deyişle, KVKK'nun eleştiriye konu ettiğimiz kararı hukuki temelden yoksundur. Hukuki temelden yoksun olan bu karara dayanarak BTK'ya ihbarda bulunulması ve BTK'nın da bu nitelikteki bir internet sitesine erişim yasağı koyması da idare hukukunda "fiili yol" olarak tanımlanabilecek(37) hukuka aykırı bir uygulama olacak hatta bu nedenle zarar gören kişilerin devlete karşı tam yargı davası açması sonucunu dahi ortaya çıkarabilecektir(38) .

Bir hukuk devletinde, idarenin karar, eylem ve işlemlerinin

Anayasa, kanun ve yönetmeliklere uygun olması gerekir. Buna ek olarak, idare kanunlardan, tüzüklerden ve yönetmeliklerden almadığı bir yetkiyi kullanamaz. Anayasa'nın 123'üncü maddesinden karşılığını bulan ve "idarenin kanuniliği" ya da "kanuni idare" denen bu kural, idarenin keyfi davranmasını önler, kurallara uymasını sağlar(39) . Böylelikle kişilerin temel hak ve özgürlükleri de korunmuş olur.

Durum böyle olunca, KVKK'nun BTK'ya başvurarak, rehberlik hizmeti veren internet sitelerine erişim engeli konmasını talep etmesinin de idarenin kanuniliği ilkesiyle bağdaşmadığı ifade edilebilir. Zira, biraz yukarıda da ifade olunduğu üzere, KVKK'ya herhangi bir mevzuat ile bu yönde bir yetki verilmiş değildir. Kaldı ki BTK'nın da bu yönde bir yetkisi yoktur. BTK da KVKK da yasadan almadıkları bir yetkiyi kullanmaktadırlar. Bundan ötürü bu uygulamanın "idari pratik" oluşturduğu ifade edilebilir(40) . Oysa bir hukuk devletinde bırakınız bir genelgeyi ya da kurum kararını, yönetmelikle dahi temel hak ve özgürlükler sınırlandırılmaz. Temel hak ve özgürlükler, ancak ve ancak yasa ile sınırlandırılabilir. Kaldı ki internete erişim yasaklarının yasal dayanağı bulunmuş olsa dahi yahut başka bir deyişle, yasal dayanağı bulunan internet erişim yasaklarının dahi, bu yasaklar Anayasa'nın 13'üncü maddesi gereğince "Anayasa'nın ilgili maddesinde sınırlandırma nedeni bulunmadığı için" (anayasal sınırlandırma şartı) yasa ile sınırlandırılmış olsa dahi; salt erişim yasaklarına ilişkin Anayasal bir düzenlemenin bulunmamasından ötürü Anayasa'ya da aykırıdır(41) . Kaldı ki bir yasal düzenleme

gelmez. (ONAR, Sıddık Sami; İdare Hukukunun Umumi Esasları, C:2, İstanbul: 1960, Hak Kitabevi-İsmail Akgün Matbaası, s. 1286)
38 - TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 372
39 - Geniş bilgi için bkz GÜNDAY, Metin; İdare Hukuku, 10. Baskı, Ankara: 2011, İmaj Yay. s.42-45
40 - Kapatılmadan önce TİB'e verilen benzeri

bir yetkinin eleştirisi için bkz DÜLGER, Murat Volkan; Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, 4. Baskı, Ankara: 2014, Seçkin Yay., s. 810
41 - "Anayasal sınırlandırma şartından anlaşılan, bir temel hak ve özgürlüğün sınırlandırılması için önsel Anayasal koşul olarak betimlenen, Anayasa'nın o temel hak

olsa dahi, yönetmelik, tebliğ gibi işlemlerle temel hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı düzenlemelere gidilebilmesi de hukuken olanaksızdır(42) . Öte yandan tebliğ (yönerge) idare hukukunda “adsız düzenleyici işlem” olarak vasıflandırılmakta ve bu nedenle de kurallar kademelenmesi ilkesine tabi olmak durumundadır. (43) Oysa, eleştiriye konu ettiğimiz karar, tebliğ vasfında dahi olmayıp herhangi bir yasal dayanağı yoktur. Bu nedenle, eleştiriye konu ettiğimiz kararın öncelikle Anayasa’nın 2’nci ve 13’üncü maddelerine aykırı olduğu söylenebilir. İdare, hiçbir işlem ve eyleminde keyfi davranamaz; yasalara uymakla yükümlüdür. “İdarenin yasallığı” denen bu ilke, temel hak ve özgürlüklere de “koruma kalkanı” oluşturmaktadır. Bir başka eleştiri ise, KVKK’nun ayrı bir tüzel kişiliği olduğu halde, erişim engeli verilmesi yönündeki talebi neden kendisi yapmayıp BTK’ya ilettiğidir. Elbette bu konuyu bir “idari tercih” olarak yorumlamak mümkündür. Ancak KVKK’nun bu konudaki yetkisini BTK’ya “devretmesi” de bir düzenleyici işleme dayanmalıdır. Oysa 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Koruması Kanunu’nda bu yönde de bir düzenleme yoktur. Şu halde; KVKK’nun bu yöndeki “olmayan yetkisini” BTK’ya devretmesi de hukuka aykırıdır. BTK bu durumda

içeriğe/ internet sitesine erişim engelleme kararını hangi ölçüte göre verecektir? Erişim engelini url bazlı mı, IP bazlı mı yoksa alan adı bazlı mı koyacaktır? Veya karar vermek için sulh ceza hakimliğine mi başvuracaktır? Sulh ceza hakimliğine başvurursa, buna hangi kanuna ve neye göre itiraz edilecektir? Bu konularda tam bir belirsizlik hakimdir.

Diğer yandan, kararı verecek olan BTK da bir kamu hukuku tüzel kişiliği vasfında olup, BTK’nın vereceği bu karar “idari tedbir” mahiyetinde bir karardır. Şu halde; BTK’nın bu yöndeki erişim yasağı/ içerik engelleme kararına karşı, kararın iptali için idari yargıda dava açılması gerekir. Zira, bu nitelikteki bir kararın idari işlemin yetki ve sebep unsurlarını taşımadığı açıktır. Çünkü, BTK’ya herhangi bir yasa ile bu nitelikte bir erişim yasağı koyma yetkisi(44) tanınmış değildir. BTK’nın, kendisini örneğin 5651 Sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun”un (kısaca: 5651 Sayılı Kanun) 8/4-11’inci maddesindeki veya 8/A/1-2 maddesindeki veya 9/A-4 maddesindeki yetkileri bu nitelikteki bir erişim yasağı için “kıyasen” uygulayıp bu nitelikte idari tedbir kararı da veremez. Zira idare

hukukunda yetkilerin dar yorumu tabi olması esastır(45) . Başka bir deyişle, BTK’nın bu nitelikte bir erişim yasağı uygulayabilmesi için Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na buna ilişkin açık bir düzenleme konması gerekir. Keza ceza yargılaması hukukunda da istisnaların konuldukları durumlar için uygulanacağı ve kıyas yolu ile istisnaların genişletilemeyeceği temel kuraldır(46) . Bu nedenle, 5651 Sayılı Kanun’un 8’inci maddesi ile 8/A maddesindeki usul de “kıyasen” eleştiriye konu ettiğimiz karara dayanılarak verilecek erişim yasağı kararlarında da uygulanamaz. Ayrıca işlem bir mevzuata ve bir sebebe de dayanmamaktadır(47) . Aynı gerekçeler, kuşkusuz KVKK’nun eleştirdiğimiz kararı için de geçerlidir.

Öte yandan eleştirdiğimiz karar, içeriğinden de anlaşıldığı üzere bir “ilke kararı”dır. Bu nedenle de Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 15/6’ncı maddesine göre alınmış olup(48) , idari yargının da denetimine tabidir. Bu ilke kararının iptali için idari yargıda dava açılması gerekir. Ancak, kararın Resmi Gazete’de yayınlanmasının üzerinden itibaren altmış günlük dava açma süresi geçmiştir.

Şu halde; eğer KVKK bu hukuka

DİPNOT

ve özgürlüğü betimleyen kuralında (veya başka bir Anayasa kuralında) sınırlandırma koşullarının da açıkça düzenlenmiş olmasıdır. Başka bir deyişle, bir temel hak ve özgürlüğün sınırlandırılabilmesi için, yasadaki önce, Anayasa’nın ilgili maddesinde sınırlandırmaya ilişkin kuralların düzenlenmiş olması gerekmektedir.” (TAŞKIN, Erişim Yasakları, s.18)

42 - TAŞKIN, Erişim Yasakları, s. 375

43 - AKINCI, Müslüm; Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman, İstanbul: 1999, Beta Yay., s. 205

44 - “İdari makamların yetkileri anayasa ve kanunlardan kaynaklanır. Bu husus bizim Anayasamızın 6’ncı maddesinde “hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz” denilerek vurgulanmıştır. İdari makamlar kendiliğinden bir yetkiye sahip değildir. İdari

makamların sahip olduğu yetkiler, onlara anayasa ve kanunlar tarafından verilmiştir. İdari makamlar kendiliklerinden bir yetkiye sahip olma olmadıklarına ve sahip oldukları yetkiler kendilerine anayasa ve kanunlarla verilmiş olduğuna göre, idari makamların yetkisiz olması kural, yetkili olması ise istisnai niteliktedir. Yukarıda görüldüğü gibi yürütme (idare) yetkisi kanundan kaynaklanan ve aynı zamanda kanunla sınırlı yetkililerdir. Dolayısıyla bir yetki kanunla açıkça idareye verilmiş olsa bile, idare o yetkiyi ancak kanunun öngördüğü sınırlar çerçevesinde kullanabilir.” GÖZLER, Kemal; İdare Hukuku, 2. Baskı, C:1, Bursa: 2009, Ekin Yay., s. 746, 747)

45 - “İdari makamların yetkileri istisnai nitelikte olduğuna göre, bu makamların yetkileri “dar yorum” a tabi tutulur. Zira hukukta, istisnai hükümlerin yorumu konusunda “dar yorum” ilkesi geçerlidir. Bu şu anlama gelir: Bir idari

makamın belli bir konuda yetki sahibi olabilmesi için, sırf bu konu için bir kanundan ayrıca ve açıkça yetki alması gerekir. İdari makamın bir konuda sahip olduğu bir yetki, o konuya benzer bir konuda kıyasen uygulanamaz.” (GÖZLER, İdare Hukuku, C:1, s. 747)

46 - ÖZTÜRK, Bahri/ TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhanı/SIRMA, Özge/ KIRIT, Yasemin F.Saygıları/ÖZAYDIN, Özdem, Akcan/ALAN Esra/ ERDEN, Efser; Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ders Kitabı, Ankara: 2013, Seçkin Yay. s. 43

47 - “İdare hukukunda idarenin bir sebebe dayanması ve dayandığı sebebin de kanuna aykırı olmaması gerekir. Aksi durumda, yapılan işlem sebep bakımından hukuka aykırı yani geçersiz olur.” (GÖZLER, İdare Hukuku, C:1, s. 894)

48 - 6698 SK md 15/ “(6) Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin

aykırı kararından aksi yönde bir ilke kararı ile dönmeyecekse, kararın iptali için ancak bu karar nedeniyle doğrudan doğruya menfaati ihlal olan uygulama veya internet sitesi içerik/yer sağlayıcılarının yahut haklarında suç duyurusunda bulunulan kişilerin, idari karardan bire bir etkilendikleri ve kararın sonuçlarının kendi üzerlerinde doğrudan etki doğurduğu gerekçesi ile idari yargıya giderek kararın iptalini istemelerinden başka bir yasal yol yoktur.

4.) Çözüm Önerisi

Kuşkusuz, internet özgürlüklerinin korunması “öncelikli” olmalıdır. Ancak temel hak ve özgürlüklerin korunması ile internet özgürlüğü çatışmasında, temel hak ve özgürlüklere öncelik vermek hukuk devletinin en temel gereklerindendir.

Şu halde; zaten yeterince geniş ve karmaşık olan mevzuattaki internete erişim yasaklarına, yasal dayanaktan yoksun bulunan ve çok tartışmalı başka bir yasak neden eklenmek istenmektedir. Bu durum Türkiye’nin zaten çok kötü olan “dünya internet özgürlüğü

ligi”ndeki durumunu daha da kötüleştirmeyecek midir(49) ? Çalışmamızın birinci başlığında karşılaştırmalı hukuk düzenlerindeki internete erişim yasaklarına değinirken muhtelif hukuk sistemlerini incelemiştik. Bu hukuk sistemlerinin hiçbirinde kişisel verilerin ihlali erişim/içerik engeli için bir gerekçe oluşturmamaktadır. Zaten oluşturmamalıdır da.

Çözüm, 6998 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun “Kabahatler” başlıklı 18’inci maddesinin düzenlenerek, adı geçen maddeye, “sosyal medya hesapları ve internet siteleri üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan; bu suretle de isimden telefona telefondan isme ulaşılmasını kolaylaştıran ve kişilerin rehberine nasıl kaydolduğunu bildiren uygulamalarla internet sitelerinin sorumluları (içerik sağlayıcıları, buna ulaşamazsa yer sağlayıcıları) hakkında” idari para cezası uygulanacağına ilişkin düzenlemeye gidilmesi olmalıdır. Bu nitelikteki eylemler suç olmamalı kabahat olarak

cezalandırılmalıdır.

Ayrıca, KVKK’nun bu hukuka aykırı ilke kararından, aksi yönde bir başka ilke kararı ile “dönmesi” de başka bir çözümdür.

SONUÇ

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun (KVKK) Resmi Gazete’nin 25.01.2018 T ve 30312 Sayılı nüshasında 21.12.2017 tarih ve 2017/61 K. sayılı “ilke kararı” pek çok açıdan ciddi hukuka aykırılıklar içermektedir.

Kararın öncelikle bir yasal dayanağı yoktur. Her ne kadar Kurula, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 15/6.c.1 maddesi gereğince “Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlama” yetkisi verilmişse de Kurul’un, hiçbir yasal dayanağı olmayan, hiçbir yönetmeliğe, kanuna hatta bırakınız kanun ve yönetmeliği yönergeye dahi dayanmayan bir “ilke kararı” alması ve bu kararlar 6698 Sayılı Kanun’la kendisine tanınmayan bir BTK’dan

DİPNOT

yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlar. Kurul, ilke kararı almadan önce ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alabilir.”

49 - <http://www.hurriyetdailynews.com/freedom-house-reduces-turkeys-status-to-not-free-in-annual-report-125803> (Erişim Tarihi: 19.03.2019)

KAYNAKÇA

- AKDENİZ, Yaman; “İnternete RTÜK denetimi sansür amaçlı, uluslararası hukuka aykırı”, 2018, <http://sendika62.org/2018/03/yaman-akdeniz-internete-rtuk-denetimi-sansur-amacli-uluslararasi-hukuka-aykiri-482009/> (Erişim Tarihi: 22.03.2019)
- AKINCI, Müslüm; Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman, İstanbul: 1999, Beta Yay.
- ALMAGOR-Raphael Cohen; Confronting The Internet’s Dark Side, Moral and Social Responsibility on the Free Highway, Washington: 2015, First Published by Cambridge University Press.

- BİCK, Jonathan; 101 Things You Need To Know About Internet Law, 1. Edition, New York: 2000, Three Rivers Press.
- DÜLGER, Murat Volkan; Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, 4. Baskı, Ankara: 2014, Seçkin Yay.
- GÖRKEMLİ, Burcu; Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku’nda İnternet Erişiminin Engellenmesi, Ankara: 2015, Adalet Yay.
- GÖZLER, Kemal; İdare Hukuku, 2. Baskı, C:1, Bursa: 2019, Ekin Yay.
- GÜNDAY, Metin; İdare Hukuku, 10. Baskı, Ankara: 2011, İmaj Yay.
- KAYA, Bedii Mehmet; Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi, 5651 Sayılı Kanun ve Dünya Uygulamaları, İstanbul: 2010, XII Levha Yay.
- KILINÇ, Doğan; İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti,

- Ankara: 2016, Adalet Yay.
- KOHL, Uta; Jurisdiction and The Internet (Regulatory Competence over Online Activity), New York: 2007, Cambridge University Press.
- MARBERTH-KUBICKİ, Annette; “İnternet Sansürünün Başlangıcı: Erişim Sağlayıcılar Üzerinden Erişimin Engellenmesi”; (Çev: Serkan Meraklı) İnternet Hukuku (Der: Yener Ünver) Ankara, 2013: Seçkin Yay.; s.347-359
- ONAR, Sıddık Sami; İdare Hukukunun Umumi Esasları, C:2, İstanbul: 1960, Hak Kitabevi-İsmail Akgün Matbaası
- ÖZTÜRK, Bahri/ TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/SIRMA, Özgü/ KIRIT, Yasemin F.Saygılar/ÖZAYDIN, Özdem, Akcan/ALAN Esra/ ERDEN, Efser Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ders Kitabı, Ankara: 2013, Seçkin Yay.
- TAŞKIN, Ş.Cankat; İnternete Erişim Yasakları, Ankara: 2016, Seçkin Yay.

talep etmesi her şeyden önce Anayasa'nın 13/2 maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Ayrıca bu durum, bu kararın idari yargıda iptali için de bir gerekçe oluşturabilir.

İnternet özgürlüklerinde zaten oldukça alt sıralarda bulunan Türkiye'de, karmaşık ve dağınık mevzuatla internete pek çok farklı yöntemle erişim/içerik engeli konduğu gözlemlendiğinde, yeni ve yasallıktan uzak bir uygulamanın "fiili durum" yaratacağı, Türkiye'nin bu alandaki olumsuz sicilini daha da kötüleştireceği tartışmasızdır. Bu fiili durum nedeniyle, uygulamaları ve internet siteleri hakkında erişim/içerik engeli konan kişilerin de devlete karşı tam yargı davası açması ciddi bir olasılıktır. Kaldı ki karşılaştırmalı hukukta da "kişisel verilerin gizliliğinin ihlal edilmesi" bir erişim engeli sebebi olarak da düzenlenmiş değildir.

Çözüm, yeni ve fiili durum yaratan bir internet erişim yasağı ihdas etmekte değil, 6698 Sayılı Kanun'un "Kabahatler" başlığını düzenleyen 18'inci maddesine "sosyal medya hesapları ve internet siteleri üzerinden kişisel verileri toplayarak bu verilerin paylaşımını sağlayan; bu suretle de isimden telefona telefonda isme ulaşılmasını kolaylaştıran ve kişilerin rehberine nasıl kaydolduğunu bildiren uygulamalarla internet sitelerinin sorumluları (içerik sağlayıcıları, buna ulaşamazsa yer sağlayıcıları) hakkında" idari para cezası uygulanacağına ilişkin düzenleme koymak ve bu nitelikteki internet siteleri ile uygulamaların içerik/yer sağlayıcıları hakkında TCK'nın 136'ncı maddesinin işletilmesi için yasal girişim başlatmaktır.

DİPNOT

- TAŞKIN, Ş.Cankat; "Rtük'e 6112 Sayılı Yasa İle Verilen İnternet Yayınlarına Müdahale Etme Yetkisine İlişkin Değerlendirme", (2019), https://www.academia.edu/36256264/6112_SK_29AileRT%C3%9CKe_verilen_eri%C5%9Fim_yasa%C4%9F%C4%B1_tedbirinin_de%C4%9Feriendirilmesi.pdf (Erişim Tarihi: 22.03.2019)

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://kvkk.gov.tr/icerik/4113/2017-61> (Erişim Tarihi: 22.03.2019)
<http://www.hurriyetdailynews.com/freedom-house-reduces-turkeys-status-to-not-free-in-annual-report-125803> (Erişim Tarihi: 19.03.2019)
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/11/section/3> (Erişim Tarihi: 19.03.2019)
<https://opennet.net/research/profiles/italy> (Erişim Tarihi: 19.03.2019)

MAKALE

İİK'NUN 128/A MADDESİNE GÖRE 2 YIL GEÇMEDİKÇE YENİDEN KIYMET TAKTİRİ İSTENEMEZ İSE DE HACİZLİ TAŞINMAZ ÜZERİNE SONRADAN KONULAN HACZİN “YENİ BİR HACİZ” OLUP, BU YENİ HACİZ NEDENİYLE, İİK'NUN 128/II MADDESİ UYARINCA SATIŞA ESAS OLMAK ÜZERE YENİDEN KIYMET TAKTİRİ YAPILMASI GEREKECEĞİ

Av. Talih UYAR

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü: Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de; Alacaklı tarafından başlatılan takibe karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 17/08/2011 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 23/09/2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının 13/12/2013 tarihli talebi üzerine talebi üzerine taşınmaza 20/12/2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 22/05/2015 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de hacizli taşınmaz üzerine

sonradan konulan haciz yeni bir haciz olup bu haciz nedeniyle İİK'nun 128/2. maddesi uyarınca satışa esas olmak üzere yeniden kıymet takdiri yapılması ve belirlenen bu değerin satışa esas alınması gerekir. Düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekir. O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 04.04.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 04.04.2016 T. E: 3158, K: 9736 (www.e-uyar.com)

II- Düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınmasının da mümkün olmadığı,

bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerektiği ve "ihalenin feshine" karar verilmesi gerektiği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;
Borçlunun, diğer fesih nedenlerinin yanı sıra haczin yenilenmesinden sonra yeniden kıymet takdiri yapılmadan satışın gerçekleştirildiğini ileri sürerek ihalenin feshini talep ettiği, mahkemece, davanın reddine karar verildiği görülmüştür. İİK'nun 106 ve 110. maddeleri uyarınca iki yıllık sürede satış istenmemiş ise haciz kalkar. Öte yandan iki yıllık sürede satış istenmekle beraber alacaklı satış talebini geri alırsa süre kaldığı yerden devam eder.

Somut olayda taşınmaz üzerine 03.04.2012 tarihinde haciz konulduğu, 25.12.2013 tarihinde kıymet takdiri ve satış talebinde bulunularak 26.12.2013 tarihinde satış avansının yatırıldığı, 23.01.2014 tarihinde kıymet takdir işleminin yapıldığı, 22.04.2014 tarihinde satış talebinde bulunularak 29.04.2014 tarihinde ilave satış avansı yatırıldığı, borçlunun 23.06.2014 tarihinde borcun ödenmesi taahhüdünde bulunması üzerine, alacaklı tarafından 23.06.2014 tarihinde satışın düşürülmesinin talep edildiği, daha sonra iki yıllık sürede satış istenmediğinden ve İİK'nun 110. maddesi uyarınca haciz düştüğünden, 15.09.2014 tarihinde alacaklı vekili tarafından taşınmaz üzerine yeniden haciz konulmasının ve satışına karar verilmesinin talep edildiği, aynı gün satış avansının yatırıldığı anlaşılmıştır. Bu durumda satış yeni konulan hacze dayanılarak

yapıldığından, bu hacze göre yeniden kıymet takdiri yapılması ve satışın da bu yeni kıymet takdiri üzerinden gerçekleştirilmesi gerekirken, düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınması mümkün değildir. Bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekir.

O halde 15.09.2014 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 03/11/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 03.11.2015 T. E: 20201, K: 26503 (www.e-uyar.com)
III- Mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu-

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının onanmasını mutazammın 03.11.2014 tarih, 28384/25760 sayılı daire ilamının müddeti içinde tashihi tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Meltem Duyan tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Sair karar düzeltme nedenleri yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından başlatılan takibe

karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine ve para cezasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Borçlunun taşınmazı üzerine 04/09/2009 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 29/05/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 03/07/2012 tarihinde yapıldığı, ihalenin ise 16/01/2014 tarihinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Alacaklının haczin yenilenmesi talebi ilk hacizden vazgeçme anlamına geldiğinden 29/05/2013 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu hususun mahkemece resen gözetilmesi gerekir.

O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu gözetilerek ihalenin feshi yerine şikayetin reddine karar verilmesi isabetsiz olup, kararın bu nedenle bozulması gerekirken Dairemizce onandığı anlaşılmakla borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulüne karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulü ile Dairemizin 03.11.2014 tarih ve 2014/28384 E.-2014/25760 K. sayılı onama ilamının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 02.04.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 02.04.2015 T. E:5245, K:8281 (www.e-uyar.com)
IV- Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu, 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK'nun 106 ve 110. maddesine

göre kalkmış olduğundan, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdirinin herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağı, bu hususun mahkemece re'sen gözetileceği-

Borçlu, düşmüş olan hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdirinin geçersiz olduğunu, yeniden kıymet takdiri yapılmadan gerçekleştirilen ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece istemin reddine karar verildiği anlaşılmıştır. Borçlunun taşınmazı üzerine 21/06/2012 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 16/01/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 22/03/2013 tarihinde yapıldığı ve 10/07/2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

16/01/2013 günlü haciz tarihi itibari ile yürürlükte bulunan 6352 Sayılı yasa ile değişik İİK'nun 106. maddesinde; "Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir. Aynı Kanunun 110. maddesinde ise; "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da, bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar" hükmü yer almaktadır. Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu anlaşılmaktadır. 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK.'nun 106 ve 110. maddesine göre kalkmış olduğunda, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu husus mahkemece resen gözetilir. O halde mahkemece kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup ihalenin feshi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.

12. HD. 05.03.2015 T. E:1870,

K:4754 (www.e-uyar.com) V- İİK'nun 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar "icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırılarda ve hem de taşınmazlarda- 'kural olarak' iki yıl süre ile geçerli" ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren 'bir yıl', taşınırılarda ise 'altı ay' içinde 'satışının istenmemesi' veya 'müşteri (alıcı) çıkmaması' nedeniyle satılamaması ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymetin esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Borçlunun ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir. İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 13.07.2010 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 05.03.2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının talebi üzerine taşınmaza 18.11.2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 15.05.2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 18.11.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son hacze dayanarak yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 13.07.2010 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir. **SONUÇ:** Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun

428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26/02/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 26.02.2015 T. E:1755, K: 4011 (www.e-uyar.com) VI- İİK'nun 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar "icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırılarda ve hem de taşınmazlarda- 'kural olarak' iki yıl süre ile geçerli" ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren 'bir yıl', taşınırılarda ise 'altı ay' içinde 'satışının istenmemesi' veya 'müşteri (alıcı) çıkmaması' nedeniyle satılamaması ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymet esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de; Borçlunun düşen hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdiriyle satışın yapıldığını da ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir. İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmazlara 23.10.2009 tarihinde haciz konulduğu, icra müdürlüğünce yaptırılan kıymet takdirine itiraz edildiği, Kocaeli 1. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2011/747 E. 2013/145 K. sayılı dosyasında 14.05.2012 tarihinde yapılan keşfe istinaden düzenlenen bilirkişi raporuna göre taşınmazların değerinin yeniden belirlendiği, 27.05.2013 tarihinde ihale konusu taşınmazlara yeniden haciz konulduğu ve 20.03.2014 tarihinde de ihalenin yapıldığı anlaşılmaktadır.

İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 27.05.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son haciz nedeniyle yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 23.10.2009 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüzdür. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir. SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 20.01.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 20.01.2015 T. E:
2014/34097, K: 1195 (www.e-uyar.com)

Not: Yüksek mahkeme yukarıdaki yeni görüşünün, İİK.'nün "kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez.." şeklindeki 128a/III hükmü karşısında isabetli olup olmadığı tartışılabilir... Yeni benimsenen görüşe göre; eğer taşınmaz/taşınır üzerindeki haciz 'satış istenmemesi veya satışta müşteri çıkmaması' nedeniyle düşerse aynı alacaklı tarafından bu taşınmazın/taşınırın tekrar haczedilmesi halinde, taşınmaza/taşınıra yeniden kıymet takdiri yapılacak ve taşınmazın/taşınırın daha önce takdir edilen kıymet esas alınarak satışa çıkarılamayacaktır.

MAKALE

CEZA HUKUKUNDA SUÇLULARIN ÇOKLUĞU

(765 VE 5237 SAYILI KANUNLAR ÇERÇEVESİNDE)

Av. Taha Kürşad UZUN

ÇOK FAİLLİ SUÇLAR (Zorunlu İştirak, Gerçek Olmayan İştirak)

Suçların çoğu tek kişi tarafından işlenirken “bir kısım suçlar, kanun hükmü gereğince ya da nitelikleri gerektirdiğinden birden fazla kişi ya da bir grup kişi tarafından işlenir”(1) . (örnek: rüşvet) Faillerden her biri suçluluğunu çok failli suçu belirten kuraldan alır. Çok failli suçlar, birleşme ve karşılaşma şeklinde iki ayrı şekilde işlenebilir. Suç işlemek için örgüt kurmak birleşmeye, rüşvet ise karşılaşmaya örnektir.

ŞARTLARI

-“Kanunda yer alan tanımda, faillerin birden fazla olacağının öngörülmüş olması gerekir”. (2)
-Faillerden her biri ihmali ya da icrai bir harekette bulunmalıdır. Çok failli suçlarda mühim olan ‘fail’ kavramı olduğundan ihmali veya icrai faaliyette bulunanın fail sıfatını haiz olması gerekmektedir.

İŞTİRAK

Aslında bir tek kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kişi tarafından işlenmesi halidir. Çok failli suçlar bağımsız hüküm niteliğindeyken iştirak hükümleri, suçu genişletici nitelik arz etmektedir. Zira aslında suçun tanımına girmeyen hareketlerin cezalandırılması sağlanmaktadır. Kanunumuz birkaç suç bakımından (TCK 102 cinsel saldırı, 103 çocuğun cinsel istismarı, 106 tehdit, 109 kişi hürriyetinden yoksun bırakma gibi) bunu cezayı arttıran bir nitelikli hal olarak öngörmüş,

DİPNOT

1 - Hakan Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s. 529.
2 - Hakan Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s.

ancak genel bir ağırlatıcı neden olarak düzenlememiştir(3) . Zikredilen maddelerde suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi ağırlatıcı neden olarak öngörülmüştür. Böylece icra hareketlerinin birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi nitelikli unsur olarak kabul edilmiştir(4) . Bu hükümlerin uygulanabilmesi için birden fazla kişinin ortaklığı yetmez. Bunlar müşterek fail olmalıdır. TCK m.109 gibi durumlarda diğer suç ortakları azmettiren ya da yardım eden olursa ceza arttırılmaz. Kanunun önceki halinde bu tip nitelikli hallerin oluşması için müşterek faillik aranıyordu. (CGK, 12.06.1995,197)

İŞTİRAKIN ŞARTLARI

a) Birden Fazla Fail Birden Fazla Hareket

Birden fazla failin bulunduğu hallerde çok failli suç söz konusu ise iştirakin varlığından söz edilemez.

Suçta konu hareketin nitelik itibari ile aynı olmasına gerekmemektedir. Bu manada yardım vaadi de bir harekettir. Bunun gibi, hareketlerin icra hareketi olması da gerekmemekte, hazırlık hareketi de yetmektedir. Ancak asli failin hareketleri en azından hazırlık hareketi derecesine varmalıdır. Aksi halde ortaklar da cezalandırılmaz. (TCK m.40/3) Yani en azından teşebbüs halinde kalmış bir suç olmak zorundadır.

530.

3 - Turhan Tufan Yüce, Ceza Hukukunun Temel Kavramları, Ankara, Turhan Kitapevi, 1985, s. 84.

4 - İzzet Özgenç, Gerekçeli Türk Ceza

Aksine hüküm bulunması hali hariç, suç işleme konusundaki bir anlaşma veya suç işlemeye tahrik tek başına cezalandırılmaz ve dolayısıyla iştirakten de söz edilemez. Ancak bazı suçlar bu aşamada da cezalandırılır. TCK m.214 suç işlemeye tahrik, m. 316, kanunun 4 ve 5. bölümlerindeki suçları (devlet güvenliği, anayasal) işleyenler, tahrik ve anlaşma aşamasında kalsa da cezalandırılır. İhmalî hareketle de suça iştirak edilebilir. Ancak bunun için iştirak iradesi bulunmalıdır.

Manevi hareketlerle yani teşvik ve telkinle de iştirak olabilir.

Birden fazla maddi veya manevi hareketle suça iştirak edildiyse, bu hareketlerden en ağır cezayı gerektirenlerden cezalandırılır.

Suçun işlenmesinden sonra iştirak kapsamına girecek bir hareket yapılabilecek ise de bu hareketlerin yapılması konusundaki anlaşmanın suçun işlenmesinden önce veya işlendiği sırada yapılması gerekir. Bununla birlikte, suçun işlenmesinden sonra yapıp da daha önce bir anlaşmanın bulunmaması dolayısıyla iştirak sıfatıyla cezalandırılmayacak olan hareketlerden bazıları, başka sıfatla ve özellikle ayrı suç olarak cezalandırılmış olabilir. (örnek: TCK m.281 suç delillerini yok etmek)

b) Hareketlerin Nedensel Olması

Bir kişinin yapmış olduğu hareketten dolayı iştirak çerçevesinde sorumlu tutulabilmesi için, hareketin suçun işlenişinde etkili olması gerekir. “Bu nedenledir ki, bir kimsenin bir başkasını suç işlemeye azmettirmesine rağmen, azmettirilenin suç işlemesi durumunda, azmettirme iştirak sıfatıyla cezalandırılmaz, zira azmettirenin hareketi, neticeye etkili olmamış, bu hareketle herhangi bir netice arasında nedensellik bağının kurulmasına

imkan bulunmamıştır.” (5)

Nitekim TCK m.40/3’te ‘Suça iştirakten dolayı sorumlu tutulabilmek için, ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir.’ denmiştir.

Azmettirmeye azmettiren de ortaklar arasında sayılır. Bu husus doktrinde ‘Zincirleme Azmettirme’ olarak yer almaktadır. Direkt olarak neticeye değil de başka bir ortağın netice dışındaki bir hareketine sebebiyet vermiş olan bir hareket de nedensellik bağı taşır.

(örnek: A, B’ye silah verdi; B de C’ye verdi, C sıktı.)

Burada önem arz eden bir husus da vazgeçmenin nedensellik bağına etkisidir. Vazgeçenin asli fail olduğu durumlarda;

-İcra hareketlerine başlamadan önce vazgeçilmişse ve nedensellik hareket yoksa, diğer şerikler de sorumsuz.

-İcra hareketlerine başladıktan sonra asli failin kendisi gönüllü vazgeçerse, diğer şerikler sorumlu tutulur. (TCK 41/1). Vazgeçen müşterek failin vazgeçme hükümlerinden yararlanabilmesi için diğer müşterek faileri de vazgeçirmesi veya suçun işlenmemesi için gayret göstermesi gerekir. (TCK 41)

-İcra hareketleri bittikten sonra etkin pişmanlığın etkisi olabilir. Sadece etkin pişmanlık gösteren yararlanır. Asli failin işlediği suç bakımından etkin pişmanlığa ilişkin bir hüküm yoksa bu kimsenin etkin pişmanlığının etkisi olmayacaktır. (TCK 61,62) Vazgeçenin azmettiren olduğu durumlarda;

Bunların vazgeçmesine hukuksal bir sonuç bağlanabilmesi için, yapmış oldukları hareketin etkilerini

‘tamamen’ ortadan kaldırmaları gerekir. Azmettirenin bu faaliyeti sonucunda azmettirilen icraya başlamamışsa sorumluluk olmayacaktır. İcra hareketi başladıktan sonra fakat bitmeden önce durdurabilmişse, sorumluluğu o ana kadar gerçekleşen suçtan ötürü var sayılır. Gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümler uygulanır. Suç tamamlandıysa etkin pişmanlık olabilir, sadece azmettirene uygulanır.

Vazgeçenin yardım eden olduğu durumlarda;

Hareketi yapmadan vazgeçmişse sorumluluk olmayacaktır. Hareketin başlamasından sonra vazgeçerse nedensellik bağı ortadan kaldırması gerekmektedir. Hareketi durdurmazsa gönüllü vazgeçmeden yararlanamaz. Suç tamamlandıktan sonra etkin pişmanlığa uygun hareket ederse etkin pişmanlıktan sadece kendisi yararlanır.

c)İştirak İradesi

“İştirak iradesinden söz edilebilmesi için, ortağın neye iştirak ettiğini bilmesi yeterlidir.” (6) İştirakten bahsedebilmek için iştirak iradesinin kesin ve net bir biçimde ortaya konması gerekir. (7)

Bir suça iştirak ettiğini bilmeden iştirak eden kimse hakkında fiili yanılmaya ilişkin hükümler uygulanır ve bu kimse kastı bulunmadığından iştirakten dolayı sorumlu tutulamaz. (8)

İştirak iradesinin olması için fiilin müştereken işlenmesine yönelik bir irade olmalı. İştirak iradesinin yalnızca ortaklardan birinde olması yeterlidir. Asli failden habersiz olarak ona yardım eden kimse, iştirak iradesi ile hareket etmiştir ve iştirak hükümleri uygulanır. Burada asli fail iştirak iradesi ile hareket etmiş sayılmaz ve yardım eden kişiye ait cezayı arttıran nitelikli

DİPNOT

Kanunu, Ankara, 2004.

5 - Dönmezer/Erman, II, 473.

6 - Ayhan Önder, Ceza Hukuku Genel

Hükümler, İstanbul.

7 - Hakan Hakeri, Ceza Hukuku Genel

Hükümler, Ankara, Adalet Yayınevi,

2016, s. 546.

8 - Erem, Faruk/Danışman, Ahmet/Artuk, Ceza Hukuku Genel Hükümler,

hallerden dolayı sorumlu tutulmaz.

Yana yana faillikte ise istisnai bir durum söz konusudur. Birbirinden habersiz bir şekilde, iştirak iradesi olmadan, tesadüfen aynı anda aynı suçu işleyen kimselerde yan yana faillik söz konusudur. Bu durumda yan yana faillerden her biri müstakil fail olarak kabul edilir. (örnek: birbirinden habersiz pusu kurarak ateş ediyorlar)

ç) Suçun İcrasına Başlanmış Olması

Asli failce yapılan fiil, hazırlık hareketi derecesinde kaldığı, genel affa veya zamanaşımına uğradığı hallerde iştirak hali oluşmaz. “Suç yoksa iştirak de yok.”

İntihar konusu kanunumuzda özel olarak düzenlenmiştir. İştirakte bağıllık ilkesi gereği asli failin bütün suça katılanlarla aynı suçu işlemiş olması gerekmektedir. Özel düzenleme bulunmasaydı, intihar suç olmadığından intihara yönlendirme ve azmettirme de suç olmayacaktı.

d) Suçun Bütün Ortaklar Açısından Aynı Olması

Suçun aynı olmasından söz edebilmek için maddi ve manevi unsurların aynı olması gerekir. Bir kimseyi öldürmesi için asli faile verilen silahın taksir ile ateş almasına sebebiyet vererek hasmın ölümüne sebep olan kişi ile silahı verenin fiili arasında iştirak bulunmamaktadır. Bu halde iştirak halinde işlenmiş tek bir suç değil, ortaklar sayısı kadar ayrı suç oluşur. Böylece kasıtlı suça taksirle veya taksirli suça kasıtlı iştirak cezalandırılmaz. Suçun sadece işleniş şeklinde değişiklik varsa, bu değişiklik cezayı ağırlaştırıyorsa şeriklere etki etmez. İşlenen suç daha hafifse, bundan herkes yararlanır. İşlenen suç daha ağırsa iştirak iradesine bakılır. Üzerinde anlaşılan suçtan başka bir suç işlendiyse veya anlaşılan ek olarak başka bir suç daha ilaveten

işlendiyse iştirak iradesi yoktur.

Yanılma ve sapma durumunda ise, suç asıl mağdurdan başka bir mağdura yöneldiyse, aynı şekilde sorumlu olunur.

HUKUKUMUZDA İŞTİRAK ŞEKİLLERİ

İştirak çeşitleri sınırlı sayıdadır. Bunun dışında iştirak çeşidi belirlenerek cezalandırma olmaz. İştirakin failin iradesine etkiye yönelik şekillerine manevi, maddi bir katkı niteliği arz eden şekillerine ise maddi iştirak adı verilir. 765 sayılı kanunda belirlenmiş olan ‘asli iştirak’, ‘feri iştirak’ ayrımına uygulamada zorluğa yol açtığından 5237 sayılı kanunda yer verilmemiştir. Yeni sisteme göre fiil hakimiyeti teorisi çerçevesinde belirlenen iştirak şekilleri; faillik, azmettirme ve yardım etme olarak belirlenmiştir.

a) Asli İştirak

Suçun işleniş üzerinde hakimiyet kuran kimseler asli fail olarak adlandırılır. Bunlar arasında müşterek fail ile dolaylı fail asli maddi fail olarak adlandırılır. Müşterek faillik suçun icrai hareketlerinin birlikte gerçekleştirilmesidir. Ancak müşterek faillikte bağıllık prensibi işlemez. Çünkü fiili gerçekleştiren direkt kendisidir.

Yargıtay “bir suç işleme hususunda sanıkların, suçun işlenmesinden önce veya işlendiği sırada ortak bir irade ile hareketleri ifa etmeleri” şeklinde bir tanım yapmıştır. (9) Müşterek faillerin aynı tip hareketi yapması gerekmemektedir. Önemli olan hareketin aynı zamanda yapılması değil, suçun işleniş üzerinde hakimiyetidir. (örnek: TCK m.251/1)

Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suçlarda ağır neticeden müşterek faillerin sorumlu tutulabilmesi için, ağır netice bakımından en azından taksirlerinin bulunması

gerekmektedir.

Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur. (TCK m.40/2) Dolaylı faillik, suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişinin de fail olarak sorumlu tutulmasıdır. (TCK m.37/2)

TCK m.40’da açıklanan bağıllık prensibi gereğince, asli fiilin hukuka aykırı ve kasten olması aranmaktadır. Bu nedenle asli failin hukuka uygun hareket ettiği veya kasten hareket etmediği hallerde dolaylı faillik kurumu bulunmadığı takdirde, asli failin bu fiiline iştirak edenlerin de cezalandırılması mümkün olmamaktadır. (10)

Azmettirme; suç işleme düşüncesi olmayan bir kişinin, suç işleme kararı almasını sağlamaktır. Suçu işleyen suç işleme niyeti varsa, yardım etmenin manevi şekli (teşvik, kuvvetlendirme) söz konusu olabilir, azmettirme olmaz.

Bir suç işleme kararı alan bir kimseyi, o suç yerine başka bir suça azmettirmek ise döndüren azmettirme olarak nitelendirilir. Daha ağır bir suç işleyecek birini daha hafif bir suça yönelten kimse sorumlu tutulmaz. Örneğin yağma yerine hırsızlık yapmaya sevk etmek.

Azmettirilenin, yanlışlıkla başka kişiye yönelik olarak suçu işlemesi durumunda bu yanlış azmettirenin sorumlu tutulmasını engellemez.

Azmettiren, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır, asli failin cezası ile değil. Yani asli failden daha fazla ceza alabilir.

b) Yardım Etme

Asli iştirakin dışında kalan fakat suçun meydana gelmesi bakımından nedensellik değeri taşıyan hareketlerdir.

DİPNOT

Ankara, s. 365.
9 - CGK, 19.06.2001, 132.

10 - Hakan Hakeri, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Adalet

Yayınevi, 2016, s. 566.

Burada fiil üzerinde hakimiyet kurulmamakta, sadece suçun icrası kolaylaştırılmaktadır. (11)
TCK Madde 39'a göre kişinin işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olması için; suç işlemeye teşvik etmesi veya suç işleme kararını kuvvetlendirmesi veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmesi; suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermesi veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlaması; suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırması gerekmektedir.

Bir suçun işlenmesine yardımda bulunma maddi ve manevi olmak üzere iki tarzda mümkündür. (12)

Suçun işlenmesi için; araç sağlama ve icrasını kolaylaştırma maddi yardım olarak adlandırılır.

Suçun işlenmesi için; teşvik, kuvvetlendirme, vaat, yol gösterme ise manevi unsuru oluşturmaktadır.

TCK m.39/1, yardım edenin cezasında indirim yapılacağını belirtmektedir. Yargıtay ise indirime ilişkin bazı kıstaslar belirlemiştir. (13)

Yardım etmeden dolayı sorumluluğun doğabilmesi için bazı şartların bulunması gerekmektedir. Bu şartlar; suça konu fiilde bulunması gereken objektif şartlar ve iştirak iradesini ortaya koyan sübjektif şartlar olarak ikiye ayrılır. (14)

Buna göre, kişinin gerçekleştirilen bir fiilden dolayı yardım eden olarak sorumlu tutulabilmesi için şu şartların bir arada bulunması gerekir:

-Bir başkası ya da başkaları tarafından gerçekleştirilen kasıtlı ve hukuka aykırı bir fiil bulunması,
-Başkasının fiiline sağlanan katkının kasıtlı olarak gerçekleştirilmiş olması,

-Şerikin, TCK m.39'da sayılan yardım etme niteliğindeki davranışlardan birini

gerçekleştirmiş olması,

-Fiil ile işlenen suç arasında nedensellik bağının bulunması.

Yardım eden açısından yardım anı; destek mahiyetindeki davranışının, suçun işlenmesinden önce veya en geç suçun icrasına geçildikten sonra ve en nihayetinde suç tamamlanmadan önce olmalıdır. Suçun icrası anındaki katkılar, müşterek faillik oluşturmadığı müddetçe, yardımdan dolayı sorumluluk doğurur. Suçun gerçekleşmesi için mutlak surette gerekmeyen, ancak işlenmesini kolaylaştıran hareketler, suçun icrası sırasında yapılırsa dahi yardım etmek kabul edilecektir. (15) Yargıtay, vermiş olduğu bir kararında, hırsızlık suçunu gerçekleştirilmesinde, mağdurun kapı önünde lafa tutulması fiilinin iştiraktan dolayı sorumluluk kapsamında tartışılması gerektiğine hükmetmiştir. (16)

DİPNOT

11- Dönmezer/Erman, II, 528.

12 - Özgenç, İzzet/Şahin, Cumhuriyet Uygulamalı Ceza Hukuku, Ankara, 2001, s.354.

13 - 1.CD, 27.09.2006, 3053.

14 - Yüce, Turhan Tufan, Ceza Hukuku Dersleri, C. 1, Manisa, 1982, s. 365.

15 - Centel/Zafer/Çakmut, s. 483.

16 - Y.6.CD, 28.06.1994, 5528/6862 (Malkoç/Güler, s. 510'dan).

MAKALE

MÜKELLEF HAKLARI

Av. Kaan Mahmut ERDEM(1)

ÖZET

MÜKELLEF HAKLARI

Mükelleflerin hak taleplerinin tarihi oldukça eski zamanlara dayanmakla birlikte özellikle 1990'lı yıllardan itibaren hukuk sistemlerinde konuya ilişkin değişik yaklaşımlar sergilenmiş, gerek kamu düzenini sağlamak gerekse mükelleflerin vergi ödemeleri zamanında ve eksiksiz yerine getirmeleri hem de yatırım kararlarını daha sağlıklı yapabilmeleri için çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Günümüzde mükellef haklarının gerek ulusal gerekse uluslararası koruma mekanizmalarıyla korunduğunu görülmektedir. Anayasa, Vergi Usul Kanunu ve ilgili mevzuatlarda yer alan düzenlemeler çerçevesinde bir vergi sistemi oluşturulmuş olup mükelleflere çeşitli haklar sunulmaktadır.

Bu çalışmada ilk bölümde mükellef haklarıyla ilgili genel açıklamalar kapsamında mükellef hakları tanımlanmaya çalışılacak, mükellef haklarının benzer kavramlardan ayırt edilmesine yönelik olarak insan hakları, vatandaşlık hakları ve tüketici hakları ele alınıp mükellef haklarının ayırt edici yönleri ve mükellef haklarının kaynakları ortaya konulacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise mükellef haklarının sınıflandırılması kapsamında adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, özel hayatın gizliliği hakkına ve konuya ilişkin diğer haklara yer verilecek ikincil haklardan olan özel mükellef hakları sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mükellef hakları, kamu düzeni, Vergi Usul Kanunu, genel mükellef hakları,

özel mükellef hakları

GİRİŞ

Vergi yükümlülüğü, devletin varlığının ve devlet bütçesinin oluşmasının temel dayanakları arasındadır. Bu doğrultuda vergi yükümlülüğünü belirleyen yegane merci devletin yasa koyucu mercisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Zira vergi hukukunun temel ilkelerinden bir kanunsuz verginin olamayacağıdır. Bu bakımdan düzenleyici işlemler ile vergi mükellefiyeti belirlenemez.

Çalışmamızın ilk bölümünde esas olarak mükellefiyet kavramı ve buna paralel olarak devletin tekelinde olan ama sınırı ve hareket alanının mükellef haklarının kavramı incelenecektir. Bu doğrultuda mükellef hakları , vergi yükümlüsünün devlete karşı olumlu veya olumsuz talepte bulunabileceği haklar dizisidir. Mükellef hukukunun önemi ise, devletin devamlılığında başat rol oynayan vergilendirme karşısında devleti oluşturan bireylerden adil ve hakkaniyetin sağlanarak vergini alınmasıdır. Zira mükelleflerin bazılarında orantısız toplanan vergiler, sadece o bireyi etkilememekte aynı zamanda toplumsal barışın ve sosyal adaletinde zarar görmesine neden olacaktır. Dolayısıyla mükellef haklarının belirtilmesi toplum barışının, sosyal adaletin ve devletin devamlılığı bakımından büyük önem arz etmektedir.

Çalışmamızda Mükellef haklarının kavramının tahlili verilirken, bu hakkın diğer haklar ile karşılaştırması yapılarak incelenmesi konunun daha net anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu doğrultuda; mükellef hakları

DİPNOT

1 - İzmir Barosu, kaanmahmuterdem@gmail.com

ile insan hakları, Mükellef hakları ile vatandaşlık hakları, mükellef hakları ile tüketici hakları arasındaki ilişki incelenecektir. Birinci bölümün son kısmında ise, mükellef haklarının kaynakları ve mükellef haklarının gelişimi incelenecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, mükellef haklarının neler olduğu derinlemesine anlatılacaktır. Bu doğrultuda çalışmamızın ikinci bölümünün ilk kısmında Adil, Eşit ve Saygılı Hizmet Alma Hakkı, Bilgi Alma Hakkı, Başvuru Hakkı, Mükelleflere İlişkin Bilgilerin Gizliliği Hakkı, Temsilci Kullanma Hakkı, Özel Hayatın Gizliliği Hakkı, Belirlilik olarak alt sınıflara ayrılan genel mükellef hakları incelenecek, bunun akabinde ise, Tarh ve Tahsil Sırasında Haklar, İdari Yollar Sırasında Haklar, Yargılama Sırasında Haklar, Denetim Sırasında Hakları olarak alt başlıklara böldüğümü özel mükellef hakları incelenerek çalışmamızı sonlandıracağız.

BÖLÜM I MÜKELLEF HAKLARI İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR

1.1. MÜKELLEF HAKLARI KAVRAMI VE ÖNEMİ

Mükellef kavramı 213 sayılı Vergi Usul Yasasının 8. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; “Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettübeden gerçek veya tüzel kişidir.” Vergi usul yasasının 8. maddesinde yapılan tanımdan anlaşıldığı üzere vergi mükellefleri, çeşitli vergi sınıflarına göre vergi ödemekle yükümlü tutulan gerçek ve tüzel

kişilerdir. Buna karşın tüzel kişilik sıfatına haiz olmayan adi şirketler, gibi topluluklar topluluğu oluşturan gerçek kişiler nezdinde vergi mükellefi olmaktadır. Bu bağlamda Vergi Usul Kanunu uyarınca vergi mükellef olmak için Türk Medeni Kanunu nezdinde ehliyetin bulunması zorunluluğu söz konusu değildir. Zira 213 sayılı VUS. 9/1. maddesi; “Mükellefiyet ve vergi sorumluluğu için kanuni ehliyet şart değildir.” şeklinde belirtilmiştir.

Mükellef kavramı, kısaca vergi ödemekle yükümlü kişiler olarak belirtilebilir. Bu noktada mükellef hukuku ise, vergi ödemekle mükellef bu kişilerin vergileme sıraları ile ilgili hakları olarak tanımlanabilir. (2) Bir başka deyişle, mükellef hukuku, vergi ödemekle yükümlü olan vergi mükelleflerinin olumlu veya olumsuz talepte bulunma yetkisi sağlayan bir dizi haklardır. (3) Dolayısıyla mükellef hakları alanında muhatap alınan bir taraf devlet iken diğer taraf vergi yükümlüsüdür. Vergi yükümlüsünün devlete karşı ileri sürebileceği talepler mükellef hakları olarak belirtilir. (4)

Mükellef ve mükellef hakları kavramının tahlilinden sonra değinilmesi gereken bir diğer temel husus, mükellef haklarının nasıl bir önem arz ettiği sorusudur. Buna göre; var olan devletin varlığını sürdürebilmesi akıbetini belirleyebilmesi için bütçeye ihtiyaç duymaktadır. (5) Devlet bütçesinin büyük bir bölümü devleti oluşturan halktan, halkın gelirin

ve harcamalarına orantılı olarak toplanan vergilerden oluşmaktadır. Yasa koyucu vergilendirme yetkisini tek elinde tutmaktadır. Bu halde vergi koyma yetkisi sadece Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. (6) Zira kanunsuz vergilendirme mümkün olmayan temel bir ilkedir. (7) Bu bağlamda devletin tek elinde olan vergilendirme ve vergi mükelleflerini belirleme yetkisinin karşısında, vergi mükelleflerinin de devletin bu tek elinde karşı olum veya olumsuz talepte bulunma yetkisi bulunmak zorundadır. Zira devlete tanınan yetki sınırsız olmayıp, mükellef haklarını ihlal ettiği oranda hareket kabiliyetine sahiptir. (8)

1.2. MÜKELLEF HAKLARININ BENZER KAVRAMLARDAN AYIRT EDİLMESİ

Mükellef haklarının tanımı ile bu haklardan ne anlaşılması gerektiğini belirtilmesi tek başına mükellef hakları kavramının anlaşılmasına yardımcı olmayacaktır. Bu bağlamda mükellef hakları kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için mükellef haklarının diğer haklar ile karşılaştırılarak incelenmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

1.2.1. İnsan Haklarından Ayırt Edilmesi

İnsan hakları kavramı insanın salt insan olmasından kaynaklanan, devredilemez, vazgeçilemez ve genel olarak mutlak haklardır. (9) İnsan haklarının temelinde yaşama, barınma, beslenme gibi insanın varlığını sürdürmesi için temel olan haklar bulunduğu gibi, (10) buna ek olarak kötü muamele

DİPNOT

2 - YALTI, *Vergi Yükümlüsünün Hakları*, Beta Basım, İstanbul, 2006, s. 3.

3 - DÖNMEZ, “Yükümlü Hakları: Ortaya Çıkış Nedenleri ve Bir Kavramlaştırma Denemesi”, *Yaklaşım*, S. 136, Nisan, 2004, s. 57.; EGEİ, H. ve DAĞ, M. *Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi*. Maliye Dergisi, Sayı 163, Temmuz 2012, s. 4

4 - GÖKBEL, *Mükellef Hakları*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Doktora Tezi), Eskişehir, 2000, s. 9.; BENTLEY, “Definitions and Development”, *Taxpayers’ Rights: An International Perspective*, Ed.

Bentley, Hyde Park Press, Adelaide, 1998, s. 4.

5 - YALTI, *Vergi Yükümlüsünün Hakları*, Beta Basım, İstanbul, 2006, s. 4.; GERGER, *Mükellef Hakları ve Vergiye Gönüllü Uyum*, Legal Yayıncılık, 2011, s. 127.

6 - ÇAĞAN, *Vergilendirme Yetkisi*, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1982, s. 5.

7 - ASLAN, *Vergi Yükümlüsünün Hakları: Bir Katalog Tasarımı*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2006, s. 4.; ATASOY, *Temel Hukuk Hukukun Temel Kavramları*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, Yayın

No:142, Eskişehir, 2007, s. 177.

8 - ÇAĞAN, *Vergilendirme Yetkisi*, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1982, s. 6.;

9 - ÜZELTÜRK, *Mükellef Hakları: Yansımalar*, Legal Mali Hukuk Dergisi, Temmuz, 2005, s. 1835.

10 - GÜLMEZ, “İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Ulaştığı Nokta”, *Farklı Bakış Tazları ile İnsan Hakları Uygulamaları*, A.P.K. Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara, 2000, s. 17.

11 - GENÇ, *İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri*, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını, Bursa, 1997, s. 9.; BRZEZINSKI, “Taxpayer’ Rights: Some Theoretical

ve onur kırıcı davranışlara maruz bırakılmama, işkence yasağı gibi, insanın öz saygısını yo eden davranışların yasaklandığı haklar olarak belirtilebilir. (11) Bu noktada mükellef hakları kavramı da doğrudan insan hakları kavramı ile ilgilidir. Zira vergi yükümlüsünün devlet egemenliği altında yaşaması, barınması, güvenliğinin sağlanması için kendisinden orantılı olarak verginin alınması gerekir. Dolayısıyla insan haklarının korunduğu ulusal ve uluslar arası belgeler ile mükellef hakları paralellik arz etmektedir. (12)

1.2.2. Vatandaşlık Haklarından Ayırt Edilmesi

Devletin temel unsurları arasında egemenlik, toprak ve insan topluluğu bulunmaktadır. Zira insan topluluğu daha net bir betimleme ile o devletin vatandaşlarıdır. (13) Bu kapsamda vatandaşlık kavramı ile ulaşılmak istene, bireyin bir devlete olana hukuki ve siyasi bağlılığıdır. (14) Vatandaşlık hakkı ile mükellef hakları temel olarak bir biri ile bağlantılı haklarıdır. Buna karşın vatandaşlık hakkı ile mükellef hakları arasındaki temel farklılık, vatandaşlığın, önceden belirlenen bir statüye dahil olunması ile bu hakların kazanılacağı, buna karşın mükellef haklarında, bu haklara sahip olmak için belirli bir statüye girilmesine gerek duyulmamasıdır. Zira belirlenen vergileri ödeme gücüne sahip olan herkes vatandaş olsun olması veya bir statüye dahil olsun veya olması bu vergiyi ödemekle mükellef ve dolayısıyla mükellefin sahip olacağı tüm haklara sahiptir. Bu bağlamda 1982 Anayasasının vergi ödevi başlıklı 73. maddesi; “Herkes,

kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.” Şeklinde belirtilmiştir. Burada sadece vatandaşların vergi ödeyeceğinden bahsedilmemiş aksine herkes tabiri kullanılarak ödeme gücü olan herkesi vergi mükellef ve mükellef hakkı sahibi olarak belirlemiştir.

1.2.3. Tüketici Haklarından Ayırt Edilmesi

Tüketici kavramı yeni tüketici kanunu olan 6502 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. Buna göre ilgili yasanın tanımlar başlıklı 3. maddesinin k bendinde “Tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.” şeklinde belirlenmiştir. Bu bağlamda gerek mükellef hakları gerek tüketici hakları iki büyük sınıfın ekonomik haklarını düzenleyen haklar dizinidir. Mükellef hakları insan hakları ve vatandaşlık hakları hususunda hukuki ve siyasi ortaklığa sahip iken, tüketici hukuku ile ekonomik birliktelik arz etmektedir.

1.3. MÜKELLEF HAKLARININ KAYNAKLARI

Mükellef haklarının temel dayanağı Anayasadır. Zira 1982 Anayasasının vergi ödevi başlıklı 73. maddesi herkesin vergi mükellefi olacağını düzelterek, bu ödev kapsamında haklarının olduğunu da belirtmektedir. (15) Yine Anayasa’nın özel hayatın gizliği başlıklı 20. maddesi, mülkiyet hakkı başlıklı 35. maddesi, hak arama özgürlüğünü koruma altına alan 36. maddesi ile, doğrudan bağlantılıdır. (16)

Mükellef haklarının bir diğer

dayanağı ise vergilendirmenin düzenlendiği kanunlardır. Buna göre 213 sayılı vergi usul kanunu bir çok maddesi vergi mükellefiyeti belirlediği gibi, vergi mükelleflerinin haklarını da belirlemektedir. Vergi usul yasasına ek olarak bazı vergilendirmeye ilişkin imzalana uluslara arası düzenlemeler vergi mükellefi haklarını belirtmektedir. Buna örnek olarak çifte vergilendirmeyi ortadan kaldırmaya yönelik ülkeler arasında yapılan anlaşmalar gösterilebilir.

1.4. MÜKELLEF HAKLARININ GELİŞİMİ

Mükellef haklarının gelişimi esas olarak Anayasalar ile koruma altına alınan insan haklarının gelişimi ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda özellikle gelire vergilendirme yapılması ve devletin tek elinde olan vergilendirme yetkisinin kısıtlanması açısından insan haklarının gelişimi ve mükellef haklarının gelişimi paralellik arz etmektedir. (17) Çalışmamızın bu kısmında mükellef haklarının gelişimi Türkiye özelinde nasıl seyrettiği ve Dünya’da mükellef haklarının gelişiminin İngiltere, Almanya ve Fransa örnekleri ile açıklanmasına çalışılacaktır.

1.4.1. Türkiye’de Mükellef Haklarının Gelişimi

1.4.1.1. Sened-i İttifak

Mükellef haklarının gelişimine öncelikle Cumhuriyet öncesinde ilan edilen Anayasal nitelikli belgelerde rastlamak mümkün olacaktır. Bu bağlamda, mükellef haklarına ilişkin Sened-i İttifak, Tanzimat Fermanı ve Islahat Fermanı’nın ve 1986 Kanun-ı Esasi’nin incelenmesinin faydalı

DİPNOT

Issues”, Protection of Taxpayer’s Rights European, International and Domestic Tax Law Perspective, Ed. Włodzimiers Nykiel – Malgorzata Sek, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa, 2009, p. 32.
11 - KABOĞLU, Özgürlükler Hukuku (İnsan Haklarının Hukuksal Yapısı Üzerine Bir Deneme), Afa Yayıncılık, İstanbul, 1994, s. 22.
12 - BENTLEY, “Definitions and Development”, Taxpayers’ Rights: An International Perspective,

Ed. Duncan Bentley, Hyde Park Press, Adelaide, 1998, s. 1.; ÇÜÇEN, “İnsan Hakları Düşüncesinin Gelişimi”, Kaygı, S. 2003/2, 2003, s. 29.
13 - DOĞAN, V., Türk Vatandaşlık Hukuku, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999, s. 1.
14 - NOMER, E., Vatandaşlık Hukuku, 15. b., Filiz Kitapevi, İstanbul, 2005, s. 3.
15 - ÖZBUDUN, Türk Anayasa Hukuku, 7. b., Yetkin Yayınları, Ankara, 2002, s. 113.; DILBER,

E. ve BELGE, G. . Vergi İncelemesi Esnasında Mükellef Hakları Ve Analizi- 2. Vergi Dünyası. Sayı 367, Mart 2012.s.181.
16 - GÜNDAĞ, İdare Hukuku, 6. b., İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002, s. 38.
17 - İNAN, A., “Türkiye’de Vergilerin Meşruiyetinin Sağlanmasında Mükellef Haklarının Önemi Ve Anayasal Dayanaklarının Belirlenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

olacağı kanaatini bizde hasıl olmuştur. Sened-i İttifak 2. Mahmut döneminde Ayanlar ile imzalanan ve padişahın bazı yetkilerine kısıtlama getiren buna karşın ayanların konumunu güçlendiren, başka bir deyiş ile padişahın merkezi yetkisini ve otoritesini ayanlar ile paylaşmak zorunda kaldığı Anayasal bir belgedir. (18) Sened-i İttifak'ta vergilendirmeye ilişkin iki husus söz konusudur. bunlardan ilki; verginin toplanmasının, ayanlara bırakılması hükmüdür. Görüldüğü gibi bu hükümde padişah merkezi otoritesini açıkça ayanlar ile paylaşmaktadır. Sened-i İttifak'ta vergilendirmeye ilişkin ikinci hüküm ise, vergilendirme işleminin hakkaniyete uygun olabilmesi için padişahın ayanlar ile vergi miktarına ve verginin hangi orana göre alınması gerektiğine karar vermesidir. Bu bağlamda sened-i ittifak öncesi tek yasama mercii olan padişah bu belge ile vergilendirme konusunda tasama işlevini de ayanlar ile paylaşmaktadır.

1.4.1.2. Tanzimat

Fermanı ve Islahat Fermanı

Mükellef haklarının ortaya çıktığı bir diğer belge Tanzimat Fermanıdır. Bu ferman aynı zamanda bir çok temel insan hakkı ilkesine de yer vermektedir. Mükellef hakkına ilişkin; mali güce göre orantılı ve hakkaniyete uygun vergilendirme ilkesi, eşitlik ilkesi ve dolaylı olarak mükellef haklarını etkileyen; kanunların üstünlüğü ilkesi, mülkiyet hakkının korunması ilkesi gibi diğer haklar Tanzimat fermanı ile koruma altına alınmıştır. (19) Mükellef haklarının gelişimine katkı sağlayan bir diğer belge ise, Islahat fermanıdır. Bu ferman özellikle gayrimüslimle ile Müslümanlar arasında vergi eşitliğinin sağlanması

hükümleri ile önem mükellef hakları açısından önem arz etmektedir. Müslümanlar ile gayri Müslümanlardan farklı oranlarda alınan vergiler yerine vergilendirme eşitlik ilkesi benimsenmiş ve iltizam usulü yerine vergilerin doğrudan toplanması usulü benimsenmiştir(20)

1.4.1.3. Cumhuriyet Dönemi Gelişmeler

Bu gelişmelerin akabinde Cumhuriyet dönemi de vergilendirmeye ilişkin en önemli belgeler Anayasalar olmuştur. Bu kapsamda özellikle 1961 ve 1982 Anayasaları vergi ve mükellef haklarına ilişkin temel düzenlemeler içermektedirler. Bu bağlamda 1961 Anayasa'sının "vergi ödevi" başlıklı 61. maddesi mükellef hakları ile ilgili temel düzenlemedir. "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Kanunun belli ettiği yukarı ve aşağı hadler içinde kalmak, ölçü ve esaslara uygun olmak şartıyla, vergi, resim ve harçların muafiyet ve istisnalarıyla nisbet ve hadlerine ilişkin hükümlerde değişiklik yapmaya, Bakanlar Kurulu yetkili kılınabilir."

1982 Anayasasında ise mükellef hakları ile ilgili düzenleme 1961 Anayasasına paralel bir düzenleme içermektedir. Buna göre, 1982 Anayasasının 73. maddesi; " Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim ve harçlar ve benzeri malî yükümler ancak kanunla konulur."

1.4.2. Dünyada Mükellef

Haklarının Gelişimi

1.4.2.1.İngiltere Örneği

Mükellef haklarının gelişim gösterdiği Anglo sakson sistemindeki ilk ülke İngiltere' dir. Devletin merkezileşmesi ve tel elden yönetim ile otoritenin gelişmesi sayesinde 15. yüzyıl ile birlikte İngiltere de düzenli vergi toplanması usulüne geçildiği bilinmektedir. Buna ek olarak ordunun ve toplumun giderlerinin büyük bir bölümü de toplanan bu vergilerden karşılanmaya başlanmıştır. (21) İngiltere'de vergilendirmenin kısıtlanması ve belli bir düzene girmesi ile mükellef haklarının tartışılması esasen 1215 Magna Carta Libertatum ile söz konusu olmuştur. Bu özgürlük fermanının 12,14 ve 15. maddeleri mükellef haklarını düzenlemekte ve bu doğrultuda kralın vergi koyma yetkilerini daraltmaktadır. Buna göre vergi de son kararı kral vermeyecek, meclis karar vermektedir. Yetkisiz vergilendirme olmaz ilkesi Magna Carta Libertatum ile benimsenmiştir.

1.4.2.2. Fransa Örneği

Fransa'da da İngiltere'de yaşanan kralın tek elinden alınıp meclisi yetkisine sunulan vergilendirme işleminin benzeri bir durum ortaçağ da yaşanmıştır. Buna karşın vergiye ilişkin temel düzenlemeler ve mükellef hakları esas olara 1789 devrimi ile temel bir noktaya oturtulmuş ve koruma altına alınmıştır. Bu dönemde vergilendirmede eşitlik, vergi belirliliği gibi temel ilkeler benimsenmiş ve bir çok insan hakkı bildirileri ile koruma altına alınmıştır. Bu bildirilerden bir de 1789 devrimi ile ilan edilen İnsan ve Vatandaşlık Hakları Demeci'dir. Bu belgeniz 13. ve 14. maddesi doğrudan mükellef hakları ile ilgilidir. (22)

BÖLÜM II

DİPNOT

(Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2008, s. 25.
18 - GÖZLER Kemal, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 9. b., Ekin Kitabevi, Bursa, 2010, s.161.;
GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, *Anayasa Hukuku*, 9. b.,

Turhan Kitabevi, Ankara, 2000, s.104.
19 - bkz. Gözler, "Tanzimat Fermanı: Gülhane Hattı Hümayunu (1839)", <http://www.anayasa.gen.tr/tanzimatfermani.htm>, (14.01.2017).
20 - Gözler, "Islahat Fermanı (1856)", <http://>

www.anayasa.gen.tr/islahatfermani.htm, (14.01.2017).

21 - Giray, F., *Maliye Tarihi*, Ezgi Kitabevi, 3. Baskı, Bursa, 2010, s. 63.

22 - M. 13: "Kamu gücünün sürdürülmesi ve

MÜKELLEF HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

Mükellef hakları Türk Vergi mevzuatı sistemine göre belirlenmekte olup hakların kaynağına göre sınıflandırılmaktadır. Bu başlık altında mükellef hakları genel mükellef hakları (birincil grup haklar) ve özel mükellef hakları (ikincil haklar) kapsamında değerlendirilip genel çerçevesi çizilmeye çalışacaktır

2.1. GENEL MÜKELLEF HAKLARI

Genel mükellef hakları (birincil haklar) tüm mükellefleri kapsayan haklardır. Bu haklara tüm vergi mükellefleri sahip olup sırasıyla adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği, özel hayatın gizliliği ve belirlilik hakkı olarak sayılmaktadır. (23)

2.1.1. Adil, Eşit ve Saygılı Hizmet Alma Hakkı

Adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı(24) gerek Anayasa gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında yer alan temel haklardır. Buna göre vergi kanunlarının uygulanması sırasında veya bir mükellefe ilişkin işlemler yapılırken mükellefe adil, eşit ve saygılı davranılmalı, vergilerin hesaplanması esnasında

DİPNOT

idare giderleri için ortak bir vergi zorunludur. Bu vergi bütün yurttaşlar arasında eşit olarak dağıtılmalıdır.”

M. 14: “Bütün yurttaşların kendileri ya da temsilcileri aracılığıyla ortak verginin gerekliliğini saptamak, buna serbest bir biçimde rıza göstermek, kullanılmasını izlemek, miktarını, matrahını, tahakkuk biçim ve sürelerini belirlemek hakları vardır.”

23 - ATO, Vergi Mükellefi Hakları ve Sorumlulukları Bildirgesi, s.2.; GERÇEK, A., GERGER Çetin, G., TAŞKIN, Ç., BAKAR, F. ve GÜZEL, S. . Mükellef Hakları. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.s.92

24 - Türk Vergi Hukuku'nda vergi mükelleflerine adil, eşit ve saygılı davranılmasına ilişkin bir yasal düzenlemeden söz edilemez ancak vergi mükellef hakları bildirgesi kapsamında gerek bakanlık gerekse başkaca uygulamalar hususunda iyi ve kaliteli hizmet garantisi verilmekte, “saygılı ve dürüst olma temel ilkesiyle çalışmaya bağlı” olduğu vurgulanmıştır.

kanun hükümleri dikkate alınmalıdır.

2.1.2. Bilgi Alma Hakkı

Vergi mükelleflerinin, Türk Vergi mevzuatında yer alan değişiklikleri ve bu kapsamda sahip oldukları hakları öğrenebilmeleri için bu hak tanınmıştır. Vergi idarelerinin vergileme süreci, yayınlanan tebliğler, bildirimler vs. yayın yapılması bilgi verme süreci araçlarından birkaçıdır. Bu noktada önemle bahsedilmesi gereken husu verilen bilginin mutlaka güncel ve doğru, uygulanabilir bir sistem olmasıdır. (25) VUK md. 21’de tebliğ “vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesi” olarak ifade edilmiş ve VUK md. 93’de “Tahakkuk fişinden gayri, vergilendirme ile ilgili olup, hüküm ifade eden bolumun vesikalar ve yazılar adresleri bilinen gerçek ve tüzel kişilere posta vasıtasıyla ilmi haberli taahhütlü olarak, adresleri bilinmeyenlere ilan yolu ile tebliğ edilir.” Denilerek hükme bağlanmıştır. Mükelleflerin en doğru ve güncel bilgiye ulaşmasının yanında bilginin mükellefler için açık olması da önem arz etmektedir. (26)

2.1.3. Başvuru Hakkı

25 - Ülkemizde bilgi alma hakkı 2010 Anayasa değişikliği ile 74.maddeye eklenen “Herkes, bilgi edinme hakkına sahiptir.” Hükümü ile düzenlenmiştir. Yine Anayasa’nın 20.maddesinde “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar” hükmüyle değerlendirildiğinde, bilgi edinme hakkının anayasal bir ilke olduğu, anayasal boyut kazandığı görülecektir.

26 - DOĞAN, Ş. Vergi Usul Hukukunda Tebligat, Yaklaşım Yayınları, Bursa, 1997 s.8.

27 - Anayasamızın 20. maddesine 2010 anayasa değişikliğiyle eklenen fıkrada verilerin korunmasıyla ilgili bir düzenleme yer alır. Buna göre “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler

Mükelleflerin vergilendirme işlemleriyle ilgili veya vergi idareleri tarafından yapılan bireysel işlemlere karşı bir başvuru hakkı bulunmalıdır. Mükelleflerin başvuru hakkı kapsamında vergilendirme açısından hukuki netice doğuran bir işlem yapılmasının yanı sıra, mükelleflerin uyuşmazlıklarının idari aşamada çözülmesi için itiraz veya şikâyet yoluna başvurmaları veya yargı yolunda haklarını aramaları mümkün kılınmıştır. Mükelleflerin idari başvuru hakları ve yargısal başvuru hakları mevcuttur.

2.1.4. Mükelleflere İlişkin Bilgilerin Gizliliği Hakkı

Vergi kanunlarının uygulanması sırasında yetkili kişiler vergi mükellefine ait birtakım kişisel bilgilere sahip olmaktadır. (27) Bu bilgilerin yetkili kişilerce verginin tarh, tahakkuku ve tahlil sırasında üçüncü şahıslara bir çıkar karşılığında aktarılması kamu düzenine zarar verecektir(28) . Bu sebeple yetkili kişilerin özenle seçilmesi ve mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği konusunda eğitilmesi gerekmektedir(29) .

2.1.5. Temsilci Kullanma Hakkı

Temsilci kişi temsil yetkisini bir kanun hükmünden alabileceği gibi yetkiyi temsil edilenin iradesi doğrultusunda hareket edebilir.

hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” Açık hükmüyle mükellef haklarının korunması ve bilgilerin gizli kalması hususunda bir yaklaşım sergilenmiştir.

28 - Vergi Usul Kanunu madde 5 kapsamında “mükellefin ve mükellefe ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nefine kullanamazlar”. Hükümüyle mükellef bilgilerini elde eden kişilere ilişkin sorumluluğun görevlerinden ayrılırsa dahi devam edeceğini belirtmektedir.

29 - NOYAN, A.Ü.. “Türk Vergi Hukuku’nda

Temsilci bir başkasının nam ve hesabına hareket ederek temsil olunan kişiyi hak sahibi yapabilir veya borç altına sokabilmektedir. (30)

2.1.6. Özel Hayatın Gizliliği Hakkı

Mükellef kişi vergilendirmeye ilişkin hak ve yükümlülükleri çerçevesinde davranmak ve gereken bilgi ve belgeleri şeffaflık ve dürüstlük ilkesi çerçevesinde yetkili kişilere istenildiğinde sunmakla yükümlüdür(31) . Ancak mükelleflerin bilgi ve belgelerine kayıtlar üzerinden ulaşılmakta olup kayıtlara sunulan bilgilerin yanlışlığına ilişkin bir durum olursa bu noktada mükellefin sorumluluğu ortaya çıkmaktadır. Yine özel hayatın gizliliği çerçevesinde vergi idaresi mükellefin rızasını almaksızın işyerlerinde, evlerinde ve üzerlerinde delil toplama hakkına sahiptir. Çünkü kamu düzeninin sağlanabilmesi için burada özel hayata bir müdahale söz konusudur. (32)

2.1.7. Belirlilik Hakkı

Belirlilik ilkesi vergi miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının ve biçimlerinin hem idare hem de şahıslar tarafından belli ve kesin olması anlamına gelmektedir. (33) Mükellefler vergi yükümlülüklerini bilmek durumunda olup kanuni değişiklikler ile kişilerin vergi yüklerinde bir artışın yaşanması halinde kişiler de vergi hukukuna karşı bir güvensizlik başka bir deyişle sisteme olan kaygılar

kamu düzeninin bozulmasına yol açabilir. Bu durum mükelleflerin yatırım kararlarını etkileyecektir. Belirlilik hakkı çerçevesinde vergi kanunlarının, tebliğ, yönetmelik ve kanunların çok açık bir dille yazılması gerekmektedir.

2.2. ÖZEL MÜKELLEFLER HAKLARI

2.2.1. Tarh ve Tahsil

Sırasında Haklar
Özel mükellef hakları kapsamında tarh ve tahsil sırasındaki haklar ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Mahsup vergi borcunu kısmen veya tamamen ortadan kaldıran hallerden birisi olup vergi tarhı sırasında mükerrer yeniden vergilendirmeyi önlemek üzere önceden yapılan vergi ödemelerini düşer ve bu yolla doğru miktarı hesaplama yoluna gitmektedir. Takas karşılıklı muaccel olan borcun bulunması durumunda uygulanan bir yöntem olup uygulanabilmesi için mükellefin hem vergi borcunun bulunması hem de vergi dairesinden bir alacağın olması durumunda uygulanmaktadır. (34)

2.2.2. İdari Yollar

Sırasında Haklar
Mükelleflerin vergi uyuşmazlıkları ile ilgili başvurabilecekleri haklar idari veya yargılama yoluna başvurmak suretiyle edinilebilecek haklardır. İdari başvuru yollarını idari yollar sırasındaki haklar olarak ele alıp inceleyebiliriz. Türkiye'deki vergi uyuşmazlıklarının çözmeleri kapsamında ilk olarak ele alınması

gereken uyuşmazlık türü vergi hatalarının düzeltilmesidir. Vergi hatası, vergiye ilişkin yapılan hesaplamalarda yapılan hatalar fazla veya eksik olarak alınan vergiler açısından kendisini göstermektedir (VUK m.116). Bu kapsamda vergi mükellefi ile idare arasındaki uyuşmazlık ve miktarı tespit edilip yargı yoluna gidilmeden hatanın giderilmesi ve bunun sonucuna uygun hukuki işlemlerin kişiye uygulanarak sorunun çözülmesidir. Yine bu başlık altında mükellef vergi hesaplamalarında yer alan bir uyuşmazlıkta uzlaşma müessesine başvurulmalıdır. Uzlaşmayı kendisine has yaklaşımlar kapsamında ele aldığımızda sulh sözleşmesi, ön ödeme, idari sözleşme olarak nitelendirilen yaklaşımlar olarak ele alabiliriz. (35)

2.2.3. Yargılama

Sırasında Haklar
Vergi uyuşmazlıkları idari yollarla çözülebileceği gibi mükellefin yargı yoluna başvurusu ile de çözümlenebilmektedir. Yargı aşamasında mükelleflerin hakları yasalar çerçevesinde belirlenmektedir. Kişi uyuşmazlık konusuna ilişkin olarak öncelikle yargıya başvurulmalıdır. Soruşturma ve sorgulama esnasında bir avukat yardımından yararlanarak adil yargılanma hakkı çerçevesinde bir kovuşturma süreci başlamaktadır. (36)

2.2.4. Denetim Sırasında Haklar

DİPNOT

Vergi Mahremiyeti Esası", Yaklaşım, Yıl, S. 133, 2004, s.100.

30 - TURGUT, C. . Kanuni Temsilcinin Vergi ve Diğer Kamu Alacaklarından Sorumluluğu, 3. B. Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2006, s.7.
31 - Anayasa md. 20 "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış mercin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası

aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili mercinin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar." GERÇEK, a.g.e., s.142.
32 - KIRBAŞ, a.g.e., s.55-59.
33 - EROL, A. ., Vergi İncelemesi&Mükellef Hakları, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayını, İstanbul, 2010, s.120-125.; BUYRUKOĞLU, S. ve ERASA, i. . Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri Ve Önemi. Vergi Dünyası. Sayı 375, Kasım 2012, s.120
34 - AATUHK'nın 23. maddesinde "Tahsil edilip de kanuni sebeplerle reddi icabeden amme alacakları, istihkak sahiplerinin reddiyatı yapacak olan amme idaresine

olan muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunur." şeklindeki hükümde birbirleriyle çok karıştırılan takas işleminden bahsetmektedir. Kanunda mahsup adı altında anılsa dahi bu iki kavram farklı anlamlar içermektedir. ERDOĞDU, Ö.. "Mükelleflerin Kendi Beyanlarını Dava Konusu Yapması-İhtirazi Kayıtlı Beyan-"Vergi Dünyası, 1999, s.213. Danıştay 4. Dairesi'nin 22/12/2005 tarih ve E. 2005 / 1195, K. 2005 / 2537 sayılı kararı, Danıştay 7. Dairesi'nin 30/11/2005 tarih ve E. 2003 / 2371, K. 2005 / 3028 sayılı kararı; 35 - Ayrıca bkz. CANDAN, T. . Vergilendirme Yöntemleri ve Uzlaşma, 2.b., Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2006, s.260.
36 - GÖKBEL, a.g.e.s.125-137.; EGELİ, H. ve DAĞ, M. Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi. Maliye Dergisi,

SONUÇ

Devletler varlıklarını devam ettirebilmek ve yapılan harcamaları karşılayabilmek için ihtiyaç duyulan geliri vergi mükelleflerinden aldıkları miktarla karşılamaya çalışmaktadır. Mükellef hakları gerek ulusal sistemlerde gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmelerinde yer alan haklardandır. Mükellef haklarının kapsamı itibariyle geniş olması ve kendine has bir yapısı (suigeneris) diğer haklarla karıştırılmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda ne vatandaşlık hakları ne de tüketici hakları mükellef haklarını tam olarak ifade etmektedir. Çünkü mükellefler yaşadıkları ülkenin vatandaşı olamayacakları gibi ülkemizde uygulanan vergi sisteminin dolaylı vergilere doğru yönelmesi dolayısıyla tüketicilerin

vergi yüklerinin artmasına rağmen salt tüketici kapsamında değerlendirilemez. Yine mükellef hakları kapsamı itibariyle geniş olduğundan ulusal ve uluslararası kaynaklar ile AIHS metinleri mükellef haklarının kaynaklarını oluşturmaktadır.

Mükellef haklarını belirlemek günümüz farklılaşan ve hızla değişen vergi sistemi neticesinde gittikçe zorlaşmaktadır. Bu nedenle birincil haklar kapsamında mükellef hakları; genel haklar (adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, temsilci kullanma hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı, belirlilik hakkı) ve özel haklar (tarh ve tahsil sırasındaki haklar, idari yollar sırasındaki haklar,

yargılama sırasındaki haklar, denetim sırasındaki haklar) olarak ikiye ayrıldığını ifade edebiliriz. Mükelleflerin vergi uyuşmazlıkları ile ilgili başvurabilecekleri haklar idari veya yargılama yoluna başvurmak suretiyle edinilebilecek haklardır. İdari başvuru yollarını idari yollar sırasındaki haklar olarak ele alıp inceleyebiliriz. Türkiye'deki vergi uyuşmazlıklarının çözmeleri kapsamında ilk olarak ele alınması gereken uyuşmazlık türü vergi hatalarının düzeltilmesidir. Vergi uyuşmazlıkları idari yollarla çözülebileceği gibi mükellefin yargı yoluna başvurması ile de çözümlenebilmektedir. Bu kapsamda mükellef her iki yola da başvurup vergi uyuşmazlığına ilişkin hataların düzeltilmesini talep edebilecektir.

DİPNOT

Sayı 163, Temmuz 2012, s.51

KAYNAKLAR

- ASLAN, İsmail Özgür, *Vergi Yükümlüsünün Hakları: Bir Kataloğu Tasarımı*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2006.
- ATASOY, Ömer Adil, *Temel Hukuk Hukukun Temel Kavramları*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, Yayın No:142, Eskişehir, 2007.
- BRZEZİŃSKI, Bogumil, "Taxpayer's Rights: Some Theoretical Issues", *Protection of Taxpayer's Rights European, International and Domestic Tax Law Perspective*, Ed. Włodzimierz Nykiel – Malgorzata Sek, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa, 2009.
- BUYRUKOĞLU, S. ve ERASA, İ. *Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri Ve Önemi*, Vergi Dünyası, Sayı 375, Kasım 2012
- ÇAĞAN, Nami Vergilendirme Yetkisi, *Kazancı Hukuk Yayınları*, İstanbul, 1982.
- CANDAN, T. *Vergilendirme Yöntemleri ve Ulaşma*, 2.b., Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2006.
- ÇÜÇEN, A. Kadir, "İnsan Hakları Düşüncesinin Gelişimi", *Kaygı*, S. 2003/2, 2003.
- DİLBER, E. ve BELGE, G. *Vergi İncelemesi Esnasında Mükellef Hakları Ve Analizi- 2. Vergi Dünyası*, Sayı 367, Mart 2012.
- DOĞAN, Vahit, *Türk Vatandaşlık Hukuku*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999.
- DOĞAN, Ş. *Vergi Usul Hukukunda Tebliğat, Yaklaşım Yayınları*, Bursa, 1997.
- DÖNMEZ, Recai "Yükümlü Hakları: Ortaya Çıkış Nedenleri ve Bir Kavramlaştırma Denemesi", *Yaklaşım*, S. 136, Nisan, 2004.
- DUNCAN Bentley, "Definitions and Development", *Taxpayers' Rights: An International Perspective*, Ed. Duncan Bentley, Hyde Park Press, Adelaide, 1998.
- EGELİ, H. ve DAĞ, M. *Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi*, Maliye Dergisi, Sayı 163, Temmuz 2012
- ERDOĞDU, Ö. "Mükelleflerin Kendi Beyanlarını Dava Konusu Yapması- İhtirazi Kayıtlı Beyan- "Vergi Dünyası, 1999.
- EROL, A. *Vergi İncelemesi & Mükellef Hakları*, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayını, İstanbul, 2010.
- GENÇ, Mehmet, *İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri*, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını, Bursa, 1997
- GERGER, Güneş Çetin *Mükellef Hakları ve Vergiye Gönüllü Uyum*, Legal Yayıncılık, 2011.
- GERÇEK, A., GERGER Çetin, G., TAŞKIN, Ç., BAKAR, F. ve GÜZEL, S. *Mükellef Hakları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.
- GİB (2007). *Vergi İncelemelerinde Mükellefin Hakları İdarenin Yükümlülükleri*, Ankara: Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, Kasım
- GİB (2014). *Mükelleflerin Hakları ve Ödevleri Rehberi*, Ankara: Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, Nisan
- GİB (2007). *İkmalen Re'sen ve İdarece Yapılan Tarhiyatlarda Mükellefin Hakları ve Ödevleri*, Ankara: Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, Eylül.
- Giray, F., *Maliye Tarihi*, Ezgi Kitapevi, 3. Baskı, Bursa, 2010.
- GÖKBEL, Doğan *Mükellef Hakları*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir, 2000.
- GÖZLER Kemal, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 9. b., Ekin Kitapevi, Bursa, 2010.
- GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, *Anayasa Hukuku*, 9. b., Turhan Kitapevi, Ankara, 2000,

DİPNOT

- GÜLMEZ, Mesut, "İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Ulaştığı Nokta", Farklı Bakış Tarzlarıyla İnsan Hakları Uygulamaları, A.P.K. Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara, 2000.
- GÜNDAY, İdare Hukuku, 6. b., İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002.
- İNAN, A., "Türkiye'de Vergilerin Meşruiyetinin Sağlanmasında Mükellef Haklarının Önemi Ve Anayasal Dayanaklarının Belirlenmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2008
- KABOĞLU, İbrahim, Özgürlükler Hukuku (İnsan Haklarının Hukuksal Yapısı Üzerine Bir Deneme), Afa Yayıncılık, İstanbul, 1994.
- NOMER, Engin, Vatandaşlık Hukuku, 15. b., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2005.
- NOYAN, A.Ü.. "Türk Vergi Hukuku'nda Vergi Mahremiyeti Esası", Yaklaşım, Yıl, S. 133, 2004.
- ÖZBUDUN, Türk Anayasa Hukuku, 7. b., Yetkin Yayınları, Ankara, 2002.
- ŞENYÜZ, Doğan, "Hukuk Devleti ve Türk Vergi Hukuku", Prof. Dr. Adnan Tezel'in Anısına Düzenlenen Toplantı Tebliği, Galatasaray Üniversitesi Vergi Hukuku Merkezi, 31 Mayıs 2007, İstanbul, 2007.
- ÜZELTÜRK, Hakan Mükellef Hakları: Yansımalar, Legal Mali Hukuk Dergisi, Temmuz, 2005.
- TURGUT, C. . Kanuni Temsilcinin Vergi ve Diğer Kamu Alacaklarından Sorumluluğu, 3. B. Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2006.
- YALTI, Vergi Yükümlüsünün Hakları, Beta Basım, İstanbul, 2006.

İYUK:	İdari Yargılama Usulü Kanunu
KDV :	Katma Değer Vergisi
m.:	Madde
S.:	Sayı
s. :	Sayfa
vd:	Ve diğerleri
vb.:	Ve benzeri
VIDKK:	Vergi İnceleme ve Denetim Koordinasyon Kurulu
VUK :	Vergi Usul Kanunu

KISALTMALAR

a.g.m.:	Adı Geçen Makale
AATUHK :	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AB:	Avrupa Birliği
Bkz.:	Bakınız
C. :	Cilt
CMK:	Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.:	Çeviren
GİB :	Gelir İdaresi Başkanlığı
İHAM:	İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHAS:	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi

MAKALE

KAMU İHALELERİNDE YENİ DÖNEM: ELEKTRONİK EKSİLTME

Av. Haydar ŞENÖZ

GİRİŞ:

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu'ndaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 130 milyar TL'yi geçen bir alandır. Bu alanın düzenlendiği ana mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'dur. Ayrıca bu Kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması veya ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. İşte bu süreç içerisinde kamu alımları piyasasında yeni ihtiyaçların ortaya çıkması sonucunda yeni alım prosedürleri ortaya çıkmaktadır.

Yakın zamanda Kamu İhale Kurumu tarafından devreye alınan elektronik eksiltmeye ilişkin açıklamalar makalemizin konusunu teşkil edecektir.

1. ELEKTRONİK EKSİLTME NEDİR?

Aslında elektronik eksiltmeye ilişkin düzenlemelerin kanuni temeli 10 yıl öncesinde dayanmaktadır. 20/11/2008 tarihli 5812 Sayılı Kanun'un 28 maddesi ile elektronik eksiltme kamu alımları piyasası süreçlerine girmiş oldu.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda elektronik eksiltme, "Tekliflerin değerlendirilmesinin

ardından elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatların veya belirli teklif unsurlarına ilişkin yeni değerlerin bir elektronik araç marifetiyle otomatik değerlendirme metotları kullanılarak yeniden değerlendirilmesi ve sıralandırılması şeklinde tekrar eden işlemleri" olarak tanımlanmıştır.

Yine aynı Kanun'un EK-5'nci maddesinde elektronik eksiltme aşağıdaki şekilde kendine yer bulmuştur;

"İlan ve ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve 21 inci maddenin (a), (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan pazarlık usulü ihalede tekliflerin değerlendirilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra elektronik eksiltme yapılabilir. Dinamik alım sistemi ve çerçeve anlaşma kapsamında yapılan ihalelerde de elektronik eksiltme uygulanabilir. 48 inci madde uyarınca yapılan danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ise elektronik eksiltme uygulanmaz. Elektronik eksiltme ancak ihale konusu alımın bütün teknik özelliklerinin net olarak belirlendiği hallerde kullanılabilir. Elektronik eksiltmeye başlamadan önce ihale dokümanında belirlenen şartlara göre tekliflerin ilk değerlendirmesi yapılır.

Yeterli kabul edilen istekliler elektronik ortamda yeniden teklif vermeye aynı anda davet edilir. Davette, eksiltmenin başlama tarihi ve saati ile kullanılmakta olan elektronik araca isteklinin bağlantı kurabilmesi için gerekli bütün bilgilere yer verilir. Elektronik eksiltmenin her aşamasını gösteren bir zaman

çizelgesi davet ile birlikte iletilir. Birbirini izleyen birden fazla aşamada elektronik eksiltme yapılabilir. Davetin gönderildiği tarihten iki iş günü geçmeden eksiltmeye başlanamaz.

Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışı unsurlar da dikkate alınarak belirlendiği hallerde, yapılan ilk değerlendirme sonucu ile eksiltme verilen yeni tekliflere göre sıralamayı düzenleyen matematiksel formül de davette bildirilir. Bu formül, ihale ilanında veya ihale dokümanında belirtildiği şekilde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin tespitinde kullanılan bütün unsurların varsa nispi ağırlıklarını da içerir.

Elektronik eksiltmenin her aşamasında, o andaki sıralamalarını öğrenebilmeleri için gerekli bilgiler anında isteklilere ulaştırılır. İhale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, diğer isteklilerin teklifleri hakkında bilgiler ve eksiltmenin herhangi bir aşamasındaki istekli sayısı da duyurulabilir. Ancak elektronik eksiltme süresince isteklilerin kimlikleri açıklanamaz. Elektronik eksiltme aşağıdaki durumlardan biri veya birkaçının gerçekleşmesi halinde sona erdirilir:

- a) Eksiltmeye katılım için yapılan davette eksiltmenin tamamlanacağı belirtilen tarih ve saatin dolması.
- b) Yeni tekliflerin verilebilmesine ilişkin olarak davette bildirilen bekleme süresi içinde asgari fark aralığını sağlayan tekliflerin alınamaması.
- c) Davette bildirilen tur sayısının tamamlanması."

Bu uygulamanın dayanağını oluşturan değişiklikler 19/06/2018 tarihli ve 30453 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olup, mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri ihaleleri uygulama yönetmeliklerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve mal alımı ihaleleri, hizmet alımı ihaleleri ile

yapım işi ihalelerinde elektronik eksiltme yapılması mümkün hale getirilmiştir.

Elektronik ortamda temin veya teyit edilebilen belgelerin kağıt ortamında sunulması yerine bu belgelerdeki bilgilerin beyan edildiği bir standart formun sunulması uygulaması, elektronik ortamda teklif alınmayan ihalelerde geçerli olacak. Bu sayede, ihalelere katılım maliyetlerinin azaltılarak gerek teklif hazırlama gerekse teklif değerlendirme süreçlerinin daha kolay ve hızlı hale getirilmesi amaçlandı.

1 Kasım 2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihalelerde kullanılmak üzere, geçerli teklif sahibi isteklilerin ilk fiyat tekliflerinden daha düşük fiyatlar ile yeniden yarışabilmelerine imkan tanıyan e-eksiltme uygulaması getirildi. Böylece kamu alımlarında rekabeti artırarak, kaynakların daha etkin ve verimli şekilde kullanılmasının sağlanması amaçlandı.

Parasal limit sınırı olmadan açık ihale usulü ile yapılan mal ve hizmet alımı ihalelerinin yanı sıra aynı usul ile yapılan yapım işi ihaleleri ve pazarlık usulü ile yapılan hizmet alımı ve mal alımı ihalelerinin e-ihale yoluyla yapılabilmesi, 2 Ocak 2019'dan itibaren mümkün hale getirildi. Yeterlik sistemi üzerinden yeterlik değerlendirmesi yapılması ve buna bağlı yeterlik sertifikası üzerinden e-ihale yapılması imkanı sağlandı.

2. 1 KASIM 2018 TARİHLİ KAMU İHALE KURULU TARAFINDA YAPILAN BİLGİLENDİRME

01.11.2018 tarihinde Kamu İhale Kurulu tarafından yapılan bildirim ile Kamu alımlarında rekabetin artırılarak, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla, geçerli teklif sahibi isteklilerin elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatlar üzerinden yeniden yarışabilmelerine imkan tanıyan

elektronik eksiltme uygulaması devreye alındığı kamuoyuna ilan edilmiştir.

3. KAMU İDARELERİNİN ELEKTRONİK EKİLTME DE DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Kamu İhale Kurumu tarafından elektronik eksiltme alım yöntemine ilişkin açıklamalar ilgili duyuru da yer verilmiştir.

3. 1. İhtiyaç Raporu

Elektronik eksiltme mönüsünde "ihale öncesi" sekmesinden "İhtiyaç Raporu İşlemleri" linki tıklanır. Açılan ekranda Yeni İhtiyaç Raporu Kayıt butonuna tıklanır.

İhtiyaç raporu oluşturmak için gerekli bilgiler sisteme girilir. Kısmi teklife kapalı olan ihalelerde "Elektronik eksiltme yapılacak mı?" sorusu görüntülenir. Kısmi teklife açık olan ihalelerde ise "Kısımlardan en az biri için elektronik eksiltme yapılacak mı?" sorusu görüntülenir ve her iki durumda "evet" seçilir. İlerle butonuna tıklanır.

İhalenin kısımlarına/kalemlerine ilişkin bilgiler girilir ve İleri butonuna tıklanır. Kısmi teklife açık ihalelerde 'e-eksiltme yapılacak kısımlar' sekmesi görüntülenir. Açılan ekranda 'eksiltme yapılmayacak kısımlar' bölümünden seçilenler sağ ok işaretiyle 'e-eksiltme yapılacak kısımlar' bölümüne aktarılır.

Elektronik eksiltme yapılacak kısımlar belirlenmiş olur. İleri butonuna tıklanır. İhtiyaç Raporu Özet Bilgiler ekranında elektronik eksiltmenin yapılmasına ilişkin bilgiler ve elektronik eksiltme yapılacak kısım bilgileri gösterilir.

3. 2. İhale Kayıt:

Menüde ihale işlemleri sekmesinden "İhale Kayıt" linki tıklanır. İhalenin kapsamı 4734 kapsamında seçilir ve ilerle butonuna tıklanır.

Elektronik eksiltme yapılacak

ihalenin türü ve usul bilgileri girilir. Pazarlık usulü ile gerçekleştirilen ihalelerde ve hizmet alımı ihalesi yolu ile gerçekleştirilen danışmanlık hizmeti alımlarında, elektronik eksiltme yapılamaz. Kullanılabilir ödenek tutarı ve yaklaşık maliyet bilgileri girilir ve ilerle butonuna tıklanır ihalenin ön ilan bilgisi gösterilir ve ilerle butonuna tıklanır. İhale bilgileri girilir. Kısmi teklife kapalı olan ihalelerde 'Elektronik eksiltme yapılacak mı?' sorusu görüntülenir. Kısmi teklife açık olan ihalelerde ise 'kısımlardan en az biri için 'elektronik eksiltme yapılacak mı?' sorusu görüntülenir ve her iki durumda 'evet' seçilir. İhale bilgileri ekranında ilerle butonuna tıklanır. Özet ve kayıt ekranı görüntülenir. İhale özet bilgileri ekranında elektronik eksiltme bilgisi 'evet' olarak gösterilir. İhale bilgileri onaylanır ve kaydet butonuna tıklanır. İhalenin başarıyla kaydedildiğine dair bilgi notu görüntülenir.

3. 3. İhale İşlemleri

İlgili ihale için ihale 'kayıt numarası' alınır ve 'ihtiyaç raporu seç' butonuna tıklanır. İhtiyaç raporu bağlama ekranında elektronik eksiltme yapılması öngörülen ihtiyaç raporları listelenir. İhaleye bağla butonu ile ilgili ihtiyaç raporu bağlanır. İhtiyaç raporu bağlanan ihalenin mevcut sistemde olduğu gibi "Teknik şartname ve diğer belge işlemleri" ekranında teknik şartname ile ilgili işlemleri gerçekleştirilir. Elektronik eksiltme yapılması öngörülen yapım işi ihalelerinde, yalnızca uygulama projesi veya kesin proje seçilerek ihale dokümanı oluşturulabilir.

3. 3. 1. İdari Şartname ve Sözleşme Tasarısı İşlemleri

Teknik şartnamenin yüklenmesi ve onaylanmasının ardından idari şartname oluşturma işlemlerine başlanır. İhale kayıt sırasında elektronik eksiltme sorusu 'evet' seçildiğinden idari şartname 21. maddedeki 'Elektronik eksiltme öngörülüyor mu?' sorusu otomatik olarak 'evet' seçili gösterilmektedir ve değiştirilememektedir.

Eksiltmenin her aşamasında isteklilerin sıralaması ve diğer isteklilerin sıralamasının gösterimine ilişkin seçeneklerden ilgili olanı seçilir. İdari şartname madde 21.4'te seçilen metin gösterilir. İhalede elektronik eksiltme yapılması durumunda alternatif teklif verilemeyeceğinden, ilgili maddeye sistem tarafından otomatik olarak "Bu ihalede alternatif teklif verilemeyecektir" ibaresi seçili getirilmektedir.

3. 3. 2. Sözleşme

Tasarısı İşlemleri

Sözleşme türü karma sözleşme olarak seçilmişse proje türü uygulama projesi ve/veya kesin proje olmalıdır. Ön projeye çıkılan yapım işlerinde elektronik eksiltme yapılamaz. İlgili madde dışında tüm sözleşme tasarısı maddeleri mevcut sistemdeki şekilde çalışmaya devam etmektedir. Sözleşme tasarısı onaylandıktan Onayla butonuna tıklanarak ihale onaylanır. İhalenin onaylanmasına ilişkin başarı mesajı gösterilir.

4. İlan Hazırlama

İhalenin onaylanmasından sonra süreç mevcut sistemdeki haliyle devam etmektedir. İlan hazırlama adımına geçilir ve menüde ihale öncesi sekmesinden "İlan hazırlama" linki tıklanır. Açılan ekranda 'ilan bedeli' girilerek 'hazırla' butonuna tıklanır. İlanın 'diğer hususlar' maddesinde elektronik eksiltmenin yapılacağına dair metin gösterilir ve 'kaydet' butonuna tıklanır. Kaydedilen ihale ilanı için süreç mevcut sistemdeki gibi devam etmektedir. İlan sevk işlem formu gönderildikten sonra ilan yayımlanır. Yayım planına alınan ihale ilanı günü geldiğinde Kamu İhale Bülteni'nde yayımlanır.

SONUÇ

Kamu alımlarında rekabetin arttırılarak, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla, geçerli teklif sahibi isteklilerin elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyat ve/veya değerler üzerinden yeniden yarışabilmelerine imkan

tanıyan elektronik eksiltme uygulaması EKAP üzerinden geliştirilerek devreye alınmıştır. Bu uygulamanın dayanağını oluşturan değişiklikler 19/06/2018 tarihli ve 30453 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olup, mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri ihaleleri uygulama yönetmeliklerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve mal alımı ihaleleri, hizmet alımı ihaleleri ile yapım işi ihalelerinde elektronik eksiltme yapılması mümkün hale getirilmiştir. Ancak elektronik eksiltmenin ön proje ile çıkılan yapım işi ihaleleri ile hizmet alımı yolu ile ihale edilen danışmanlık hizmet alımlarında yapılmasına izin verilmemiştir. Elektronik eksiltmenin yapılabilmesi için ihalenin açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile gerçekleştirilmesi gerekmekte olup, pazarlık usulü ile ihale edilen işlerde elektronik eksiltme yapılması öngörülmemiştir.

Fiyat veya fiyat ile birlikte fiyat dışı unsurlar üzerinden elektronik eksiltme, yalnızca Kanunun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38'inci maddesinde öngörülen açıklama istenilmeksizin sonuçlandırılan ihalelerde yapılabilir. Aşırı düşük teklif sınır değerinin altında teklif sunan isteklilerden aşırı düşük teklif açıklaması istenen veya aşırı düşük teklif sınır değerinin altında teklif sunan isteklilerin teklifi açıklama istenilmeksizin reddedilen ihalelerde ise fiyat dışı unsurlar üzerinden elektronik eksiltme yapılması mümkün olacaktır. Elektronik eksiltmenin yapılabilmesi için ihale ilanı ve ihale dokümanında bu durumun belirtilmesi gerekmekte olup, bilgiler ihaleye ilişkin ihtiyaç raporunun hazırlanması veya düzeltme ilanı süresi geçmemiş ise zeyilname düzenlenmesi aşamasında EKAP üzerinden sisteme girilecektir.

DİPNOT

KAYNAKÇA

www.kik.gov.tr/duyurular
4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.basbakanlik.gov.tr

MAHKEME KARARI

T.C.

BURSA

2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2014/818

KARAR NO: 2015/117

DAVACI: BURSA BAROSU
BAŞKANLIĞI

VEKİLİ: AV. FİKRİ AKGÜN

DAVALI: BURSA VERGİ
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

VEKİLİ: AV. ALİ ÖZDEMİR

DAVANIN ÖZETİ: Vergi mahremiyeti nedeniyle avukatların kendi müvekkillerine ait vergi dairelerindeki tarh dosyaları üzerinde inceleme yapma yetkilerinin bulunmadığına ve ayrıca, bu konuda vekâletnamede özel yetki bulunması şartıyla; ayrı ve özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz gerektirmeden, mükellefin tarh dosyasından temin edilebilmesi ve vergi mahremiyeti kapsamında olmaması halinde ancak, vergi dairesince yazılı olarak bilgi verilebileceğine dair, Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğünün 02.06.2014 günlü ve 95462982.105 (VUK.ÖZLG-2014-32)-1239 sayılı işleminin; vekilin asil adına hareket edeceği ve asilin vekaletnamede belirtilen tüm hak ve yetkilerine sahip olduğunun hukukun temel ilkesi olduğu, 213 sayılı kanunun 5. maddesindeki kısıtlamanın müvekkiller hakkında değil üçüncü kişilere ilişkin olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ: Dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu, mükellef tarh dosyalarında diğer mükelleflere ait mahremiyet kapsamına giren bilgilerin bulunmasının da muhtemel olduğu, 213 sayılı Kanunun 5. maddesine uygun olarak işlem tesis edildiği belirtilerek, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Bursa 2. İdare Mahkemesi'nce duruşma için belirlenen gün ve saatte davacı vekili Av. Fikri Akgün'ün ve davalı idare vekili Av. Fatma Bayraktar'ın geldiği görüldükçe, taraf vekilleri dinlenerek dava dosyasında bulunan bilgi ve belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, vergi mahremiyeti nedeniyle avukatların kendi müvekkillerine ait vergi dairelerindeki tarh dosyaları üzerinde inceleme yapma yetkilerinin bulunmadığına ve ayrıca, bu konuda vekâletnamede özel yetki bulunması şartıyla; ayrı ve özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz gerektirmeden, mükellefin tarh dosyasından temin edilebilmesi ve vergi mahremiyeti kapsamında olmaması halinde ancak, vergi dairesince yazılı olarak bilgi verilebileceğine dair, Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğünün 02.06.2014 günlü ve 95462982.105 (VUK.ÖZLG-2014-32)-1239 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır. 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 5. maddesinde, vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurların, Vergi Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanların, vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenlerin, vergi işlerinde kullanılan bilirkişilerin görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemeyecekleri ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine kullanamayacakları hükmü yer almıştır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun

2'nci maddesinde "Avukatlığın amacı; hukuki münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır. Avukat bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eder. Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına bağlıdır. Derdest davalarda müzekkereler duruşma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabilir" hükmü mevcuttur.

Dosyanın incelenmesinden, davacı baro tarafından, baro üyelerinden 1674 sicil numaralı Av. Şerafettin Tiryaki'nin, Bursa Ertuğrulgazi Vergi Dairesi İcra Servisinde müvekkili ile ilgili tesis edilen ödeme emrinin ve bu işlemin tebliğine ilişkin tebliğ evrakının fotokopilerinin vekaletname ibrazına rağmen kendisine verilmediği ve bizzat müvekkilini hazır etmek suretiyle fotokopileri alabildikleri ve bu durumun düzeltilmesi için gerekli girişimlerin yapılması yönündeki dilekçesi üzerine 24 adet vergi dairesi ve mal müdürlüğüne bu uygulamadan vazgeçilmesi için yazı gönderildiği ve bunun üzerine davalı idarece dava konusu işlemin tesis edilmesi üzerine de bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, yukarıda bazı hükümlerine yer verilen Avukatlık Kanunu uyarınca resmi ve özel kuruluşlar

ve kişilerin görevlerinin yerine getirilmesinde avukatlara yardımcı olmak zorunda oldukları açıkça yazıldığından ve avukatlık mesleğinin de vekalet yolu ile müvekkil adına hareket edip tasarruflarda bulunmayı gerektirdiğinden, avukatın müvekkiline (somut olayda mükellefe) gösterilmesinde ve örnek verilmesinde sakınca görülmeyen hususlarda, hukuki konularda yardımcı olmak suretiyle müvekkilinin (mükellefin) işlerini kolaylaştıran ve bunu yaparken de asıl adına hareket eden avukatlar için vergi mahremiyeti gerekçesiyle sınırlama getirilmesinde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, aşağıda dökümü yapılan yargılama giderinin ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 1500 TL (duruşmalı) avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, artan posta ücretinin karar kesinleştğinde davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere 16/02/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan: ÖNDER GÜLAÇTI
38023

Üye: ALİ YULA
120480

Üye: UMUT YARDIMCI 152974

MAHKEME KARARI

TÜRK MİLLETİ ADINA
T.C.

YARGITAY

4. Hukuk Dairesi

ESAS NO: 2016/14448

KARAR NO: 2019/519

YARGITAY İLAMI

MAHKEMESİ: Bursa 2. Asliye
Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 12/01/2016

NUMARASI: 2014/25-2016/11

DAVACI: Y. Ş. vekili Avukat B. D.

DAVALI: A. B. vekili Avukat K. S.
T.

Davacı Y. Ş. vekili Avukat B. D. tarafından, davalı A. B. aleyhine 13/01/2014 gününde verilen dilekçe ile haksız şikayetten kaynaklanan manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 12/01/2016 günlü kararın Yargıtayca incelenmesi davalı vekili tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre yerinde bulunmayan bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun olan hükmün ONANMASINA ve aşağıda yazılı onama harcının temyiz edene yükletilmesine 06/02/2019 gününde oy birliğiyle karar verildi.

TÜRK MİLLETİ ADINA
GEREKÇELİ KARAR

T.C.

BURSA

2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

ESAS NO: 2014/25

KARAR NO: 2016/11

HAKİM: İRFAN

KARAKAHYA 20767

KATİP: MÜCAHİT TEMEL
153921

DAVACI: Y. Ş.- 5.....8

VEKİLİ: Av. B. D.

DAVALI: A. B. – 1.....4

VEKİLİ:Av. K. S.T.

DAVA: Tazminat (Manevi
Tazminat)

DAVA TARİHİ: 13/01/2014

KARAR TARİHİ:

12/01/2016

YAZIM TARİHİ: 10/02/2016

Mahkememizde görülmekte bulunan Tazminat (Manevi Tazminat) davasının yapılan açık yargılamasının sonunda,

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı vekili dava dilekçesinde, müvekkilinin serbest avukatlık yaptığını, bir dönem bazı dosyalarda davalıya avukatlık hizmeti verdiğini, davalının bir kısım işlerinin takibi için davacı ile sözleşme yapıldığını, ancak işlerinin özenle yerine getirilmediğinden bahisle müvekkili hakkında Bursa Barosuna dilekçe vererek şikayetçi olduğunu, Bursa Barosu tarafından yapılan inceleme sonunda kusursuz bulunarak kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini, kararın itiraz edilmeyerek kesinleştiğini, davalının asılsız iddialarda bulunduğunu, kötü niyetli olduğunu, müvekkilini zarara sokmak amacıyla şikayet ettiğini, asılsız iddialarla müvekkilinin sıkıntı yaşamasına neden olduğunu ileri sürerek 10.000,00 TL manevi tazminatın davalının şikayet tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili cevap dilekçesinde, açılan davayı kabul etmediklerini, müvekkilinin davacıdan maddi ve manevi alacaklarının bulunduğunu, müvekkilinin alacaklı olduğu çeklerle ilgili takip başlatması için davacı avukatla görüştüğünü, kendisine en hızlı

yolun ihtiyati haciz kararı olarak başlatmak olduğunu söylediğini, ihtiyati haciz için teminat ve masraf istediğini, müvekkilinin 17/05/2011 tarihinde 5800 TL, 18/05/2011 tarihinde 7500 TL olmak üzere toplam 13.000 TL para ödediğini, müvekkilinin bu paraları ödemesinin nedeninin hemen beklemeksizin borçlulara haciz işleminin gerçekleştirmek olduğunu, ancak davacı avukatın ödemeden men kararı olan çeklere ihtiyati haciz kararı alınabileceğini, bilmeden ödeme men kararlarını kaldırmaya çalışarak zaman kaybettiğini, davacı tarafından Bursa 19. İcra Müdürlüğü'nün 2011/4644 E. Sayılı dosyasından ihtiyati hacizle takibe geçildiğini, ancak borçluların üzerine kayıtlı herhangi bir menkul ve gayrimenkul mala rastlanmadığını, borçlular hakkındaki başka takip dosyalarında 6 adet araç ile gayrimenkule hacizler konulduğunu, davacının müvekkilinin dosyaları ile ilgilenmediğini, kendisinin asil olarak dosyaları takip etmeye başladığını, davacının görevini layıkıyla yerine getirdiğini, müvekkilinin alacaklarının karşılıksız kaldığını ileri sürerek kötü niyetli ve hukuki mesnetten yoksun davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Dosya içine Bursa 19. İcra Müdürlüğü'nün 2011/4452 E. Sayılı dosyası, Bursa 19. İcra Müdürlüğü'nün 2011/4450 E., 2011/4644 E., 2011/8247 E., 2011/1273 E. Sayılı dosyası, Bursa 1. İcra Hukuk Mahkemesinin 2011/663, 2011/664 ve 2011/665 E sayılı dosyaları. Bursa Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/29744 sayılı soruşturma dosyası celp edilmiş, tarafların sosyal ve ekonomik durumları araştırılmış, davacının bildirdiği tanıkları dinlenmiş, dosya üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmış, tüm deliller toplanmıştır. Her ne kadar dava manevi tazminata ilişkin ise de davacı tarafın iddiasının "davalının vekil sıfatıyla hareket ettiği dönemde, davacının kendisini üstlendiği

dava ve takipleri gereği gibi takip etmediği, görevini ihmal ettiğini ileri sürerek Baro'ya şikayet etmesinden" kaynaklandığı, dolayısıyla manevi tazminat talebinin dayanağı maddi olaylar, dava ve takipler olduğu, davacı hakkında Baro tarafından disiplin soruşturmasına gerek olmadığına dair kararın eldeki dava yönünden bağlayıcı kabul edilemeyeceği, delil olarak değerlendirilebileceği gözetilerek, dosyanın davacı avukatın, davalının vekili olarak hareket ettiği dava ve takiplerde ihmali bir eylemi olup olmadığı hakkında hukukçu bilirkişi K. E.'den 05/08/2015 tarihli rapor alınmıştır.

Bahsedilen raporda, davacı avukat tarafından takip edilen icra takip dosyalarındaki borçluların, alacaklı oldukları icra takiplerinin UYAP sisteminden, borçluların alacaklı oldukları takip dosyası olup olmadığının araştırılması ve varsa alacakları üzerine haciz konulması talep edilmesi gerekirken bunun yapılmadığı, Bursa 19. İcra Müdürlüğü'nün 2011/4450 ve 2011/4644 E. Sayılı dosyalarından haczedilerek yediemin olarak teslim edilen H. S.'in haczedilen mallardan 2 adet toplama bilgisayar teslim etmediği, bununla ilgili yediemin hakkında muhafaza görevini kötüye kullanma suçundan dolayı suç duyurusunda bulunulması gerekirken bulunulmadığı, bunların dışında davacı avukatın takip ettiği dava ve takiplerle ilgili ihmalinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının 30/12/2015 tarih ve 8498 sayılı cevabında, UYAP'tan avukatların borçlunun alacaklı olduğu icra dosyalarını sorgulama imkanı olmadığı şeklindeki cevabı karşısında bilirkişi raporundaki borçlunun alacaklı olduğu dosyaların davalı tarafından araştırılmadığı yolundaki mütalaaya katılma imkanı yoktur.

Keza yediemin hakkında suç duyurusu için davacının talimatı olması gerektiği gibi davalının bu işlemi kendisi de yapabileceği

gözetilerek bu husustaki mütalaaya da iştirak edilmemiştir.

Toplanan tüm deliller birlikte değerlendirildiğinde, davacı avukatın görevini ihmal ettiği kanıtlanmadığı, davalının şikayet hakkını kötüye kullandığı, görevini yerine getirdiğini bildiği halde davacı avukatı şikayet ederek kişilik haklarını rencide ettiği, bu nedenle davacı avukatın manevi tazminata hak kazandığı anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davanın kısmen kabulüne karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM:

1- Davanın kısmen kabulü ile tarafların sosyal ve ekonomik durumları, olayın oluş tarzı ve olay tarihindeki paranın satın alma gücü gibi nedenler gözetilerek, takdir olunan 3.000,00-TL manevi tazminatın 10/08/2012 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte, davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine, Fazlaya ait manevi tazminat talebinin reddine,

2- Alınması gereken 204,93 TL harçtan peşin alınan 170,80 TL harcın mahsubu ile bakiye 34,13 TL'nin davalıdan tahsiline.

3- Av. Üc. Tar. Uyarınca takdir olunan 1800,00 TL ücreti vekalet ile davacının bu dava sebebiyle sarfettiği 170,80 TL peşin harcın tamamı ile dosya, tebligat, müzekkere, bilirkişi ücretlerinden ibaret toplam 495,65 TL yargılama giderinin kabul ve reddedilen bölümleriyle orantılı 148,70 TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, bakiyesinin uhdesinde bırakılmasına.

4-Reddedilen kısım itibarıyla takdir olunan 1800,00 TL ücreti vekaletin davacıdan alınarak davalıya verilmesine,

5-Karar kesinleştiğinde bakiye gider avansının taraflara ödenmesine.

MAKALE

Dair verilen karar davacı vekili ile davalı vekili, davalı asil A.B.'in yüzlerine karşı, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde Yargıtay'da temyizi kabil olmak üzere açıkça okunup alenen ve usulen anlatıldı.12/01/2016

BURSA

2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

GEREKÇELİ KARAR

ESAS NO: 2014/25

KARAR NO: 2016/11

HAKİM: İRFAN KARAKAHYA

20767

KATİP: MÜCAHİT TEMEL 153921

DAVACI: Y. Ş. – 5.....8

VEKİLİ: Av. B. D.

KESİNLEŞME ŞERHİ

Mahkememizden verilen işbu 27/09/2018 tarihli hüküm davalı tarafça suresinde temyiz edilmekle, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 06/02/2019 gün ve 2016/14448-2019/519 sayılı ilamı ile onanmasına karar verilmiş, onama ilamı taraflara en son 03/03/2019 tarihinde tebliğ edilmiş olup taraflarca süresinde karar düzeltme talebinde bulunulmadığından 19/03/2019 tarihinde kesinleşmiştir. Şerh olunur. 08/04/2019

MAKALE

AVUKATLIK MESLEĞİNDE REKLAM YASAĞININ TEKNOLOJİK GELİŞMELER VE SOSYAL MEDYA AÇISINDAN TAHLİLİ

Stj. Av. Berat BARULAY(1)

GİRİŞ

Günümüzde hızla gelişen teknoloji ve beraberinde gelen kültürel değişimler neticesinde pozitif normların çağa ayak uydurması veyahut eski normların güncel toplum yapısı üzerinde uygulanması hayli güç hale gelmektedir. Kimi zaman sosyal medya ve internet -kabaca tabirle sanal alem- üzerinde kimi zaman ise gerçek hayatta sosyal veya mesleki uygulamalar açısından güçlükler ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle teknolojinin insan hayatı üzerinde yarattığı fırsatlar ve yeni olanaklar, günümüzdeki insan yapısını dahi değiştirebilmekte ve aynı zamanda hukuk kurallarının uygulanabilirliğini olumsuz şekilde etkilemektedir. Esasen bu normları güncelleme ihtiyacı çıkmaktadır. Avukatlık gibi yargının kurucu unsuru(2) diye nitelendirilen ve önem arz eden bir meslekte ise teknolojik olanakların genişlemesiyle meslek kurallarının uygulanması yönünden belli sorunlar ve çözüme ilişkin boşluklar ortaya çıkmaktadır.

Avukatlık mesleğinin özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirilmesi, avukatlık sıfatının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket edilmesi adına Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinden kanuni dayanağını alan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne yazık ki günümüzde olması gerektiği gibi uygulanmamakta ve aynı zamanda norm eksikliği

nedeniyle güncel kalamamaktadır. İleride zikredeceğimiz hususlarda da görüleceği üzere özellikle sosyal medya ve internet siteleri bakımından reklam yasağının çokça ihlal edildiği şu dönemde hangi uygulamaların ihlal anlamına gelebileceği hangilerinin ise reklam yasağını ihlal etmeyeceği mesleğin yukarıda belirttiğimiz şekilde yürütülmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bahsedeceğimiz olgular üzerinde teker teker inceleme yapılmalı, hangi durumda reklam yasağının uygulanması gerektiği çözüme kavuşturulmalı ve şayet bu konuda hiçbir norm yok ise nasıl bir yol izlenmesi gerektiği üzerinde durulmalıdır. Bahsi geçen konular üzerinde bir fikir birliği veyahut içtihat olmamakla beraber biz bu yazıda çözüme ilişkin önerilerde bulunacağız. Sorunlara çözümü esas alan yaklaşımla hali hazırda aktif olan internet siteleri ve sosyal medya araçları açısından reklam yasağını ve Avukatlık Kanunu ile meslek kurallarına uyarlığı inceleyeceğiz. Toplum adına kaliteli bir çalışma yapmak dileğiyle.

1- Avukatlık Kanunu, Meslek Kuralları ve Reklam Yasağı açısından İnternet Siteleri ve SEO Faaliyetleri

Bilindiği üzere günümüzde internet kullanımı inanılmaz boyutlara ulaşmıştır. (3) Kimi zaman arama motorları kimi zamanda ticari şirketlerin gerek işlemleri gerekse müşteri tesisi

1 - Bursa Barosu

2 - 1136 sayılı Avukatlık Kanunu Madde 1

3 - Dünya İnternet kullanım istatistiklerine baktığımızda genel kullanıcı sayısı toplamda

4.02 milyar kişi ki bu oran dünyanın yarısından fazlası anlamına geliyor. Mobil internet kullanıcı sayısı ise 3.72 milyar. <https://digitalreport.wearesocial.com/> Erişim Tarihi:

faaliyetleri sadece ve sadece internet siteleri aracılığıyla yapılmaktadır. “İnternet Sitesi” hakkında “İnternet ağında barınan grafik tasarım ve web yazılım dilleriyle şekillendirilmiş bir tanıtım ve paylaşım biçimidir. Web siteleri veya diğer bir isimle internet siteleri online mecra da yayınlandıkları adresler vasıtasıyla kendilerini ulaşılabilir kılarlar...” (4) şeklinde bir tanımlama yapılabilir.

Güncel teknolojik gelişmeler sonucunda internet, her mesleğe etki ve güdüm kattığı gibi avukatlık mesleğinde de etki doğuran bir mecra olma özelliğine sahiptir. Şu an birçok avukat internet sitesi kullanmakta ve alan adı almaktadır. Alan adı bir diğer adıyla domain bir web sitesinin internetteki adı ve adresidir. (5) Hali hazırda avukatlar adına av.tr uzantılı alan adı tesisi Türkiye Barolar Birliği ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi işbirliğince yapılmaktadır. Bu özel alan adı uzantısı sadece avukatlara tesis edilmekte ve başvuru doğrultusunda alınabilmektedir. Belirtmek gerekir ki Reklam Yasağı Yönetmeliği’ndeki (ileride yönetmelik olarak anılacaktır.) 07.09.2010 tarihli değişiklikle(6) avukatların internet sitelerinin alan adı uzantılarının ve e postalarının sadece av.tr olması şartı kalkmakla beraber .com gibi uzantıların da kullanılabilmesi mümkün hale gelmiştir. Diğer uzantılar ise kendi şartlarını sağladığı takdirde avukatça kullanılabilir.

1.1 Reklam Yasağı Yönetmeliği Açısından İnternet Siteleri

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na (ileride kanun olarak anılacaktır) göre avukatlar mesleklerini ifa ederken belirli sınırlara kadar serbesttir. Konumuz açısından yorumlamak gerekirse avukatın tıpkı bir ticari şirket veyahut marka gibi hareket etmemesi ve reklam vermemesi de bu sınırlardan

birdir. Avukatlık mesleğinin saygı, onur ve düzen içinde yürümesi; sağlıklı, etkin ve özellikle bağımsız bir şekilde devam edebilmesi açısından kanun koyucu, kanunun 55. maddesinde reklam yasağından söz etmiştir. Ayrıca benzer bir hüküm de Türkiye Barolar Birliği (TBB) Meslek Kuralları’nın 8. maddesinde de düzenlenmiştir.

“Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır” deyimiyle kanun koyucu avukatlık mesleğine ilişkin bahsettiğimiz özelliklerin korunması için reklam yasağına ilişkin kanunda hükme yer vermiştir. Kanun, bu yasağına ilişkin esasların TBB Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde düzenleneceğinden bahsetmiştir. İnternet siteleri ile ilgili reklam yasağı kanunda bulunmayıp kanunun atıf yaptığı bu yönetmelikte hüküm altına alınmıştır.

İnternet sitelerinin avukatlık mesleğinde nasıl yer bulması gerektiği ile ilgili yönetmeliğin 9. maddesi uygulama alanı bulacaktır. Fakat ileride bahsini edeceğimiz hususlara ilişkin bazı soru işaretleri akıllarda kalabilmektedir. Madde 9’da “Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, internet dahil, teknolojinin ve bilimin olanak tanıdığı her tür ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen Avukatlık Meslek Kuralları’na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etme hakkına sahiptir” şeklinde bir tanımlama yapılarak geniş bir durum öngörülmüş ve sadece internet değil teknolojinin olanak

tanıdığı her biçimde belirli kurallara riayet ederek avukatın kendini ifade edebilmesine olanak sağlanmıştır.

Şunu belirtmek gerekir ki “Bu yönetmelik kapsamında olanlar...” deyimi de gayet doyurucu bir deyimdir. Yönetmeliğin 2. maddesinde “Bu yönetmelik; avukatları, avukatlık ortaklıklarını, avukatlık bürolarını, avukat stajyerlerini ve dava vekillerini kapsar” şeklinde bir düzenleme yapılarak stajyer, dava vekili veya avukatlık ortaklıkları için reklam ve ifade anlamında ne şekilde sınır belirlenmesi gerektiği hususunda bir tereddüt bulunmamasına özen gösterilmiştir. Bu sebeple internet sitelerine ilişkin yasağın, bahse konu kişiler ve ortaklıklara da uygulanacaktır. Biz konuyu avukat üzerinden anlatacağız.

1.2 Yönetmeliğe Göre Sitenin Amacı ve Muhtevası

Yönetmelik, internet sitelerinin muhtevasını genel özellikleriyle çizmiş; geri kalan kısmı avukatın kendi iradesine bırakmıştır. İnternet sitesinin amacı avukatın tanıtımı, iş elde etmek için reklam yapmak olmamalıdır. Avukat ancak mesleki faaliyetlerini internet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, mesleki makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayımlamak amacıyla internet sitesi açabilir. (7)

Sitede avukatın adı soyadı, akademik veyahut büro unvanı, fotoğrafı, sicil numarası, mesleğe başlama tarihi, mezun olduğu üniversite, bildiği yabancı dil, mesleki faaliyetin yürütüldüğü büro adresi, telefon ve faks numaraları, e-posta adresi ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerine yönelik oy verecek üye ve delegeleri kendileri ve diğer adaylar hakkında bilgilendirme gibi bilgiler bulunması gereklidir. Fakat bu bilgilerin -özellikle seçimlere

DİPNOT

28.02.2019

4 - <https://www.ws.com.tr/blog/web-sitesi-nedir> Erişim Tarihi: 21.02.2019

5 - https://tr.wikipedia.org/wiki/Alan_adı Erişim

Tarihi: 21.02.2019

6 - 7 Eylül 2010 Tarihli ve 27695 Sayılı Resmî Gazete, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair

Yönetmelik

7 - TBB Reklam Yönetmeliği Madde 9

yönelik bilgilendirmelerin bulunmadığı durumda ne tür bir yaptırım uygulanacağı hususunda yönetmelikte açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Sitenin tasarımı, görseller, yazı tipi, slider, header konumu gibi bileşenler ihtiyari olup reklam amacı taşımadıkça ve haksız rekabete yol açmadıkça avukat tarafından serbestçe belirlenebilir. Ayrıca kanımızca büronun logosu da tabelaya ilişkin çift renk sınırına(8) takılmadan aşırılığa kaçmadığı müddetçe belirlenebilmeli ve sitede bulunabilmelidir.

Önemle belirtmek gerekir ki avukat, sitesinde iş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde, internet kullanıcılarını kendi sitesine veya kendi sitesinden bir başka siteye yönlendirecek internet kısa yolları kullanamaz, kullanılmasına izin veremez ve reklam veremez, alamaz. Özellikle bazı sitelerde avukat sitesinin tanıtımı ve reklamına ilişkin uygulamalarının çoğalmas, "Basında biz" gibi açıkça yönetmeliğin 8. maddesini(9) ihlal eden köşelerle basın sitelerine link verilmesi veyahut bu sitelerde avukatın sitesine yönlendirme bulunması, avukatın internet sitesi üzerinden ücret karşılığı SMS ile danışmanlık vermesi(10) ve arama motorlarında reklam verilmesi(11) gibi sebeplerle yönetmelikte buna ilişkin bir hüküm konulmuştur. Fakat ne yazık ki son zamanlarda yasağı ihlal eden avukatlara çoğunlukla disiplin cezası verilmemektedir. Burada şuna da değinmek gerekir

ki backlink (ileride bahsedilecek) uygulamalarının reklam kapsamına girip girmeyeceği hususunda açık hüküm bulunmamakla birlikte bir görüş dahi yoktur. Ancak hiç şüphesiz ki arama motorları üzerinde verilen reklamlar ve backlink kullanılan "Basında biz" gibi köşeler bahsettiğimiz kapsamdadır ve disiplin cezası gerektirir. Kanımızca bazı backlink uygulamaları bu kapsama girmemelidir. Bu hususa benzer olarak anahtar kelime (keyword) kullanımı konusunda yönetmelikte bir sınırlama vardır. Bu hususları SEO'ya ilişkin bölümde inceleyeceğiz.

1.3 Sitelerde Bulunabilecek Anahtar Kelimeler, SEO ve Backlink Uygulamaları

Yönetmelik, sitelerin arama motorlarındaki sıralamada haksız rekabet oluşmaması adına bir sınırlama getirmiştir. Yine madde 9'da "...internet sitelerini arama motorlarına kayıt ederken anahtar kelime (keyword) olarak; "adı ve soyadı", "avukatlık ortaklığı unvanı", "avukatlık bürosu unvanı", "bulunduğu şehir ve kayıtlı oldukları baro" "avukat, hukuk, hukukçu, adalet, savunma, iddia, eşitlik, hak" dışında bir sözcük ya da tanıtım tümcesi kullanamaz..." şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Açıkçası bu düzenlemenin nasıl yorumlanması gerektiği hususunda bir görüş bulunmaması aynı zamanda nasıl uygulanacağı sorusunu da beraberinde getirmektedir. Anahtar kelime (keyword) sitenin içeriği hakkında arama motorlarına ve ziyaretçilere fikir veren kelimelerdir. Aynı zamanda kullanıcıların Google gibi arama motorlarında yaptıkları

aramalar, anahtar kelimelerden oluşur. (12) Kısaca bahsetmek gerekirse site yöneticileri makale, görsel veya işitsel veri yayınladıklarında etiket kısmına anahtar kelime girerler ve aynı zamanda verinin içeriğindeki kelimeler de arama motorlarınca anahtar kelime olarak algılanır. Bu ve bunun gibi etmenlere bağlı olarak arama motoru, kullanıcılarına belli sıralarda konuyla alakalı siteleri sıralar.

Yönetmelikte kullanılabilecek anahtar kelimelerden söz edilmekle beraber bunların arama motoruna kayıt edilebileceği hususunda bir hüküm koymuştur. Fakat anahtar kelimelerin mantığı ve arama motorlarının çalışma prensibi bu şekilde olmamakla beraber site yöneticilerinin arama motorlarına herhangi bir kayıt usulleri bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle arama motorları sitedeki verileri kendisi analiz ederek sıralamayı yine kendisi yapmaktadır.

Kanımızca buradaki düzenlemenin -maddedeki anlatımın açık ve doğru olması adına- arama motorlarına kayıt olarak değil, sitede kullanılacak tüm veri etiketlerinin ve anahtar kelimelerinin "yukarıda bahsettiğimiz kelime veya cümlecik olarak" siteye girilmesi yahut bu kelimelerle sınırlı olarak güncellenmesi şeklinde değiştirilmesi gereklidir. Aynı zamanda bu kelime çeşitliliğinin reklam olmayacak ölçüde nispeten artırılması avukatların sitelerinin kullanım yelpazesini genişletmesi ve amaca en uygun şekilde internet kullanımı için elzemdir. Bir örnek vermek gerekirse çeşitli

DİPNOT

8 - TBB Reklam Yönetmeliği Madde 5/ 4. fıkra 9 - "...Avukat unvanı kullanarak yazılı, işitsel, görsel iletişim araçlarında ve internet'te yönetmen, düzenleyici, danışman ve sair sıfatlar ile dizi, sürekli yayın, sürekli ya da süresiz programlar hazırlayamaz, sunamaz, yönetemez, hazırlanmasına, sunulmasına ve yönetilmesine katılamazlar, Gerek mahkemede temsil görevini yerine getirirken, gerek yazılı, işitsel ve görsel iletişim

araçları ve internet ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukuki işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramazlar. ..." TBB Reklam Yönetmeliği Madde 8 10 - "Şikâyetli avukatın www. ... hukuk.com adlı internet sitesinde 10 TL karşılığı SMS ile hukuki danışmanlık hizmeti verdiği ve ihtar karşın bir başka yolla buna devam etmiş olması karşısında eylemin disiplin suçu olduğuna ilişkin hukuksal değerlendirme isabetli olmakla

kararın aleyhe itiraz olmadığından onanması gerekmiştir." TBB Disiplin Kurulu E.2013/205 K.2013/635 sayılı Kararı, bkz. <http://tbb Yayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/599.pdf> Erişim Tarihi 28.02.2019 11 - Özellikle google.com arama sonuçları üzerinde "reklam" adı altında üst sıralara çıkan sonuçlar. Reklam vermeye ilişkin bkz. ads. google.com/Google/Ads 12 - <https://wmaraci.com/nedir/keyword> Erişim

hukuk dallarının (borçlar hukuku, ceza hukuku vb) isimlerinin de bu keywordlere eklenmesi ciddi bir kolaylık oluşturmaktadır. Ayrıca yönetmeliğe yasaklı kelimelerin eklenmesi de yasağın daha kolay uygulanmasını sağlayacaktır. Bulduğumuz dönemde özellikle “en iyi”, “Türkiye’nin en iyi”, “hukukçusu”, “ceza avukatı”, “boşanma avukatı” gibi keywordler, sitedeki içeriklerin ve özellikle makalelerin etiket kısmında pek çok kez kullanılmaktadır. Bu gibi kelimelerin yasaklanması ve ciddi yaptırımlara tabi tutulması da haksız rekabeti hiç şüphesiz büyük ölçüde engelleyecektir. Son olarak belirtmek gerekir ki alan adlarının da nasıl oluşturulacağına ilişkin düzenleme bulunmadığından alan adlarının hangi sınırdan ne şekilde olması gerektiği hakkında bir düzenleme yapılması da isabetli olacaktır.

SEO, açık haliyle Search Engine Optimization yani arama motoru optimizasyonu, web sitelerini arama motorlarının daha rahat bir şekilde anlayabilmesine “taramasına” olanak sağlayacak şekilde arama motorlarının kriterlerine uygun hale getirilerek “web sitesinin optimize edilmesi” hedeflenen anahtar kelimelere ait arama motoru aramalarında yükseltilmesidir. (13) SEO günümüzde özellikle yabancı ülkelerde o kadar yaygındır ki meslek kolu haline gelmiştir. İnternet sitesi kullanan tüm kullanıcılar için ziyaretçi sayısının artırılması adına büyük bir öneme sahiptir.

SEO yapılırken site içinde ve dışında birçok kritere dikkat edilir. Site içi SEO uygulamasında web sitesinde başlık alanı (title), açıklama bölümü (description) alanları ilgili cümlelerle özenerek oluşturulmalı, kullanılan

fotoğrafların alt etiketleri doğru tanımlanmalı ve web sitesi içeriğinin benzersiz içerikle donatılmış olması önemlidir. (14) Ayrıca kullanılan scriptler (15) güncel olmalı, site mobil uyumlu olmalıdır. Bu gibi hususlar sitenin iç düzenlemesiyle ilgilidir. Özellikle reklam yasağı açısından genelde burada bir ihlal söz konusu olmamakla beraber dış SEO yaparken bazı hususlar belirsiz kalabilmektedir.

Site dışı SEO’nun yapıtaşı olan backlink kullanımı konusunda yönetmelikte tam ve açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Backlink, bir sitenin başka bir siteye vermiş olduğu, anasayfasında veya herhangi bir sayfasında bannerinin veya metin linkinin bulunması durumunda pagerank (sayfa derecesi, sırası) değerinin yükselmesi için önemli olan bir link sistemidir. (16) Backlink, bir siteden başka bir siteye onlarca farklı şekilde verilebilir ve avukat siteleri açısından bunun amacı her zaman reklam amaçlı olmayıp bilimsel amaçlı olabilir. Yönetmelikte;

“...İş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde, internet kullanıcılarını kendi sitesine veya kendi sitesinden bir başka siteye yönlendirecek internet kısa yolları kullanamaz, kullanılmasına izin veremez ve reklam veremez ve alamaz” şeklindeki düzenlemede buna biraz değinilmiş olsa da “iş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde” deyimini yoruma muhtaç kalmaktadır. Bu hususun tespiti gerekli ve fakat oldukça zordur. Kanımızca burada somut olaya ilişkin tek tek tespit yapılmalıdır. Söz gelimi bir avukatlık sitesinin linki başka bir sitede yayında ise o sitede

yayınlanma amacı araştırılmalı ve linkin sitedeki konumuna, paylaşıldığı metnin yazım şekline ve görsellerine dikkat edilmelidir. Bu sayede reklam amacı taşıyıp taşımadığına ve haksız rekabete yol açıp açmamasına ışık tutulacaktır.

Backlink, günde çokça kez ziyaretçi alan veyahut almasa dahi bir siteye ziyaretçilerin göremeyeceği şekilde yerleştirilen herhangi bir sitenin derecesini, dolayısıyla sıralamasını düşürebilmektedir. Örneğin; avukata ait site linkinin günde yüzbinlerle ifade edilebilecek ziyaretçi sayısı alan eğlence veya sosyal medya sitelerine -ziyaretçilerin göremeyeceği şekilde- gerek site yöneticisinin rızasıyla gerekse rızası olmaksızın (Hacklink) (17) konulması o linke tıklanmasa dahi ciddi ölçüde azaltabilir ve bu haksız rekabete yol açabilir. Pek muhtemel görünmese de bir avukat SEO uzmanı eliyle başka bir avukatın sitesinin derecesini bu tip yollarla düşürebilir ve kendi sitesini de daha üst sıralara çıkarabilir. Reklam amacının tespiti mümkün olmadığı, linkin çevresinde hiçbir metin veyahut görsel bulunmadığı bu duruma ilişkin kanımızca yönetmelikte doğrudan yaptırıma ilişkin bir hüküm bulunması gereklidir. Ayrıca bu tarz bir backlinkin başka sitenin derecesini düşürerek kötüniyetli avukatın kendisine ait sitenin ziyaretçi sayısını artırma amacı olduğu dolayısıyla her ne kadar tespiti zor olsa da bu sebeple doğrudan disipline ilişkin yaptırım uygulanması gerektiği ortadadır.

1.4 Yönetmeliğe Uygun Olabilecek Sanal Ofis Uygulamaları

Yönetmelikte avukatın belirli şartları sağlamak kaydıyla sanal ofis kullanabileceği hususunda bir hüküm bulunmaktadır. Burada

DİPNOT

Tarihi 22.02.2019

13 - https://tr.wikipedia.org/wiki/Arama_motoru_optimizasyonu Erişim Tarihi: 22.02.2019

14 - <https://www.ws.com.tr/blog/seo-nedir> Erişim Tarihi: 22.02.2019

15 - Uygulama bölümlerinin tüm kodlarını

içeren ve herhangi bir programlama dilinde yazılmış olan koda script adı verilir. <https://www.mediaticlick.com.tr/blog/script-nedir> Erişim Tarihi: 22.02.2019

16 - <https://tr.wikipedia.org/wiki/Backlink> Erişim tarihi: 22.02.2019

17 - Hacklink, herhangi bir internet sitesine sisteminde mevcut olan bir açık veya farklı bir yolla sızıldıktan sonra bu siteden başka

“sanal ofis” deyiminden anlaşılması gereken avukatın kiralamadığı yahut üzerinde herhangi bir hak iddia edemeyeceği gerçek bir adresi muvazaalı olarak vergi dairesine ve bulunduğu yer barosuna veya ilgili kişilere “adres gösterebilmek” maksadı ile üçüncü kişilerle yaptığı anlaşma ile büro tahsis olarak değerlendirilmemesi gerekir. Şayet her ne kadar yabancı ülkelerde bu tip durumlar mevzuata uygun ise de kanunumuzda bu durum 43. maddedeki büro edinme zorunluluğuna, meslek kurallarına ve her baronun iç yönetmeliğindeki eşya edinme gibi hususlara kanımızca aykırıdır. Bu nedenle aşağıda bahsedeceğimiz sanal ofis ile muvazaalı sanal ofis arasında bir ayırım yapılmalı ve kanımızca sanal ofise yönelik yönetmeliğe bir tanım eklenmelidir.

Yine anılan yönetmeliğin 9. maddesinde “İnternet sitesi üzerinden mesleki faaliyetini yürütürken avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukat unvanının gerektirdiği saygı ve güvene aykırı olmamak şartı ve gerekli güvenlik tedbirlerini alarak, sır saklama yükümlülüğüne uygun davranmak kaydı ile internetin kendine özgü araçlarını ve sadece ilgili kişinin ulaşabileceği, şifre-algoritma ile korunan internet sitesinin geri planında kişiselleştirilmiş “sanal ofis” benzeri uygulamaları kullanabilir. Bu uygulamalar ilgisinin dışındakilerin kullanımına açılmaz” şeklinde hüküm konularak bahsi geçen sanal ofis uygulamalarının sınırları çizilmiştir. Burada, avukatın bir büro edindikten sonra faaliyetlerine başlaması ve sadece sanal ofis uygulaması ile büro edinme zorunluluğunun kalkmayacağını bilmesi gerekir. Ayrıca bu sanal ofisler bir şube veya birden fazla büro olarak nitelendirilmemelidir. TBB, Baro Kart ile anlaşmalı olarak

örnek bir sanal ofis uygulaması hizmete sunmuştur. (18) Buna göre işyerinde çalışan kişileri takip etme – görev ekleme, müvekkillere ilişkin esas defteri yönetme, icra ve dava dosyalarını kolay takip edebilme ve müvekkile anlık bilgi verebilme gibi teknolojinin imkanlarından faydalanabilme imkanı sunulmuştur. Fakat maalesef uygulamada pek kullanılmamaktadır.

Yönetmeliğe göre TBB'nin sunduğu bu uygulamaya benzer olarak yukarıda belirttiğimiz şartlara uygun olmak kaydıyla avukat kendi sitesinde kendi uygulaması ile sanal ofis kurabilir. Uygulamada bazen avukat sitesi üzerinden “e-tahsilat” benzeri uygulamalarla karşılaşılabilmektedir. Bu sisteme göre müvekkil, avukatın ücretini veya icra, dava masrafı gibi masrafları site üzerinden avukatın hesabına yatırabilmektedir. Yönetmelikte buna ilişkin hüküm bulunmamasına beraber sanal ofis uygulamasına ilişkin hükmün bu hususta uygulanabileceğini düşünmekteyiz. Bu sebeple güvenilir olması kaydı ile site üzerinden tahsilat yapılabilir.

Şunu da eklemek gerekir ki müvekkil ile görüşmelerin bu site üzerinden yapılabilmesi de mümkün olmalıdır. Kanunda her ne kadar avukatın baroda yazılı olan bürosundan başka yerlerde danışmanlık yapamayacağı ve işi kabul edemeyeceği hüküm altına alınmışsa bile (19) kanımızca burada bir boşluk mevcut olup aynı zamanda site sanal bir meca olduğundan yine bu site üzerinden -güvenilirliği şimdilik tartışılır olsa dahi- iş kabulü ve görüşme gerçekleştirilmelidir. Şayet gelecekte tüm vatandaşlara e-imza gibi elektronik ortamda geçerli sayılabilecek imza zorunluluğuna yönelik bir inovasyon mevcut

olur ise site üzerinden de e-imzalı görüşme tutanağı imzalanabilmelidir.

İnternet sitelerine entegre sanal ofis uygulaması ile ilgili son bir sorun daha ortaya çıkabilir. Bu durum, iki farklı adrese sahip yani avukatlık ortaklığı yahut aynı büroda birlikte çalışan avukatlardan olmayıp tek başlarına faaliyetlerine devam eden avukatların tek bir site ve tek sanal ofis üzerinden yukarıda bahsettiğimiz noktalarda işine devam edip edemeyeceği sorundur. Bizce yönetmelikte alan adı, site ismi, görsel içerik veya sitedeki logo gibi hususlara ilişkin açıkça bir yasak bulunmadığından aynı zamanda “av.tr” alan adı ile ilgili hüküm kaldırıldığından ötürü reklam mahiyetinde olmamak ve yönetmeliğin 10. maddesine (20) uymak koşuluyla ayrı olan bu avukatlar mesleki faaliyetlerini ve bilimsel çalışmalarını tek site üzerinden devam ettirebilmektedir. Nitekim sanal ofis de sır saklama gibi yükümlülüklerle aykırı olmamak, güvenilir olmak ve sadece ilgililerinin kullanımına açık olmak kaydıyla tek site üzerinden yürütülebilmelidir.

2- Sosyal Medya ve Avukatların Reklam Yasağı

Çağımızda internetin gelişimiyle sosyal medya; toplumların kültürleri ve faaliyetleri hatta davranışları üzerinde dahi köklü değişiklikler yaratmaktadır. Sanal dünyada arkadaş bulma, bu dünyadaki insanlarla sosyal ve siyasi düşünce alışverişinde bulunma; hatta bu dünyadan birileriyle tanışıp evlenme gibi ciddi kararlar alınabilmektedir. Özellikle gençler arasında kullanım değeri bakımından hızlı bir yükseliş gösteren sosyal medya, diğer yandan da günümüzün geleneksel medyasına rakip olmakta; hatta kimi zaman tehdit

DİPNOT

bir siteye backlink sağlama işlemidir. <https://wmaraci.com/nedir/hacklink> Erişim tarihi: 22.02.2019

18 - <https://d.barobirlik.org.tr/2019/sanalofiskullanimkilavuzu.pdf> ayrıca müvekkil

portali için bkz. <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/sanal-ofis-muvekkil-portali-11923> Erişim tarihi: 25.02.2019

19 - 1136 sayılı Avukatlık Kanunu Madde 51 20 - “Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, ülke

içinde ve dışında işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, ortak avukat bürolarını ve avukatlık ortaklıklarını; “İrtibat Bürosu” ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar,

eder duruma gelmektedir. (21) Yeni meslek kolları üretilmekte ve bazı meslekler ise ölü konuma düşmektedir. Kitlelerin yoğunlukla bulunduğu bu mecra da reklam verme, sponsorluk benzeri faaliyetlerle etkileşimler ciddi boyutlara ulaşmaktadır.

Sosyal medya, Web 2.0'ın kullanıcı hizmetine sunulmasıyla birlikte, tek yönlü bilgi paylaşımından, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan medya sistemidir. Ayrıca sosyal medya; kişilerin internet üzerinde birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımların bütünüdür. (22) Sosyal medyanın geleneksel medyaya rakip olabilmesi özellikle, kullanıcı gerçek olsun olmasın herkesin anlık olarak geri bildirimde bulunabilmesinden kaynaklıdır. Ayrıca sosyal medya üzerinden bilgi, görsel, video ve buna benzer her türlü içerik "paylaşılabilmektedir" ve milyonlarca kişiye tek bir cihazdan ulaşılabilir. (23) Sosyal medya üzerine çok şey söylenebilir fakat konumuz açısından önemi ise avukatların bu platformlarda reklam ve tanıtım yasağı üzerinedir.

2.1 Güncel Sosyal Medya Platformlarında Avukatlık Reklam Yasağı Uygulaması

Günümüzde bu denli yoğun bir trafiğe sahip sosyal medya platformları üzerinde avukatlar da kendilerine ait hesaplar kullanmaktadır. Sıklıkla karşılaşılan bir durum olarak kullanıcı hesaplarında unvan kullanımı, avukata ait internet sitesinin yahut bu site içeriklerinin paylaşılması gibi hususlara rastlanmaktadır. Şüphesiz Facebook, Twitter, Youtube, Instagram gibi en güncel ve yoğun etkileşimli sitelerde

avukatın açıkça reklam adı altında tanıtım yazıları, görseller, videolar ve içerikler de kanunun 55. maddesine, meslek kurallarına ve yönetmeliğin 8 ve 9. maddelerine aykırılık teşkil etmeli ve disiplin cezası verilmelidir.

Fakat avukatın sadece avukatlık unvanını bu medya platformlarında kullanması, kendi sitesini ve yazılarını paylaşması, aşırılığa kaçmadığı müddetçe büro ve çalışma arkadaşlarının fotoğraflarını bu platformlarda yayınlaması da tek başına reklam sayılmamalıdır. Paylaştığı sitesi linkinin yanında hiçbir sözcük yahut görsel ibareler bulunmaması da aynı şekilde değerlendirilmelidir.

Yönetmelikte tabela ve basılı evrakta unvan kullanımına ilişkin hüküm bulunsa da bu platformlar üzerinde unvan kullanımına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Her ne kadar yönetmelikte bulunmasa da avukatlık unvanı yanında "uzman bilirkişi", "eski hakim", "en iyi ceza avukatı", "hukuk uzmanı" gibi akademik unvan dışında sayılabilecek bu ibarelerin reklam teşkil edebileceği nedeniyle kullanılmaması ve genel hükümlere göre kullanan avukatın cezalandırılması gerekir. Bu noktada bahsettiğimiz hususa ilişkin yönetmeliğe açık bir hüküm konulması ve kanundaki hükme "...özellikle tabelalarında, internet platformlarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır" şeklinde düzenleme yapılması isabetli olacaktır.

2.2 Avukatlık Büroları yahut Ortaklıklarının Kullanıcı Hesapları ve Hukuki

Yardımlaşmaya İlişkin Kullanıcı Hesapları

İhlalin yoğun olduğu bu dönemde avukatlık büroları yahut ortaklıkları adına kullanıcı hesapları açılabilir. Bu hesapların reklam ve tanıtım amaçlı olup olmadığı hususu ise bazı durumlarda muğlaktır. Örneğin; büro adına açılan hesapta sadece büronun fotoğrafları ve vecizeler paylaşılmaktadır. Bu durum yönetmeliğe açıkça aykırı olmasa da anlamsızdır. Öte yandan bu gibi hesapların internet sitesine bağlanmasına ve avukatın bilimsel ve mesleki faaliyetlerine ilişkin kullanılmasına, şayet bu doğrultuda olmadığı takdirde reklam yasağının ihlal edildiğine ilişkin yönetmeliğe açık hüküm konulması da yerinde olacaktır.

Avukatlık büro veya ortaklıkları dışında şimdilerde "hukuki yardımlaşma" adı altında bazı sosyal medya hesapları ve internet siteleri faaliyete göstermeye başlamıştır. Bu tip hesaplar avukat veya yardımcı eleman olarak çalışan kişilerin idaresinde hukuki yardımlaşma adı altında ücret karşılığında farklı yargı çevrelerinde iş yapan avukatları bulmaya dayalı bir çalışma modeli öngörmekte ve çeşitli sosyal medya platformları ile Google gibi arama motorlarına reklam vermektedir. Avukatlar pek tabii kendi çalışma çevresinde bulunmayan resmi bir dairede yahut kurumda yapamayacakları işleri o yerde bulunan meslektaşına -bazen ücret karşılığında- yetki belgesi ile yaptırabilmektedir. Ancak buradaki sorun bu işin sürekli hale gelmesine neden olabilecek, bunu markalaşma ve ticari iş haline getirebilecek bu tarz hesaplarla internet sitelerinin hiç

DİPNOT

duyuramazlar..." TBB Reklam Yönetmeliği Madde 10

21 - Prof.Dr. Z. Beril Akıncı VURAL, Araş. Gör. Mikail BAT -- Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma - Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Kurumsal İletişim

Anabilim Dalı. http://www.tasam.org/Files/Icerik/File/yeni_bir_iletisim_ortami_olarak_sosyal_medya_45f56af6-aa86-4840-a8db-21f4bb4ab1dd.pdf Erişim Tarihi: 27.02.2019
22 - https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya Erişim Tarihi: 27.02.2019
23 - Sosyal medya için Türkiye çapında rakamsal bir değerlendirme yapıldığında şöyle

bir tabloyla karşılaşılmaktadır: 81 milyon nüfusa sahip ülkemizde 1- Nüfusun %67'sini oluşturan 54.3 milyon internet kullanıcısı 2-Nüfusun %51'ini oluşturan 51 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı 3-Nüfusun %54'ünü oluşturan 44 milyon aktif mobil sosyal medya kullanıcısı var. <https://digitalreport.wearesocial.com/> Erişim Tarihi: 28.02.2019.

kuşkusuz kanunun ruhuna, meslek kurallarına ve reklam yasağına genel anlamda aykırı olacağı kesindir.

Şu an için bu durumla alakalı bir özel bir hüküm bulunmasa da kanımızca böyle bir durum tanıtıma, bir nevi ticari faaliyete ve reklam yapmaya neden olduğundan ötürü bu tarz sosyal medya hesaplarının faaliyetlerinin durdurulması ve bilimsel, mesleki amaca hizmet etmeyip “komisyonculuk” yapan bu gibi internet sitelerinin kapatılıp aynı zamanda buna neden olan yahut bu durum hakkında bilgisi ve izni olan avukatların genel hükümler ve yönetmeliğin 11. maddesi(24) çerçevesince disiplin cezasına çarptırılması gerekmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki kanunun 48. maddesinde “Avukat veya iş sahibi tarafından vadolunan veya verilen bir ücret yahut da herhangi bir çıkar karşılığında avukata iş getirmeye aracılık edenler ve aracı kullanan avukatlar altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü de bu duruma yönelik olduğundan bu gibi hesapların oluşturulması da suç teşkil edecektir.

Nitekim ücret karşılığında olmayan ve sadece avukatların birbirlerini bulmaya yönelik sitelerin ve sosyal medya hesaplarının (gruplarının) bu kapsamda olmayacağı dolayısıyla ceza verilmemesi gerektiği de göz önünde bulundurulmalıdır.

2.3 Avukata ait Kullanıcı Hesabının Organik Olmayan Yöntemlerle Takipçi Sayısının Arttırılması ve Reklam Yasağıyla İlişkisi

Çeşitli sosyal medya platformlarında hileli yöntemlerle takipçi, arkadaş artırma ve dolayısıyla hesabın etkileşimini artırma ile ön plana

çıkılabilmektedir. Şüphesiz avukata ait bir hesabın sosyal medya uzmanı eliyle para karşılığında olsun olmasın bu şekilde ön plana çıkarılması da reklam yasağına ilişkin genel hükümlere göre aykırıdır. Burada organik ve organik olmayan ayrımı yapılarak reklam yasağının tespit edilmesi kolaylaştırılabilir.

Organik takipçi herhangi bir etki altında olmaksızın hür iradesiyle ve ilgi alanlarına istinaden kullanıcı hesabını takibe alan takipçi tipidir. Bu tip kullanıcılar gerçek yahut tüzel kişiye aittir. Diğer bir deyişle bu tip kullanıcı hesaplarının yönetimi, paylaşımları gerçek insanların idaresindedir. İnsanlar sürekli etkileşim içerisinde olduklarından ötürü bu tarz hesaplardan beklenen ise sosyal medya uzmanlığı anlamında etkileşimdir. Organik olmayan takipçiler ise bilgisayar programlarıyla veya çeşitli algoritmalar ile gerçek bir insan idaresinde olmayan ve herhangi bir kullanıcı hesabını takibe alan insan görünümü takipçilerdir. Bu tip hesapların tek amacı ise hedeflenen kullanıcı hesaplarını takibe almak, takipçi sayısını yüksek göstererek popülaritesini artırmak ve bir nevi tanıtımını kolaylaştırmaktan ibarettir. Bu hesaplar “takipçi satan” sosyal medya uzmanları tarafından para ile temin edilmektedir. Her ne kadar organik olduğu iddia edilse bile bu tarz takipçiler organik değildir. Bahsi geçen “organik olmayan takipçi”lerin genel olarak amacı kullanıcı hesabının popülaritesini artırmak olduğundan avukatın mesleğiyle alakalı yoğun paylaşım yaptığı yani kişisel hesabından çok mesleki hesabı olarak nitelendirilebilecek yahut bürosuna ait hesaba “takipçi kastiği” (yazılım hilesiyle inorganik takipçi elde etmek) bir durum tespit edilebilirse genel hükümlere göre reklam yasağına aykırılıktan

disiplin cezasına hükmedilmesi gerekecektir. Bu durumun tespiti sosyal medya uzmanları tarafından yapılabilir. Bu hususta yönetmeliğe özel bir hüküm konulması gerektiği kanaatindeyiz.

3- Disiplin Hükümleri ve Sonuç

Gerek internet sitelerinde ve sosyal medyada gerekse yönetmelikte bahsi geçen diğer mecralarda reklam yasağına aykırılık durumunda mevzuat, kademeli bir anlayış öngörmüş ve avukatın reklam yasağı ihlalinde acele olarak cezalandırılmaması, öncelikle ihlalin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Yönetmeliğin 12. maddesine göre ihlal durumunda öncelikle uyarı yazısı ile ihlalin ortadan kaldırılması için 15 günlük bir süre tanınmıştır. Bu süre müteakibinde ihlal giderilmezse baro resen soruşturma başlatacak ve kanunun disipline ilişkin hükümleri gündeme gelecektir. Şayet daha önce bir soruşturma neticesinde avukat, ihlalden ceza almışsa süre tanınmayacak ve doğrudan soruşturma açılacaktır.

Kanunun 134. maddesi vd'nda disiplin cezaları öngörülmüştür. Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, görevinin gerektirdiği dürüstlüğü uygun şekilde davranmayan avukatlar hakkında disiplin cezasına hükmedilir. Şüphesiz reklam yasağına aykırılık da kanunun bu hükmünden ve yönetmeliğin 12. maddesine istinaden disiplin cezasına hükmedilmesi gereken durumlardan biridir. Soruşturmada ve kovuşturmada bizce özellikle sosyal medya hesapları üzerinde inceleme yapılırken avukatın kullanıcı hesabının mesleki ağırlıkta mı yoksa kişisel nitelikte bir hesabının olup olmadığı da değerlendirme konusu olmalıdır. Bu noktada bir belirsizlik varsa

DİPNOT

24 - “Bu Yönetmelik kapsamında olanlar; salt ün kazanmaya yönelik her tür girişim ve eylemlerden kaçınmak, iş elde etmek için

reklam sayılabilecek herhangi bir girişim ve eylemde bulunmamak, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür eylem ve

davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. “ TBB Reklam Yasağı Yönetmeliği madde 11

baro, bu avukattan hesabın mesleki yahut kişisel hesabı olması doğrultusunda bir hesap düzenlemesi istemeli ve 12. maddeye göre 15 günlük süre vermelidir. Bunun sonucunda soruşturma açılmasına dahi gerek kalmadan ihlaller önlenebilecek veya soruşturma açılacaksa ihlalin tespiti kanımızca çok daha kolay hale gelecektir. İnternet siteleri de aynı şekilde düşünülmelidir. Aracılık-komisyonculuk faaliyeti yapan hesapları veya siteleri işletenlerin 15 günlük süre verilmesine gerek kalmaksızın doğrudan soruşturma açılması ve kanunun 48. maddesine göre cezalandırılması şarttır.

Ne yazık ki son yıllarda bariz bir şekilde görülebilen ihlallere rağmen baro disiplin kurulu kararlarında veya TBB Disiplin Kurulu kararlarında sosyal medya veya internet sitelerindeki reklam yasağının ihlaline ilişkin cezalara çokça rastlayamamaktayız. Meslektaşlarımızın kimi zaman gereken özeni göstermemesi sonucunda kimi zaman iradesi dahilinde sosyal medya gibi mecralarda kamuoyuna yargı işleyişini yanlış aksettirmesi, avukatlık mesleğinin onuruna ve saygınlığına zarar verecek nitelikte kullanıcı hesapları oluşturmaları ve baroların maalesef bu konuda yaptırım uygulamamaları da gereken hassasiyetin gösterilmediğini gözler önüne sermektedir.

Temennimiz öncelikle mesleğin saygınlığını yitirmemesi, sosyal medya platformlarında avukata karşı yapılan saygısızca değerlendirmelerin tespit edilip bu hususta gereken işlemlerin yapılması, kamuoyunun güvenini yeniden temin etmek amacıyla meslektaşlarımızın avukatlık mesleğinin saygınlığına yaraşır biçimde kullanıcı hesapları kullanmaları ve son olarak da baroların ve birliğin yaptırımlara daha çok ağırlık vermesi noktasındadır.

MAKALE

TÜRK BORÇLAR HUKUKU KAPSAMINDA BORÇLARIN SONA ERMESİ

Stj. Av. Gökçe YILDIZ

Borcun sona ermesi; borçlu açısından edimini yerine getirme yükümlülüğünün ortadan kalkması, alacaklı açısından ise alacak hakkının sona ermesi anlamına gelmektedir. Dar anlamda borcun sona ermesi ile geniş anlamda borç ilişkisinin sona ermesi farklılık arz etmektedir. Geniş anlamda borç ilişkisinin sona ermesi; ikale, bir borç ilişkisinde bütün borçların ifa edilmesi, süreli hukuki ilişkilerde sürenin sona ermesi, bozucu koşulun gerçekleşmesi, bazı durumlarda Türk Borçlar Kanunu 138. maddesi uyarınca ifa güçlüğü, bazı hukuki ilişkilerde taraflardan birinin ölümü gibi sebeplerle meydana gelmektedir. Dar anlamda borcun sona ermesi ise aşağıda detaylı şekilde inceleneyeceği üzere; ibra, yenileme takas, kusursuz imkansızlık, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, zamanaşımı ve ifa güçlüğü sonucu meydana gelmektedir.

İbra: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("TBK") 132. maddesi uyarınca ibra; "MADDE 132- Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabılır."

İbra bir sözleşmedir. Dolayısıyla ibra için alacaklı ve borçlunun iradelerinin uyuşması (consensus) gerekmektedir. İbra sözleşmesi yapıldığında, asıl borç ve asıl borca bağlı olan ek (fer'i) borçlar sona erer.

İbra bir tasarruf işlemidir. İbra soyut bir hukuki işlemidir; bu noktada sebepteki sakatlık ibrayı

etkilememektedir. Uygulamada hizmet sözleşmesi kapsamında işçi tarafından '... kadar alacağımı aldım.' yazılarak ibraname olarak belirtilmekte; ancak uygulamada bu makbuz olarak değerlendirilmektedir. Oysaki ibra ve makbuzun birbiriyle örtüşmesine imkan yoktur. Makbuz borcun ifa edildiğini gösterir; ibra ise ifa olmaksızın borcu sona erdiren bir sebeptir. Yargıtay içtihatlarında da değinildiği üzere: '6098 Sayılı Kanun'un 420. maddesi hükmüne göre, işçinin işverenden alacağına dair ibra sözleşmesinin yazılı olması, ibra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmiş bulunması, ibra konusu alacağın türünün ve miktarının açıkça belirtilmesi, ödemenin hak tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılması şarttır. Bu unsurları taşımayan ibra sözleşmeleri veya ibraname kesin olarak hükümsüzdür. Hakkın gerçek tutarda ödendiğini ihtiva etmeyen ibra sözleşmeleri veya ibra beyanını muhtevi diğer ödeme belgeleri, içerdikleri miktarla sınırlı olarak ibra hükmündedir.'

Yenileme (Novatio)

Yenileme veya eski adıyla tecdit ile tarafların arasındaki borç ilişkisi sona ermekte ve bu sona erme sebebiyle yeni bir borç ilişkisi doğmaktadır. Önceki borç ilişkisi herhangi bir sebeple geçersizse yeni bir borç ilişkisi doğmamaktadır. Yeni borç ilişkisi ortaya çıkarken bir geçersizlik sebebi var ise eski borç ilişkisi sona ermemektedir.

Yenileme niyeti açıkça anlaşılmalıdır. Tarafların anlaşması, ehliyet, tasarruf yetkisi, yenileme niyeti açıkça

olmalıdır. Yenilemede eski borcun yerine yeni bir borç konulmuş olmalıdır.

Yenilemede kefalet ve rehin hakkının taraflarca kararlaştırılarak dahi saklı tutulması mümkün değildir. Bu noktada teminat verenin razı olması gerekmektedir. Teminat veren 3. kişi eski borç ilişkisi için teminat vermiştir; yenileme sonucu ise yeni bir borç ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple teminat hususunda yeniden 3. kişi ile anlaşılmalıdır.

Yenilemenin bir diğer etkisi; eski borç ilişkisindeki defiler yeni borç ilişkisinde öne sürülememektedir. Örneğin yeni borç ilişkisinde eski borç ilişkisindeki zamanaşımı defileri sürülememektedir.

Türk Borçlar Kanunu madde 134 uyarınca cari hesapta aktif ve pasif değerlerin yazılması işlemi yenileme değildir; alacaklar ve borçlar yeni bir cari hesap sözleşmesine bağlanmaktadır ancak bu novatio niteliğinde değildir. Fakat cari hesapta çıkan ara hesabı kabul işlemi yenilemedir. Cari hesap ara dönemde hep yenilenir ancak ara bakiye talep edilemez. Cari hesap sözleşmesinin bitmesiyle nihai bakiye talep edilebilmektedir. Ara dönemlerde çıkan miktarın aktarılması yenilemedir.

Yenilemede fer'ileriyle beraber borç sona ermektedir. Ancak istisnai bir hüküm olarak Türk Borçlar Kanunu madde 134'te ne kadar teminat verilmişse yenilemede de bu teminat geçerlidir.

Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi: Türk Borçlar Kanunu madde 135 uyarınca: 'Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesiyle borç sona erer. Ancak, üçüncü kişilerin alacak üzerinde önceden mevcut olan hakları birleşmeden etkilenmez. Birleşme geçmişe etili olarak ortadan kalkarsa, borç varlığını sürdürür.

Taşınmaz rehni ve kıymetli evraka

ilişkin özel hükümler saklıdır.' Birleşme durumu farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Miras sonucu, birbirinden alacaklı ve borçlu olan şirketlerin birleşmesi gibi sebeplerle alacaklı ve borçlu sıfatları birleşebilmektedir.

Alacaklı ve borçlu sıfatları birleşip sonradan ortadan kalkması durumunda, borç kaldığı yerden ferileriyle devam etmektedir. Ancak; taşınır ve taşınmaz rehinlerinde istisnai bir durum söz konusudur. Örneğin; alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesiyle borç sona ermiş ve mevcut olan taşınır rehhi iade edilmiş olsun. Kanunen taşınır rehni teslimle kurulmaktadır. Borç yeniden canlanınca iade edilen rehin yeniden canlanmayacaktır, taşınmaz rehni de ipotek kendiliğinden doğmayacaktır.

Kusursuz İmkansızlık:

İfa imkansızlığı genel olarak Türk Borçlar Kanunu 136. maddesinde düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu madde 136'da borcun doğumundan 'sonra' ortaya çıkan kusursuz ifa imkansızlığı, ifanın elde edilememesi durumu düzenlenmiştir. Doğal sebep, hukuki imkansızlık, maddi imkansızlık, borçlunun fiili kaynaklı kusursuz imkansızlık 'TBK' madde 136 kapsamındadır.

Borcun doğumundaki imkansızlık ise objektif imkansızlık teşkil etmektedir ve Türk Borçlar Kanunu madde 27'de düzenlenmiştir.

Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a göre borcun doğumundan sonra ortaya çıkan imkansızlığın objektif veya sübjektif olması fark etmemektedir. Tereddüt varsa, imkansızlığın devam edip etmeyeceği belirsiz olan aşamada, edimin elde edilme ihtimali çok düşükse imkansızlığa gidilmelidir; ihtimal varsa bu durumda borçluya makul süre tanınması gerekmektedir. Nevi telef olmaz; bu nedenle sınırlı/stok borcunda imkansızlık olabilir. İmkansızlık müessesesi kusurlu ve kusursuz olarak

ikili ayrıma tabi tutulduğunda; kusursuz imkansızlıkta borç sona ermektedir. Ancak kusurlu imkansızlıkta doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Prof. Dr. Kemal Oğuzman 'a göre kusurlu imkansızlık durumunda borç sona ermektedir. Bir başka görüşe göre ise kusurlu imkansızlık durumunda borç tazminat borcuna dönüşmektedir.

İmkansızlık sonucu borç sona erdiğinde önceden verilen edimler sebepsiz zenginleşme hükümlerinde göre, iade talebi zamanaşımı 2 yıl olmak üzere iade edilir. Fakat TBK madde 136 emredici değildir, bunun aksi kararlaştırılabilir.

İmkansızlık oluştuğunda borcun konusu edim yerine geçen bir değer, 'kaim değer' söz konusu olabilir. Kaim değer; sigorta parası, tazminat alacağı, kamulaştırma bedeli örnek verilebilir. Uygulamada kaim değer istenmesinde alacaklının menfaati varsa dinlenebilir denilmektedir. Ancak Türk hukukunda buna ilişkin açıklama bulunmamaktadır.

Türk Borçlar Kanunu 137. maddesinde ise 'kısmi imkansızlık' müessesesi düzenlenmiştir. Borçlu kısmi imkansızlık durumunda borcun yalnızca imkansızlaşan kısmından kurtulmaktadır; alacaklı da imkansızlaşmayan kısım ile yetinmektedir. Eğer kısmi imkansızlık durumu önceden öngörülebilseydi taraflardan en az birinin bu hukuki ilişkiye girmeme iradesinde olduğu açık ise; haklı olarak tam imkansızlık hükümlerinin uygulanabileceği kabul edilmektedir.

Türk Borçlar Kanunu 137. maddesinin 1. Fıkrası uyarınca 'Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle kısmen imkansızlaşırsa borçlu, borcunun sadece imkansızlaşan kısmından kurtulur. Ancak bu kısmi ifa imkansızlığı önceden öngörülseydi taraflarca böyle bir sözleşmenin

yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa borcun tamamı sona erer. Sürekli edimli borç ilişkilerinde, sözleşmelerde imkansızlık var ise ileriye etkili olarak sona ermektedir.

İfa güçlüğü: Türk Borçlar Kanunu 138. maddesinde aşırı ifa güçlüğü düzenlenmiştir. Kanunen borçlunun hakimden sözleşmeyi yeni koşullara uyarlamasını talep etme, sözleşmenin yeni koşullara uyarlanması mümkün değilse dönme veya hakimden sözleşmeyi ortadan kaldırması için talepte bulunma hakları mevcuttur. Kanunen borçluya tanınan bu haklar ahde vefa ilkesinin istisnası olarak değerlendirilebilir.

Yabancı para değeri kaydı, altın değeri kaydı tarafların TBK madde 138'de düzenlenen aşırı ifa güçlüğü kurumuna yönelik aldığı özel önlemlere örnek verilebilir.

Takas: Takasın hukuki niteliği yenilik doğuran işlemdir. Takas, geçmişe etkili olmak üzere kural olarak karşı tarafa varmakla hüküm doğurur. Bir başka deyişle takasın şartları oluştuğu andan itibaren borç azı oranında sona ermiş olur fakat borç geriye etkili olarak ortadan kalkar.

Takasın şartlarının oluşması tek başına yeterli değildir; takas beyanında bulunulması gerekmektedir.

Takasın şartları: Karşılıklılık ilkesi: Karşılıklı alacak ve borçların olması gerekmektedir. Taraflardan herhangi birinin alacak hakkı doğmamış ya da sona ermişse takas hakkı kullanılamaz. Karşılıklılık ilkesi için alacak ve borçların aynı borç ilişkisinden olması aranmamaktadır; farklı hukuki ilişkilerden doğan alacak ve borçlar olabilir. Yabancı para borcu ve TL olmak üzere tarafların karşılıklı borç ve alacaklarının bulunması durumunda takas için öncelikle aynen ödeme kaydının olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Aynen ödeme kaydı var ise bu durumda takas

mümkün değildir; çünkü takas için edimlerin tamamen türdeş olması gerekmektedir. Aynen ödeme kaydı yoksa TL ile ödeme seçeneğini seçilip takas yapılabilir.

Bir borç ilişkisinde taraflardan birinin borcunun verme borcu diğer tarafın da bunun bedelini ödeme borcunun olması durumunda ise kusurlu imkansızlıkta verme borcu tazminat borcuna dönüşüp edimler türdeş olacağından takas yapılabilir. Yani, takas için edimlerin baştan itibaren türdeş olması aranmamaktadır.

Kefil kendisinin kefaletten kaynaklanan borcu ile asıl borçlunun alacaklıdan olan alacağını takas edemez. Asıl borçlunun alacağı için kefil takas beyanında bulunamaz. Ancak istisnaen kanun buna imkan tanımıştır. Kefilin alacaklıdan alacağı olmamasına rağmen kanunen kefilin ifadan kaçınma hakkı bulunmaktadır. Türk Borçlar Kanunu 140. maddesinde belirtildiği üzere: 'Asıl borçlunun takası ileri sürme hakkı bulundukça, kefil de alacaklıya ifada bulunmaktan kaçınabilir.' 3. kişi yararına sözleşmeler açısından TBK 141. madde uyarınca '3. kişi yararına borçlanan kişi, bu borcu ile sözleşmenin diğer tarafından olan alacağını takas edemez.' denilmektedir. Müteselsil borçlulardan bir tanesi kendisine yönelen alacaklıya diğer müteselsil borçlunun/borçluların alacaklıya olan alacağını öne sürmek suretiyle savunmada bulunamaz. Türk Borçlar Kanunu madde 188 de karşılıklılık kuralına istisna teşkil etmektedir. TBK madde 188/2: ' Borçlu devri öğrendiği anda muaccel olmayan alacağını devredilen alaktan önce veya onunla aynı anda muaccel olması koşuluyla borç ile takas edebilir. ' Çekişmeli de olsa alacak takas edilebilir... Çekişme sonuçlandığında takas hükümsüzleşir, duruma göre taraflardan biri geç ifanın sonuçlarına katlanmakla

yükümlüdür.

TBK madde 139/3: Zamanaşımına uğramış bir alacağın takası, ancak takas edilebileceği anda henüz zamanaşımına uğramamış olması koşuluyla ileri sürülebilir.' Bu noktada aslolan beyan anı değil, takas şartlarının oluştuğu andır; çünkü takas geriye etkilidir. Borçlunun iflas etmiş olması takasa engel değildir.

Takastan feragat edilmemiş olması da takasın şartıdır. TBK madde 145'te: Borçlu takas hakkından önceden de feragat edebilir.' denilmektedir. Takas beyanını beri alınması bakımından Türk Borçlar Kanunu'nun 10. maddesi kıyasen uygulanabilir. Takas beyanı varmayla hüküm ifade eder; ancak muhatabı tarafından öğrenilmeden geri alınabilir.

Kanun koyucunun daha çok değiştiği mahkeme öncesi takastır; ancak mahkeme sırasında da takas beyanı kullanılabilir.

Takasın şartları varsa ancak takas hakkı kullanılmamışsa hakim bir şey yapamaz. Mahkemeden önce takas hakkı kullanılmışsa hakim bunu re'sen nazara alır; çünkü borç sona ermiştir. Borcun sona ermesi bir itirazdır, taraflarca ileri sürülmesi de hakim re'sen nazara almalıdır. Takas beyanı şekle bağlı değildir.

Borç ifa edildikten sonra (sebepsiz zenginleşme de olsa) takas ileri sürülemez. Yenilik doğuran işlem olmasından ötürü kural olarak şarta bağlanamaz.

Takasın hüküm doğurması için karşı tarafın kural olarak kabulü gerekmez. Ancak istisnai olarak bazı borçların takası için karşı tarafın rızası gerekmektedir. Emanetin geri alınması, haksız olarak elde tutulan malın geri alınması bu duruma örnek verilebilir. Hizmet sözleşmesinde işçinin ücret alacağı ve nafaka hususunda rıza olmadan takasın gerçekleşmeyeceği kanunda

açık olarak belirtilmiştir. Türk Borçlar Kanunu madde 143'te düzenlenen' mahsup' müessesesi alacak hakkında belirli sebeplerle indirim anlamında gelmektedir. Takastan son derece farklı bir müessesedir.

Zamanaşımı: Zamanaşımı, kanunen öngörülen şartlarla ve belirli bir zaman içinde alacaklının hareketsiz kalması sonucunda alacağının ifasını isteme yetkisinin sona ermesidir.

Zamanaşımı kurumunun mevcut olması için borçlar için muacceliyet ve kanunen belirtilen sürenin aşılması gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Sayılan sebeplerle dar anlamda borç ilişkisi sona ermektedir. Asıl borç sona erince asıl borca bağlı fer'i borçlar da sona ermektedir. Örneğin asıl borç sona erince faiz işlemez. Bu nedenle asıl borcun sona erme anında faiz hakkı saklı tutulmaz ise faiz sona ermektedir. Faiz hakkı saklı tutulmuş ise işlemiş faizin devam etmesi mümkündür.

Dava açılırken anapara ve faiz talebinde bulunulması faiz hakkının saklı tutulması anlamına gelmektedir. Bu noktada tahsilat aşamasında ayrıca faiz hakkı tutulmadan sadece anapara alınırsa faiz hakkı düşmeyecektir. Anapara alacağı için dava açılmış ise; anapara alacağı tahsil edilmeden faiz istenmesi mümkündür. Anapara alacağı için dava açılıp sadece anapara tahsil edilmişse asıl borç fer'ileriyle birlikte sona ermiş olur, bu noktada faiz istenemeyecektir.

MAKALE

MARKA HUKUKUNDA MUTLAK RET NEDENLERİ

Stj. Av. Sabit TURGUT

GİRİŞ

Marka, bir işletmenin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarar. Türk Hukuku'nda markalar konusundaki güncel, temel düzenleme 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır. Marka KHK md.5'e göre marka ayırt edici olma özelliğini haiz kişi adları dâhil özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işarettir. Markalar çok uzun zamandan beri üreticiler ve tacirler tarafından, ürettikleri ya da sattıkları malların kendilerine ait olduğunu göstermek ve diğer mallardan ayırmak için kullanılmaktadır. (1) Roma Devrinde çömlekçilikte çömleklerin üstüne çömleği yapan çömlekçinin adının kazınması ya da kabartma olarak kullanılması adettendi. (2) İngiltere'de ise ticari markalar 13.yy'dan beri ticarete kullanılmaktadır.(3)

Markaya konu olacak işaretlerin seçiminde serbestlik bulunmaktadır. Ancak bu serbestinin bazen kamu hukukundan doğan, bazen ise özel hukuk ilişkilerinin gerekli kıldığı kısıtlamalara tabi tutulması kaçınılmazdır. İşte bu sınırlamalar mutlak ve nispi ret sebepleri başlıkları altında Marka KHK Md. 7 ve 8 kapsamında ele alınmıştır.

DİPNOT

1 - YOSMAOĞLU, Nevzat, *Dünyada ve Türkiye'de Patentler-Know-Howlar-Markalar, Açıklamalı-Uygulamalı*, S110, Ankara, 1978
2 - BAINBRIDGE I David, *Intellectual Proper*, Second Edition, Pitman Publishing, London, 1994
3 - HOLYOAK/TORREMAN, 293; BAINBRIDGE, 395

1.MUTLAK RET NEDENLERİ

1.1. Genel Olarak

Mutlak ret nedenleri 556 sayılı KHK m.7'de düzenlenmiştir. Bu nedenler, işaretin marka oluşturma niteliğiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Mutlak ret nedenleri arasında sayılan işaretler, üzerlerinde bir başkasının hakkı olduğu gerekçesiyle değil nitelik ve özellikleri itibarıyla herkese kapalı işaretlerdir. (4) Bu nedenler, herhangi bir ayırt etme gücü olmayan ve ticaret alanında herkesin kullanımına açık tutulması gereken işaretler ile halkı yanıltıcı, kamu düzenine, toplumun dini değerlerine ve nihayet genel ahlaka aykırı düşen işaretlerin marka olarak tescil edilmesini önleme amacı gütmektedir. Bu nitelikleri sebebiyle mutlak ret nedenleri doğrudan toplumun genel menfaatleri ile ilgili olup, işaretin niteliğinden kaynaklanan bu itirazlardan feragat edilemez. (5)

Markanın ayırt etme fonksiyonunu icra edebilmesi, işaretin mal ya da hizmetle ilgili hukuki işlemin (satış gibi) yapılmasından önce algılanabilir nitelikte olmasına bağlıdır. (6)

Mutlak ret nedenleri, TPE tarafından kendiliğinden dikkate alınır (m.32). Bunlardan herhangi birinin varlığı halinde, marka başvurusu TPE tarafından reddedilir. Sayılan nedenler sınırlı olup, örnekseme yoluyla genişletilemez. (7)

Kararnamede mutlak ret nedeni sayılan haller ile bunlara ilişkin istisnai düzenlemeler şunlardır (Marka KHK m.7):

Madde 7 - Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez:

a) 5 inci madde kapsamına girmeyen işaretler,

b) (Değişik bent: 22/06/2004 - 5194 S.K./13. Md.) Aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetle ilgili olarak tescil edilmiş veya daha önce tescil için başvurusu yapılmış bir marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer olan markalar,

c) Ticaret alanında cins, çeşit, vasıf, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği, hizmetlerin yapıldığı zamanı gösteren veya malların ve hizmetlerin diğer karakteristik özelliklerini belirten işaret ve adlandırmaları münhasıran veya esas unsur olarak içeren markalar.

d) Ticaret alanında herkes tarafından kullanılan veya belirli bir meslek sanat veya ticaret grubuna mensup olanları ayırt etmeye yarayan işaret ve adları münhasıran veya esas unsur olarak içeren markalar,

e) Malın özgün doğal yapısından ortaya çıkan şeklini veya bir teknik sonucu elde etmek için zorunlu olan, kendine malın şeklini veya mala asli değerini veren şekli içeren işaretler,

f) Mal veya hizmetin niteliği, kalitesi veya üretim yeri, coğrafi kaynağı gibi konularda halkı yanıltacak markalar,

g) Yetkili mercilerden kullanmak için izin alınmamış ve dolayısıyla Paris Sözleşmesinin 2'nci mükerrer 6'ncı maddesine göre reddedilecek markalar,

h) Paris Sözleşmesi'nin 2'nci mükerrer 6'ncı maddesi kapsamı dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren, tarihi, kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği diğer armalar, amblemler veya

nişanları içeren markalar,

i) Sahibi tarafından izin verilmeyen Paris Sözleşmesinin 1'inci mükerrer 6'ncı maddesine göre tanınmış markalar,

j) Dini değerleri ve sembolleri içeren markalar,

k) Kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı markalar.

(Değişik fıkra: 22/06/2004 - 5194 S.K./13. Md.) Bir marka tescil tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mallar veya hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici bir nitelik kazanmış ise (a), (c) ve (d) bentlerine göre tescili reddedilemez.

1.2. Ayırt Edici Olmadığı İçin Marka Olamayacak İşaretler

Öncelikle, marka olamayacak bir işaret için tescil başvurusu mutlak ret nedeni sayılır. 556 sayılı KHK'nın ufkı geniş olduğu ve "çizimle görüntülenebilen veya benzer şekilde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen" her türlü işareti içerebilmekle, marka olamayacak işaretler sınırlıdır. Yargıtay 11. HD. E. 1999/6866, K. 1999/9075 "ünlü bir yabancı sigara mamulünün ambalajında kullanılan, dikdörtgen biçiminde üst yarından sonra kapaklı, kırmızı-kahverengi karışımı olan bu şekil ve özel rengin, bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlayan niteliği taşıdığına kabulü gerekir" denilmiştir. Hangi mal ve hizmetlerin aynı veya benzer nitelikte oldukları, kural olarak Marka Tescil Başvurularına Ait Mal ve Hizmetlerin Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ'e bakılarak belirlenebilir. Bununla birlikte bu sınıflandırma mutlak değildir. Dolayısıyla, bazen farklı sınıflar içerisinde yer alan mal veya hizmetler aynı veya benzer nitelikte; bazen de aynı sınıf içerisindeki bazı mal veya hizmetler farklı nitelikte değerlendirilebilir. (8) Yargıtay'a göre farklı alt sınıflarda yer alsalar dahi, bazı kriterlerin

gerçekleşmesi halinde mal veya hizmetler aynı veya benzer nitelikte kabul edilmelidir. Bu kriterler;

- Piyasa anlayışı,
- Benzer alıcı çevresine hitap etmeleri,
- Benzer ihtiyaçları gidermede kullanılmaları,
- Son kullanıcıları,
- Birbiri yerine ikame edilebilme ile rekabet etme olanaklarının bulunması,
- Kullanım amaçları,
- Birinin diğerini tamamlama imkânının olması,
- Dağıtım kanallarının ortak olması,
- Kullanım yöntemleri,
- Ve nihayet hedeflenen halk kesimleridir.

Yargıtay bu kriterlerin söz konusu olduğu durumlarda müşteri çevrelerinin kesişeceği ve karışıklık meydana geleceğini kabul etmektedir. (9)

Ayrıca Türk marka hukukunda renkler tek başlarına marka olarak tescil edilemezler(10) . Buna karşın Avrupa Topluluğu Adalet Divanı, rengin ayırt edici niteliğe sahip olması ve uluslararası tanınırlığa sahip bir renk kodu olarak belirtilmesi şartı ile marka olarak tescil ettirilebileceğini kabul etmektedir(11) . Lâfzî markaların yanında renk tescil edilmiş ise bu durum renk üzerinde marka hakkı kurmaz, aynı renk başka unsurlarla başka markalarda kullanılabilir(12) . Ancak WIPO tarafından renk kombinasyonları tescil edilebilir sayılmıştır. Türkiye de TRIPS md.15 gereği bu hususu kabul etmiştir. Yargıtay da "NIVEA" kararında(13) "dikdörtgen unsurlu ve gri, beyaz, lacivert renklerle ayırt edilebilir bir şekil markası" oluştuğunu kabul etmiştir.

Sözcük dizilerinden ibaret olan sloganlar da marka olarak tescil edilebilir. Buna örnek olarak "dünyanın aromasıyla birleşen"

DİPNOT

8 - KARAHAAN, age, S. 164

9 - Yargıtay HGK.07.06.2006, E. 11-338/K.338; www.kazanci.com.tr

10 - Yargıtay 11.HD. T.10.03.1997,

E. 8650/K. 1586 (www.kazanci.com.tr)

11 - ATAD, T.06.05.2003, Case C-104-1

12 - Yargıtay 11.HD. T.03.12.1998,

E. 9198/K. 8485 (www.kazanci.com.tr)

13 - Yargıtay 11.HD. T.13.12.2001,

anlamındaki “Get Connected To The Flavour” sloganı verilebilir(14) .

1.3. Yanıltıcı İşaretler

Mal ve hizmetin niteliği, kalitesi veya üretim yeri, coğrafi kaynağı gibi konularda halkı yanıltacak markalar tescil edilemez. İşaretin, vasat (orta yeteneğe sahip) alıcıları olup olmadığı re’sen TPE tarafından incelenir. Tescil başvurusunun reddi için işaretin halkı yanıltıcı nitelikte olması yeterlidir. Bu konuda, ayrıca başvuru sahibinin yanıltma, aldatma kastı ile hareket edip etmediğine bakılmaz. (15) Marka olarak tescilli istenen işaretin mal veya hizmetin niteliği, kalitesi itibarıyla yanıltıcı olması mümkündür. Markanın, mal ya da hizmetin niteliği, kalitesi itibarıyla yanıltıcı olup olmayacağı tescil başvurusuyla birlikte verilen ve markanın kullanılacağı malları (ya da hizmetleri) gösteren liste KHK’deki muhtelif maddelerden dikkate alınarak belirlenir. TPE, tescilli istenen markanın yanıltıcı olmaması için gereğince, bu listede düzenleme yapabilir. Bu çerçevede TPE markanın ifade ettiği niteliklere sahip olmayan malları, listeden çıkarabilir.

Markanın malın niteliği konusunda yanıltıcı olmasına örnek olarak, malt maddesi içermeyen ürünler için tescil ettirilmek istenen” DIAMALT” gösterilebilir. (16) Danışmanlık ve aracılık hizmetleri için alınan “EUROCONSULT” şeklindeki markanın yanıltıcı sayılmaması da, marka sahibinin Avrupa çapında faaliyet göstermesine bağlıdır. (17) Buna karşılık plastikten üretilen çanta, bavul üzerinde “plastik deri” (Plasticleder) sözcüğünün yer alması ise, yanıltıcı sayılmamıştır. (18) İsviçre Federal Mahkemesi’ne göre hemen hemen herkes plastik kelimesinin suni bir maddeyi

çağrıştırdığını bilir ve bu yüzden bu marka/işareti kullanmak yanıltıcı değildir. (19)

Marka mal ya da hizmetin üretim yeri, coğrafi kaynağı konusunda da aldatıcı olabilir. Zira bir malın sürümünün artmasında, onun, coğrafi kaynağının da büyük rolü olduğu bilinen bir gerçektir. Örneğin, alıcılar belirli bir yerin peynirinin daha lezzetli ya da yabancı menşeli elektronik cihazların daha dayanıklı olduğunu düşünebilirler. Bu itibarla, markada, malın coğrafi kaynağı konusunda yanlış anlamalara neden olabilecek işaretlere yer verilmemelidir. Örneğin Türkiye’de üretilen parfümlerde Eyfel kulesinin resminin; votkalarda Kiril harflerinin marka olarak kullanılması mümkün olmamalıdır. Amerikan tütünüyle Amerika’da üretilmemiş olan sigaralar için “LA GUARDIA” isminin marka olarak tesciline izin verilmemiştir. Ancak gelişen ve değişen dünya şartlarında Türkiye’de yabancı sözcüklerin marka olarak tescil edilebileceği söylenebilir mi? Özsunay, “Gelişmekte olan Türk dış satımı, rekabet nedeniyle bazı yabancı sözcüklerin de marka olarak tescil ettirilmesi gereksinimi içindeydi. İşte KHK’nin muhtelif maddeleri marka tescilinde ret için mutlak nedenler içine bu yasakları almamak suretiyle yabancı sözcüklerin de, marka olarak tescil ettirilebilmesi olanağını sağlamış oluyordu.” demektedir. Sonuç olarak markayı/işareti oluşturan herhangi bir etmenin alıcıda algı yanılgısına sebep vermesi 556 sayılı KHK’nin 7. maddesine göre mutlak ret nedenidir.

1.4. Tasviri İşaretler

Ticaret alanında cins, çeşit, vasıf, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği, hizmetlerin yapıldığı

zamanı gösteren veya malların ve hizmetlerin diğer karakteristik özelliklerini belirten işaret ve adlandırmaları münhasıran veya esas unsur olarak içeren markalar da tescil olunamaz. Çünkü bu işaretler kimsenin tekeline bırakılamaz, herkese açık olmaları gerekir.

Kanundaki esas unsurdan kastın ne olduğu açık değildir. Burada da marka bütüncül bir bakış açısıyla irdelenmeli ve tüketici nezdinde genel izlenimin oluşmasını sağlayan ayırt edici unsur dikkate alınmalıdır. Nitekim Yargıtay “Computer Bild” kararında(20) “Bir markayı oluşturan unsur, o markanın başka markalardan ayırt edilebilmesini sağlayan kelime, harf, sayı vs.den oluşan şekil olup, marka birden ziyade unsuru ihtiva ediyorsa, asıl unsuru markanın bütünü itibarıyla bıraktığı izlenim, tümüne hâkim olan görünüş ve ayırcılığını vurgulayan imajda aramak lazımdır.” diyerek “Computer Bild+Şekil” markasında cins isim “computer” sözcüğünün büyük ve kalın yazılmasına asıl unsur olma sonucunu bağlayan TPE kararını iptal etmiştir. Çünkü olayda “computer sözcüğü asıl unsur olmaktan çıkmış, özel ve özgün renk ve şekil kompozisyonu içinde genel markanın bir parçası” olmuştur.

Son yıllarda yabancı menşeli kelimelerin günlük hayatımıza çokça girdiği görüldüğü gibi marka tesciline konu edilmeleri de sıklaştırmıştır. Bu kelimelerin ayırt edici işaret mi yoksa eşyanın cinsini belirten bir kelime mi oldukları Türkiye’de yaygın olarak bilinip bilinmemelerine bağlıdır. Örneğin, “lux”, “ekstra”, “pretty” gibi eşyanın özelliklerine ilişkin olan ve Türkiye’de yaygın şekilde bilinen yabancı sözcüklerin marka olarak alınamamaları

DİPNOT

E.7583/K.9840 (NOYAN, Erdal; Marka Hukuku, Ankara, 2003, s.128-129)
14 - Yargıtay 11.HD. T.17.03.2003, E.10068/K.2475

15 - Giefers, S.80, Nr.122; David, Art.2, Nr.51.
16 - TEKİNAY, S.71
17 - BERLİT, S.47, Nr.117
18 - BGE, 87/2, S.348

19 - ARKAN, Marka Hukuku C.1,S.87
Ankara,1997
20 - Yargıtay 11.HD. T.01.12.2000, E.7590/K.9528 (www.kazanci.com.tr)

gerekir(21) . Yargıtay “Pınar Labne” kararında(22) “labne” sözcüğünün özellikle Ortadoğu ülkelerinde çok bilinen iştah açıcı aperatif olarak tüketilen yoğurtlu bir peynir cinsi olduğunu, cins ve çeşit beliren bu kelimenin bir kişinin inhisarına bırakılamayacağını hükme bağlamıştır. Buna karşılık ülkemizle yakın irtibat halinde bulunmayan bir yabancı ülkede veya ülkemiz insanınca yaygın bilinmeyen bir yabancı dilde tasviri işaret kabul edilen bir kelimenin Türkiye’de marka olarak tesciline bir engel bulunmamaktadır. Örneğin, Avustralya’da yaşayan vahşi bir köpek cinsi olan “DINGO” ibaresinin köpek mamaları için hizmet markası olarak tescilinde bir engel bulunmamalıdır(23) .

Bu hususta önemli bir karar da Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 20 Aralık 2000 tarih ve E.1804/K.1814 sayılı “INTERACTIVE” kararıdır. Bu kararda HGK “tek başına tescili mümkün olmayan sözcüklerin yanına ayırt edici nitelikte sözcükler ilavesi ile ve genelde ya isim tamlaması veya sıfat tamlaması şeklinde ortaya çıkan ve yeni bir anlam ifade eden sözcükler grubunun marka olarak tescil edilebilmesinin, yasal düzenlemenin amacına daha uygun olacağı sonucunu varılmıştır.” demiştir. Ancak bu yaklaşım doktrinde haklı olarak eleştirilmektedir. Çünkü cins beliren söz konusu “interactive” kelimesinin “reklamcılık, pazarlama, tanıtım, iletişim” gibi sözcüklerle birlikte kullanılması onun cins niteliğini değiştirmez. Örneğin “Sabun Pazarlama” ne kadar ayırt edici değilse “Interactive Tanıtım” da o kadar tanıtıcı değildir(24) . Böyle bir söz gurubunun esas unsuru da “interactive” kelimesi olacağından

marka tescilinin reddi gerekir. Nitekim karşı oy yazısı da bu yöndedir.

İsviçre Federal Mahkemesi “Yeni Rakı” kararında ise “rakı” kelimesini tasviri nitelikte “yeni” sıfatını ise genel ve ayırt edici etkiden yoksun bularak ibarenin marka olarak tescil edilemeyeceği sonucuna varmıştır(25) .

ATAD, “Baby Dry” kararında ATBM’nin bütün çocuk bezlerinin emicilik fonksiyonun bulunduğunu ve dolayısıyla asıl amacın bebekleri kuru tutmak olduğu, “Baby Dry” ifadesinin ise çocuk bezlerinin karakteristik özelliğini gösterdiği ve tüketicinin malumunu ilanda öteye gitmediği gerekçeleriyle verdiği kararını bozmuştur. ATAD’a göre her ne kadar iki sözcük de tasvir edici nitelikte olsa da bir araya getiriliş tarzlarının alışılmışın dışındaki yapısının bir dil buluşu (une invention lexicale(26)) teşkil etmesi nedeniyle ayırt edici nitelik oluşmuştur. Maruf olan, bölge, şehir veya yer isimleri markada ancak yardımcı unsur olarak kullanılabilirler. Örneğin, “Restaurant İstanbul”, “Malatya Pazarları”, “Ege Simit” gibi.

Bir marka başvuru tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mal ve hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici nitelik kazanmış ise, artık tasviri işaretlerden olduğu gerekçesi ile tescili reddedilemez (MarkaKHK md.7/II). Bu hükmün uygulanabilmesi için belli bir mal ya da hizmetle ilgili olarak yoğun bir reklam kampanyası eşliğinde uzun süre kullanılmış ve bunun sonucunda en azından o malla ilgili çevrelerde bu işaretin, belli bir işletme markası olarak algılanmaya başlanmış olması gerekir(27) .

Sonuçta Yargıtay da dâhil, İsviçre, Almanya ve Fransa gibi çeşitli ülkelerin yüksek mahkemeleri, tatmin edici bir ölçü göstermek yerine somut olaya bağlı kararlar vermişlerdir. Bu kararlara dayanarak bir öğreti saptamaya imkân yoktur. Ancak, bir mal veya hizmeti doğrudan doğruya çağırıştırıp akla getirmeyen, ancak telmihte bulunan kelimeleri yasaklamak gerekir(28) .

1.5. Dini Değerleri ve Sembolleri İçeren Markalar

Dini değerleri ve sembolleri içeren markaların tescil edilmeleri yasaktır. Bu işaretlerin tescili, bu işaretlerin tahkir edilmesi suretiyle toplumun rencide edilmesi yahut bu işaretler kullanılarak toplumun dini duygularının sömürülmesinin önüne geçilmesi amacıyla yasaklanmıştır. Örneğin: Hz. Muhammed, Hz. İsa, Tanrı, Allah, İncil kelimeleri ile halifelerden veya herhangi bir dini liderlerden birinin veya Kâbe, kilise, cami resmi yahut isminin mal veya hizmetler için kullanılması halkın dini inançlarının tahkir edici veya sömürücü nitelik taşır. (29)

1.6. Kamu Düzenine ve Genel Ahlaka Aykırı Markalar

Marka olarak seçilecek işaretin, ibarelerin kamu düzeni ve genel ahlaka aykırılık oluşturmaması gerekmektedir (MarkaKHK md.7/ I-k). Yargıtay bir kararında(30) şunları ifade etmektedir. “Bir markanın kamu düzenine ve genel ahlaka aykırılığı o markanın unsurlarını teşkil eden sözcükler, şekiller, harfler, sayılar ile işaretlerle bunların yarattıkları imaj ve verdikleri mesajlarda ortaya çıkar ve aykırılık bunlarda aranır. Bir markanın diğerine benzerliği, tescille ortaya çıkacak bir hak ihlali kamu düzeni ile ilgili olamaz. Örnek olarak, suça teşvik

DİPNOT

21 - ARKAN; *Marka Hukuku*, Cilt 1, Ankara, 1997, s.81
22 - Yargıtay 11.HD. T.20.09.2001, E.4623/K.6954 (www.kazanci.com.tr)
23 - KARAHAN, *Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları*, Ankara, 2009, s. 150

24 - YASAMAN, s.235
25 - ARKAN, a.g.e., s.80
26 - YASAMAN, s.238 aktarmıyla; HUMBLOT, *Etude du Droit des Marques au Regard de le Linguistique*, Thèse, Montpellier, 2000, s.63; ayrıca kararlar ilgili yorum için bkz. HUMBLOT;

Les Grands Arrêts de le Propriété Intellectuelle, Dalloz, Paris, 2004, s.365 vd.
27 - KARAHAN, a.g.e., S.150
28 - TEKİNALP, S.26, n.17
29 - KARAHAN a.g.e., S.172
30 - Yargıtay 11.HD. T.08.02.2000,

edici, insan haklarına, demokratik düzene aykırılık, bölücülük içeren unsurları taşıyan markalar kamu düzenine, aile nizamı ve yerleşik örf ve adetlere aykırı unsur taşıyan markalar da genel ahlaka aykırı markalar sayılır.”

Aynı kararda bir başkasının telif hakkına tecavüz teşkil edebilecek marka başvurusu, kamu düzenine aykırılık oluşturmayaacağı da ifade edilmektedir. Öyleyse kamu düzenine ve genel ahlaka aykırılığın, işaretin kendisinden kaynaklanması gerektiği, tescili için başvuran kişinin amacına veya tescil sonucu ortaya çıkabilecek hukuki ihlallere ilişkin olmadığı sonucu çıkarılabilir.

Kamu düzeninin tesisine aykırılık teşkil edecek nitelikte toplumu itaatsizliğe itecek işaretler, toplum sağlığını tehlikeye düşürecek zararlı alışkanlıkları ve maddeleri özendirecek işaretler(31) ile toplumun ahlaki manada önem verdiği değerleri zedeleyebilecek işaretler MarkaHKH md.7/I-k kapsamında mutlak ret engeline takılırlar(32) . Örneğin, Daniştay bundan önceki 551 sayılı Markalar Kanunu döneminde verdiği bir kararında “Millet” sözcüğünün temizlik malzemeleri için “Mebusan” sözcüğünün ise şarap için marka olarak tesciline izin vermemiştir(33) .

1.7. Halka Mal Olmuş Amblem, Nişanları İçeren Markalar

Paris Sözleşmesinin 2. mükerrer 6. maddesi kapsamı dışında kalmakla birlikte kamuyu ilgilendiren, tarihi, kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği diğer armalar, amblemler veya nişanları içeren markaların da tescili yasaktır. Örneğin Atatürk Orman Çiftliği'nin ismi ya da amblemi, yetkili

merciden izin alınmadıkça, marka olarak tescil ettirilemez. (34)

1.8. Devlet veya Uluslararası Organizasyonlara Ait İşaretleri İçeren Markalar

Paris Sözleşmesinin 2. mükerrer 6. Maddesinde düzenlenmiş birlik ülkelerine ve bunların üyesi oldukları milletlerarası kuruluşlara ait işaretler marka olarak tescil edilemez. Paris Sözleşmesi'ne yollama yapılan bu hükme göre devletler tarafından kabul edilmiş resmi kontrol ve teminat, işaret ve damgalarının ayrıca diğer armacılık sanatı açısından her çeşit taklitlerin yetkili makamlarının izni alınmadan marka olarak tescilini ret veya iptal etme konusunda üye devletler anlaşmışlardır. Dolayısıyla Paris Sözleşmesi'ne taraf devletlerden birinin arma veya bayrağının benzeri de marka olarak tescil edilemez(35) ve ayrıca Paris Sözleşmesince kabul edilen uluslararası organizasyonlara ait işaretleri içeren markalar tanınmaz. Paris Sözleşmesinin muhtelif hükümlerinin uygulanabilmesi için üye devletler, korunmasını arzuladıkları hükümlerlik belirtileri, resmi kontrol ve garanti işaretleriyle damgaların listesini diğer devletlere duyurulması için Uluslararası Büro'ya bildireceklerdir. Örneğin Guatemala bayrağı, Cumhurbaşkanlığı Arması, TSE, TÜV, NATO, OPEC, eski imparatorlukların hükümlerlik belirten her türlü armaları...

Yargıtay UNO davasında, UNO ibaresinin Birleşmiş Milletler Örgütü'nün İngilizce yazılışının kısaltması olarak WIPO tarafından koruma altına alınmış işaret ve adlandırmalardan olduğu gerekçesiyle, başvurunun reddini terinde görmüştür. (36)

1.9. Tanınmış Markalar

Tanınmış markalar aynı/benzer mal veya hizmetlerde kullanıldıkları takdirde mutlak ret sebebi oluşur. Bu husus TPE tarafından nazara alınmalıdır. Ancak alınmazsa, markanın tescil tarihinden itibaren asgari beş yıl içinde markanın terkinin talep edilebilir. Kötü niyetli tescillerin terkininde ise süre sınırlaması yoktur.

KHK md.7/I-ı hükmü Paris Sözleşmesi 1.mükerrer 6.maddesine atıf yapmaktadır. Bu madde birlik üyesi bir ülkede usulüne uygun tescil edilmiş “herkesçe bilinen markaların birlik kapsamında, müracaat halinde korunacağını öngörmektedir. Yani sözleşme kapsamındaki tanınmış markalar diğerler markalardan farklı olarak Türkiye’de tescilli bulunmasalar dahi korunabileceklerdir. Bu durum Türk marka hukukunda tescille koruma ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır.

Tanınmış markanın ne olduğu hususunda gerek doktrinde gerek yargı kararlarında gerekse de uluslararası plandaki ilgili metinlerde bir birlik sağlandığı, ortak bir tanıma ulaşıldığı söylenemez. Öte yandan bir terim kargaşasının yaşandığı da görülmektedir. Ancak bu çalışmada belirli ve sınırlı bir bölgede tanınmış markalar için “maruf marka”, ülkesel çapta tanınmışlığa ulaşmış, geniş halk kitleleri tarafından bilinen markalar için “tanınmış marka (umumen malum marka)” ibareleri kullanılacaktır.

Arkan; tanınmış markayı “Reklam gücü yüksek, kalite sembolü haline gelmiş, sadece o markayı taşıyan mal veya hizmetlerle ilgili çevre içinde değil bu çevre dışında da, o mal veya hizmetle ilişkisi olmayan kişilerce de bilinen” marka olarak

DİPNOT

E.7314/K.1195 (www.kazanci.com.tr)
31 - YASAMAN, s.276'dan naklen Paris Cour D'Appel'i ise 07.05.1979'da verdiği bir kararında afyon ibaresinin parfüm markası olarak tescilinde kamu düzenine aykırılık görmemiştir. Oysa uyuşturucu madde adları ve onları

anımsatan ibarelerin marka olarak tescili kamu düzeni ve ahlaka aykırı sayılmalıdır.
32 - TEKİNALP, S.25, n.35
33 - ARKAN, S.91
34 - ARKAN, S.91
35 - Ancak kendi devletlerinin amblemlerini,

işaret ve damgalarını kullanma yetkisine sahip olan vatandaşlar, bu işaretlerle başka bir ülkeninki arasında benzerlik bulunsalar bile bunları kullanabilir.
36 - Yargıtay 11.HD, 14. 11.2000, E.6655/K.8946- Yayınlanmamıştır.

tanımlamaktadır(37) .

Poroy / Yasaman'ın tanımı aynen şu şekildedir(38) :
“Markanın ilgili tacirler ya da malın alıcıları değil, bu mal ile ilgisi olmayanlar tarafından da bilinmesi halinde tanınmış markadan bahsedilebilir. Tanınmış marka, maruf marka karşısında daha kapsamlı, ekonomik yönden daha önemli bir kavram olarak karşımıza çıkar. Bir markanın tanınmış olduğunu söyleyebilmek için, markanın konulduğu mamulün birdenbire düşünmeden ve bir hatıranın yardımı ile hatırlanmadan, refleks halinde düşünülmesi gerekir. Genellikle tüketicinin zihninde fikir uyandıran marka tanınmışlık derecesine ulaşmış demektir. Örneğin “Murat” Türkiye’de, “Mercedes” bütün dünyada otomobil markası ifade eder.”

Nomer, İsviçre Federal Mahkemesi’nin 24 Mart 1998 tarihli “Nike” markası ile ilgili kararı ve İsviçre Markalar Kanunu’nun gerekçesi ile beraber, tanınmış markanın şu özelliklerini saymıştır(39) :

- i. Markanın üstün bir ticari değere sahip olması
- ii. Markanın sahip olduğu reklam gücünün sadece kendi geleneksel mal ve hizmetlerin değil, başka mal ve hizmetlerin pazarlanmasına da elverişli olması
- iii. Markanın sadece kendi mal ve hizmetlerinin alıcıları tarafından değil, bunlar dışında da geniş bir halk kitlesi tarafından da tanınması
- iv. Markanın aynısının piyasada kullanılmıyor olması
- v. WIPO’nun kriterleri ise şunlardır:
- vi. Markanın ilgili sektörde halk tarafından bilinme derecesi
- vii. Markanın kullanımında geçen süre
- viii. Markanın kullanıldığı

coğrafi alan genişliği

ix. Yapılan tanıtımların halk tarafından bilinirlik derecesi ve bu reklam ya da tanıtımların ulaştığı coğrafi alan genişliği

x. Markanın tescilli olarak kullanımında geçen süre

xi. Markanın rakipler tarafından bilinme derecesi ve rekabetteki yeri

xii. Markaya bağlı değerler

Yargıtay’a göre ise tanınmış marka “bir kişi veya teşebbüse sıkı bir şekilde bağlı; garanti, kalite, kuvvetli reklam ve yaygın dağıtım içeren; müşteri, akraba, dost ve düşman ayrımı yapılmaksızın, coğrafi sınır, kültür ve yaş farkı gözetilmeksizin aynı çevredeki insanlar tarafından refleks halinde ortaya çıkan bir çağrışımdır.” (40)

Paris Anlaşması anlamında “tanınmış marka” anlaşılması gereken şeyin tespit de gerekir. Tekinalp’e göre “bir ülkenin bir ya da birkaç yöresinde tutunmuş markalar değil, dünya çapında olmasa bile, yurtiçi ve yurtdışında ilgili çevrelerce bilinen, ekonomik değeri yüksek ve Paris Sözleşmesine üye devletlerden birinde yerleşik olan ya da ticari veya sınai işletmeye sahip kişilere ait bulunan markalar anlaşılmalıdır.” Ayrıca markanın koruma talep edilen ülkede pazarlanması satılması, üretilmesi şart değildir(41) .

Yasaman, Paris Anlaşması’nın uygulanmasında, “tanınmış marka” statüsünün kazanılması bakımından, koruma talep edilen ülke sınırları içerisinde, o malla ilgili çevrenin söz konusu markayı tanınmasının yeterli olacağını kabul etmek gerektiği görüşündedir(42) .

İsviçre Federal Mahkemesi bir adım daha ileri giderek “Yeni Rakı” kararında markanın tescil edildiği ülkede tanınmış olması

halinde, koruma istenilen ülkede tanınmasına gerek olmadığı görüşüne varmıştır.

1.10. Marka Olarak Tescile Şekli Anlamda Elverişli Bulunmayan İşaretler

Bir işaretin marka olarak tescil edilebilmesi için öncelikle şekli anlamda marka olmaya elverişli bulunması gereklidir. Şekli anlamda elverişliliğin kapsamı HKK m.5 ile belirlenmiş olup, bunların gerçekleşip gerçekleşmediği Türk Patent Enstitüsü tarafından yapılacak incelemenin ilk aşamasında re’sen nazara alınacaktır. Buna göre, kişi adları dâhil, özellikle sözcükler, iki veya üç boyutlu şekiller, harfler, renkler, malların veya ambalajlarının biçimi, sesler ve kokular gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaret marka olarak tescil edilebilir. Bu nitelikte olmayanlar ise TPE tarafından reddedilecektir.

1.11. Meslek ve Sanat Adları
Ticaret alanında herkesçe kullanılan veya belirli bir meslek, sanat veya ticaret gurubu mensuplarını ayırt etmeye yarayan işaret ve adlar marka olarak tescil edilemezler. Pergel, gönye, cetvelin mühendislik, arının balcılık ve dişli çarkın sanayi alanında, markanın kendisi veya esaslı unsuru olarak alınması kural olarak mümkün değildir(43) . Kullanma ile ayırt edicilik kazanma istisnası aşağıda ele alınacaktır. Örneğin; sarraf, banka, kırtasiye, bakkal ve kasap ibareleri, bu konularla iştigal eden herkes tarafından kullanılabileceğinden, esas unsur olarak tescil ve kimsenin inhisarına terk edilemez. Yargıtay, “Pet Hospital” davasında, bu markanın “Pet” ve “Hospital” sözcüklerinden oluştuğunu ve bu ibarenin İngilizce “Süs Hayvanları Hastanesi”

DİPNOT

37 - ARKAN, Sabih; a.g.e., s.93

38 - POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi; Ticari İşletme Hukuku, İstanbul, 2010, s.459

39 - NOMER, Fusun; Tanınmış Marka: Nike,

Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65.Yaş Günü

Armağanı, İstanbul, 2001, s.502

40 - Yargıtay 11.HD. T.24.03.2003,

E.10575/K.2752 (www.kazanci.com.tr)

41 - TEKİNALP, S.25, n.30

42 - YASAMAN, S.256

43 - TEKİNALP, S25, n.19

anlamına geldiğini; bu haliyle bir meslek, sanat ve ticaret grubuna mensup olanları ayırt etmeye yarayan deyimlerden olduğunu; herhangi bir kişinin inhisarına bırakılamayacağını ve herkes tarafından kullanılabilceğini hükme bağlamıştır. (44)

1.12. Malın Şeklini veya Mala Asli Değerini Veren Şekli İçeren İşaretler

“Malın özgün doğal yapısından ortaya çıkan şekli veya bir teknik sonucu elde etmek için zorunlu olan, kendine malın şeklini veya mala asli değerini veren şekli içeren işaretler tescil edilemez.” Hükümün lafzından, ilgili maddenin uygulama alanının şekillerle sınırlı olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

7/1(e) maddesinde belirtilen unsurlar üç ana kısımdan oluşmaktadır:

- i. Malın kendi özgün ve doğal yapısından ortaya çıkan şekiller: Buna örnek olarak bir futbol topunun veya araba lastiğinin şekli verilebilir. Futbol topunun küre şeklinde olması, araba lastiğinin dairesel şekilde olması, topun ve lastiğin doğası gereğidir.
- ii. Teknik bir sonucu elde etmek için zorunlu olan şekiller: Buna örnek olarak üç döner başlı elektrikli tıraş makinesi veya dürbün şekli verilebilir.
- iii. Mala asli değerini veren şekiller: Örnek olarak pırlantanın kendine has şekli verilebilir.
- iv. Bu madde hükmü ile teknik çözümler veya bir ürünün işlevsel özellikleri üzerinde tek hak kurulmasını engellemektedir. Temel özellikleri bir teknik işlevin yerine getirilmesi olan veya o işlevi yerine getirmek amacıyla seçilen şekiller herkes tarafından kullanılabilir olmalıdır. Bu nedenle 7/1(e) maddesinin kapsamı kamu yararı ile ilişkilidir. Bir ürünün şekli (başvuruya konu edilen şekil) temel nitelikleri itibarıyla sadece

teknik bir sonucu elde etmek için tasarlanmışsa, aynı teknik sonuca diğer şekillerle ulaşılabilirse dahi, bu durum ilgili şeklin 7/1(e) maddesi kapsamında değerlendirilmesine engel olmaz. (45)

1.13. Malın Doğal Yapısından ve Teknik Zorunluluktan Doğan İşaretler

Bir malın özgün yapısı gereği ortaya çıkan şekiller veya o malın teknik olarak zorunlu şekilleri marka olarak tescil edilemez. Çünkü bu şekiller bir kişinin tekeline bırakılamaz. Ancak markada yardımcı unsur olarak bulunmalarında bir sakınca yoktur. Örnek olarak ütü, futbol topu, kâğıt atacı, çamaşır mandalı, tıraş bıçağı, yastık, bıçak, çakı gösterilebilir. Ütü örneği ele alınacak olursa, kumaşın ütülenebilmesi için, baskı yapan kaygan bir düzleme gereklilik vardır. Bu gereklilik de ütünün kaçınılmaz şeklini ortaya çıkarmıştır(46).

Bir Hollanda Mahkemesi, çocukların popüler oyuncacı “Lego”nun bilinen şeklinin, malın özgün yapısından oluşmadığına karar vermiştir. Çünkü oyuncak bina sistemi meydana getirmek için başkaca şekiller de mevcuttur(47). Malın doğal yapısı ile ilgili olarak kokusu, rengi veya onu meydana getiren alaşımları da marka olarak alınamaz(48). Örneğin, koku bir parfümün esas yapısı olduğundan, parfümler için marka olarak alınamazken, bir plak ya da telefon kartı için marka olabilir(49)

1.14. Konuyla İlgili Yargıtay Kararı

11. Hukuk Dairesi E.2002/5352 K.2002/10729

- Marka Tescil İsteminin Reddi
- Marka Tescili
- Markanın Ayırt Edicilik Özelliği
- Markanın Uzun Süre

Kullanımı

- 556 S. Markaların Korunması Hakkında KHK... [Madde 7]
- 556 S. Markaların Korunması Hakkında KHK... [Madde 11]

İçtihat Metni

Taraflar arasında görülen davada Ankara Asliye 6. Ticaret Mahkemesi’nce verilen 06.03.2002 tarih ve 2001/238-2002/81 sayılı kararın Yargıtay’ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi Ata Durak tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili tarafından “FLORİST” ibaresinin marka olarak tescilli taleplerinin davalı idarece reddedildiğini, bu karara karşı süresinde yaptıkları itirazın da reddedildiğini, anılan ibarenin 1993 yılından beri düzenli bir şekilde fuar organizasyonlarında kullanıldığını ve ayırt edici nitelik kazandığını ileri sürerek, Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu’nun 21.02.2001 tarih ve M-272 sayılı kararının iptalini ve “FLORİST” ibaresinin müvekkili adına marka olarak tescilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, “FLORİST” ibaresinin marka olarak üzerinde kullanılacağı hizmetlerin cinsini, çeşidini, vasfını, kalitesini, amacını, niteliklerini belirten işaret ve adlandırmalardan olduğu için, başvurunun 556 sayılı KHK. 7/c maddesi uyarınca reddedildiğini savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlar

DİPNOT

44 - Yargıtay 11.HD, 07.02.2000, E.1999/9814, K.2000/829- Yayınlanmamıştır.

45 - <http://www.etkinpatent.com/marka-tescil-kilavuzu/kendine-malin-seklini-veya-mala-asli->

[degerini-veren-sekli-iceren-isaretler-marka-basvurulari](#)

46 - TEKİNALP, Ünal; a.g.e., s.26, n.20

47 - CAMCI, Ömer; Marka Davaları, İstanbul,

1999, s.36

48 - YASAMAN, Hamdi; a.g.e., s.240

49 - ARKAN, Sabih, a.g.e., s.86

ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacının "FLORİST" ibaresinin fuar organizasyonu ve fuarcılık hizmetleri ile ticari veya reklam amaçlı sergilerin organizasyonu alanında, hizmet markası olarak tescil ettirmek istediği, bu ibarenin fuarcılık hizmetleri bakımından bir meslek grubunu ifade etmediği, çiçekçi anlamına gelen bu ibare ile fuar hizmeti arasında doğrudan bir anlam bağlantısı bulunmadığı, anılan ibarenin yabancı dilde olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, davalı idarenin 21.02.2001 tarih ve M-272 sayılı kararının iptaline, tescil işlemi, idari bir işlem olduğundan davacının bu isteminin reddine karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava, davacının hizmet markası olarak tescilini talep ettiği FLORİST ibaresinin davalı kurumca reddi üzerine, ikame ettiği bu kararın iptali ve tescil istemine ilişkin bulunmaktadır.

Davacı başvurusunda markanın çeşidini hizmet markası olarak belirtmiş olup, hizmetin sınıf ve tanımı Fuar Organizasyonu ve fuarcılık hizmetleri Ticari ve reklam amaçlı sergilerin organizasyonudur. Davacının beyanları ve dilekçeye ekli olarak ibraz ettiği belge, broşür ve kitapçıklardan, hizmetin bahçe kültürleri ve özellikle çiçekçilik ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Davacı başvurusu TPE tarafından 556 sayılı KHK'nun 7/1-c bendi gereğince reddedilmiş, yapılan itiraz üzerine Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu'da aynı gerekçe ile davacı itirazını reddetmiştir. Davacı gerek itirazlarında ve gerekse itirazların reddi üzerine ikame ettiği bu davada 7/1-c ye dayalı ret sebebinin geçersizliğini iddia etmemiş, Tescilini istediği ibarenin yoğun bir reklam kampanyası eşliğinde uzun süre kullanılması sonucunda ayırt edici-maruf hale geldiğini ve bu yüzden 556 sayılı KHK'nin 7/11 maddesi gereğince tescili başvurusunun

reddedilemeyeceği kabulü gerektiği nedenine dayanmıştır. TPE'nin ret kararlarında bu itiraz karşılanmadığı gibi mahkemece inceleme, daha ziyade anılan yasanın 7/11. maddesi yerine 7/c ve d. Maddeleri üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Bahçe kültürü, sera ve çiçekçilik alanında yapılacak sergi ve organizasyonlarını konu alacak bir hizmet için, Türkçe'de çiçekçi anlamına gelen ve ilgili çevrelerce biliniyor kullanılan Florist yabancı sözcüğünün marka olarak tescili istemi, bu kelimenin hem hizmetin cinsini, hem de hizmete ait bir meslek grubunun adını içermesi nedeni ile 556 sayılı KHK'nin 7/1-c ve d. Maddelerine aykırılığı açıktır. Ne var ki davacı itiraz ve davasını esas olarak 556 sayılı KHK'nin 7/11. maddesine dayandırılmış bulunmaktadır. Bu madde "Bir marka tescil tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mallar veya hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici bir nitelik kazanmış ise (b), (c), (d) bentlerine göre tescil reddedilemez" hükmünü içermekte olup davacı bu uğurda bir kısım delil ve belge ibraz etmiştir. Bilirkişi mütalaasında ve onu benimseyen mahkeme kararında bu iddiada incelenmiş ise de ne hukukçu bilirkişinin sıfatı nede verdiği rapor hükme yeterli bulunmamaktadır. Zira "kullanım neticesi ayırt edici nitelik kazanma olgusu" yerleşik içtihatlarla göre o mal veya hizmetle ilgili alıcı-satıcı (hizmet alıp-veren) çevrelerde oluşup algılanmalıdır. Bilirkişi kurulunda bu çevre veya çevre ile ilgili kişilerde bulundurulup, görüşleri alınmalıdır.

Mahkemece yapılacak iş, yukarıda açıklanan ilkeler de göz önünde bulundurularak, ilgili hizmet çevresi ve meslekten kimselerinde içerisinde bulunacakları yeni bilirkişi kurulu oluşturmak alınacak rapor sonucuna göre karar vermektir. Bu bakımdan yetersiz bilirkişi raporuna istinaden hüküm kurulması doğru görülmemekle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile

davanın kabulüne ilişkin mahkeme kararının bozulmasına karar verilmek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile yerel mahkeme kararının BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 22.11.2002 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

2. SONUÇ

Özetleyecek olursak, yukarıda incelendiği üzere: İşletmelerin mal/hizmetlerini diğer işletmelerinkinden ayırt etmek için kullandıkları işaretlerin, toplum menfaatleriyle ters düşmemek kaydıyla kullanılmasının ve bu şekilde gelişen ekonomiye ayak uydurmanın daha sağlıklı bir sonuç doğuracağı düşüncesiyle çalışmamızda bu işaretleri mutlak ret nedenleri yönünden incelemeye çalıştık.

Mutlak ret nedenlerinin ayrıntılı bir biçimde incelendiği bu çalışmamızda gerek ulusal gerekse uluslararası marka mevzuatındaki güncellemeler ve değişiklikler ışığında konularımızla ilgili Yargıtay kararlarına da değinerek mutlak ret nedenlerini anlattık.

Ulusal açıdan marka mevzuatında bir kısım değişiklikler yapılmışsa da bu konuda ki düzenlemelerle ulaşılmak istenen amaç, uluslararası anlaşma ve ölçütleri yakalayan bir marka mevzuatına sahip olan bir ülke haline gelmek ise de, çalışmamızın tamamı incelendiğinde de görülecektir ki, hedeflenen amaca ulaşılamamış ve özensiz hazırlanan bu kanunlar birçok sorunu da beraberlerinde getirmiştir. Çalışmamızı yaparken gözümüze çarpan KOMAGENE ÇİĞ KÖFTE firmasında olduğu gibi... Aslında KOMAGENE isminin bir devlet adı olduğu halde marka adı olarak kullanılması mevzuat açısından ve bizce etik değildir(50). Mevzuatta yer alan eksiklikler ve bizce yanlış olan düzenlemelere de değinerek yapmış olduğumuz çalışmamızda Yargıtay kararlarına

da başvurarak uygulamada yani ticari hayatta konumuzla ilgili sıkıntılara değinerek doktrindeki tartışmalara da yer vererek bizce olması gereken yahut da değıştırilmesi gereken düzenlemelere de yer vermeye çalıştık.

DİPNOT

50 - Komagene Krallığı, Antik Çağda, Orta Anadolu'nun güneyinde bir krallıktı. Batıda Kilikya ve kuzeyde Kapadokya ile çevriliydi. Doğu sınırını Fırat Nehri çiziyordu. Bugünkü Adıyaman, Gaziantep ve Kahramanmaraş illerini kapsıyordu. Asur kaynaklarında Geç Hitit döneminde Kummuh olarak anılan Komagene Büyük İskender'den sonra Selevkosların egemenliğinde kaldı. Bulunduğu bölgenin Toros Dağlarındaki çeşitli yolların kavşak noktası olması Kommagene Krallığı'na, Roma ve Pers İmparatorluklarının arasında stratejik bir konum kazandırıyordu. Kommagene Krallığı Milattan Önce yaklaşık 162'de, çökmekte olan Selevkos İmparatorluğu'ndan ayrılarak bağımsız bir devlet oldu. Samosata (Samsat) bu küçük krallığın başkentiydi. Perslere karşı Romalıların gücünden ustaca yararlanan Komagene kralı I. Antiokhos döneminde (MÖ y. 69- MÖ y. 34) krallığın gücü doruğuna ulaştı. Antiokhos adını yaşatmak için Nemrut Dağı'nın tepesine anıtsal heykellerle süslü görkemli bir mezar tepesi yaptırdı. Ancak Kral I. Antiokhos, Romalı komutan Lucullus'a boyun eğmek zorunda kaldı. (http://tr.wikipedia.org/wiki/Kommagene_Krallığı)

KISALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser
ATAD : Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
ATBM : Avrupa Topluluğu Bidayet Mahkemesi
bkz. : bakınız
C. : cilt
E. : esas no
HD. : Hukuk Dairesi
HGK. : Hukuk Genel Kurulu
K. : karar no
MarKHK : 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Bazı Yargıtay kararlarında KHK olarak kısaltılmıştır.)
Md. : madde
n. : numara
s. : sayfa
t. : tarih
vd. : ve devamı
WIPO : World Intellectual Property Organisation (Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü)

KAYNAKÇA

Kitaplar:

- ARKAN, Sabih; Marka Hukuku, Cilt 1, Ankara, 1999
- BAINBRIDGE I David, Intellectual Proper,

Second Edition, Pitman Publishing, London, 1994

- CAMCI, Ömer; Marka Davaları, İstanbul, 1999
- DURAL, Ali; Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Tanınmış Markalara İlişkin 8.6.200 tarihli Kararı Hakkında Düşünceler, GSÜHFD, S.1, Oğuzman Armağanı, İstanbul, 2002
- FOSTER, Frank / SHOOK, Robert L.; Patents, Copyrights and Trademarks, Second Edition, USA, 1993
- GÖLE, Celal; Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması, Ankara, 1983
- GÜRISOY, Serkan; Marka Tescilinde Mutlak Ret Nedenleri, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2005
- HOLYOAK, / TORREMANS, Paul; Holyoak & Torremans Intellectual Property Law, Seventh Edition, Oxford University Press, 2013
- HUMBLLOT, Etude du Droit des Marques au Regard de le Linguistique, Thèse, Montpellier
- KARAHAN, Sami; Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, Ankara, 2009
- KARAHAN, Sami; Marka Hukukunda Hükümsüzlük Davaları, Konya, 2002
- NOMER, Füsün; Tanınmış Marka: Nike, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 2001
- NOYAN, Erdal; Marka Hukuku, Ankara, 2003
- POROY, Reha / YASAMAN, Hamdi; Ticari İşletme Hukuku
- TEKİNALP, Ünal; Fikri Mülkiyet Hukuku, İstanbul, 2002
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi; Esas Unsurları Dolayısıyla Koruma Dışı Bırakılan Markalar, Karayalçın 65. Yaş Armağanı, Ankara, 1990
- YARGITAY; 11. Hukuk Dairesi
- YARGITAY; Hukuk Genel Kurulu
- YASAMAN, Hamdi; Marka Hukuku, İstanbul, 2004
- YOSMAOĞLU, Nevzat; Dünyada ve Türkiye'de Patentler-Know-Howlar-Markalar, Açıklamalı-Uygulamalı, Ankara, 1978

İnternet Siteleri:

- www.etkinpatent.com/marka-tescil-kilavuzu
- www.hukukmarket.com
- www.kazanci.com.tr

KUSURSUZ KANUNLAR

Ahmet Can KISA

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencisi

“Doğal hukuk, tabiatın bütün hayvanlara öğrettiği hukuktur. Doğal hukuk sadece insan cinsine has değildir; denizde ve karada yaşayan bütün hayvanlar ve keza kuşlar için de geçerlidir.”

Yukarıdaki sözleri, yaklaşık bin sekiz yüz yıl önce Romalı ünlü hukukçu Ulpianus kaydetmişti. Ancak doğal hukuk – pozitif hukuk ayırımının ve bunun üzerine yapılan tartışmaların ilk toplumların oluştuğu zamana kadar gittiğini tahmin etmek zor değil. Genel olarak pozitif hukuk; var olan, yazılmış, uygulanan kanunlardan oluşan hukuk olarak algılanabilir. Doğal hukukun tanımını ise acemice; tarih boyunca birçok dönüşüme uğramış olmakla birlikte, doğada var olan ya da Tanrı’nın buyruğu olan, pozitif hukukun kendisine uyması gerektiği ‘değişmez, üstün ve doğru’ yasalar olarak yapabiliriz. Örneğin Sokrates, yazılı yasa - doğal (tabii) yasa ayırımını yapmış; yazılı yasaların doğal (tabii) yasalara uygun olması gerektiğini savunmuş ancak (toplumun devamı için) yazılı yasalara uymanın elzem olduğunu savunmuştur. Bundan başka birçok filozof, hukukçu ve tarihi kişiliğin doğal hukuk – pozitif hukuk ayırımına dair düşünceleri kaynaklarda bulunabilir. Makalenin konusunun sapmasına izin vermeden ancak ileri süreceklerimiz hakkında genel bir çerçeve çizebilmek amacıyla doğal hukuka yönelik düşüncelerden tarihi seyri içerisinde kısaca bahsetmek faydalı olabilir.

Antik Çağ Yunan ve Roma toplumları için doğal hukuk, doğa (tabiat) ile özdeşleşmekteydi. İnsanlar ancak doğada devam

edegelen düzeni örnek almakla doğru yasalara yani doğa yasalarına ulaşabilirdi. Bu fikir, insanların birbirleri üzerinde güç kullanmasının meşru olduğu bir toplumsal sisteme meydan veriyordu. Yunanlı siyaset felsefecisi Kallikles için doğa; güçlü hayvanların zayıfları yok etmesi gibi hukukun da güçlü insanların yanında olmasını emrediyordu. Aristoteles de kölelik kurumunun, doğayla bağdaştığından bahisle hukuka uygun olduğunu savunmaktaydı. Sokrates için ise doğal hukuk kavramı erdem ve ahlak bakımından iyi olardı.

Batı Roma İmparatorluğu’nun çöküşünden on beşinci yüzyılın sonlarına kadar süren ve Orta Çağ olarak adlandırılan dönemde Tanrı düşüncesi çevresinde konumlanan devlet yapısı, toplumsal yaşam ve kültürle birlikte kanunlar için de din referans alınmış, bu sebeple doğal hukuk ‘Tanrı’nın iradesinin ifadesi olan ebedi bir kanun’ (Aziz Augustinus) olarak tanımlanmıştır. Bu süreçte doğal hukukun referansı doğaya uygun olmaktan, Tanrı’nın buyruğuna uygun olana dönüşmekteydi. Sadece Tanrı’nın buyruğuna uygun olan yasalar adil ve kusursuz olabilirdi.

Fransız ihtilaline kadar süren Yeni Çağ döneminde ise doğal hukuk, oldukça geniş bir düşünür çevresince işlenmiştir. Bu dönem, doğal hukukun orijininin din olmaktan çıkartılıp ‘akıl’ oluşudur. Rasyonalist doğal hukuk devri olarak adlandırabileceğimiz süreçte tıpkı önceki dönemlerdeki gibi evrensel, değişmez, doğru, adil yasaların arayışı devam etmiş, farklı olarak doğa ve din yerine akıl bu yasalara ulaşmak için vasıta kabul edilmiştir. Bu bakımdan insanın kendinde tabii

olarak bulunan akla uyan yasalar adil, diğerleri adaletsiz ve yanlışlı.

Fransız ihtilalinden günümüze kadar geçen süreçte modern devletler ortaya çıktı, toplumsal hayatın büyük bölümü yasalarla düzenlendi. Bu süreçte; gelişen teknolojinin, sanayileşmenin ve siyasi ideolojilerin de etkisiyle farklı toplumların sorunları farklı yasalarla çözmeye çalıştığı görüldü. Hukukun doğal, değişmez, mutlak olandan ayrılıp siyaseten gücü elinde bulunduranın mutlak buyruğu olarak dizayn edildiği bu dönem kaçınılmaz olarak bir kaos meydana getirdi. Şu kadar ki örgütlü devletler eliyle meydana getirilen sayısız trajik olaya ve iki dünya savaşına tanık olan insanlık için 1948 senesinde ırk, din, cinsiyet, sosyal konum ayırımı yapılmaksızın evrensel, vazgeçilmez, yasalar üstü hakların kabul edilmesinin zorunluluğu anlaşıldı.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve günümüze kadar geçen sürede devletlerin katılımıyla kabul edilmiş diğer sözleşmelerle mutlak olarak yaşam hakkını, kölelik ve işkence yasağını kabul etmiş olabiliriz. Ancak bu kadar temel olmayan ve günümüzde uygulanması hiç kimsenin canını sıkıymıyormuş gibi gözüken yasaların doğru olup olmadığını nasıl anlayacağız? Kusursuz kanunlar, ütopya mıdır? Uzun ve belki de bazılarınıza sıkıcı gelmiş olan ön bilgilendirmemizden sonra asıl tartışacağımız sorular, bunlar olacak.

Hukuku; bireylerin, toplumların ve 'şeylerin' birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kuralları inceleyen sosyal bir bilim alanı olarak tanımlayabiliriz. Buna karşın bu ilişkilerin düzenlenmesi işi sadece hukukçulara ait değildir. Demokratik toplumlarda hukuk

DİPNOT

1 - Hapis cezasının suçluluk davranışına etkisini tartıştığımız makaleye göz atmak için: <https://evrimagaci.org/modern-arastirmalar-isiginde-hukuk-ve-genetik-uzerine-kisa-bir-analiz-5193>

kuralları; meclis, komisyon, alt komisyon şeklinde devam eden ve çoğu zaman hukuk kuralının düzenleyeceği konuda, alanında uzman kişilerin de görüşlerinin, raporlarının veya doğrudan oylarının göz önünde bulundurulduğu silsilelerden geçerek meydana gelir. Şayet bir grup bilim insanı bir soruna hukuki bir düzenlemeyle çözüm getirecekse bu çözümün sorunu ortadan kaldıracak sistemli, tutarlı, henüz yanlışlığı kanıtlanamamış bir fikir olmasını beklemek herhalde bu yüzyıl için kabul edilmez bir talep sayılmamalıdır. Ancak hukukun ilgi alanına giren en temel toplumsal sorunların dahi birçok devlet tarafından farklı şekilde çözümlendiği (ya da çözümlendiğinin sanıldığı) durumları gözlemliyoruz. Örneğin aynı değere sahip bir telefonun aynı şartlar altında çalışması durumunda hırsız, bir ülkede yıllarca hapis yatabiliyorken(1) başka bir ülkede tazminat ödeyerek cezadan kurtulabilir. Daha radikal bir 'çözüm getirme' karmaşasını Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa ülkeleri üzerinden görebiliriz. Federe devletlerden oluşan bir çatı olan ABD'deki eyaletler, federal yasalara aykırı olmadığı sürece kendi normlarını düzenleyebilirler. 2015 senesinde çıkan bir habere göre(2) ABD'nin Utah eyaletinin valisi, yeterli miktarda zehirli iğne bulunamadığı için ölüm cezalarının idam mangaları tarafından kurşuna dizilerek infaz edileceği şeklinde bir kararname çıkarır. Zehirli iğne bulunamamasının sebebi ise idam cezasının çeşitli suçlara çözüm olarak getirilmesine sert bir şekilde karşı çıkan Avrupa ülkelerinin bu eyaletlere zehir satmayı reddetmesidir. Şu hâlde, bir Avrupa ülkesinde (Belarus hariç) cinayet işleyen katil doğal yollarla ölümünden önce haptiden kurtulup dünya turuna çıkmayı

veya Hindistan'da kötü ruhlarından arınmayı düşünebilirken aynı vahşi eylemi 'özgürlükler ülkesinde' gerçekleştirdiğinde kendisini feci bir son bekleyecektir. Ölümle kalım arasındaki o ince çizginin hangi tarafında kalan pozitif hukuk kuralı, doğal yani kusursuz olandır? Bunun üzerinde düşünmeye hukuk kurallarının yaratılmasındaki mantığa daha yakından bakarak başlayabiliriz.

Toplumlar yaşayan organizmalardır. (3) Toplumu oluşturan bireylerin davranışları değiştikçe toplumsal ihtiyaçlar da farklılaşacaktır. Bu sebeple hukukun da statik olmaktan ziyade dinamik bir yapıya sahip olması zorunludur. Yani yasalar, toplumun ihtiyaçlarını takip edecek, toplumsal değişmelerle kendini yenileyecektir. Sonsuz sayıdaki olgu ve olay toplumu oluşturan bireyleri çeşitli şekillerde etkileyebilir. Bir uyarana karşı birey; beyninde gerçekleşen çeşitli bilinçli(4) tasarımlarla veya milyonlarca yıl içerisinde evrimleşmiş DNA'larının bireyin bilincinden uzak şekilde meydana getireceği, kendiliğinden ortaya çıkan davranış şekilleriyle tepki verebilir. Daha çok bilinçli tasarımlarla ilgili olan zaman içerisindeki değişimler sebebiyle insanların ve toplumun bir olaya gösterdiği tepki de doğal olarak değişecektir. Ölüm cezası örneğinde bir toplum, cinayet vakalarındaki artışa karşı mağdurların yaşam hakkının ihlal edildiğinden bahisle katilin infaz edilmesi yönünde düzenlemeler yapılması için yasama meclisi üzerinde baskı kurabilir. Ancak aynı toplum, zaman içerisinde ölüm cezasına çarptırılmış katilin yaşam hakkını koruma dürtüsüyle idam düzenlemesinin kaldırılmasını da isteyebilir. Görüldüğü üzere buradaki sorun toplumsal ihtiyaçların farklılaşması sebebiyle hukuk

2 - <http://www.aljazeera.com.tr/haber/utahta-idam-mangasi-geri-geldi>

3 - Herbert Spencer'in devrimsel nitelikteki "The Social Organism" makalesinden.

4 - Bilincin yapısı hakkındaki gizemin büsbütün giderilememiş olması sebebiyle bu ifadeyi temkinli bir biçimde kullanmaktayız.

kurallarının buna ayak uydurması gerektiği değil, aynı sorun karşısında (örneğinizdeki ölüm cezası sorunsalı) toplumun farklı reaksiyonlar göstermesindedir. Bir probleme getirilen iki ayrı çözüm arasındaki sonucun uçurum kadar büyük olduğu bir denklemde iki çözümün de aynı anda kusursuz sayılamayacağı matematiksel bir gerçektir. O halde toplumun ihtiyaçlarındaki değişikliğe paralel olarak hukuk kurallarının değişmesinin 'kusursuz kanun' arayışımıza halel getirmeyeceğini ancak aynı sorun karşısındaki farklı çözümlerin 'hukukun adaleti tesis etme' fonksiyonuna zarar vereceğini kabul etmek gerekir.

Toplumsal bir ihtiyaç karşısındaki çözüm yelpazesinin zannettiğimizden daha dar olduğunu kabul ettiğimize göre sonraki aşamaya geçmeliyiz. Meclisteki ve komisyonlardaki yasama gücünü elinde bulunduran kişileri toplumsal bir ihtiyaca cevap bulmaları için bir araya getirdik. Ortaya kusursuz bir çözüm çıkmasını istediğimizde bu kusursuzluk iddiasını doğrulayacak sabit bir dayanak noktasından hareket edilmesi gerekecektir. Modern öncesi toplumlar bu dayanak noktasını makalenin başında belirttiğimiz gibi doğanın işleyişine uygun olanlar, Tanrı'nın buyruğuna uygun olanlar ve akla uygun olanlar arasından belirlemişlerdi. Bizim dayanak noktamız ise makalenin bu noktasına kadar getirdiğimiz bağlamların sonucunda ortaya çıkacak. Hukuk, ilk toplumların oluşmasıyla birlikte doğmuş ve insanlar için diğerleriyle (insan, toplum veya şeyler) kuracağı ilişkileri düzenlemek ve ortaya çıkan problemlere çözüm bulmak fonksiyonuyla yükümlenmiş ise dayanak noktası da problemi meydana getiren olgunun ortadan kalkmasını sağlayacak olan bilimsel verilerimiz ışığında bulduğumuz çözümler olmalıdır (şayet bilimsel metotlardan daha doğru sonuçlar verecek olan bir dayanağınız yoksa). Bu dayanak

noktamız aslında hukukun birçok alanında 'doğal ve kusursuz' olan yasaları keşfettiğimiz (ya da keşfetmeye çok yakın olduğumuz) izlenimi uyandırır. Örneğin matematiksel denklemlerin ve bu yöntemle vardığımız temel (örneğin "Borçlu, borcunu öder." şeklindeki bir hukuk kuralı) kabullerin faal olarak kullanıldığı ticaret, maliye veya bankacılık gibi alanlardaki düzenlemeler akli başındaki hiçbir insanın itiraz edemeyeceği hukuki çözümler barındırır. Nitekim modern dünyada ekonomik kredibilitesini yüksek tutmayı amaçlayan hemen tüm devletler saydığımız alanlarda bilimsel yöntemlerle sonuçları öngörülebilecek yasalar yapmak konusunda konsensüse varmış durumdadır. Bu sebeple diğerlerinin beklentisini karşılamayan yasalara sahip devletler ekonomik olarak izole olmaya mahkûm bırakılır, dışlanır ve yasalarını değiştirmeye zorlanabilir, ki bu da modern toplumların bu alanlarda bir takım düşünce ve hareketleri zorunlu olarak kabul ettiğini gösterir tıpkı doğanın vazgeçilmez, çığnenemez, katı yasaları gibi. Ancak fikir özgürlüğünün sınırları, evlilikte taraflara tanınan haklar, kürtaj, ceza rejimi gibi matematiksel olarak formüle edilmesi kolay olmayan ancak toplumsal yaşamla çok daha yakından ilgili sorunların çözümü için bilimsel verileri sabit bir dayanak olarak almak konusunda çok yol kat edilemediğini düşünmekteyiz.

Kusursuz kanunları yaratmaktaki zorluğun etkenleri olarak şunlar sayılabilir: Yasama sürecinin siyasi grupların elinde oluşu ve siyasetçilerin ideoloji ve menfaat temelli davranış göstermesi; bilimsel gelişmelerin güncel şekilde takip edilmemesi, değerlendirilmemesi ve eğitimsizlik; toplumsal yaşamın deneyellikten uzak oluşu sebebiyle bilimsel gelişmelerin toplum üzerinde test edilememesi, sonuçların öngörülememesi, yeniliklere gösterilen çekince, çoğu durumda bir başka ülkenin örnek

alınacak bir yasama faaliyetinde henüz bulunmamış oluşu; bilimsel gelişmelerin (özellikle doğa bilimlerindeki keşiflerin) yorumlanmasında ve sosyal bilimlere nasıl uyarlanacağı konusunda görüş birliğine varılamaması.

Saydığımız sebeplerin her biri ayrı ayrı ele alınacak şekilde kapsamlı araştırmalara muhtaçtır. Bu nedenle yukarıdaki etkileri örnek olarak saydık ve okuyucunun zihninde genel bir tablo oluşmasını amaçladık. Ancak kusursuz kanunlara ulaşma maceramız, yukarıdaki engeller ortadan kalktıkça ilerleyecektir.

Makaledeki fikirleri destekleyecek nitelikteki bir örnek Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen bir kanun hükmüdür. Bilindiği üzere 5237 Sayılı Kanun'un 191. maddesi şu düzenlemeyi getirir:

"Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Aynı maddenin ikinci fıkrası: Bu suçtan dolayı başlatılan soruşturmada şüpheli hakkında ... beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilir. Cumhuriyet savcısı, bu durumda şüpheliyi, erteleme süresi zarfında kendisine yüklenen yükümlülöklere uygun davranmadığı veya yasakları ihlal ettiği takdirde kendisi bakımından ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda uyarır. 192. maddenin dördüncü fıkrasında ise: Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, ... soruşturma başlatılmadan önce resmi makamlara veya sağlık kuruluşlarına başvurarak tedavi ettirilmesini isterse, cezaya hükmolunmaz.

Görüldüğü gibi uyuşturucu ile ilgili davranışlar hapis cezası ile yaptırıma bağlanır. Ancak takip

eden hükümler, suçlunun suça sebep olan davranışının psikolojik olarak farklı yöntemlerle ortadan kaldırılabileceğini ve suçlunun rehabilite edilebileceğini kabul eder niteliktedir. Bu itiraf, klasik yaptırım teorisinin dönüşümüne işaret eder ve nihai amacının hapisane olmadığını gösterir.

Genetik faktörlerin suçluluk davranışına etkisini incelediğimiz bir makalede, Danimarka'da evlatlık alınan çocuklar üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmaya yer verilmişti. Araştırmaya göre suç sabıkası olan bireylerin yer aldığı bir ailenin çocuğu yasalara saygılı bir aileye verildiğinde bu çocuğun suça karışma oranı yüzde yirmi iken hem evlatlık verilen ailede hem de evlatlık alan ailede suça karışan bireylerin bulunduğu durumlarda evlatlık çocuğun suça karışma oranı yüzde yirmi dört buçuk, hem evlatlık veren hem de evlatlık alan ailenin yasalara saygılı olması durumunda evlatlığın suça karışma oranı yüzde on üç buçukta kalmaktaydı.(5) Bu araştırma, suçluluk davranışının hem çevresel etkilerden hem de genetik faktörlerden etkilendiğini anlattığı gibi kusursuz kanunlarımıza da yol gösteriyor. Zira bu örneğimizdeki kusursuz bir kanundan beklentimiz suç teşkil eden davranışın engellenmesi yahut meydana geldikten sonra tekrarlanmasının önlenmesi ise kanunun çevresel etmenleri azaltmak ve genetik temelli suçluluk davranışına biyolojik (veya nöroloji, genetik, psikiyatri gibi doğa bilimlerinin zengin mutfağında üretilecek çözümler) çareler barındırması hapisane seçeneğinden daha doğru bir yol olabilir.

Buraya kadar anlatılanların kusursuz bir teknokrasi savunuculuğu, demokrasi karşıtı bir teşebbüs yahut yapay zekâ tarafından yönetilen bir dünya tasarımı olduğu zannedilebilir. Ancak kastedilen toplumsal yaşamın iyileştirilmesi, insan onuruna yaraşır bir hukuk düzenine katkı sağlanması, sosyal bilimlerin

(haddimiz olmayarak) geleceğe taşınması çabasından fazlası değildir.

İlk toplumların ortaya çıktığı günden bugüne meydana gelen sorunları çözmek için hukuk, el çantamızdaki en eski ve en etkili aletimiz oldu ve insanoğlunun mühendislik becerileri, bu disiplini tarih boyunca yakından etkiledi. Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre kusursuz kanunlar yaratmak, yasa koyucuların bilimdeki gelişmeleri takip etmesi ölçüsünde elbette mümkündür. Umarız, dünyayı kontrolümüz altına alıp uzayın en gizemli sırlarıyla meşgul olduğumuz, canlılığın doğasını sorguladığımız günümüz çağında hukukun toplumun ihtiyaçlarına getireceği çözümlerde biyoloji, nöroloji, genetik, psikiyatri gibi doğa yasalarına ışık tutan alanlardaki bilimsel gelişmeleri dikkate almasının, daha aydınlık bir geleceğin inşasında en önemli basamak olacağına inancımızı değerli okuyucuyla paylaşabilmişizdir.

DİPNOT

5 - S. A. Mednick, W. F. Gabrielli, B. Hutchings; *Genetic Influences in Criminal Convictions: Evidence from an Adoption Cohort*; *Science*, sayı: 224, 1984.

BURSA BAROSU İLE ANLAŞMALI ŞİRKETLER

EĞİTİM

Bursa Mentora Özel Dil Okulları
Bursa Murat Özel Eğitim Yayıncılık Gıda San Ve Tic. Ltd.Şti
Özel Ataevler Koleji
Özel Çakmak Koleji
Özel Ertuğrulkent Öğretim Kurumları
Özel İdea Fen Ve Anadolu Lisesi

SAĞLIK

Acıbadem Sağlık Hizmetleri Ve Tic. A.Ş.
Doruk Tıp Merkezi
Doruk Yıldırım Hastanesi
Dünya Göz Hastanesi
Hayat Hastanesi
Medical Park Sağlık Hizmetleri A.Ş.
Medicabil Hastanesi
Özel Bursa Anadolu Hastanesi
Özel Doruk Bursa Hastanesi
Romatem Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Hastanesi
Rommer Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon Tıp Merkezi
Tham İyi Yaşam Çözümleri Merkezi

DİĞER

Artıç Otel
Chillbox Parkora Bursa Şubesi
Çiçek Izgara Özlüce Şubesi
Ezgi Kitabevi
Kafkas Kestane Şekeri&Pastane&Cafe&Restorant
Mng Kargo Yurt İçi Ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş.
Nettel İletişim Elektronik İnşaat Ltd.Şti.
Orient Sigorta A.Ş.
Rüzgar Sportif Yatırımlar Ltd.Şti.
Uzay Gıda Pasta Şekerleme Tic.San.A.Ş.
Vitamin Cafe-Restaurant

Bursa Barosu

DERGİSİ

DERGİMİZİN
ÖNCEKİ SAYILARINI
ON-LINE OLARAK
www.bursabarosu.org.tr
ADRESİNDEN
OKUYABİLİRSİNİZ!

43 YIL
108 SAYI

bursabarosu

Bursa Barosu avukatlarına Mesleki Sorumluluk Sigortası hediye!

Afili Bonus'u yeni alan avukatlara 1 yıl boyunca 100.000 TL teminatlı Mesleki Sorumluluk Sigortası hediye. Sigortanız bittiğinde ayda 1.000 TL harcama sözü vererek bu hediyemizden yararlanmaya devam edebilirsiniz.

Üstelik Afili Bonus ayrıcalıklarıyla:

- Türkiye'nin her yerinde pazar kahvaltılarında %30 bonus
- Türkiye'nin her yerinde hafta sonu tiyatro / sinema harcamalarında %30 bonus
- İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya havalimanlarında otopark ve vale hizmetlerinde %50 bonus
- İstanbul Atatürk ve Ankara Esenboğa Havalimanlarında dış hatlarda ücretsiz lounge ayrıcalığı
- Dry Center şubelerinde kuru temizleme hizmetinde %20 indirim

Afili Bankacılık size ve ailenize özel, çünkü hayat Deniz'de güzel.

